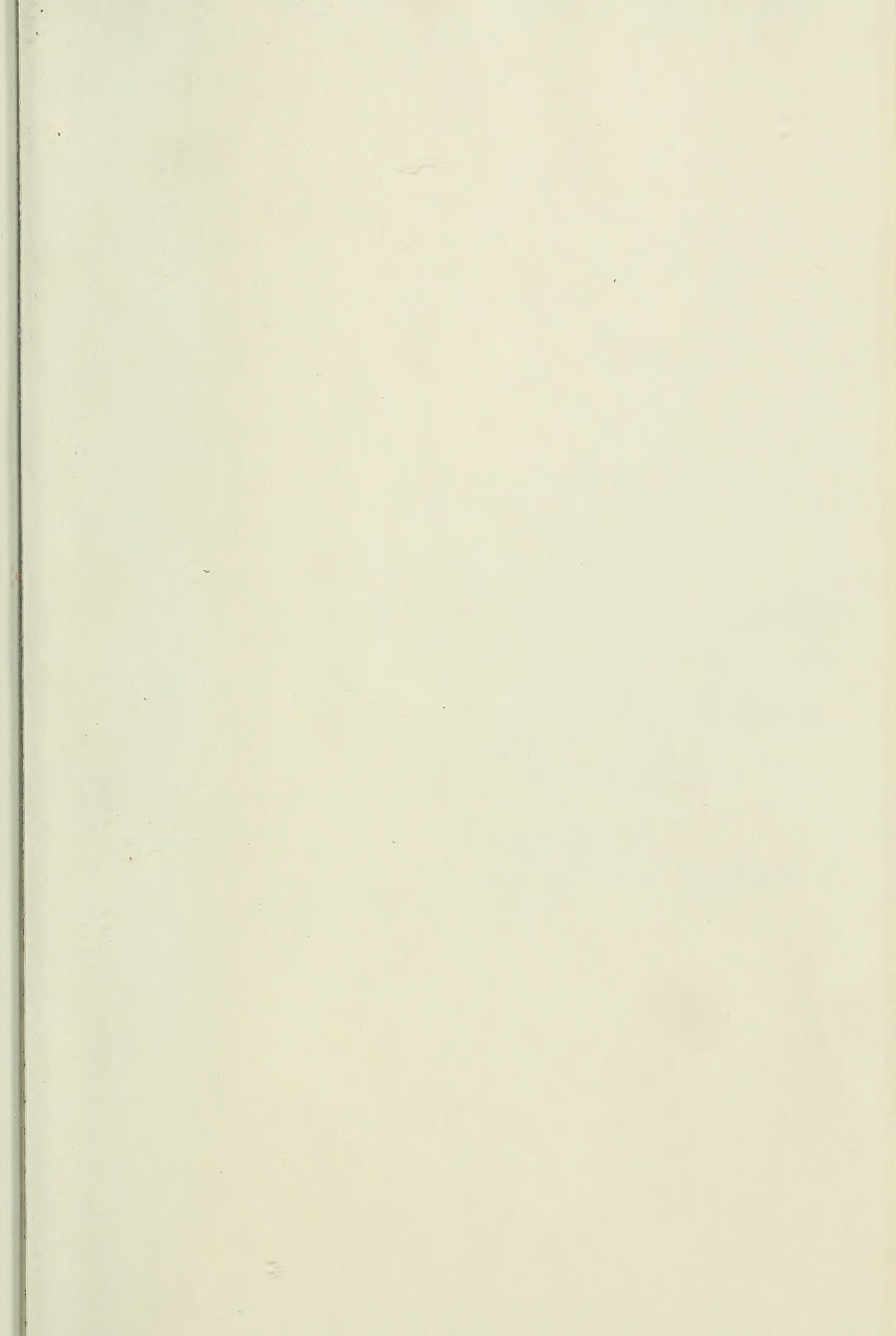

UTL AT DOWNSVIEW
D RANGE BAY SHLF POS ITEM C
39 10 05 03 13 004 2

مجلهٔ احكام عدليه

استامبول

اشبو مجله عدليه ناظرى ومجله جمعيت جليله‌سى رئيسى دولتلو احمد جودت پاشا حضرتلرينك ترتيب وتنسيق ومعارف نظارت جليله‌سى رخصت رسميه‌سيله بو دفعه (مطبعهٔ عثمانيه‌ده) طبع اولنمشدر .

سنه

١٣٠٠

صحیفه

صحیفه

(كتاب الحواله بر مقدمه ايله ايكى بابدر)

صحيفه

(كتاب الرهن بر مقدمه ايله درت بابدر)

(كتاب الامانات بر مقدمه ایله اوچ بابدر)

(كتاب الهبه بر مقدمه ایله ایكی بابدر)

صحیفه

صحیفه

صحیفه

صحيفه

(کتاب الدعوی بر مقدمه ایله ایکی بابدر)

(کتاب البینات بر مقدمه ایله درت بابدر)

(كتاب القضا بر مقدمه ايله درت بابدر)

﴿ متفرقات ﴾

ܡܪܝ ܕܢܚܐ ܐܦܣܩ̄
ܦܘܠܠܘܣ ܐܘܪܗܝ
ܘܐܣܟ ܡܘܐ ܐܣܘܣ
ܡܣܟܪܘܐܘܢ

﴿ مجله جمعیتندن تنظیم اولنان مضبطه‌نك صورتیدر ﴾

محاطعلم عالیٔ وکالت پناهیلری بیورلدیغی اوزره علم فقهك امر دنیایه تعلق ایدن جهتی منا کحات ومعاملات وعقوبات قسملرینه منقسم اولدیغی کبی ملل متمدنه‌نك قوانین اساسیه‌سی دخی بو اوچ قسمه تقسیم ومعاملات قسمی قانون مدنی دیو توسیم اولنور فقط بو عصرلرده معاملات تجاریه پك زیاده توسیع ایتمش اولدیغندن پولیچه و افلاس کبی پك چوق خصوصلرده قانون اصلیدن استثنا اولنمش و بو مسائل استثنائیه‌یی حاوی بشقه‌جه برده تجارت قانوننامه‌سی تنظیم قلنمشدر که خصوصات تجاریه‌ده معمول به اولوب جهات سائره‌ده ینه قانون مدنی‌یه مراجعت قلنیور مثلا برمحکمهٔ تجارتده تجارت قانونی حکمنجه رؤیت اولنان بردعوانك رهن وکفالت و وکالت کبی بعض خصوصات متفرعه سنده قانون اصلی‌یه مراجعت اولنه‌یور جرا ئمدن نشأت ایدن حقوق عادیه دعوالرنده دخی بو منوال اوزره معامله ایدیلیور قانون مدنی‌یه مقابل دولتعلیه‌ده قدیما وحادثا پك چوق قوانین ونظامات یاپلمش در

واکرچه بونلر کافهٔ معاملاتك فصل و تسویه سنه کافی دکل ایسه ده علم فقهك معاملات قسمی بو خصوصده اولان احتیاجاته کافی و وافیدر ودعاوینك شرع وقانونه حواله سنجه بعض مشکلات کورلمکده ایسه ده تمییزده حقوق مجلسلری حکامك تحت ریاستلرنده بولنه رق امور شرعیه یی شرعا رؤیت ایتدکاری کبی مجالس تمییزده نظاما رؤیت اولنان ماده لر دخی انلرك معرفتیله فصل و بو مثللو مشکلر حل اولنمقده در شو قدر که قوانین و نظامات ملکیه نك اصل ومرجعی علم فقه اوله رق نظاما رؤیت اولنان موادك دخی نیجه خصوصات متفرعه سی مسائل فقهیه یه تطبیق ایله فصل وحسم اولنه کلوب مجالس تمییز اعضاسی ایسه مسائل فقهیه یه مطلع اولمدقلرندن کویا حاکم افندیلر قوانین ونظامات موضوعه نك خارجنده اوله رق مرافعاتی استدکاری قالبه دوکه یورلر نظریله باقوب برطاقم سوء ظنلره ذهاب ایله کفتکویه باعث اولیورلر .

دولت علیه نك تجارت محکمه لرنده دخی تجارت قانوننامهٔ همایونی دستورالعمل اولوب دعوانك تجارته تعلق ایتمیان خصوصات متفرعه سنده عظیم مشکلات چکلمکده در شویله که اوروپا قانونلرینه مراجعت

اولنمشدر . چونكه بونلر بااراده‌ٔ سنيه موضوع قوانين
اولدقلرندن محاكم دولتعليه‌ده مدار حكم اوله‌مز شرعه
حواله اولنسه‌ده دخی محاكم شرعيه او مثللو خصوصات
متفرعه‌ده مرافعه‌يی اساسندن طوتمغه مجبور اولور
حالبوكه ايكی محكمه‌نك اصول محاكه‌سی اساساً مختلف
اولديغندن بالطبع ايشده چتاللق پيدا اولديغی جهتله
بو مثللو خصوصاتده محاكم تجارتدن محاكم شرعيه‌يه
مراجعت ايدله‌ميور محاكم تجارت اعضاسی كتب
فقهيه‌يه مراجعت ايتسون دينلورسه بو دخی قابل
دكلدر زيرا فن فقهه انتساب خصوصنده انلر دخی
مجالس تمييز اعضاسيله هم حالدر .

علم فقه ايسه بر بحر بی پايان اولوب بوندن درر
مسائل لازمه‌يی استنباط ايله حل مسئله ايده بيلمك خيليدن
خيلی مهارت وملكه‌يه موقوفدر علی الخصوص مذهب
حنفی اوزره طبقات متفاوته‌ده پك چوق مجتهدلر كلوب
اختلافات كثيره وقوعبولمش وفقه حنفی فقه شافعی
كبی تنقيح ايدلميوب پك متشعب ومتشتت اولمشدر
ايشته بونجه اقوال مختلفه ايچنده قول صحيحی تمييز
ايله حوادثه تطبيقنده عظيم صعوبت واردر قالديكه
تبدل اعصار ايله عرف وعادته مبتنی اولان مسائل

فقهیه دخی تبدل ایدر مثلا قدمای فقها عندنده اشترا
اولنه جق خانه نك بر اوطه سنی کورمك کافیدر و متأخرین
عندنده هر اوطه سنی کورمك لازمدر بو ایسه عن دلیل
بر اختلاف اولمیوب بلکه انشا آت حقنده عرف و عادتك
اختلافندن نشأت ایتمشدر که مقدما خانه لرك هر اوطه سی
بر طرز اوزره یاپیله کلدیکندن بر اوطه سنی کورمك
سائرینی کورمکدن مغنی ایمش مؤخراً خانه لرك اوطه لری
مختلف یاپلمق عادت اولدیغندن هر اوطه سنی کورمك
لازم کلمشدر حقیقت حالده لازم اولان کیفیت ایسه
مقصد شرایه کوره بر علم کافی حاصل ایتمکدن عبارت
اولمسیله اصل قاعدهٔ شرعیه تغیر ایتمیوب فقط بونك
حوادثه امر تطبیقی تبدل احوال زمان ایله تبدل
ایدیور بو مثللو اختلاف زمانی ایله اختلاف برهانی
بیننی فرق و تمییز ایتمك دخی خیلی دقته محتاجدر
مسائل فقهیه یی احاطه ایله غورینه اطلاع ایسه پك
کوچدر و بر ارالق مسائل فقه حنفی یی جمع و احاطه
ایتمك اوزره عصرك فقهسا و فضلاسی جمع ایدیله رك
تاتارخانیه و فتاوای جهانکیریه کبی کتابلر تألیفنه همت
اولنمش ایسه ده ینه بالجمله فروع فقهیه و اختلافات
مذهبیه حصر و احاطه ایدیله مامشدر ٠

وفي الواقع كتب فتاوى حوادثك قواعد فقهيه يه تطبيقنه دائر و يرلمش اولان فتوالرى حاوى مؤلفات ديمك اولوب حالبوكه بونجه عصرلردن برو سادات حنفيه طرفندن و يرلمش اولان فتاوانك جمع واحاطه سى نقدر دشوار اولديغى محتاج بيان دكلدر بناء عليه (ابن نجيم) بر طاقم قواعد ومسائل كليه يى جمع ايدرك بونلرك تحتنده فروع فقهى على وجه الاحاطه درج ايلك يولنده بر كوزل چغر اچمش ايسه ده اندن صكره كى عصرلرك عالم و فقيه يتشدرمك يولنده اولكى سماحتى كوريله مديكندن انك اثرينه اقتفا ايله اچمش اولديغى چغرى شاهراه ايده بيله جك ذاتلر ظهور يله بو يولده بذل جهد ايلملرينه مساعد اولمامشدر و شمدى ايسه هر طرفده علوم شرعيه ده مهارتلو ذواته ندرت كلديكندن محاكم نظاميه ده لدى الايجاب كتب فقهيه يه مراجعتله حل شبهه ايده بيله جك اعضا بولندرمق شويله طورسون ممالك محروسه ده كائن بوقدر محاكم شرعيه يه كافى قضات بولمق مشكل اولمشدر .

بناء على ذلك اختلافاتدن عارى و يالكز اقوال مختاره يى حاوى اولمق اوزره معاملات فقهيه دائر سهل المأخذ بر كتاب ياپلسه هركس قولايلقله مطالعه ايدرك

معاملاتنی اکا تطبیق و بویله مضبوط برکتاب اولدیغی
حالده نائب افندیلره عظیم فائده سی اوله جغی کبی
مجالس نظامیه اعضاسیله امر اداره ده بولنان مأمورین
دخی بالمطالعه مسائل شرعیه یه انتساب ایله لدی الایجاب
ایشلرینی وسعلری مرتبه شرع شریفه توفیق ایدرلر
وهم محاکم شرعیه ده معتبر و مرعی و همده مجالس
نظامیه ده حقوق دعوالری ایچون قانون وضعندن مستغنی
اولور مطالعه سنه مبنی اویله بر اثر جلیلك وجوده
کلمسی خیلی وقتدنبرو ارزو اولنور برکیفیت اولوب حتی
بونك ایچون مجلس تنظیمات دائره سنده بر جمعیت علمیه
تشکیل ایدلمش و خیلیجه مسائل یازلمش ایکن حیز فعله
کله میوب بو دخی (الامور مرهونة باوقاتها) حکمنجه
تأسیسی اهم اولان برچوق مواد خیریه کبی مغبوط
اعصار اولان عصر محاسن حصر همایونه قالمشدر ٠
موفقیت جلیلهٔ حضرت پادشاهی ثمرهٔ فیض بهره سی
اوله رق مشاهد اعین افتخار اولان بونجه آثار حسنه
صره سنده بو دخی حصوله کلمك اوزره علم فقهدن
عصرك احتیاجاتنه کوره روزمره ظهوره کلان معاملاتك
تطبیقنه کافی اوله بیله جك اویله بر اثر خیرك وجوده
کتورلمسی امر اهمی عاجزلرینه حواله بیورلمش

اولدیغندن بر موجب ارادهٔ علیه دیوان احکام عدلیه
دائره سنده بالاجتماع فقهك معاملات قسمندن کثیر الوقوع
ومعاملات عصره کوره بدیهی اللزوم اولان مواد
حقنده سادات حنفیه نك اقوال معتبره سی جمع ایدیله‌رك
متعدد کتابلره تقسیم و (احکام عدلیه) اسمیله توسیم
اولنمق اوزره بر مجله ترتیبنه بالابتدار مقدمه سیله کتاب
اولی ختام بوله‌رق بر نسخه سی ذات حقایق ایات
حضرت فتوی پناهی یه و یرلدیکی کبی علم فقهده مهارت
ومعلومات کافیه سی اولان دیکر بعض ذوات فخامه
دخی برر نسخه سی بالاعطا اولنان اخطارات اوزرینه
تعدیلات لازمه اجرا اولندقدنصکره تبییض ایله حضور
حقایق ظهور وکالت پناهیلرینه عرض اولندی بونك
لسان عربی یه نقل وترجمه سی دردست اولدیغی کبی
دیکر کتابلر دخی جمع وتألیف اولنمق اوزره در .

بالمطالعه محاطعلم عالی بیورلور که مقدمه نك ایکنجی
مقاله سی (ابن نجیم) ایله انك مسلکنه سالك اولان
فقهانك جمع ایلدکاری قواعد فقهیه اولوب حکام شرع
بر نقل صریح بولمدقجه یالکز بونلرله حکم ایده‌مز لکن
مسائل فقهیه نك انضباطنه کلی فائده لری اوله‌رق
ارباب مطالعه مسائلی ادله سیله ضبط ایتمش اولورلر

ومأمورین سائره یه هرخصوصده مرجع اوله بیلور
و بونلرله بر آدم معاملاتنی مهما امکن شرعه توفیق
و تقریب ایده بیلور بناء علیه کتاب یاخود باب عنوانیله
یازلمیوب مقدمه یه درج اولنمشدر کتب فقهیه ده
اکثریا مسائل ایله مبادی مخلوط اوله رق ذکر اولنمش
ایسه ده بومجله ده هر کتابه متعلق اولان اصطلاحات
اول کتابك مقدمه سی اولمق اوزره ذکر اولنه رق
مسائل سادجه ترتیب اوزره یازیلوب فقط بومسائل
اساسیه یی ایضاح ضمننده مثال اوله رق کتب فتاوادن
برخیلی مسائل درج وعلاوه اولنمشدر .

فی زماننا جریان ایدن اخذ واعطا اکثریا بعض
شرائطه مربوط اولوب مذهب حنفیده ایسه صلب
عقدده درمیان اولنان انواع شرائطك اکثری بیعی
مفسد اولدیغی جهتله کتاب البیوعك الڭ مهم مبحثی
(بیع بالشرط) فصلی اوله رق جمعیت عاجزانه مزجه
پك چوق بحث ومناظره یی موجب اولدیغندن مباحثات
جاریه نك خلاصه سی بروجه آتی ایراد اولنمق مناسب
کورلمشدر .

(بیع بالشرط) حقنده اکثر مجتهدینك اقوالی
یکدیکره مخالفدر مذهب مالکیده مدت جزئیه ایچون

ومذهب حنبليده على الاطلاق بايع كندوسى ايچون مبيعده منفعت مخصوصه شرط ايده بيلور لكن بايعده بو صلاحيت اولو بده مشترى طرفنده اولماسى رأى وقياسه مخالف كورينور امام اعظم رحمة الله عليه حضرتلريله هم عصر اولوبده مؤخراً اتباعى منقرض اولان مجتهدلردن (ابن ابى ليلى) ايله (ابن شبرمه) رحمة الله عليهما حضرتلرينى دخى بوخصوصده يكديكره ضد تام اوله‌رق برر رأيده بولنمشلردر شويله كه ابن ابى ليلى عندنده على العموم بيع وشرط فاسد وابن شبرمه عندنده على الاطلاق هم بيع جائز وهمده شرط جائزدر .

مذهب ابن ابى ليلى (المسلمون عند شروطهم) حديث شريفنه مباين كورينور ابن شبرمه مذهبى بو حديث شريفه تماميله موافق ايسه‌ده بايع ومشترى اجراسى جائز وقابل اولميان شرطلر درميان ايده بيلوب شرطه رعايت ايسه بقدر الامكان اولمق فقها عندنده مسلماتدن اولمسيله شرطه رعايت مسئله‌سى تخصيص واستثنا قبول ايدر برقاعده‌در بناء على ذلك مذهب حنفيده برطريق متوسط اتخاذ اولنه‌رق بيعك شرائطى (جائز) و (مفسد) و (لغو) ديو اوچ قسمه تقسيم

اولنمشدر شویله که عقد بیعك مقتضاسندن اولمیوب یاخود مقتضای عقد بیعی تأیید ایتمیوب بده احدطرفینه نافع اولان شرط مفسد و اکا معلق اولان بیع فاسد اولور وبرطرفه نفعی اولمیان شرطله بیع صحیح وشرط لغودر زیرا بیع وشرادن مقصد تملیك وتملك خصوصی یعنی بلا مانع ومزاحم مشترینك مبیعه وبایعك ثمنه مالك اولمسی کیفیتیدر حالبوکه برطرفه نافع اولان شرطك اجراسنی اولطرف طالب وطرف آخراندن هارب اوله‌رق منازعه‌یه مؤدی اوله بیلور بوصورتده ایسه عقدبیع تمام اولمامش دیمك اولور فقط عرف وعادت منازعه‌یی قاطع اولدیغندن علی الاطلاق شرط متعارف ایله بیع تجویز اولنمشدر .

معاملات تجاریه بروجه مشروح ذاتا مستثنی برحالده اولوب اصنافك اکثریسنده دخی برر معامله‌ٔ متعارفه تقرر ایتدیکنده وعرف طاری دخی معتبر اولدیغنه نظرا فسادی موضوع بحث اوله‌جق یالکز برطاقم متفرق ومتشتت الیش ویرش ایدنلرك خارج ازعرف وعادت ایتدکلری شرطلر قالوب بونلرك دخی چندان ذکری و بحث کوتورر یری اولمدیغندن معاملات عصرك تیسیری ایچون مذهب حنفینك خارجنده

اوله‌رق ابن شبرمه مذهبنك اختیاری مناسب کورلمیوب
سائر فصللرده اولدیغی کبی باب اولك دردنجی فصلنده
دخی مذهب حنفی اوزره بیعی مفسد اولمیان شرطلرك
بیانیله اکتفا اولنمشدر •

الحاصل بومجله‌ده مذهب حنفینك خارجنه
چیقلمیوب مواد مندرجه‌سنك اکثری الحالة هذه
فتواخانه‌ده معتبر و معمول به اولدیغی جهتله بونلر
حقنده بحثه لزوم کورلمز فقط ینه فقهای حنفیه دن
بعض فحول ائمه‌نك اقوال معتبره‌سی ناسه ارفق
ومصلحت عصره اوفق اولمق حسبیله اختیار اولنمش
ایدوکندن بونلرك مأخذ مقبوله واسباب موجبه‌سی
بروجه آتی بیان اولنور •

یوز طقسان یدنجی و ایکی یوز بشنجی ماده‌لر
موجبنجه معدومك بیعی صحیح دکلدر حالبوکه
کل وانکنار کبی شکوفه وسبزه ومیوه محصولاتی
مثلا حق الورود اوله‌رق بعض افرادی ظهور ایتدن
دیکر بعض افرادی حصوله کلوب کچر اولدیغی
جهتله اکثریا بومثللولرك ظهور ایتمش و ایده‌جك
اولان محصولاتی طوپدن اوله‌رق صاتلمق عرف
وعادت اولمشدر و بومثللو محصولاتده موجوده تبعا

معدومك دخی برابر اولەرق طوپدن صاتلمنی (امام
محمد بن حسن الشيبانی) رحمة الله عليه حضرتلری
استحسانا تجويز بيورمش و (امام فضلی) و (شمس
الائمة الحلوانی) و (ابوبكر بن فضل) رحمة الله
عليهم انك قوليله افتا ايتمش اولدقلرندن وناسی
بو مثللو عرف وعادتلرندن كچورمك قابل اولەميوب
حالبوكه معاملات ناسی فساده نسبتدن ايسه مهما امكن
صحته حمل ايتمك اولی اولديغندن بومجلەده دخی
قول محمد بالترجيح ايكی يوز يدنجی مادە يه موافق
اولەرق يازلمشدر

(صبره) مسئله سنده مثلا كيلەسی شوقدر
غروشه اولمق اوزره بر يغين بغدای صاتلدقده (امام
اعظم) رحمة الله عليه حضرتلرينك عندنده يالكز بر كيلەسی
حقنده بيع صحيح اولور وامامين رحمة الله عليهما
عندلرنده اول يغين تماما صاتلمش اولەرق قاچ كيله
چيقارسه اكا كوره ثمنی ويرلك لازم كلوب معاملات
ناسی تيسير ايتمك حسبيله صاحب هدايه كبی نيجه
فقها دخی بوخصوصده انلرك قولنی اختيار ايلمش
اولدقلرندن ايكی يوز يكرمنجی مادە اول منوال اوزره
تحرير قلنمشدر

امام اعظم حضرتلرينك عندنده خيار شرطك مدتى اوچ كوندن زياده اولهميوب امامين عندنده ايسه هر قاچ كون مقاوله اولنورسه جائز اولديغنه و بو خصوصده دخى انلرك قولى حال و مصلحته اوفق كورلديكنه مبنى اختيار اولنهرق اوچيوزنجى ماده‌ده مدت مطلق اولهرق درج اولنمشدر

خيار نقدده دخى بو اختلاف جارى اولوب بونده مدتك اطلاقى خصوصنده (امام محمد) عليه رحمة الصمد حضرتلرى منفرد ايسه‌ده مصلحت ناسه اوفق اولمق حسبيله انك قولى اختيار اولنهرق اوچيوز اون اوچنجى ماده‌ده دخى فلان وقته قدر ديو مدت اطلاقى اوزره براغلمشدر

امام اعظم حضرتلرينك عندنده استصناعا منعقد اولان بيعدن مستصنع رجوع ايده بيلور ايسه‌ده امام ابو يوسف رحمة الله عليه حضرتلرينك عندنده مصنوع تعريفه موافق اولديغى حالده رجوع ايدهمز شمدى ايسه عالمده پك چوق كارگاهلر ياپيله‌رق بونجه توپلر و تفنكلر و واپورلر مقاوله و سپارش ايله ياپديريله كلوب استصناع كيفيتى مصالح جسيمهٔ جاريه‌دن اولمسيله مستصنعك عقد

استصناعی فسخنده مخیر اولمسی نیجه مصالح جسیمه‌یی اخلال ایده جکندن واستصناع خصوصی خلاف قیاس اوله‌رق عرف نامه مبنی استحسانا مشروع اولان سلمه مقیس وعرفه مستند برکیفیت اولدیغندن مصلحت عصره نظرا امام ابو یوسف قولنک اختیارینه لزوم کوریله‌رك اوچیوز طقسان ایکنجی ماده اکاموافق اوله‌رق یازلمشدر ٠

مسائل مجتهد فیهاده امام المسلمین حضرتلری هرقنغی قول ایله عمل اولنمق اوزره امر ایدرسه موجبنجه عمل اولنمق واجب اولدیغندن معروضات مبسوطه نزد حقایق وفد وکالتپناهیلرنده دخی قرین تصویب بیورلدیغی حالده مجلهٔ ملفوفه‌نك بالاسی خط همایون حضرت خلافتپناهی ایله توشیح بیورلمق بابنده

فی ١٨ ذی الحجه ٢٨٥ و فی ١٠ مارت ٢٨٥

مفتش اوقاف همايون
سيد خليل

ناظر ديوان احكام عدليه
احمد جودت

عن اعضاء ديوان
احكام عدليه سيد
احمد خلوصى

عن اعضاء
شوارى دولت
سيف الدين

عن اعضاء شوراى
دولت محمد
امين

عن اعضاء ديوان
احكام عدليه سيد
احمد حلمى

عن اعضاء جمعيت
ابن عابدين زاده
علاء الدين

﴿ مجلهٔ احکام عدلیه ﴾

(بر مقدمه ایله اون التی کتابی شاملدر)

کتاب اول بیوع حقنده در
« ثانی اجارات «
« ثالث کفالت «
« رابع حواله «
« خامس رهن «
« سادس امانات «
« سابع هبه «
« ثامن غصب «
« تاسع حجر و اکراه وشفعه
« عاشر انواع شرکت «
« حادی عشر وکالت «
« ثانی عشر صلح وابرا
« ثالث عشر اقرار
« رابع عشر دعوی
« خامس عشر بینات وتحلیف
« سادس عشر قضا «

❁ كتاب البيوع ❁

(اخطار)

اشبو مجله ده مندرج مسائل اساسيهٔ سـاذجه يى شرح وايضاح ضمننده ايجاب و لزومنده كوره مثال اوله رق كتب فتاوادن اخذ و درج اولان مسائلك تفريقنه علامت اولمق اوزره مسائل اساسيه اشبو بيوك وامثله وعلاوات سائره دها كوچك حروفله ترتيب و طبع ايتديرلدى ٠

بسم الله الرحمن الرحيم

﴿ صورت خط همايون ﴾

موجبنجه عمل اولنه

(﴿ مقدمه ﴾)

(ايكى مقاله‌يى حاويدر)

(مقالهٔ اولى)

(علم فقهك تعريف وتقسيمى بيانده در)

١ ماده

علم فقه مسائل شرعيهٔ عمليه‌يى بيلمكدر

مسائل فقهيه يا امر آخرته تعلق ايدركه احكام عباداتدر و ياخود امر دنيايه تعلق ايدركه مناكحات و معاملات وعقوبات قسملرينه تقسيم اولنور . شويله‌كه جناب حق بو نظام عالمك وقت مقدره‌دك بقاسنى اراده ايدوب بو ايسه نوع انسانك بقاسنه ونوعك بقاسى تناسل وتوالد ايچون ذكور واناثك ازدواجنه منوطدر . و بر ده

نوعك بقاسی اشخاصك عدم انقطاعیله در . انسان ایسه اعتدال مزاجی حسبیله بقاده غدا و لباس و مسکنجه امور صناعیه‌یه محتاج اولور بو دخی افرادی بیننده تعاون و اشتراك حصولنه توقف ایدر . الحاصل انسان مدنی الطبع اولدیغندن سائر حیوانات کبی منفردا یشایه‌میوب بسط بساط مدنیت ایله یکدیکره معاونت و مشارکته محتاجدر . حالبوکه هر شخص کندویه ملایم اولان شیئی طلب و مزاحم اولان شیئه غضب ایدر اولدیغندن بینلرنده عدل و نظامك خللدن محفوظ قالمسی ایچون کرك ازدواج و کرك مابه التمدن اولان تعاون و اشتراك خصوصلرنده بر طاقم قوانین مؤیدهٔ شرعیه‌یه محتاج اولورکه اولکیسی فقهك مناکحات قسمی و ایکنجیسی معاملات قسمیدر و امر تمدنك بو منوال اوزره پایدار اولمسی ایچون احکام جزا ترتیبی لازم کلوب بو دخی فقهك عقوبات قسمیدر .

اشبو معاملات قسمنك کثیر الوقوع اولان مسائلی کتب معتبره‌دن جمع ایله کتابلره و کتابلر بابلره و بابلر فصللره تقسیم اولنمق اوزره بو مجله‌نك تألیفنه ابتدار اولنمشدر . ایشته محاکمده معمول به اوله‌جق مسائل فرعیه بر وجه آتی ابواب و فصولده ذکر اولنه‌جق

مسائلدر • انجق محققین فقها مسائل فقهیه‌یی بر طاقم قواعد کلیه‌یه ارجاع ایتمشلردر که هر بری نیجه مسائلی محیط ومشتمل اوله‌رق کتب فقهیه‌ده مسلماتدن اولمق اوزره بو مسائلك اثباتی ایچون دلیل اتخاذ اولنور • و اول امرده بو قواعدك تفهمی مسائله استیناس حاصل ایدر ومسائلك ذهنلرده تقررینه وسیله اولور • بناء علی ذلك طقسان طقوز قاعدهٔ فقهیه جمع ایله مقصوده شروعدن مقدم بر وجه آتی مقالهٔ ثانیه اولمق اوزره ایراد اولنور • واکرچه بونلردن بعضیسی منفردا اخذ اولندقده بعض مستثنیاتی بولنور ایسه‌ده یکدیکرینی تخصیص وتقیید ایتدکلرندن من حیث المجموع کلیت وعمومیتلرینه خلل کلمز •

﴿ مقالهٔ ثانیه ﴾

(قواعد فقهیه بیاننده در)

٢ ماده

بر ایشدن مقصد نه ایسه حکم اکا کوره در

یعنی بر ایش اوزرینه ترتب ایده‌جك حکم اول ایشدن مقصد نه ایسه اکا کوره اولور

٣ ماده
عقودده اعتبار مقاصد ومعانی یه در الفاظ ومبانی یه دکلدر
بناء علی ذلك (بیع بالوفا) ده رهن حکمی جریان ایدر

٤ ماده
شك ایله یقین زائل اولماز

٥ ماده
بر شیئك بولندیغی حال اوزره قالمسی اصلدر

٦ ماده
قدیم قدمی اوزره ترك اولنور

٧ ماده
ضرر قدیم اولماز

٨ ماده
برائت ذمت اصلدر
بناء علی ذلك بر کیمسه بر ینك مالنی تلف ایدوب ده مقدارنده اختلاف ایتسه‌لر سوز متلفك اولوب مال صاحبی ادعا ایتدیکی زیاده‌یی اثباته محتاج اولور

٩ ماده
صفات عارضه‌ده اصل اولان عدمدر
مثلا (شرکت مضاربه) ده کار اولوب اولمدیغنده

اختلاف اولنسه عدمی اصل اولدیغنه بناءً سوزمضاربك اولوب صاحب سرمایه‌كار اولدیغنی اثباته محتاج اولور

١٠ ماده

بر زمانده ثابت اولان شیئك خلافنه دلیل اولمدقجه بقاسیله حكم اولنور

بناء علی ذلك بر زمانده برشی بركیمسه‌نك ملكی اولدیغی ثابت اولسه ملكیتی ازاله ایدن برحال اولمدقجه ملكیتك بقاسیله حكم اولنور

١١ ماده

بر امر حادثك اقرب اوقاتنه اضافتی اصلدر

یعنی حادث اولان بر ایشك سبب وزمان وقوعنده اختلاف اولنسه زمان بعیده نسبتی اثبات اولنمدقجه حاله اقرب اولان زمانه نسبت اولنور

١٢ ماده

كلامده اصل اولان معنای حقیقیدر

١٣ ماده

تصریح مقابله سنده دلالته اعتبار یوقدر

١٤ ماده

مورد نصده اجتهاده مساغ یوقدر

١٥ ماده

علی خلاف القیاس ثابت اولان شی سائره مقیس علیه اولماز

١٦ ماده

اجتهاد ایله اجتهاد نقض اولنماز

١٧ ماده

مشقت تیسیری جلب ایدر

یعنی صعوبت سبب تسهیل اولور و طارلق وقتنده وسعت کوسترلمك لازم کلور

قرض وحواله و حجر کبی پك چوق احکام فقهیه بو اصله متفرعدر و فقهانك احکام شرعیده کوستردکاری رخص وتخفیفات هپ بو قاعده دن استخراج اولنمشدر

١٨ ماده

بر ایش ضیق اولدقده متسع اولور

یعنی بر ایشده مشقت کورلنجه رخصت و وسعت کوستریلور

١٩ ماده

ضرر و مقابله بالضرر یوقدر

٢٠ ماده

ضرر ازاله اولنور

۲۱ ماده

ضرورتلر ممنوع اولان شیلری مباح قیلر

۲۲ ماده

ضرورتلر کندو مقدارلرنجه تقدیر اولنور

۲۳ ماده

برعذر ایچون جائز اولان شی اول عذرك زوالیله باطل اولور

۲٤ ماده

مانع زائل اولدقده ممنوع عودت ایدر

۲۵ ماده

بر ضرر کندو مثلیله ازاله اولنه‌ماز

۲٦ ماده

ضرر عامی دفع ایچون ضرر خاص اختیار اولنور
طبیب جاهلی منع ایتمك بو اصلدن تفرع ایدر

۲۷ ماده

ضرر اشد ضرر اخف ایله ازاله اولنور

۲۸ ماده

ایکی فساد تعارض ایتدکده اخفی ارتکاب ایله اعظمنك
چاره‌سنه باقیلور

۲۹ ماده

اهون شرین اختیار اولنور

٣٠ ماده

دفع مفاسد جلب منافعدن اولادر

٣١ ماده

ضرر بقدر الامكان دفع اولنور

٣٢ ماده

حاجت عمومی اولسون خصوصی اولسون ضرورت منزله‌سنه تنزیل اولنور

بیع بالوفانك تجویزی بو قبیلدندر كه بخارا اهالیسنده بورج تكثر ایتدكده كورلان احتیاج اوزرینه بو معامله مرعی الاجرا اولمشدر

٣٣ ماده

اضطرار غیرك حقنی ابطال ایتمز

بناء علی ذلك بر آدم آج قالوبده برینك اكمكنی یسه بعده قیمتنی ویرمسی لازم كلور

٣٤ ماده

المسی ممنوع اولان شیئك ویرمسی دخی ممنوع اولور

٣٥ ماده

ایشلنمسی ممنوع اولان شیئك استنمسی دخی ممنوع اولور

٣٦ ماده

عادت محكمه‌در

یعنی حکم شرعی بی اثبات ایچون عرف و عادت حکم
قیلنور کرک عام اولسون و کرک خاص اولسون

٣٧ ماده

ناسك استعمالی بر حجتدر که انکله عمل واجب اولور

٣٨ ماده

عادة ممتنع اولان شی حقیقة ممتنع کبیدر

٣٩ ماده

ازمانك تغییریله احکامك تغیری انکار اولنه ماز

٤٠ ماده

عادتك دلالتیله معنای حقیقی ترك اولنور

٤١ ماده

عات انجق مطرد یاخود غالب اولدقده معتبر اولور

٤٢ ماده

اعتبار غالب شایعه اولوب نادره دکلدر

٤٣ ماده

عرفا معروف اولان شی شرط قلنمش کبیدر

٤٤ ماده

بین التجار معروف اولان شی بینلرنده مشروط کبیدر

٤٥ ماده

عرف ایله تعیین نص ایله تعیین کبیدر

٤٦ ماده

مانع ومقتضی تعارض ایتدکده مانع تقدیم اولنور
بناء علی ذلك بر آدم بورجلیسی یدنده مرهون اولان
مالنی اخره صاته‌ماز

٤٧ ماده

وجودده برشیئه تابع اولان حکمده دخی اکا تابع اولور
بناء علی ذلك بر کبه حیوان صاتلدقده قارننده کی
یاوریسی دخی تبعا صاتلمش اولور

٤٨ ماده

تابع اولان شیئه آیروجه حکم ویریله‌مز
مثلا برحیوانك قارننده‌کی یاوریسی آیروجه صاتیله‌مز

٤٩ ماده

برشیئه مالك اولان کیمسه اول شیئك ضروریاتندن
اولان شیئه دخی مالك اولور
مثلا برخانه‌یی صاتون الان کیمسه اکا موصل اولان
طریقه دخی مالك اولور

٥٠ ماده

اصل ساقط اولدقده فرع دخی ساقط اولور

٥١ ماده

ساقط اولان شی عودت ایتمز

یعنی کیدن کیرو کلز

۵۲ ماده

برشی باطـل اولدقده آنك ضمنـده کی شی دخی باطل اولور

۵۳ ماده

اصلك ایفاسی قابل اولمدیغی حالده بدلی ایفا اولنور

۵٤ ماده

بالذات تجویز اولنمیان شی بالتبع تجویز اولنه بیلور

مثلا مشتری مبیعی قبض ایچون بایعی توکیل ایتسه جائز اولماز اما اشترا ایلدیکی ذخیره یی اولچوب قویمق ایچون بایعه چوالی ویروب او دخی ذخیره یی چواله وضع ایدیجك ضمنا وتبعا قبض اولنور

۵۵ ماده

ابتداء تجویز اولنمیان شی بقاء تجویز اولنه بیلور

مثلا حصهٔ شایعه یی هبه ایتمك صحیح دکلدر اما بر مال موهوبك بر حصهٔ شایعه سنه بر مستحق چیقوب ده ضبط ایتسه هبه باطـل اولمیوب حصهٔ باقیه موهوب لهك مالی اولور

۵٦ ماده

بقا ابتدادن اسهلدر

٥٧ ماده

تبرع انجق قبض ایله تمام اولور

مثلا بر آدم برینه برشیٔ هبه ایتسه قبل القبض هبه تمام اولماز

٥٨ ماده

رعیه یعنی تبعه اوزرینه تصرف مصلحته منوطدر

٥٩ ماده

ولایت خاصه ولایت عامه دن اقوادر

مثلا متولیٔ وقفك ولایتی قاضینك ولایتندن اقوادر

٦٠ ماده

کلامك اعمالی اهمالندن اولادر

یعنی برکلامك برمعنایه حملی ممکن اولدقجه اهمال یعنی معناسز اعتبار اولنمامليدر

٦١ ماده

معنای حقیقی متعذر اولدقده مجازه کیدیلور

٦٢ ماده

برکلامك اعمالی ممکن اولماز ایسه اهمال اولنور

یعنی برکلامك حقیقی ومجازی برمعنایه حملی ممکن اولماز ایسه اوحالده مهمل یعنی معناسز براغیلور

٦٣ ماده

متجزی اولمیان برشیئك بعضنی ذکر ایتمك کلنی ذکر کبیدر

٦٤ ماده

مطلق اطلاقی اوزره جاری اولور . اكر نصا یاخود دلالة تقیید دلیلی بولنماز ایسه

٦٥ ماده

حاضرده‌کی وصف ولغو غائبده‌کی وصف معتبردر

مثلا بایع مجلس بیعده حاضر اولان بر قیرآتی صاته‌جق اولدیغی حالده شو یاغز آتی شوقدر بیك غروشه صاتدم دیسه ایجابی معتبر اولوب یاغز تعبیری لغو اولور اما میدانده اولمیان برقیرآتی یاغز دیو صاتسه وصف معتبر اولمغله بیع منعقد اولماز

٦٦ ماده

سؤال جوابده اعاده اولنمش عد اولنور

یعنی تصدیق اولنان برسؤالده نه دینلمش ایسه مجیب انی سویلمش حکمنده‌در

٦٧ ماده

ساکته برسوز اسناد اولنماز . لکن معرض حاجتده سکوت بیاندر

یعنی سکوت ایدن کیمسه‌یه شوسوزی سویلمش اولدی دینلمز لکن سویلیه‌جك یرده سکوت ایتمسی اقرار وبیان عد اولنور

٦٨ ماده
برشیئك امور باطنه‌ده دلیلی اول شیئك مقامنه قائم اولور
یعنی حقیقتنه اطلاع متعسر اولان امور باطنه‌ده دلیل
ظاهریسی ایله حکم اولنور

٦٩ ماده
مکاتبه مخاطبه کبیدر

٧٠ ماده
دلسزك اشارت معهوده‌سی لسان ایله بیان کبیدر

٧١ ماده
ترجمانك قولی هرخصوصده قبول اولنور

٧٢ ماده
خطاسی ظاهر اولان ظنه اعتبار یوقدر

٧٣ ماده
سنده مستند اولان احتمال ایله حجت یوقدر
مثلا برکیمسه ورثه‌سندن برینه شوقدر غروش بورجی
اولدیغنی اقرار ایتدیکی تقدیرده اکر مرض موتنده
ایسه دیکر ورثه تصدیق ایتمدکجه بو اقراری حجت
دکلدر زیرا دیکر ورثه‌دن مال قاچرمق احتمالی مرض
موته مستنددر اما حال صحتنده ایسه اقراری معتبر اولور
واول حالده اولان احتمال مجرد برنوع توهم اولدیغندن
اقرارك حجتینه مانع اولماز

٧٤ ماده

توهمه اعتبار يوقدر

٧٥ ماده

برهان ايله ثابت اولان شى عيانا ثابت كبيدر

٧٦ ماده

بينه مدعى ايچون و يمين منكر اوزرينه در

٧٧ ماده

بينه خلاف ظاهرى اثبات ايچون و يمين اصلى ابقا ايچوندر

٧٨ ماده

بينه حجت متعديه و اقرار حجت قاصره در

٧٩ ماده

كشى اقرار يله مؤاخذه اولنور

٨٠ ماده

تناقض ايله حجت قالماز لكن متناقضك عليهنه اولان حكمنه خلل كلمز

مثلا شاهدلر شهادتلرندن رجوع ايله تناقض ايتدكلرنده شهادتلرى حجت اولماز لكن اولكى شهادتلرى اوزرينه قاضى حكم ايتمش ايسه بو حكم دخى بوزيله ميوب محكوم بهى شاهدلرك تضمين ايتمسى لازم كلور

٨١ ماده

اصل ثابت اولمدیغی حالده فرعك ثابت اولدیغی واردر
مثلا بر کیمسه فلانك فلانه شوقدر غروش دینی واردر
بن دخی اکا کفیلم دیسه واصیلك انکاری اوزرینه
دائن ادعا ایتسه مبلغ مزبوری کفیلك ویرمسی لازم کلور

٨٢ ماده

شرطك ثبوتی عندنده اکا معلق اولان شیئك ثبوتی لازم
اولور

٨٣ ماده

بقدر الامکان شرطه مراعات اولنمق لازم کلور

٨٤ ماده

وعدلر صورت تعلیق اکتسا ایله لازم اولور
مثلا سن بو مالی فلان آدمه صات اکر اقچه‌سنی ویرمز
ایسه بن ویریرم دیسه ومالی الان آقچه‌یی ویرمسه
بووعدی ایدن کیمسه نك اقچه‌یی ویرمسی لازم کلور

٨٥ ماده

برشیئك نفعی ضمانی مقابله سنده‌در
یعنی برشی تلف اولدیغی تقدیرده خساری کیمه عائد
ایسه انك ضمانده‌یمك اولوب اول کیمسه‌نك بووجهله
ضمانی اول شی ایله انتفاعه مقابل اولور

مثلا خیار عیب ایله رد اولنان بر حیوانی مشتری قوللانمش اولمسندن طولایی بایع اجرت الهماز زیرا قبل الرد تلف اولیدی خساری مشتری یه عائد اوله جق ایدی

٨٦ ماده

اجرت ایله ضمان مجتمع اولماز

٨٧ ماده

مضرت منفعت مقابله سندهدر

یعنی بر شیئك منفعتنه نائل اولان انك مضرتنه متحمل اولور

٨٨ ماده

کلفت نعمته و نعمت کلفته کورهدر

٨٩ ماده

بر فعلك حکمی فاعلنه مضاف قلنور . و مجبر اولمدقچه مرینه مضاف قلنماز

٩٠ ماده

مباشر یعنی بالذات فاعل ایله متسبب مجتمع اولدقده حکم اول فاعله مضاف قلنور

مثلا بر ینك طریق عامده قازمش اولدیغی قویی یه دیکری بر ینك حیوانی القا ایله اتلاف ایتسه او ضامن اولوب قویی بی حفر ایدن کیمسه یه ضمان لازم کلمز

٩١ ماده

جواز شرعی ضمانه منافی اولور

مثلا بر آدمك كندو ملكنده قازمش اولديغی قويی یه

برينك حيوانی دوشوب تلف اولسه ضمان لازم كلمز

٩٢ ماده

مباشر متعمد اولمسه ده ضامن اولور

٩٣ ماده

متسبب متعمد اولمدقچه ضامن اولماز

٩٤ ماده

حيواناتك كندولكندن اولەرق جنايت ومضرتی

هدردر

٩٥ ماده

غيرك ملكنده تصرفله امر ايتمك باطلدر

٩٦ ماده

بركيمسەنك ملكنده انك اذنی اولمقسزين آخر بركيمسەنك

تصرف ايتمسی جائز دكلدر

٩٧ ماده

بلا سبب مشروع برينك مالنی بركيمسەنك اخذ ايتمسی

جائز اولماز

٩٨ ماده

برشیده سبب تملکك تبدلی اول شیئك تبدلی مقامنه قائمدر

۹۹ ماده

کیمکه برشیئ وقتندن اول استعجال ایلر ایسه محرومیتیله معاتب اولور

۱۰۰ ماده

هرکیمکه کندو طرفندن تمام اولان شیئ نقض ایتمکه سعی ایدر ایسه سعیی مردوددر

کتاب اول

(بیوع حقنده اولوب برمقدمه ایله یدی)
(بابه منقسمدر)

مقدمه

(بیوعه متعلق اصطلاحات فقهیه بیاننده‌در)

۱۰۱ ماده

ایجاب • انشای تصرف ایچون ابتدا سو یلنیلان سوزدر که تصرف انکله اثبات اولنور

۱۰۲ ماده

قبول • انشای تصرف ایچون ثانیا سو یلنیلان سوزدر که انکله عقد تمام اولنور

۱۰۳ ماده

عقد • طرفینك برخصوصی التزام وتعهد ایتملریدر که ایجاب وقبولك ارتباطندن عبارتدر

۱۰۴ ماده

انعقاد • ایجاب وقبولك متعلقنده اثری ظاهر اوله‌جق وجهله یکدیکره بروجه مشروع تعلقیدر

۱۰۵ ماده

بیع • مالی ماله دکشمکدر که منعقد یاخود غیر منعقد اولور

۱۰٦ ماده

بیع منعقد • انعقاد بولان بیع دیمك اولەرق صحیح وفاسد ونافذ وموقوفه تقسیم اولنور

۱۰۷ ماده

بیع غیر منعقد • بیع باطلدر

۱۰۸ ماده

بیع صحیح • یعنی بیع جائز ذاتاً و وصفا مشروع اولان بیعدر

۱۰۹ ماده

بیع فاسد • اصلا صحیح اولوبده وصفا صحیح اولمیان یعنی ذاتاً منعقد اولوبده بعض اوصاف خارجیه سی اعتباریله مشروع اولمیان بیعدر (باب سابعه باق)

۱۱۰ ماده

بیع باطل • اصلا صحیح اولمیان بیعدر

۱۱۱ ماده

بیع موقوف • غیرك حقی تعلق ایدن بیعدر بیع فضولی کبی

۱۱۲ ماده

فضولی • بغیر اذن شرعی دیکر برکیمسه‌نك حقنده تصرف ایدن کیمسه‌ در

۱۱۳ ماده

بیع نافذ • غیرك حقی تعلق ایتمیان بیعدر که لازم وغیر لازم قسملرینه منقسم اولور

۱۱٤ ماده

بیع لازم . خیاراتدن عاری اولان بیع نافذدر

۱۱٥ ماده

بیع غیر لازم . کندوسنده خیاراتدن بریسی بولنان بیع نافذدر

۱۱٦ ماده

خیار . مخیرلك دیمکدر تکیم باب مخصوصنده بیان اولنه جقدر

۱۱۷ ماده

بیع بات . بیع قطعی دیمکدر

۱۱۸ ماده

بیع الوفا . برکیمسه برمالی آخره ثمنی رد ایتدکده کیرو ویرمك اوزره شوقدر غروشه صاتمقدرکه مشتری مبیع ایله انتفاع ایلمسنه نظرا بیع جائز حکمنده وطرفین بونی فسخه مقتدر اولدقلری جهتله بیع فاسد حکمنده ومشتری مبیعی اخره صاته مدیغی جهتله رهن حکمنده در

۱۱۹ ماده

بیع بالاستقلال . بایع برمالی استیجار ایتمك اوزره وفاء بیع ایتمکدر

١٢٠ ماده

بيع ۰ مبيع اعتباريله دخی درت قسمـه تقسيم اولنور

قسم اول ۰ ثمن مقابله سنده ديكر مالی صاتمقدر كه بيوعك

الك مشهوری بو اولديغندن بوكا (بيع) تسميه اولنور

قسم ثانی ۰ صرف وقسم ثالث بيع مقايضه وقسم رابع سلمدر

١٢١ ماده

صرف ۰ نقدی نقده بيع ايتمكدر كه تركجه آقجه بوزمق

تعبير اولنور

١٢٢ ماده

بيع مقايضه ۰ عينی عينه يعنی غير از نقدين مالی ماله مبادله

ايتمكدر كه لسان تركيده طرانپه دنيلور

١٢٣ ماده

سلم ۰ مؤجلی معجله صاتمق يعنی پشين پاره ايله ويره سی يه

مال آلمقدر

١٢٤ ماده

استصناع ۰ برشی ياپمق اوزره اهل صنعت ايله عقد مقاوله

ايتمكـدر كه ياپانه (صـانع) و ياپديرانه (مستصنع)

و ياپيلان شيئه (مصنوع) دينلور

١٢٥ ماده

ملك ۰ انسانك مالك اولديغی شيدر كرك اعيان اولسون

وكرك منافع اولسون

۱۲ ماده

ال • طبع انسانی مائل اولوب وقت حاجت ایچون
دخار اولنه بیلان شیدر که منقوله و غیر منقوله شامل
ولور

۱۲ ماده

ال متقوم • ایکی معنایه استعمال اولنور • بری
نتفاعی مباح اولان شیدر • دیکری مال محرز دیمکدر
ثلا دکزده ایکن بالق غیر متقوم اولوب اصطیاد ایله
حراز اولندقده مال متقوم اولور

۱۲۸ ماده

منقول • بر محلدن محل آخره نقلی ممکن اولان شیدر
که نقود و عروضه و حیواناتو مکیلات و موزوناته
شامل اولور

۱۲۹ ماده

غیر منقول • عقار دنیلان خانه و اراضی مثللو محل
آخره نقلی ممکن اولمیان شیدر

۱۳ ماده

نقود • نقدك جمعی اولوب التون وکوشدن عبارتدر

۱۳۱ ماده

عروض • عرضك جمعی اولوب نقود وحیواناتدن

و مکیلات و موزوناتدن بشقه اولان متاع و قماش امثالی شیلردر

١٣٢ ماده

مقدرات ٠ کیل یا وزن یا صایی یا ذراع ایله مقداری تعیین اولنان شیلراولوب مکیلات و موزونات وعددیات و مذروعاته شامل اولور

١٣٣ ماده

کیلی و مکیل ٠ کیل ایله اولچیلان شی

١٣٤ ماده

وزنی و موزون ٠ طارتیلان شی

١٣٥ ماده

عددی و معدود ٠ صاییلان شی

١٣٦ ماده

ذرعی و مذروع ٠ ارشون ایله اولچیلان شی

١٣٧ ماده

محدود ٠ حدود و سنورلری قابل تعیین اولان عقار

١٣٨ ماده

مشاع ٠ حصص شایعه‌یی حاوی اولان شی

١٣٩ ماده

حصهٔ شایعه ٠ مال مشترکك هر جزئنه ساری و شامل اولان سهمدر

١٤٠ ماده

جنس . شامل اولدیغی افرادی بیننده غرضجه تفاوت فاحش اولمیان شیدر

١٤١ ماده

جزاف و مجازفه . کوتوری بازار دیمکدر

١٤٢ ماده

حق مرور . آخرك ملکندن کچمك حقیدر

١٤٣ ماده

حق شرب . بر نهردن نصیب معین معلومدر

١٤٤ ماده

حق مسیل . بر خانه‌نك خارجه صویی وسیلی آقق و طامله‌لق حقیدر

١٤٥ ماده

مثلی . چارشو و بازارده معتدبه یعنی بها نك اختلافنی موجب بر تفاوتسز مثلی بولنان شیدر

١٤٦ ماده

قیمی . چارشو و بازارده مثلی بولنمیان یاخود بولنور ســه ده فیئاتجه متفاوت اولان شیدر

١٤٧ ماده

عددیات متقاربه . آحاد وافرادی بیننده قیمتجه تفاوت اولمیان معدوداتدر که هپ مثلیاتدندر

١٤٨ ماده

عدديات متفاوته ، آحاد و افرادى بيننده قيمتجه تفاوت بولنان معدوداتدر كه هب قيمياتدن معدود اولور

١٤٩ ماده

ركن البيع • يعنى مبيعك ماهيتى مالى ماله دكشمكدن عبارت اولوب آنجق بوكا دلالت ايتمك حسبيله ايجاب و قبوله دخى (ركن بيع) اطلاق اولنور

١٥٠ ماده

محل البيع • مبيعدن عبارتدر

١٥١ ماده

مبيع • صاتيلان شى كه بيعده تعين ايدن عيندر و بيعدن مقصود اصلى اودر

زيرا انتفاع انجق اعيان ايله اولوب ثمن مبادلهٔ امواله وسيله در

١٥٢ ماده

ثمن • صاتيلان شيئك بهاسيدر كه ذمته تعلق ايدن شيدر

١٥٣ ماده

ثمن مسمى • طرفينك بالتراضى تسميه وتعيين ايتدكارى ثمندر كرك قيمت حقيقيه يه مطابق اولسون وكرك ناقص يا زائد اولسون

١٥٤ ماده

قيمت • بر مالك بهاى حقيقيسيدر

١٥٥ ماده

مثمن • ثمن مقابلنده صاتلمش شى

١٥٦ ماده

تأجيل • دينى بر وقت معينه تعليق و تأخير ايتمكدر

١٥٧ ماده

تقسيط • دينى متعدد ومعين وقتلرده تأديه ايتمك اوزره تأجيل در

١٥٨ ماده

دين • ذمتده ثابت اولان شيدر

مثلا بر كيمسه نك ذمتنده شوقدر غروش بورجى وميدانده موجود اوليان شو قدر غروش وميدانده موجود اولان اقجه نك ياخود بر يغين بغدايك قبل الافراز برمقدار معينى هب دين قبيلندندر

١٥٩ ماده

عين • معين و مشخص اولان شيدر

مثلا برخانه و برآت و برصندايه وميدانده موجود بر يغين بغداى و بر مقدار اقچه هب اعياندندر

١٦٠ ماده

بايع • مال صاتان

١٦١ ماده

مشترى • صاتون الان

١٦٢ ماده

متبايعان • بايع ايله مشتريدركه (عاقدين) دخى دينور

١٦٣ ماده

اقاله • عقد بيعى رفع و ازاله ايتمكدر

١٦٤ ماده

تغرير • الداتمق

١٦٥ ماده

غبن فاحش • عروضده نصف عشر و حيواناتده عشر و عقارده خمس مقدارى و يا ندها زياده الداتمقدر

١٦٦ ماده

قديم • اولدركه اولنى بيلور كمسنه اولميه

(شرح)

عروض كلمه‌سی عقار و حیوانات و مكیلات وموزوناته مقابل اوله‌رق استعمال اولنور ایسه ده بعضاً دخی یالكز حیوان و عقاره مقابل اوله‌رق استعمال اولنور مجله‌نك یوز التمش بشنجی ماده‌سنده مكیلات و موزونات مذكور اولمدیغندن عروض بوراده مكیلات وموزوناته شامل اولور مجله جمعیتنده بو وجهله مطالعه اولنمشدر

(جودت)

(باب اول)

(عقد بیعه متعلق مسائل بیاننده اولوب بش فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(رکن بیع حقنده در)

١٦٧ ماده

ایجاب وقبول ایله بیع منعقد اولور

١٦٨ ماده

بیعده ایجاب و قبول عرف و عادت بلده ده انشای بیع ایچون مستعمل اولان لفظلردر که بونلرله پازارلق کسیلوب لساغزده خیرلشمق تعبیر اولنور

١٦٩ ماده

ایجاب و قبول ایچون اکثر یا ماضی صیغه‌سی استعمال اولنور

مثلا بایع شو متاعی سکا یوزغروشه صاتدم و مشتری دخی الدم و یاخود مشتری الدم وبعده بایع صاتدم دیسه بیع منعقد اولوب اولکی صورتده (صاتدم) لفظی ایجاب و (الدم) لفظی قبول وایکنجی صورتده الدم

لفظی ایجاب و صاتدم لفظی قبولدر. وکذا بایع صاتدم
برنده و یردم و یاخود تملیك ایتدم دیوب مشتری دخی
الدم برنده راضی اولدم و یاخود قبول ایلدم دیسه بیع
منعقد اولور

۱۷۰ ماده

آلورم و صاتارم کبی مضارع صیغه سیله حال مراد
اولنورسه بیع منعقد اولور واکر استقبال مراد اولنور
سه منعقد اولماز

۱۷۱ ماده

آله جغم صاتاجغم کبی وعد مجرد معناسنه اولان مستقبل
صیغه سیله بیع منعقد اولماز

۱۷۲ ماده

صات و صاتون آل کبی امر صیغه سیله دخی بیع منعقد
اولماز. فقط بطریق الاقتضا حاله دلالت ایدن امر ایله
دخی بیع منعقد اولور

مثلا مشتری شو مالی بکا شو قدر غروشه صات دیوب
بایع دخی صاتدم دیسه بیع منعقد اولماز. امابایع بو
مالی شو قدر غروشه آل دیوب مشتری دخی آلدم دیسه
یاخود مشتری آلدم دیوب بایع دخی آل و یاخود وار
خیرینی کور دیسه بیع منعقد اولور

زیرا بو مقامده ال و یاخود وار خیرینی کور تعبیرلری ایشته صاتدم آل دیمکدر

۱۷۳ ماده

ایجاب وقبول شفاها اولدیغی کبی مکاتبه ایله دخی اولور

۱۷٤ ماده

دلسزك اشارت معروفه‌سیله بیع منعقد اولور

۱۷٥ ماده

ایجاب و قبولدن مقصد اصلی که تراضیٔ طرفیندر بوکا دلالت ایدن مبادلهٔ فعلیه ایله دخی بیع منعقد اولور. و بوکا بیع) تعاطی) دینلور .

مثلا پازارلقسز ولاقردیسز مشتری اقچه‌یی ویروب اتمکجی دخی اکا اتمکی ویرسه بیع منعقد اولور .

وکذا مشتری اقچه‌یی ویروب قارپوزی السه و بایع سکوت ایتسه ینه بیع منعقد اولور .

وکذلك مشتری بغدای المق ایچون بغدایجی‌یه بش التون ویروب وشو بغدایی قاچه صاتیورسین دیوب اودخی کیله‌سی بر التونه دیمسی اوزرینه مشتری سکوت ایتدکدنصکره بغدایی ایستدکنده بایع یارین ویررم دیسه و بینلرنده ایجاب وقبول جریان ایتمسه بیع ینه منعقد اولور . حتی فرداسی بغدایك کیله سی بر بچق

التونه چيقسه بايع ينه برالتون في ايله و يرمكه مجبور اولور • و بالعكس بغدايك بهاسی تنزل ايتسه مشتری بوندن طولايی اولکی في ايله المقدن امتناع ايده من •
كذلك مشتری بو لحمك شوراسندن بكا شوقدر غروشلق طارت ديمسی اوزرينه قصاب دخی كسوب طارتسه بيع منعقد اولوب مشتری المقدن امتناع ايده من •

١٧٦ ماده

بعدالعقد ثمنك تبديلی و ياخود تزييد و ياتنزيلی ايله تكرار پازارلق اولندقده عقد ثانی معتبردر •
مثلا برمالك يوز غروشه پازارلغی كسلدكدن صكره بر يوزلك التونه ياخود يوز اون و يا طقسان غروشه تكرار پازالق اولندقده عقد ثانی معتبردر •

(فصل ثانی)

(قبولك ايجابه موافق اولمسنك لزومی بياننده‌در)

١٧٧ ماده

عاقديندن بری هرنه ايله نه‌يی ايجاب ايدرسه ديكری دخی بعينهما انكله انی قبول ايتمك لازمدر • يوقسه ثمنی ياخود مثمنی تبعيض و تفريق ايتمكه صلاحيتی يوقدر •

مثلا بایع مشتری‌یه شو قماشی سکز یوز غروشه صاتدم دیدکده مشتری اولوجهله قبول ایدرسه تمام او قماشی یوز غروشه آلور . یوقسه اول قماشی یاخود نصفنی اللی غروشه قبوللانه‌مز .
وکذا شو ایکی حیوانی اوچ بیك غروشه صاتدم دیدکده مشتری قبول ایدرسه ایکیسنی اوچ بیك غروشه الور اما ایکیسندن برینی بیك بشیوز غروشه الەماز .
۱۷۸ ماده
قبولك ایجابه ضمنا موافقتی کافیدر
مثلا بایع شومالی سکز یوز غروشه صاتدم دیوب مشتری دخی بیك بشیوز غروشه آلدم دیسه بیع بیك غروش اوزرینه منعقد اولور . انجق اول مجلسده بایع اول زیاده‌یی قبول ایدرسه مشتری طرفندن زیاده قلنمش اولان بشیوز غروشك دخی اعطاسی لازم کلور .
وکذا مشتری شو مالی بیك غروشه آلدم دیوب بایع دخی سکز یوز غروشه ویردم دیسه بیع منعقد اولوب ایکی یوزك حط وتنزیلی لازم کلور .
۱۷۹ ماده
متبایعاندن بری متعدد شیلرك بهالرینی تفصیل ایتسه بیله صفقهٔ واحده ایله یعنی طوپدن اولەرق بیعی ایجاب

ایتدکده دیکری دخی اولوجهله قبول ایدرك مجموع ثمن ایله مجموع مبیعی اله بیلور ۰

بوقسه صفقه‌یی تفریق ایدرك ایچندن دیلدیکنی ذکر اولنان بهاسیله قبول ایدوب المقده مخیر دکلدر ۰

مثلا بایع شو ایکی حیوانی اوچ بیك غروشه صاتدم شو بیك غروشه و بو ایکی بیك غروشه و یاخود هر بری بیك بشر یوز غروشه‌در دیسه مشتری ایکیسنی اوچ بیك غروشه اله بیلور ۰ یوقسه ایکیسندن دیلدیکنی ذکر اولنان بهاسیله الهمز ۰

و کذا بایع شو اوچ طوپ قاشی یوز غروشه صاتدم دیوب مشتری دخی برطوپنی یوز غروشه یاخود ایکی طوپنی ایکی یوزغروشه قبول ایتدم دیسه بیع منعقداولماز

۱۸۰ ماده

متبایعاندن بری متعدد شیلرك بهالرینی تفصیل و بشقه بشقه بیعی ایجاب ایتدیکی صورتده دیکری دیلدیکنی ثمن مسماسیله قبول ایتسه بیع منعقد اولور ۰

مثلا بایع متعدد مبیعك بهالرینی تفصیل وتعیین ایله برابر صاتدم لفظنی دخی تکرار ایدرك شونی بیك غروشه صاتدم و بونی ایکی بیك غروشه صاتدم دیرسه اول حالده مشتری ایکیسندن برینی معین اولان بهاسیله قبول ایدوب اله بیلور ۰

(فصل ثالث)

(مجلس بیع حقنده در)

۱۸۱ ماده

مجلس بیع بازارلق ایچون اولان اجتماعدر

۱۸۲ ماده

مجلس بیعده بعدالایجاب نهایت مجلسه قدر طرفین مخیردر
مثلا متبایعاندن بری مجلس بیعده بومالی شو قدر
غروشه صاتدم یاخود آلدم دیو بیعی ایجاب ایلسه
دیکری درعقب آلدم یاخود صاتدم دیمیوب بده برمدت
اراسی کچدکدن صکره ینه اول مجلسده قبول ایتسه
بیع منعقد اولوب هر نقدر مجلس اوزون اوزادی یه
سورمش و ایجاب وقبولك اره‌سی خیلی اوزامش
اولسه ده ضرر ویرمز

۱۸۳ ماده

بعدالایجاب قبل‌القبول احد طرفیندن اعراضه دلالت
ایدر برقول یاخود فعل بولنور ایسه ایجاب باطل
اولوب قبوله محل قالماز
مثلا متبایعاندن بری صاتدم یاخود آلدم دیدکدنصکره
ایکیسندن بریسی بشقه بر ایشله یاخود بردیکر بحث

ومذاكره ايله مشغول اولسه ايجاب باطل اولوب
اندن صكره قبول ايله بيع منعقد اولماز

١٨٤ ماده

متبايعاندن برى بيعى ايجاب ايدوب انجق ديكرينك
قبولندن اول رجوع ايتسه ايجاب باطل اولوب اندن
صكره قبول ايله بيع منعقد اولماز •

مثلا بايع بومتاعى شوقدر غروشه صاتدم ديو بده
مشترى قبول ايتدم ديمدين رجوع ايتسه مشترينك
صكره‌دن قبول ايتدم ديمسيله بيع منعقد اولماز

١٨٥ ماده

قبل القبول ايجابك تكرارى ايجاب اولى ابطال ايدوب
ايجاب ثانى‌يه اعتبار اولنور

مثلا بايع بومالى يوز غروشه صاتدم ديدكدن صكره
هنوز مشترى قبول ايتدم ديمدين‌دونوب يوز يكرمى
غروشه صاتدم ديسه ومشترى قبول ايتسه ايجاب
اوله اعتبار اولميوب بيع يوز يكرمى غروش اوزيته
منعقد اولور

(فصل رابع)

(شرطله بیع حقنده در)

١٨٦ ماده
عقد بیعك مقتضاسندن اولان شرطله بیع صحیح وشرط معتبر اولور
مثلا بایع قبض ثمن ایدنجیه دك مبیعی حبس ایتمك شرطیله صاندقده بوشرط بیعه ضرر ویرمیوب بلكه مقتضای عقدی بیاندر

١٨٧ ماده
مقتضای عقدی تأیید ایدن شرطله بیع صحیح وشرط معتبر در
مثلا فلان شیئ ترهین ایتمك یاخود شو آدمی كفیل ویرمك شرطیله برشی صاتمق صحیح وشرط معتبردر . حتی مشتری بوشرطلره رعایت ایتمز ایسه بایع مبیعی فسخ ایده بیلور . زیرا بو شرطلر مقتضای عقد اولان تسلیم ثمنی تأیید ایلر

١٨٨ ماده
متعارف یعنی عرف وعادت بلده ده جاری اولان شرطله

بیع دخی صحیح وشرط معتبردر

مثلا کورکی قاپلامق وکلیدی یرینه میخلامق و یرتق البسه یی یامه‌مق شرطیله صاتمق صحیح اولوب بو بوشرطه دخی بایعک رعایت ایتمسی لازم کاور

۱۸۹ ماده

احد عاقدینه نفعی اولمیان شرطله بیع صحیح اولوب انجق شرط فاسددر

مثلا آخره صاتمامق یاخود مرعایه صالیویرمك شرطیله برحیوانی صاتمق صحیح اولوب فقط شرط لغودر

(فصل خامس)

(اقالهٔ بیع حقنده در)

۱۹۰ ماده

عاقدین بعدالعقد رضالریله بیعی اقاله ایده بیلورلر

۱۹۱ ماده

بیع کبی (اقاله) دخی ایجاب وقبول ایله اولور

مثلا عاقدیندن بری بیعی اقاله یاخود فسخ ایتدم ودیکری قبول ایتدم دیسه ویاخود بری بیعی اقاله ایت ودیکری ایتدم دیسه اقاله صحیح یعنی بیع منفسخ اولور

١٩٢ ماده
ايجاب و قبول مقامنه قائم اولان تعاطى صورتيله دخى اقاله صحيح اولور

١٩٣ ماده
بيع كبى اقاله ده دخى اتحاد مجلس لازمدر
يعنى مجلس ايجابده قبول بولنمق لازم كلوب بوقسه عاقدينك برى بيعى اقاله ايتدم ديو بده ديكرى اول مجلسده قبول ايتمدين مجلس بوزلسه ياخود احد طرفيندن اعراضه دلالت ايدر بر شى صادر اولسه بعده ديكرينك قبولى مفيد اولماز

١٩٤ ماده
حين اقاله ده مبيع مشترى يدنده قائم و موجود اولمق شرطدر بناء عليه مبيع تلف اولمش ايسه اقاله صحيح اولماز

١٩٥ ماده
مبيعك بعضيسى تلف اولسه باقيسنده اقاله جائزدر
مثلا بايع اكينيله برابر ملكى اولان ارضى صاتوبده مشترى اكينى بچدكدنصكره اقاله ايلسه‌لر ارضده ثمندن حصه‌سيله اقاله صحيح اولور

٢٩٦ ماده
ثمنك تلف اولمسى اقاله‌نك صحتنه مانع دكلدر

(باب ثانی)

(مبیعه متعلق مسائل بیاننده اولوب درت فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(مبیعك شروط و اوصافی حقنده در)

۱۹۷ ماده

مبیعك موجود اولمسی لازمدر

۱۹۸ ماده

مبیعك تسلیمی ممكن و مقدور اولمق لازمدر

۱۹۹ ماده

مبیعك مال متقوم اولمسی لازمدر

۲۰۰ ماده

مبیع مشترینك معلومی اولمق لازمدر

۲۰۱ ماده

مبیعك معلومیتی سائرندن تمییز ایده جك حال و وصفی بیان ایله حاصل اولور

مثلا شو قدر كیله قزلجه بغدای ٠ یاخود فلان و فلان حدود ایله محدود اولان عرصه دیو صاتلسه مبیع معلوم و بیع صحیح اولور

٢٠٢ ماده

مبيع مجلس بيعده حاضر ايسه اشارت حسيه كافيدر
مثلا بايع شو حيوانی صاندم ديوب مشتری دخی كوره رك
قبول ايده جك بيع صحيح اولور

٢٠٣ ماده

مبيعك مشتری عندنده معلوم اولمسی كافی اولوب بشقه
صورتله تعريف و توصيفه حاجت يوقدر

٢٠٤ ماده

مبيع عقدده كی تعيين ايله تعين ايدر
مثلا بايع اشارت حسيه ايله تعيين ايدرك شو ساعتی
صاتدم ديوب مشتری دخی قبول ايتدكده بايعك اول
ساعتی عينا ويرمسی لازم كلور · يوقسه انی اليقويوبده
يرينه اول جنسدن ديكر بر ساعت ويره مز

(فصل ثانی)

(بيعی جائز اولوب اولميان شيلر بياننده در)

٢٠٥ ماده

معدومك بيعی باطلدر
مثلا بر اغاجك هيچ بلورمامش اولان ميوه سنی صاتمق
باطلدر

۲۰٦ ماده

کاملا بلورمش اولان میوه یی اکله صالح اولسون اولمسون اغاجی اوزرنده ایکن صاتمق صحیحدر

۲۰۷ ماده

افرادی متلاحق اولان یعنی بردن ظهور ایتمیوب بده رفته رفته ظهور ایده کلان میوه و شکوفه و یپراق وسبزه نك بر مقداری بلورمش اولدیغی حالده انلره تبعا انلرله برابر هنوز بلورمامش اولنلری دخی طوپدن صاتمق صحیح اولور

۲۰۸ ماده

جنسی بیان اولنه‌رق صاتیلان شی بشقه جنسدن چیقسه بیع باطل اولور

مثلا بایع صرچه‌یی الماس دیو صاتسه باطلدر

۲۰۹ ماده

تسلیمی ممکن و مقدور اولمیان شیئ صاتمق باطلدر

مثلا دریایه باطوب ده اخراجی ممکن اولمیان قایغك و طوتوب ده تسلیمی ممکن اولمیان بر فراری حیوانك بیعی باطلدر

۲۱۰ ماده

بین الناس مال اولمیان شیئ صاتمق یاخود انکله برمال صاتون آلمق باطلدر

مثلا لاشه‌یی و حر اولان بنی‌آدمی صاتمق و یاخود انلرك مقابلنده بر مال اشترا ایتمك باطلدر

٢١١ ماده

متقوم اولمیان مالی صاتمق باطلدر

٢١٢ ماده

متقوم اولمیان مال ایله بر مال صاتون المق فاسد در

٢١٣ ماده

مجهولك بیعی فاسد در

مثلا بایع مشتری یه مالك اولدیغم كافهٔ اشیامی سكا شو قدر غروشه صاتدم دیوب مشتری دخی الدم دیسه و لكن اشیا مشترینك معلومی اولمسه بیع فاسد اولور

٢١٤ ماده

بر ملك عقارك قبل الافراز بر حصهٔ معلومهٔ شایعه‌سنی مثلا نصفنی یا ثلثنی یاخود عشرینی صاتمق صحیحدر

٢١٥ ماده

بركیمسه حصهٔ شایعه‌سنی شریكندن اذن المقسزین آخره صاته بیلور

٢١٦ ماده

ارضه تبعا حق مرورك و حق شربك و حق مسیلك و قنواته تبعا صویك بیعی جائز در

(فصل ثالث)

(مبيعك كيفيت بيعنه متعلق مواد بياننده‌در)

٢١٧ ماده
مكيلات وموزونات وعدديات ومذروعاتك كيل ووزن وصايى وزراع ايله بيعى صحيح اولديغى كبى جزافا صاتمق دخى صحيحدر
مثلا بايع بر يغين بغدايى، وبرطام صمانى وبر يغين طوغله‌يى وبردنك متاعى كوتورى صاتسه صحيح اولور

٢١٨ ماده
حبوباتى برمعين قاب واولچك ايله اولچوب وياخود برمعين طاش ايله طارتوب صاتسه هرنقدر اول قاب واولچكك نه مقدار ايدوكى وطاشك قاچ قيه ودرهم اولديغى معلوم دكلسه‌ده بيع صحيح اولور

٢١٩ ماده
منفردا صاتلمسى جائز اولان شيئك مبيعدن استثناسى دخى جائز اولور
مثلا بايع براغاجك ميوه‌سندن شوقدر قيه‌سى كندوسنه قالمق اوزره باقيسنى صاتسه صحيح اولور

٢٢٠ ماده

مقدراتك يالكز افراد واقسامنه بها تقدير ايدرك طوپدن صاتمق صحيح اولور

مثلا بر يغين بغدايى وبر قايق اودونى وبر سورى قويونى وبر پاستال چوقايى كيله‌سى پارچه‌سى ياقه‌سى ويا هر رأس ياخود هر ذراعى شو قدر غروشه اولمق اوزره صاتمق صحيح اولور

٢٢١ ماده

محدود اولان عقارات ذراع ودونم ايله صاتلديغى كبى تعيين حدود ايله دخى صاتيلور

٢٢٢ ماده

عقد بيع نه مقدار اوزينه واقع اولورسه انجق اكا اعتبار اولنور

٢٢٣ ماده

مكيلات وعدديات متقاربه ايله تبعيضنده ضرر اولميان موزوناتدن برمجموعك مقدارى بيان اولنه‌رق صاتلدقده كركسه يالكز اول مجموعك ثمنى ذكر اولنسون كرك كيله‌سنك يا عددو وزننك بهاسى بيان وتفصيل اولنسون بيع صحيح اولور

فقط لدی التسلیم تمام چیقارسه بیع لازم اولور ٠ و ناقص چیقارسه مشتری مخیر اولوب دیلرسه بیعی فسخ ایدر ٠ و دیلرسه ظهور ایدن مقداری ثمندن حصه سیله آلور ٠ وزائد چیقارسه زیادهسی بایعکدر مثلا بایع بر بیغین بغدایی ضوپدن اولهرق اللی کیله اولمق اوزره بشیوز غروشه یاخود اللی کیله اولمق اوزره هر کیلهسنی اون غروشه صاتدقده تمام کلورسه بیع لازم اولور و قرق بش کیله چیقارسه مشتری مخیر اولوب استرسه بیعی فسخ ایدر استرسه قرق بش کیلهیی درتیوز اللی غروشه آلور و اللی بش کیله چیقارسه فضلهسی اولان بش کیله بایعکدر

وکذا بر کوفه یومورطه یوز عدد در دیو اللی غروشه یاخود یوز عدد دیو دانهسی یکرمیشر پارهیه صاتلدقده عندالتسلیم طقسان عدد چیقارسه مشتری مخیر اولوب دیلرسه بیعی فسخ ایدر دیلرسه طقسان یومورطهیی قرق بش غروشه الور و اکر یوز اون عدد چیقارسه فضلهسی اولان یومورطه بایعکدر

کذلك بر فوچی یاغ یوز قیه اولمق اوزره صاتلسه حکمی منوال مشروح اوزره در

٢٢٤ ماده

تبعیضنده ضرر اولان موزوناتدن بر مجموعك مقداری
بیان و یالکز اول مجموعك بهاسی ذکر اولنه‌رق
صاتلدقده لدی التسلیم ناقص چیقارسه مشتری مخیر
اولوب دیلرسه بیعی فسخ ایدر و دیلرسه چیقان مقداری
مجموع ثمن مسمی ایله الور و زائد کلورسه زیاده‌سی
مشترینك اولوب بایع مخیر اوله‌ماز

مثلا بش قیراطدر دیو یکرمی بیك غروشه صاتیلان بر
الماس طاش درت بوچق قیراط چیقسه مشتری مخیر
اولوب دیلرسه ترك ایدر و دیلرسه اول طاشی یکرمی
بیك غروشه الور و اکر بش بوچق قیراط چیقارسه
اول طاش یکرمی بیك غروشه مشترینك اولوب بونده
بایع مخیر اوله‌ماز

٢٢٥ ماده

تبعیضنده ضرر اولان موزوناتدن بر مجموعك مقداریله
اقسام اجزاسنك بهاسی دخی بیان و تفصیل اولنه‌رق
صاتلدقده لدی التسلیم کرك ناقص چیقسون و کرك
زائد چیقسون مشتری مخیر اولوب دیلرسه بیعی فسخ
ایدر و دیلرسه چیقان مقداری اقسام و اجزا ایچون
بیان اولنان بها حسابیله الور

مثلا بش قیه‌در دیو هر قیه‌سی قرقر غروشه صاتیلان
بر باقر منقال درت بوچق یاخود بش بوچق قیه چیقسه
ایکی صورتده دخی مشتری مخیر اولوب دیلرسه ترك ایدر
ودیلرسه اول منقال درت بوچق قیه ایسه یوز سکسان
غروشه وبش بوچق قیه ایسه ایکیوز یکرمی غروشه آلور

۲۲٦ ماده

کرك عرصه اولسون وکرك امتعه واشیای سائره اولسون
علی العموم مذروعاتدن برمجموعك مقداری ویالکز اول
مجموعك بهاسی بیان یاخود ذراعنك دخی بهاسی تفصیل
اولنه‌رق صاتلدقده ایکی صورتده دخی حکمی تبعیضنده
ضرر اولان موزوناتك حکمی کبیدر . فقط کرباس
وچوقه مثللو قطع وتبعیضنده ضرر اولمیان امتعه واشیا
مکیلات حکمنده‌در

مثلا یوز ارشون اولمق اوزره بیك غروشه صاتیلان بر
عرصه طقسان بش ارشون چیقسه مشتری مخیر اولوب
دیلرسه ترك ایدر ودیلرسه اول عرصه‌یی بیك غروشه
الور وزائد چیقسه مشتری تماماً اول عرصه‌یی بیك غروشه
آلور

وکذا بر فات روبه‌لق اولمق اوزره یاپلمش اولان برطوپ
قماش سکز ارشوندر دیو درتیوز غروشه صاتلسه یدی

ارشون چیقدیغی تقدیرده مشتری مخیر اولوب دیلرسه
ترك ایدر ودیلرسه درتیوز غروشه اول طوپی آلور
وطقوز ارشون چیقدیغی صورتده مشتری تماماً اول طوپی
درتیوز غروشه آلور

کذلك یوز ارشون اولمق اوزره هر ارشونی اون غروشدن
دیو صاتیلان بر عرصه طقسان بش یاخود یوز بش ارشون
چیقدیغی تقدیرده مشتری مخیر اولوب ترك ایدر یاخود
طقسان بش ارشون ایسه طقوز یوز اللی غروشه ویوز
بش ارشون ایسه بیك اللی غروشه آلور

وکذا بر قات روبه لق اولمق اوزره پاپلش اولان بر طوب قماش
سکز ارشوندر دیو ارشونی اللیشر غروشدن صاتلسه یدی
یاخود طقوز ارشون چیقدیغی صورتده مشتری مخیر اولوب
ترك ایدر یاخود یدی ارشون ایسه اوچیوز اللی غروشه
وطقوز ارشون ایسه درتیوز اللی غروشه آلور

اما بر پستال چوقه یوز اللی ذراع اولمق اوزره یدی بیك
بشیوز غروشه دیو یاخود هر ذراعی اللیشر غروشدن دیو
صاتلدقده یوز قرق ذراع چیقسه مشتری مخیر اولوب
دیلرسه بیعی فسخ ایدر • ودیلرسه یوز قرق ذراعی یدی
بیك غروشه آلور • واکر زائد چیقارسه زیاده‌سی
بایعکدر

٢٢٧ ماده

عددیات متفاوته‌ده یالکز مجموعك مقدار بهاسی بیان اولنه‌رق صاتلدقده عند التسلیم تمام کاورسه بیع صحیح ولازم اولور . وناقص ویاخود زائد کاورسه ایکی صورتده دخی بیع فاسد اولور

مثلا اللی رأس‌در دیو ایکی بیك بشیوز غروشه صاتیلان برسوری قیون عند التسلیم قرق بش یاخود اللی بش رأس چیقسه بیع فاسد اولور

٢٢٨ ماده

عددیات متفاوته‌ده مجموعك مقداریله آحاد وافرادینك بهاسی بیان وتفصیل اولنه‌رق صاتلدقده عند التسلیم تمام کاورسه بیع لازم اولور . وناقص چیقارسه مشتری مخیر اولوب دیلرسه ترك ایدر ویلرسه اولقداری ثمن مسمادن حصه‌سیله آلور . وزائد کاورسه بیع فاسد اولور

مثلا اللی رأسدر دیو هر بری اللیشر غروشه صاتیلان برسوری قیون قرق بش رأس چیقسه مشتری مخیر اولوب دیلرسه ترك ایدر ودیلرسه قرق بش قیونی ایکی بیك ایکیوز اللی غروشه آلور واللی بش رأس چیقارسه بیع فاسد اولور

٢٢٩ ماده
مواد آنفه‌دن مشترینك مخیر اولدیغی صورتلرده مشتری
مبیعك ناقص اولدیغنی بیله‌رك قبض ایتدکدن صکره بیعك
فسخنده مخیر اوله‌ماز

(فصل رابع)
(صراحة ذکر اولنمقسزین بیعده داخل اولوب)
(اولمیان شیلر بیاننده‌در)

٢٣٠ ماده
عرف بلده‌ده مبیعك شامل اولدیغی هر شی من غیر ذکر
بیعده داخل اولور
مثلا خانه بیعنده مطبخ وکیلاری وزیتونلك بیعنده زیتون
اغاجلری من غیر ذکر داخل اولور زیرا مطبخ وکیلار
خانه‌نك مشتملاتندندر وزیتونلك برطاقم زیتون اغاجلرینی
حاوی اولان ارضه اطلاق اولنور یوقسه یالکز برارضه
زیتونلك تعبیر اولنماز
٢٣١ ماده
مبیعك جزئی حکمنده اولان یعنی غرض اشترایه نظرا
مبیعدن انفکاکی قابل اولمیان شیلر من غیر ذکر بیعده
داخل اولور

مثلا کلیدك بیعنده مفتاحی وسوتی ایچون النسان اینکك بیعنده سوت امن یاوریسی من غیر ذکر داخل اولورلر

۲۳۲ ماده

مبیعك توابع متصلهٔ مستقرهسندن اولان شیلر من غیر ذکر بیعده تبعا داخل اولور

مثلا برقوناغك بیعنده میخلانمش کلیدلر ویرلی طولاب ومندرلکر کبی یرلی اولمق اوزره موضوع ومبنی اولان شیلر وحدودی داخلنده اولان باغچهسیله طریق عامه یاخود چیقماززقاغه موصل اولان یوللر وباغچهوعرصه بیعنده مستقر اولمق اوزره مغروس اغاچلر پازارلقده تصریح اولنسه دخی بیعدن ایرلیوب برابر صاتلمش اولورلر

۲۳۳ ماده

اسم مبیعك مشتملاتندن یاخود مبیعك توابع متصلهٔ مستقرهسندن اولمیان ومبیعك جزئی حکمنده ویا انکله برابر صاتلمسی عرف وعادت اقتضاسندن بولنمیان شیلر حین بیعده ذکر اولنمدقجه بیعده داخل اولماز • فقط عرف وعادت بلدهجه مبیعه تبعا صاتیله کلان شیلر من غیر ذکر بیعده داخل اولور

مثلا خانه بیعنده یرلی اولمیان طولاب وقنهپه وصندالیه

کبی یرلی اولیوبده قالدیرلمق اوزره موضوع اولان شیلر و باغ و باغچه بیعنده لیمون و چیچک صاقسیلری و آخر محله نقل اولنمق اوزره دیکلمش اولان فدانلر و اراضی بیعنده اکین و اشجارك بیعنده میوه پازارلقده ذکر و شرط اولنمدقجه مبیع ایله برابر صاتلمش اولمازلر فقط برلکده صاتلمسی عرف وعادت اولان یرلرده بنك آتنك گمی و یوك بارکیرینك پولاری من غیر ذکر بیعده داخل اولور

٢٣٤ ماده

تبعا بیعده داخل اولان شیئك ثمندن حصه سی یوقدر مثلا یوك بارکیرینك قبل القبض پولاری سرقت اولنسه ثمن مسمادن برشی تنزیل ایتمك لازم گلمز

٢٣٥ ماده

حین بیعده علاوه اولنان بعض الفاظ عمومیه نك شامل اولدیغی شیلر بیعده داخل اولور

مثلا بایع شو خانه یی جمیع حقوقیله صاتدم دیسه اول خانه نك حق مروری و حق شربی و حق مسیلی بیعده داخل اولور

٢٣٦ ماده

بعد العقد و قبل القبض مبیعده حاصل اولان ثمره

و زياده مشتري يه عائد اولنور

مثلا بر باغچه صاتلدقده قبل القبض حاصل اولان ميوه

و سبزه مشتري يه عائد اولور

كذلك صاتش اولان اينكك قبل القبض تولد ايدن

ياوريسي مشترينك ماليدر

(باب ثالث)

(ثمنه متعلق مسائل بياننده اولوب ايكي فصلي حاويدر)

(فصل اول)

(ثمنك اوصاف واحوالنه مترتب اولان مواد بياننده در)

ماده ٢٣٧

حين بيعده تسميهٔ ثمن لازمدر

بناء عليه مبيعك بهاسي ذكر اولنمازايسه بيع فاسد اولور

ماده ٢٣٨

ثمنك معلوم اولماسي لازم در

ماده ٢٣٩

ثمنك معلوميتي ميدانده ايسه مشاهده ايله دكل ايسه

مقدار و وصفني بيان ايله حاصل اولور

ماده ٢٤٠

متنوع التون تداول ايدن بلده‌ده نه درلو التون اولديغي

بيان اولنمسزين على الاطلاق شوقدر التون ديو پازارلق

اولنسه بیع فاسد اولور . کومش سکه دخی بو کا قیاس اولنه

٢٤١ ماده

غروش اوزرینه پازارلق اولندقده مشتری رایج اولان مسکوکاتك ممنوع اولمیان هر قنغی نوعندن استر ایسه ویره بیلور

٢٤٢ ماده

ثمنك وصفی بیان اولنەرق پازارلق اولندیغی صورتده عقد هر قنغی نوع نقد اوزرینه واقع اولمش ایسه اندن ویرلمك لازم کلور

مثلا مجیدیه التونی یاخود انکلیز ویا فرانسز التونی ویاخود یکرمیلك مجیدیه ویاذیرکلی ریال ویرلمك اوزره دیو پازارلق اولندیغی صورتده هر نه درلو مسکوکات دینلمش ایسه اندن ویریلور

٢٤٣ ماده

عقدده‌کی تعیین ایله ثمن تعین ایتمز

مثلا مشتری النده‌کی یوزلك التونی کوستره‌رك شو التون ایله بو مالی اشترا ایتدم دیوب بایع دخی ویردم دیدکده مشتری عینا اول التونی ویرمکه مجبور اولماز بلکه انی الیقویوبده یرینه مثلی اوله‌رق بشقه بر یوزلك التونی ویره بیلور

٢٤٤ ماده

برنوع مسكوكاتك برينه اجزاسی دخی ويريله بيلور · فقط بوخصوصده عرف، وعادت بلده يه اتباع اولنمق لازم كلور

مثلا يكرميلك مجيديه ديو بازارلق اولنديغی صورتده يكرميلك برينه اجزاسندن اولان اونلق وبشلك دخی ويريله بيلور اما الحالة هذه درسعادتده جاری اولان عرف وعادته نظرا يكرميلك برينه اجزاسندن اولان قرقلق وايكيلك ويريله مز

(فصل ثانی)

(وعده ايله صاتيش حقنده اولان مواد بيانده در)

٢٤٥ ماده

ثمنی تأجيل وتقسيط ايله بيع صحيح اولور

٢٤٦ ماده

ثمنك تأجيلنده وتقسيطنده مدت معلوم ومعين اولمق لازم در

٢٤٧ ماده

شو قدركون ياآی ويا سنه وياخود روز قاسم كبی عاقدين عندنده معلوم ومعين اولان بر وقته قدر وعده ايله بازارلق اولنسه بيع صحيح اولور

٢٤٨ ماده
(يغمور ياغديغى وقت) كبى معين اولميان برمدت ييانيله بازارلق اولنسه بيع فاسد اولور

٢٤٩ ماده
ويره‌سى‌يه بازارلق اولنوبده مدت تعيين اولنمسه برآيه مصروف اولور

٢٥٠ ماده
ثمنك تأجيل وتقسيطنده‌مقاوله اولنان مدت مبيعك تسليمندن اعتبار اولنور
مثلا بر سنه وعده ايله صاتلمش اولان بر متاعى بايع بر سنه توقيف ايتدكدنصكره مشترى‌يه تسليم ايتسه حين تسليمندن اعتباراً بر سنه بكلمسى يعنى وقت بيعدن تمام ايكى سنه مرورنده مشترينك آقچه‌يى ويرمسى لازم كلور

٢٥١ ماده
بيع مطلق پشين اولمق اوزره منعقد اولور • فقط بيع مطلق بر مدت معلومه ايله موقت و مقسط اولمق اوزره عرف و عادت اولان يرده اول مدته مصروف اولور
مثلا پشين يا ويره‌سى‌يه لاقرديسى اولمقسزين چارشودن برى برشى السه آقچه‌سنى پشين ويرمسى لازم كلور • فقط آى يا هفته باشنده ثمنك تمامى ياخود بر مقدار معينى اعطاسى عادت بلده ايسه اول عادته رعايت اولنور

(باب رابع)

(بعد العقد ثمن و ثمنده تصرفه متعلق مسائل بياننده)

(اولوب ايكى فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(بعد العقد و قبل القبض بايعك ثمنده ومشترينك مبيعده)
(حق تصرفلرى بياننده در)

۲۵۲ ماده

بايع قبل القبض ثمن مبيعده تصرف ايده بيلور
مثلا بر كيمسه صاتمش اولديغى مالك آقچه سنى بورجنه
حواله ايده بيلور

۲۵۳ ماده

مشترى قبل القبض مبيعى عقار ايسه آخره صاته بيلور
و اكر منقول ايسه صاته ماز

(فصل ثانى)

(بعد العقد ثمن و مبيعك تزييد و تنزيلى بياننده در)

۲۵٤ ماده

بايع بعد العقد مبيعك مقدارينى زياده ايده بيلور و مشترى
مجلس زياده ده قبول ايدر ايسه اول زياده يى طلبه حق
اولوب بايعك ندامتى مفيد اولماز . اما اول مجلسدن
صكره مشترينك قبولى معتبر دكلدر

مثلا یکرمی غروشه یکرمی عدد قارپوز پازارلق اولندقدن صکره بایع بش دها ویردم دیوب مشتری دخی اول مجلسده قبول ایدر ایسه یکرمی غروشه یکرمی بش قارپوز الور اما اول مجلسده قبول ایتمیوبده صکره‌دن قبول ایده‌جك اولسه بایع اول زیاده‌یی ویرمك اوزره اجبار اولنه‌ماز

٢٥٥ ماده

مشتری بعد العقد ثمن مسمایی تزیید ایده‌بیلور • و بایع مجلس زیاده‌ده قبول ایدر ایسه اول زیاده‌یی طلبه حق اولوب مشترینك ندامتی مفید اولماز • اما اول مجلسدن صکره بایعك قبولی معتبر دکلدر

مثلا بیك غروشه بر حیوان پازارلق اولندقدن صکره مشتری ایکیوز غروش دها ضم وزیاده ایتدم دیوب بایع دخی اول مجلسده قبول ایدرسه اول حیوانی بیك ایکیوز غروشه الور • اما بایع اول مجلسده قبول ایتمیوبده صکره‌دن قبول ایده جك اولور ایسه مشتری فضله ویره جك اولدیغی ایکیوز غروشی ویرمکه اجبار اولنه‌ماز

٢٥٦ ماده

بایعك بعد العقد ثمن مسمادن بر مقدارینی حط و تنزیل ایتمسی صحیح و معتبر در

مثلا بر مال یوز غروشه پازارلق اولندقدن صکره بایع یکرمی غروشنی تنزیل ایتدم دیسه اول مالك مقابلنده انجق سکسان غروش اله بیلور

٢٥٧ ماده

بعد العقد بایعك مقدار مبیعی ومشترینك ثمن مسمایی تزیید ایتملری ویا بایعك ثمن مسمادن تنزیلی اصل عقده ملتحق اولور یعنی اصل عقد کویا اول تزیید ویاتنزیل اوزرینه واقع اولمش حکمنده طوتیلور

٢٥٨ ماده

بعد العقد بایع مبیعی تزیید ایتدکده زیاده‌نك ثمن مسمادن حصه‌سی اولور

مثلا بایع اون غروشه صاتمش اولدیغی سکز قارپوز اوزرینه ایکی قارپوز دها زیاده ومشتری قبول ایتدیکی صورتده اون غروشه تمام اون قارپوز صاتلمش اولوب حتی قبل القبض بو ایکی قارپوز تلف اولسه بهالرینك ثمندن تنزیلیله سکز قارپوز ایچون بایع انجق سکز غروش طلب ایده بیلور

کذلك بایع عرصه سنك بیك ذراعنی اون بیك غروشه صاتدقدن صکره یوز ذراع دخی زیاده ومشتری قبول

ایتدیکی تقدیرده برشفیع چیقسه اون بیك غروشه مجموعنی
یعنی بیك یوز ذراعنی اله بیلور

٢٥٩ ماده

بعد العقد مشتری ثمن مسمایی تزید ایتدکده ثمن مسما
ایله زیاده نك مجموعی عاقدین حقنده تمام مبیعه مقابل اولور
مثلا اون بیك غروشه برملك عقار اشترا اولندقدن صکره
قبل القبض مشتری بشیوز غروش دها زیاده وبایع قبول
ایتدیکی صورتده اول عقارك بهاسی اون بیك بشیوز
غروش اولوب حتی بر مستحق چیقارق بعد الاثبات
والحکم اول عقاری السه مشتری بایعدن اون بیك بشیوز
غروش طلب واخذ ایده بیلور اما اول عقاره برشفیع
چیقسه چونکه انك حق اصل عقدده تسمیه اولنان ثمن
اوزرینه تعلق ایتمش اولدیغنه وصکره کی زیاده نك عاقدینه
کوره اصل عقده التحاقی انك حقنی اسقاط ایده میه جکنه
مبنی اول عقاری شفیعی اولان کیمسه اون بیك غروشه
اله بیلور صکره دن زیاده اولنان بشیوز غروشی بایع اندن
طلب ایده مز

٢٦٠ ماده

بعد العقد بایع ثمن مبیعی حط وتنزیل ایتدکده مبیعك تمامی
ثمن مسمانك باقیسنه مقابل اولور

مثلا برملك عقار اون بيك غروشه اشترا اولندقدنصكره بايع بيك غروشنی حط وتنزيل ايتديكی صورتده اول عقار طقوز بيك غروشه مقابل اولوب بناء عليه برشفيع چيقسه انی طقوز بيك غروشه الهبيلور

٢٦١ ماده

بايع قبل القبض ثمن مبيعك جمله سنی حط ايده بيلور فقط اصل عقده ملتحق اولماز

مثلا بايع برملك عقاری اون بيك غروشه صاتدقدن صكره قبل القبض اول اقچه دن كاملا واز كچسه شفيعی اول عقاری اون بيك غروشه الهبيلور . بوقسه اقچه سز الورم ديه مز

(باب خامس)

(تسليم وتسلمه متعلق مسائل بياننده اولوب التی

(فصلی حاويدر)

(فصل اول)

(تسليم وتسلمك حقيقت وكيفيتی بياننده در)

٢٦٢ ماده

بيعده قبض شرط دكلدر . فقط بعد العقد اولا مشتری ثمنی بايعه وثانيا بايع مبيعی مشتری يه ويرمكه بورجلو اولور

٢٦٣ ماده
مبيعك تسليمى مشترينك بلا مانع مبيعى قبض ايده بيله جك وجهله تسلمنه بايعك اذن ويرمسيله حاصل اولور

٢٦٤ ماده
مبيعك تسليمى حاصل اولديغى كبى مشترى دخى آنى قبض ايتمش اولور

٢٦٥ ماده
مبيعك اختلافيله كيفيت تسليمى دخى مختلف اولور

٢٦٦ ماده
مشترى عرصه و اراضينك ايچنده بولنديغى وياخود برطرفدن كورر اولديغى حالده قبضه بايعك رخصت ويرمسى تسليمدر

٢٦٧ ماده
اوزرنده اكين اولان ارضك تسليمنده اوزرنده كى اكينى بچوب ياخود حيوانه يديروبده ارضى تخليه ايتمكه بايع مجبور اولور

٢٦٨ ماده
اوزرنده ميوه اولان اغاجك تسليمنده ميوه سنى ديوشروب اغاجى تخليه ايتمكه بايع مجبور اولور

٢٦٩ ماده

اغاج اوزرنده اوله‌رق صاتلمش اولان میوه‌یی مشترینك دیو شرمسنه بایعك رخصت ویرمسی تسلیمدر

٢٧٠ ماده

خانه وباغ کبی کلیدلی عقارك ایچنده ایکن بایعك مشتری‌یه تسلیم ایتدم دیمسی تسلیمدر وخارجنده ایکن مبیع اکر مشتری درحال انی کلیدلیه بیله‌جك مرتبه قریب ایسه مجرد تسلیم ایتدم دیمسی تسلیمدر . واکر اول مرتبه قریب دکل ایسه اورایه واروبده ایچنه کیره بیله‌جك قدر وقت مروریله تسلیم تحقق ایدر

٢٧١ ماده

کلیدلی عقارك مفتاحنی ویرمك تسلیمدر

٢٧٢ ماده

حیوان باشندن یاقولاغندن ویایولارندن طوتیلوب تسلیم اولنور . فقط مشترینك کلفتسزجه تسلمنه قدرتی اولان محلده ارائه‌سیله قبضنه رخصت اعطاسی دخی تسلیمدر

٢٧٣ ماده

مکیلات وموزونات مشترینك امریله کیل یاوزن اولنه‌رق تهیئه واعطا ایلدیکی ظرف وقاب درونه قونلق تسلیمدر

٢٧٤ ماده
عروضك تسليمى مشتريٍنك النه اعطاسيله ياخود يانته قويمق ويامیداندهاولوبده بالارائه قبضنه رخصتويرمك ايله اولور

٢٧٥ ماده
انبار وصندق كبى كليدلى برمحل ايچنده بولنان شيلر طوپدن صاتلدقده مفتاحنك مشترى يه اعطاسيله قبضنه رخصت ويرلمك تسليمدر

مثلا بر انبار بغداى ياخود برصندق كتاب طوپدن صاتلدقده مفتاحنك اعطاسى مبيعى تسليم ديمكدر

٢٧٦ ماده
مشترى مبيعى قبض ايدر ايكن بايعك كوروبده منع ايتمامسى قبضه رخصتدر

٢٧٧ ماده
بايعك اذنى اولقسزين مشترينك ثمنى تأديه ايتمدين مبيعى قبض ايتمسى معتبر دكلدر

فقط مشترى بلا اذن قبض ايدوبده يدنده مبيعك تلف اولور ياخود سقطلنور ايسه قبض معتبر اولور

(فصل ثانی)

(مبیعك حق حبسنه دائر مواد بیاننده‌در)

۲۷۸ ماده

پشین صاتشده مشتری ثمنی تماماً تأدیه ایدنجه‌یه‌دك بایعك مبیعی حبس وتوقیف ایتمك حقی واردر

۲۷۹ ماده

بایع اشیای متعدده‌یی صفقهٔ واحده ایله صاتدقده هر برینك بشقه بشقه بهاسنی بیان ایتمش اولسه بیله تماماً ثمنی قبض ایدنجه‌یه‌دك مجموع بیعی حبس ایده‌بیلور

۲۸۰ ماده

مشترینك رهن و کفیل ویرمسی بایعك حق حبسنی اسقاط ایده‌مز

۲۸۱ ماده

بایع ثمنی قبض ایتمدین مبیعی تسلیم ایدر ایسه حق حبسنی اسقاط ایتمش اولور

بو صورتده ثمنی قبض ایدنجه‌یه‌دك توقیف ایتمك اوزره مبیعی استرداد ایده‌مز

۲۸۲ ماده

ثمن مبیعی المق اوزره بایع برکیمسه‌یی مشتری اوزرینه حواله ایدر ایسه حق حبسنی اسقاط ایتمش اولور ٠

وبو صورتده همان مبيعی مشتری یه تسلیم ایتمسی لازم کلور

٢٨٣ ماده

ویره‌سی یه صاتشده بایعك حق حبسی اولمیوب وعده‌سی حلولنده ثمنی قبض ایتمك اوزره همان مبیعی مشتری یه تسلیم ایتمسی لازم کلور

٢٨٤ ماده

بایع پشین اولمق اوزره صاتدقدن صکره ثمن مبیعی تأجیل ایدر ایسه حق حبسنی اسقاط ایتمش اولور و وعده‌سی حلولنده ثمنی قبض ایتمك اوزره همان مبیعی تسلیم ایتمسی لازم کلور

(فصل ثالث)

(مکان تسلیم حقنده در)

٢٨٥ ماده

عقد مطلق حین عقدده مبیع نره ده ایسه اوراده تسلیمنی اقتضا ایدر

مثلا بر کیمسه تکفور طاغنده کی بغداینی استانبولده بر کیمسه یه صاتدقده اول بغدایی تکفور طاغنده تسلیم ایدر یوقسه استانبولده تسلیم ایتمك اوزره اجبار اولنه‌ماز

٢٨٦ ماده

مبیعك نره ده اولدیغی مشترینك معلومی اولمیوبده

بعدالعقد مطلع اولسه مخیردر . دیلرسه بیعی فسخ ایدر و دیلرسه حین عقدده مبیع نره ده ایسه اوراده قبض ایلر

۲۸۷ ماده

بر محل معینده تسلیم اولنمق شرطیله صاتلمش اولان مالك اوراده تسلیمی لازم کلور

(فصل رابع)

(تسلیمك مؤنتی یعنی کلفتی و لوازم تمامیتی بیاننده در)

۲۸۸ ماده

ثمنه متعلق اولان مصارف مشتری یه عائد در

مثلا آقچه‌نك صایمه و طارتمه اجرتلری کبی مصارف صرافیه مشتری طرفندن ویرلمك لازم کلور

۲۸۹ ماده

مبیعك تسلیمنه متعلق مصرفلر بایعه عائد در

مثلا کیله‌جی و قنطارجی اجرتلرینی بایعك ویرمسی لازم کلور

۲۹۰ ماده

جزافا صاتیلان شیلرك مؤنتی مشتری یه عائد در

مثلا بر باغك اوزومی مجازفة صاتلدقده دیو شیرمسی مشتری‌نك اوزرینه در

كذلك بر انبار بغدای مجازفةً صاتلدقده انباردن اخراج و نقلی مشترینك اوزرینه لازمدر

٢٩١ ماده

اودون و كومور كبی حیوان اوزرنده محمولا صاتلمش اولان شیلری مشترینك خانه‌سنه نقل ایتمك امرنده عرف و عادت بلده نه ایسه اكا اتباع اولنور

٢٩٢ ماده

سند و حجت تحریری اجرتی مشتری اوزرینه لازمدر • فقط بایعك دخی محكمه‌ده بیعی تقریر و اشهاد ایلمسی لازم كلور

(فصل خامس)

(هلاك مبیعه مترتب اولان مواد بیانده در)

٢٩٣ ماده

مبیع قبل القبض بایعك یدنده تلف اولسه مشتری حقنده بر شی ترتب ایتمیوب ضرری بایعه عائد اولور

٢٩٤ ماده

مبیع بعدالقبض تلف اولسه بایع حقنده بر شی ترتب ایتمیوب ضرری مشتری‌یه عائد اولور

٢٩٥ ماده

مشتری مبیعی قبض ایدوب لكن ثمنی تأدیه ایتمدین مفلسا

فوت اولسه بایع مبیعی استرداد ایده‌میوب غرمایه داخل اولور

٢٩٦ ماده

مشتری مبیعی قبض وثمنی تأدیه ایتمدین مفلسا فوت اولسه بایع ثمنی مشترینك ترکه‌سندن استیفا ایدنجه‌یه‌دك مبیعی حبس ایده‌بیلور

بو صورتده حاکم مبیعی بیع ایدوب ثمنی وفا ایدر ایسه بایعك آله‌جغی تماما ایفا ایدر و فضله‌سی قالدیغی تقدیرده غرمایه ویرر و اکر بایعك آله‌جغندن ناقص ایسه اول ثمنی بایع تماما الدقدن صکره نقصاننی غرامة مشترینك ترکه‌سندن الور

٢٩٧ ماده

بایع ثمنی قبض ایدوب لکن مبیعی مشتری‌یه تسلیم ایتمدین مفلسا فوت اولسه مبیع بایع یدنده امانت قالمش اولور بوصورتده مشتری مبیعی‌اولوب سائر غرما مداخله ایده‌مز

(فصل سادس)

(سوم شرا و سوم نظر حقنده در)

٢٩٨ ماده

سوم شرا طریقیله یعنی تسمیهٔ ثمن اولنه‌رق اشترا ایتمك

اوزره مشترینك قبض ایدوبده كوتوردیكی مال مشتری
یدنده تلف و ضایع اولدقده قیمیاتدن اولدیغی تقدیرده
قیمتنی و مثلیاتدن اولدیغی تقدیرده مثلنی بایعه ویرمسی
لازم كلور . اما ثمن تسمیه اولنمامش ایسه مشتری یدنده
امانت حكمنده اولەرق بلا تعد تلف و ضایع اولدیغی
حالده ضمان لازم كلمز
مثلا بایع بو حیوانك بهاسی بیك غروشدر كوتور بكنور
ایسەڭ آل دیوب مشتری دخی اولوجهله اشترا ایتمك
اوزره اولوب كوتورسه وخانەسنده حیوان تلف اولسه
دكر بهاسنی بایعه ویرمسی لازم كلور . اما بهاسی بیان
ایدلمیەرك بایع كوتور بكنور ایسەڭ الورسون دیوب
مشتری دخی بكنور ایسه بعده بازارلغنی ایدوبده اشترا
ایلمك اوزره كوتوردكده یدنده بلا تعد تلف اولسه ضمان
لازم كلمز
٢٩٩ ماده
سوم نظر طریقیله یعنی كورمك یاخود كوسترمك اوزره
قبض اولنان مال كرك بهاسی بیان اولنسون وكرك بیان
اولنمسون قابضك یدنده امانت اولەرق بلا تعد تلف
وضایع اولسه ضمان لازم كلمز

(باب سادس)

(خيارات بيانده اولوب يدى فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(خيار شرط بيانده در)

٣٠٠ ماده

بايع يا مشترى و ياخود ايكيسى بردن مدت معلومه ايچنده بيعى فسخ ايتمك ياخود اجازت ايله انفاذ ايلمك خصوصنده مخير اولمق اوزره بيعده شرط قيلمق جائز در

٣٠١ ماده

خيار شرط ايله مخير اولان طرف مدت خيارنده يعنى مخير اولديغى مدت ظرفنده ديلرسه بيعى فسخ ايدر و ديلرسه مخير اولور

٣٠٢ ماده

كرك فسخ و كرك اجازت قولا اولديغى كبى فعلا دخى اولور

٣٠٣ ماده

اجازت قوليه اجازت ويردم يا راضى اولدم كبى رضايه و فسخ قولى فسخ ايتدم يا واز كچدم كبى عدم رضايه دلالت ايدن سوزلر در

٣٠٤ ماده

اجازت فعليه رضايه و فسخ فعلى عدم رضيه دلالت ايدن فعلدر

مثلا مشترى مخير اولديغى حالده مدت خيارنده مبيعى صاتلغه چيقارمق ياخود رهن و يا ايجار ايتمك كبى تملكك لوازمندن اولان بروجهله تصرف ايتمسى اجازت فعليه و بايع مخير اولديغى حالده اولوجهله تصرف ايتمسى فسخ فعليدر

٣٠٥ ماده

مخير اولان كيمسه بيعى فسخ و ياخود انفاذ ايتمدين مدت خيار مرور ايدر ايسه بيع تمام اولور

٣٠٦ ماده

خيار شرط وارثه انتقال ايتمز

بو صورتده مخير اولان كيمسه بايع ايسه وفاتيله مشترى مبيعه مالك اولور . و اكر مخير مشترى ايسه وفاتنده وارثى مخير اولقسزين مبيعه مالك اولور

٣٠٧ ماده

بايع و مشترى ايكيسى بردن مخير اولدقلرى تقديرده هر قنغيسى فسخ ايدر ايسه بيع منفسخ اولور . و هر قنغيسى اجازت ويرزسه يالكز انك خيارى زائل اولوب ديكرى مخير قالور

۳۰۸ ماده

يالكز بايع مخير اولديغى صورتده مبيع كندى ملكندن چيقميوب ينه كندوسنك مالى عد اولنور ٠ و مبيع بعدالقبض مشترى يدنده تلف اولسه ثمن مسمى لازم كلميوب مشترينك يوم قبضندهكى قيمتنى ويرمسى لازم كلور

۳۰۹ ماده

يالكز مشترى مخير اولديغى صورتده مبيع بايعك ملكندن چيقوب مشترينك مالى عد اولنور ٠ و مبيع بعدالقبض مشترى يدنده تلف اولسه ثمن مسمانك اعطاسى لازم كلور

(فصل ثانى)

(خيار وصف بيانندهدر)

۳۱۰ ماده

بايعك بر وصف مرغوب ايله متصف اولمق اوزره صاتمش اولديغى مال اول وصفدن عارى چيقسه مشترى مخيردر ٠ ديلرسه بيعى فسخ ايدر و ديلرسه مجموع ثمن مسما ايله بيعى قبول ايدر بوكا خيار وصف ديرلر

مثلا صاغيلور ديو صاتلمش اولان بر اينك سوتدن كسلمش اولديغى ظاهر اولسه مشترى مخير اولور

وكذا كيجه وقتى قرمزى ياقوتدر ديو صاتيلان طاش صارى ياقوت چيقسه مشترى مخيردر

٣١١ ماده
خیار وصف وارثه انتقال ایدر
یعنی خیار وصف ایله مخیر اولان مشتری وفات ایدیجك مبیعك اول وصفدن عاری اولدیغی ظاهر اولدقده وارثك دخی بیعی فسخ ایتمکه صلاحیتی واردر

٣١٢ ماده
خیار وصف ایله مخیر اولان مشتری مبیعده تملکك لوازمندن اولان بر وجهله تصرف ایدرسه خیاری ابطال ایتمش اولور

(فصل ثالث)

(خیار نقد حقنده‌در)

٣١٣ ماده
بایع ومشتری فلان وقته قدر تأدیهٔ ثمن اولنمق واولنه‌مزسه بینلرنده بیع اولمق اوزره پازارلق ایتسه‌لر صحیح اولور بوكا خیار نقد دینلور

٣١٤ ماده
مدت معینه‌ده مشتری ثمنی تأدیه ایده‌مز ایسه خیار نقد ایله عقد اولنان بیع فاسد اولور

٣١٥ ماده
خیار نقد ایله مخیر اولان مشتری مدت معینه ایچنده وفات ایدر ایسه بیع باطل اولور

(فصل رابع)

(خيار تعيين بيانده‌در)

۳۱٦ ماده

قيمياتدن ايكى ياخود اوچ شيئڭ بشقه بشقه بهالرى بيان اولنه‌رق بونلردن مشترى ديلديكنى المق ياخود بايع ديلديكنى ويرمك اوزره صاتمق صحيح اولور

بوكا خيار تعيين دينلور

۳۱۷ ماده

خيار تعيينده تعيين مدت لازمدر

۳۱۸ ماده

خيار تعيين ايله مخير اولان كيمسه مدت معينه مرورنده الديغى شيئ تعيينه مجبور اولور

۳۱۹ ماده

خيار تعيين وارثه انتقال ايدر

مثلا اعلى و اوسط و ادنى اولمق اوزره بر جنسدن اوچ طوپ قماشڭ اوچ يا درت كون ظرفنده مشترى قنغيسنى اختيار ايدر ايسه المق اوزره بايع لاعلى التعيين برينى صاتسه و مشترى دخى بو منوال اوزره قبول ايتسه بيع منعقد اولور و مدت معينه مرورنده مشترى برينى

تعیین ایله ثمن مسماسنی ویرمکه مجبور در . وقبل التعیین وفات ایتسه وارثی دخی اولوجهله بربنی تعینه مجبور اولور .

(فصل خامس)

(خیار رؤیت حقنده در)

٣٢٠ ماده

برکیمسه برمالی کورمدین اشترا ایتسه کورنجه یه دك مخیردر کوردکده دیلرسه فسخ ایدر ودیلرسه قبول ایدر بوکا خیار رؤیت دینلور

٣٢١ ماده

خیار رؤیت وارثه انتقال ایتمز

بناء علی ذلك مشتری المش اولدیغی مالی کورمدین وفات ایتسه وارثی مخیر اولمقسزین اول ماله مالك اولور

٣٢٢ ماده

مالنی کورمدین صاتان بایع ایچون خیار رؤیت یوقدر مثلا برکیمسه کندویه ارثا انتقال ایدن مالی کورمدین صاتسه بیع بلاخیار منعقد اولور

٣٢٣ ماده

خیار رؤیت بحثنده رؤیت مبیعك اصل مقصدی بیلدیرن حال ومحلنه واقف اولمقدن کنایه در

مثلا مشتری ایچی طیشی بردوزی‌یه اولان ساده بز وقاشك طیشنی وچیچکلی وچبوقلی قاشك چیچکارینی وچبوقلرینی کوروب ودول ایچون النان قیونك ممه‌سنی واتی ایچون النان قیونك ارقه‌سنی یوقلایوب ومأکولات ومشروبانك چاشنیسنی طاتوبده بعده اشترا ایلسه خیار رؤیت یوقدر

ماده ٣٢٤

نمونه کوستریله‌رك صاتیلان شیلرك نمونه‌سنی کورمك کفایت ایدر

ماده ٣٢٥

مبیع نمونه‌دن دون چیقار ایسه مشتری مخیر اولوب دیلرسه قبول ایدر ودیلرسه رد ایدر
مثلا بغدای ویاغ وبردوزی‌یه یاپلمش اولان بز وچوقه وامثالی معمولاتك نمونه‌سنه باقیله‌رق اشترا اولنوبده بعده نمونه‌دن اشاغی ظهور ایتسه مشتری مخیر اولور

ماده ٣٢٦

خان وخانه کبی عقاراتك اشتراسنده هراوطه‌سنی کورمك لازمدر • فقط اوطه‌لری یك نسق اولنلرك بر اوطه‌سنی کورمك کافیدر

٣٢٧ ماده

متفاوت شيلرك طوپدن اشتراسنده هر بريني بشقه بشقه كورمك لازمدر

٣٢٨ ماده

مشتري متفاوت شيلرك بعضيسني كوروبده بعضيسني كورمدين طوپدن اولەرق اشترا ايتسه و كورمديكني كوردكده بكنمسه مخير اولوب ديلرسه هپسني بردن قبول ايدر وديلرسه هپسني بردن رد ايدر . يوقسه بكنديكني الوبده بكنمديكني رد ايدەمز

٣٢٩ ماده

اعمانك بيع وشراسي صحيح اولوب فقط وصفني بيلديكي برمال اشترا ايتدكده مخير اولور

مثلا وصفني بيلمديكي برخانه اشترا ايلسه مخير اولوب وصفني اوكرندكده ديلرسه قبول ايدر وديلرسه رد ايدر

٣٣٠ ماده

مبيع قبل الشرا اعمايه وصف وتعريف اولنوبده اشترا ايلسه مخير اولەماز

٣٣١ ماده

اعمانك يوقلامق ايله معلوم اولان شيلرده اليله طوتوب يوقلامسيله وقوقليەجق شيلرده قوقلامسيله وطاتيلەجق شيلرده طاتمسيله مخيرلكي ساقط اولور

یعنی بومثللو شیلری یوقلایوب وقوقلایوبده بعده اشترا
ایلسه بیعی صحیح ولازم اولور

۳۳۲ ماده

برکیمسه شرا قصدیله یعنی الیجی کوز یله کورمش
اولدیغی مالی برمدت صکره اول مال اولدیغنی بیلهرك
اشترا ایتسه خیار رؤیتی یوقدر • فقط اول مالده برتغیر
حاصل اولمش ایسه اولوقت مخیر اولور

۳۳۳ ماده

مبیعك اشتراسنه یاخود قبضنه وکیل اولان کیمسهنك
رؤیتی اصیلك رؤیتی کبیدر

۳۳٤ ماده

رسولك یعنی مجرد مبیعی الوب کوندرمکه مأمورا
کوندریلان آدمك رؤیتی مشترینك خیار رؤیتنی
اسقاط ایلمز

۳۳۵ ماده

مشترینك مبیعده تملکك لوازمندن اولان بروجهله
تصرف ایتمسی خیار رؤیتنی اسقاط ایدر

(فصل سادس)

(خيار عيب بيانندەدر)

٣٣٦ ماده

بيع مطلق مبيعك عيبدن سالم اولمسنى اقتضا ايدر يعنى عيوبدن برائتنى شرط ايتمكسزين و صاغلام وچوروك وقصورلى وقصورسز ديمكسزين مال صاتمق مالك صاغلم وعيبسز اولمسنى ايجاب ايدر

٣٣٧ ماده

بيع مطلق ايله صاتيلان برمالك عيب قديمى تبين ايتدكده مشترى مخيردر ديلرسه رد ايدر وديلرسه ثمن مسما ايله قبول ايلر ٠ يوقسه مالى اليقويوبده عيبى ايچون بهاسنى تنقيص ايدەمز ٠ ايشته بوكا خيار عيب دينلور

٣٣٨ ماده

عيب دبو اهل وارباب بيننده مالك بهاسنه ايراث نقصان ايدن قصوره ديرلر

٣٣٩ ماده

عيب قديم بايع يدنده ايكن مبيعده موجود اولان قصوردر

٣٤٠ ماده

بعدالبيع قبل القبض بايع يدنده ايكن مبيعده حادث اولان عيب موجب رد اولان عيب قديم حكمندەدر

٣٤١ ماده

بایع حین بیعده مبیعك برعیبنی بیان ایدرك مشتری اول عیب ایله قبول ایتدکده اول عیب سببیله مخیر اوله‌ماز

٣٤٢ ماده

بایع برمالی هرعیب دعواسندن ذمتی بری اولمق شرطیله صاتدقده مشتری ایچون خیار عیب یوقدر

٣٤٣ ماده

مشتری برمالی هرعیبیله مقبولمدر دیو اشترا ایلرسه ارتق انده عیب دعواسنه صلاحیتی یوقدر

مثلا مشتری برحیوانی کور طوپال چوروك چاریق هرنه‌ایسه مقبولمدر دیو صاتون السه ارتق عیب قدیمی‌وارایمش دیو رد ایده‌مز

٣٤٤ ماده

مشتری مبیعك عیبنه مطلع اولدقدن صکره انده تملکك لوازمندن اولان بروجه ایله تصرف ایتسه خیار عیبی اسقاط ایتمش اولور

مثلا مشتری مبیعی عیب قدیمنه بعدالاطلاع بیعه عرض ایتسه یعنی صاتیلقه چیقارسه عیبه رضا دیمك اوله‌رق ارتق رد ایده‌مز

ماده ٣٤٥

مبيعك مشتری عندنده بر عيبی حادث اولدقدن صكره عيب قديمی ميدانه چيقسه مشترينك بايعه رد ايتمكه صلاحيتی اولميوب فقط نقصان ثمن ادعاسنه صلاحيتی واردر

مثلا مشتری صاتون الديغی بر طوپ قاشی كسوب بيچدكدنصكره چوروك ياخود ياتقين اولمق مثللو بر عيب قديمنه مطلع اولسه چونكی كسوب بيچمسيله بر ايكی قصور دها پيدا اولديغندن رد ايدهميوب فقط عيب قديمندن طولايی نقصان ثمن الور

ماده ٣٤٦

نقصان ثمن بيغرض اهل وقوفك اخبارى ايله معلوم اولور

شويله كه مبيعك بركره سالما و بركره معيبا قيمتی تقويم و تقدير اولنوب بو ايكی قيمت بيننده كی تفاوت سالما اولان قيمتك قاچده بری ايسه ثمن مسمانك اول نسبتله نقصانی نقصان ثمن اعتبار اولنور

مثلا مشتری التمش غروشه الديغی بر طوپ قاشی كسوب بيچدكدنصكره عيب قديمنه مطلع اولدقده اهل وقوف اول قاشك سالما قيمتی التمش و عيب قديمی ايله قيمتی

قرق بش غروش اولدیغنی اخبار ایتسه‌لر نقصان ثمن اونبش غروش اولمغله مشترینك انی طلب و دعوا ایتمکه صلاحیتی وار در

و اکر اول مالك سالما قیمتی سکسان ومعیبا قیمتی التمش غروش اولدیغنی اخبار ایتسه‌لر اشبو ایکی قیمت بیننده کی تفاوت که یکرمی غروشدر سکسان غروشك ربعی اولمغله ثمن مسمانك ربعی اولان یکرمی غروشی مشترینك طلب و دعوایه صلاحیتی اولور

و اکر اول قماشك سالما قیمتی اللی و معیبا قیمتی قرق غروش اولدیغنی اخبار ایتسه‌لر ایکی قیمت بیننده تفاوت اولان اون غروش اللی غروشك خمسی اولمغله ثمن مسمانك خمسی اولان اون غروش نقصان ثمن اعتبار اولنور

٣٤٧ ماده

عیب حادث زائل اولسه عیب قدیم ینه ردی موجب اولور

مثلا بر حیوان اشترا اولنوب ده مشتری عندنده خسته اولدقدن صکره عیب قدیمی میدانه چیقسه آنی بایعه رد ایده‌میوب نقصان ثمن آلور فقط اول خسته‌لق زائل اولسه مشتری عیب قدیمی ایله اول حیوانی بایعه رد ایدر

٣٤٨ ماده

بایع اکر مشتری عندنده بر عیب حادث اولدقدن صکره عیب قدیمی میدانه چیقان مبیعی اول عیب حادث ایله کیرو المغه راضی اولور ایسه مانع رد بولنمدیغی تقدیرده مشترینك نقصان ثمن ادعاسنه صلاحیتی قالمیوب یا مبیعی بایعه ردیاخود تمام بهاسیله قبول ایتمکه مجبور اولور حتی مشتری اول مالی عیب قدیمنه مطلع اولدقدن صکره آخره صاتسه ارتق نقصان ثمن ادعاسنه صلاحیتی قالماز مثلا مشتری بر طوپ بز الوب کوملك کسدکدن صکره چوروك ایدوکنه مطلع اولدیغی حالده صاتسه بایعدن نقصان ثمن ادعا ایده مز

زیرا بایع بن انی عیب حادث ایله یعنی کسلمش اولدیغی حالده الوردم دیه بیله جکندن مشتری انی صاتمسیله حبس و امساك ایتمش اولور

٣٤٩ ماده

زیاده یعنی مبیعه مشترینك مالندن برشیئك ضم وعلاوه سی مانع رد اولور

مثلا بزی دیکمك یاخود بویاتمق ایله مشترینك ایپلکی یاخود بویاسی بزه ضم اولنمق وکذا عرصه یه مشتری طرفندن اغاج دیکلمك رده مانعدر

٣٥٠ ماده

مانع رد بولنديغى حالده بايع راضى اولسه دخى معيب اولان مبيعى كيرو الهميوب نقصان ثمن ويرمكه مجبور اولور

حتى مشترى اول مالى عيب قديمنه مطلع اولدقدن صكره صاتسه بيله بايعدن نقصان ثمن اله بيلور

مثلا مشترى صاتون الديغى برطوپ بزدن كوملك بيچديروب ديكديردكدن صكره بزك چوروك اولديغنه مطلع اولدقده بايع راضى اولسه دخى استرداد ايدهميوب نقصان ثمن ويرمكه مجبور اولور ومشترى اول كوملكى صاتسه بيله بزك نقصان ثمننى بايعدن الور

زيرا بوصورتده مشترينك مالى اولان ايپلكك مبيعه علاوه والتحاقى مانع رد اولمغله بايع بن انى بويله كسلمش وديكلمش اولديغى حالده الوردم ديمكه صلاحيتى اولميهجغندن مشترى انى بيع ايله حبس وامساك ايتمش اولماز

٣٥١ ماده

صفقهٔ واحده ايله اشترا اولنان شيلرك بعضيسى معيب چيقدقده قبل القبض ايسه مشترى مجموعنى رد ايدر ياخود ثمن مسما ايله قبول ايلريوقسه معيبى رد ايدوبده ديكرى اليقويمغه صلاحيتى يوقدر • واكر بعد القبض

ایسه تفریقنده ضرر اولمدیغی حالده یالکز معیب اولان
ثمن مسمادن سالما حصه‌سیله رد ایدر وبایعك رضاسی
اولمدقچه ایکیسنی بردن رد ایده‌مز . اما تفریقنده ضرر
اولدیغی حالده مجموعنی بردن رد ایدر یاخود مجموعنی
ثمن مسما ایله قبول ایلر
مثلا قرق غروشه النان ایکی فسدن بریسی قبل القبض
قصورلی چیقسه ایکیسنی بردن رد ایده‌بیلور . واکر بعد
القبض بریسی قصورلی چیقسه یالکز انی سالما قیمتی قاچ
غروش ایسه قرق غروشدن تنزیل ایله رد ایدر . فقط
بر جفت ایاق قابی النوبده بعد القبض برتکی قصورلی
چیقسه ایکیسنی بردن رد ایله تماما آقچه‌سنی استرداد
ایده‌بیلور

ماده ٣٥٢

مکیلات وموزوناتدن اوله‌رق برشخص برجنسدن اولمق
اوزره اشترا وقبض ایتمش اولدیغی مقدار معینك بعضیسنی
چوروك بولسه مخیردر دیلرسه جمله‌سنی قبول ایدر
ودیلرسه جمله‌سنی رد ایدر

ماده ٣٥٣

بغدای وامثالی حبوبات طپراقلی چیقدیغی تقدیرده عادة
قلیل عد اولنورسه بیع صحیح ولازم اولور واکر

بين الناس عيب عد اولنور درجه‌ده ايسه مشترى
مخير اولور

٣٥٤ ماده

يمورطه وجوز مقوله‌سى شيلرك بعضيسى فنا وچوروك
چيقسه يوزده اوچ كبى عرفا وعادة استكثار اولنميه‌جق
درجه‌سى معفو اولور ٠ واكر قصورلى چيقان يوزده
اون كبى چوق اولورسه معفو اولميوب مشترى جمله
مبيعى بايعه رد ايله تماما ثمنى كيرو الور

٣٥٥ ماده

مبيع اكر اصلا منتفع به اولميه‌جق حالده ظهور ايدر ايسه
بيع باطل اولوب مشترى تماما ثمنى استرداد ايلر
مثلا اشترا اولنان يمورطه اصلا ايشه يرامز صورتده
بوزوق چيقسه مشترى تماما آقچه‌سنى كيرو الور

(فصل سابع)

(غبن وتغرير بيانده‌در)

٣٥٦ ماده

بيعده بلا تغرير غبن فاحش بولنسه مغبون اولان كيمسه
بيعى فسخ ايده‌مز
فقط مال يتيمى بلا تغرير اولنسه دخى غبن فاحش ايله

بیع صحیح اولماز مال وقف و بیت المال دخی مال یتیم حکمنده در

ماده ٣٥٧

متبایعاندن بری دیکرینی تغریر ایدوبده بیعده غبن فاحش اولدیغی تحقق ایتدکده مغبون اولان کیمسه بیعی فسخ ایده بیلور

ماده ٣٥٨

غبن فاحش ایله مغبون اولان کیمسه نك وفاتنده تغریر دعواسی وارثنه انتقال ایتمز

ماده ٣٥٩

تغریر اولنان مشتری بیعده غبن فاحش اولدیغنه مطلع اولدقدن صکره مبیعده تملکك لوازمندن اولان بروجه ایله تصرف ایدر ایسه ارتق حق فسخی قالماز

ماده ٣٦٠

تغریر وغبن فاحش ایله اشترا اولنان مبیع تلف یا مستهلك اولسه و یاخود اول مبیعده معیب اولنق و عرصه اولوبده اوزرینه بنا یاپلق کبی بر کیفیت حدوث ایتسه مغبون اولان کیمسه نك بیعی فسخه صلاحیتی قالماز

(باب سابع)

(مبیعك انواع واحکامی بیاننده اولوب التی فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(بیعك انواعی بیاننده در)

۳٦۱ ماده

بیعك انعقادنده رکنی اهلندن یعنی عاقل و ممیزدن صدور ایتمك وحکمی قابل اولان محله مضاف اولمق شرطدر

۳٦۲ ماده

رکننده خلل اولان بیع مثلا مجنونك بیعی باطلدر

۳٦۳ ماده

بیعك حکمنی قابل اولان محلی موجود ومقدور التسلیم ومال متقوم اولان مبیعدر

بناء علی ذلك معدومك ومقدور التسلیم ومال متقوم اولمیان شیئك بیعی باطلدر

۳٦٤ ماده

انعقاد بیعك شرطی بولنوبده بعض اوصاف خارجیه‌سی اعتباریله مشروع اولمازسه مثلا مبیع مجهول یاخود ثمنده خلل واقع اولور ایسه بیع فاسد اولور

٣٦٥ ماده

بيعك نافذ اولمسی ايچون بايع مبيعه مالك ياخود مال؛ صاحبنك وكيلی ياوليسی ياوصيسی اولمق وغيرك حقی اولمامق شرطدر

٣٦٦ ماده

بيع فاسد عند القبض نافذ اولور
يعنی مشترينك مبيعده تصرفی جائز اولور

٣٦٧ ماده

خياراتدن بريسی بولنور ايسه بيع لازم اولماز

٣٦٨ ماده

بيع فضولی وبيع مرهون كبی غيرك حقی تعلق ايدن بيع اول غيرك اذننه موقوفا منعقد اولور

(فصل ثانی)

(انواع بيوعك احكامی بياننده در)

٣٦٩ ماده

بيع منعقدك حكمی ملكيتدر
يعنی مشترينك مبيعه وبايعك ثمنه مالك اولمسيدر

٣٧٠ ماده

بيع باطل اصلا حكمی افاده ايتمز

بناء عليه بيع باطلده مشتری بایعك اذنیله مبیعی قبض ایتدکده مبیع مشتری عندنده امانت قبیلندن اوله‌رق بلاتعد تلف اولسه مشتری‌یه ضمان لازم کلمز

٣٧١ ماده

بیع فاسد عندالقبض حکمی افاده ایدر

یعنی مشتری بایعك اذنیله مبیعی قبض ایتدکده اکا مالك اولور

بناء علیه بیع فاسد ایله اشترا اولنان مبیع مشتری عندنده تلف اولسه ضمان لازم کلور . شویله‌که مثلیاتدن ایسه مثلنی و قیمیاتدن ایسه یوم قبضنده‌کی قیمتنی مشترینك بایعه ویرمسی لازم اولور

٣٧٢ ماده

بیع فاسدده عاقدیندن هر برینك بیعی فسخ ایتمکه حقی واردر

فقط مبیع اکر مشتری یدنده تلف اولور ایسه یاخود مشتری انی استهلاك ویادیکره بیع صحیح ایله بیع یاهبه کبی برصورتله النده‌ن چیقارر ایسه ویاخود مبیع خانه اولوبده تعمیر اولنمق ویاعرصه اولوبده اغاج دیکلمك کبی برصورتله مشتری طرفندن مبیعه برشی علاوه ویاخود بغدای اولوبده طحن ایله اون ایدلمك کبی

مبيعك اسمى دكيشه‌جك صورتله تغيير ايديلور ايسه حق فسخ قالماز

٣٧٣ ماده

بيع فاسد فسخ اولندقده اكر قبض ثمن اولنمش ايسه بايع ثمنى رد ايدنجه‌يه‌دك مشترينك مبيعى حبس ايتمك حقى واردر

٣٧٤ ماده

بيع نافذ فى‌الحال حكمى افاده ايدر

٣٧٥ ماده

بيع نافذ لازمده متبايعاندن هيچ بريسى دونه‌مز

٣٧٦ ماده

بيع غير لازمده مخيراولان كيمسه بيعى فسخ ايده‌بيلور

٣٧٧ ماده

بيع موقوف عندالاجازه حكمى افاده ايدر

٣٧٨ ماده

بيع فضوليده مالى صاحبى وياوكيلى ياخود ولييى ياخود وصيسى اجازت ويررايسه نافذ وويرمز ايسه منفسخ اولور . فقط اجازتده بايع ومشترى و مجيز ومبيع قائم اولمق شرطدر بونلردن بريسى هلاك اولسه اجازت جائز اولماز

٢٧٩ ماده

بیع مقایضه‌ده بدلینك ایكیسنده مبیع حكمنده اولدیغندن بونلرده مبیعك شرائطی معتبردر . فقط تسلیمجه منازعه وقوعنده متبایعان ایكیسی بردن تسلیم وتسلم ایدرلر

(فصل ثالث)

(سلم حقنده در)

٣٨٠ ماده

بیع كبی سلم دخی ایجاب وقبول ایله منعقد اولور مثلا مشتری بایعه یوز كیله بغدای ایچون بیك غروش سلم ویردم دیوب اول دخی قبول ایتدكده (سلم) منعقد اولور

٣٨١ ماده

سلم انجق مقداریی وصفتی مثلا اعلالغی یا ادنالغی تعیین ایتمك قابل اولان شیلرده صحیح اولور

٣٨٢ ماده

مكیلات وموزونات ومذروعاتك مقداری كیل ووزن وذراع ایله تعیین اولنور

٣٨٣ ماده

عددیات متقاربه‌نك تعیین مقداری صایی ایله اولدیغی كبی كیل ووزن ایله دخی اولور

٣٨٤ ماده

طوغله وكرپيج كبى عددياتك قالبلرى معين ومعلوم اولمق لازمدر

٣٨٥ ماده

بزوچوقه امثالى ذراعياتك طول وعرضى ورقتى ونه دن معمول ونره نك ايشى تعيين اولنمق لازمدر

٣٨٦ ماده

سلمك صحتنده ومبيعك جنسى مثلا بغداى ويرنج وخورما ديو ونوعى مثلا يغمور ايله ياسقى ايله حاصل اولان ديو وصفتى مثلا اعلا ياخود ادنا ديو تعيين وكرك مبيعك وكرك ثمنك مقدارى ومبيعك زمان ومكان تسليمى بيـان اولنمق شرطدر

٣٨٧ ماده

صحت سلمك بقاسنده ثمنك مجلس عقدده تسليمى شرطدر . وعاقدين قبل التسليم افتراق ايدرلر ايسه عقد سلم منفسخ اولور

(فصل رابع)

(استصناع بيانده‌در)

٣٨٨ ماده

بر كيمسه اهل صنايعدن برينه بكا شو قدر غروشه شويله

یرشی یاپ دیوب اودخی قبول ایتسه استصناعا بیع منعقد اولور

مثلا مشتری پاپوشجی یه اایاغنی کوسترەرك فلان نوع سختیاندن شو قدر غروشه بکا برجفت پاپوش یاپ دیوب او دخی قبول ایتسه یاخود مرانقوز ایله طول وعرضنی و اوصاف لازمەسنی بیان ایدرك بر قایق یاخود کمی یاپەق اوزره پازارلق ایتسه استصناع منعقد اولور کذلك طول وحجمی و سائر اوصاف لازمەسی بیان اولنەرق هر بری شو قدر غروشه اولمق اوزره بر فابریقەجی ایله شو قدرایکنەلی تفنك یاپەق اوزره پازارلق اولنسه استصناع منقد اولور

۳۸۹ ماده

استصناعی متعامل اولان شیلرده علی الاطلاق استصناع صحیحدر ۰ اما تعامل جاری اولمیان شیلرده مدت بیان اولنور ایسه سلم اولوب انده شرائط سلم معتبردر ۰ و اکر مدت بیان اولنمازسه ینه استصناع قبیلندن اولور

۳۹۰ ماده

استصناعده مصنوعك مطلوبه موافق اولەجق وجهله توصیف و تعریفی لازمدر

٣٩١ ماده

استصناعده پشين آقچه ويرمك لازم دكلدر

٣٩٢ ماده

استصناع منعقد اولدقدن صكره طرفين پازارلقدن دونه‌مز . فقط مصنوع اكر تعريفه موافق اولمزسه مستصنع مخيردر

(فصل خامس)

(بيع مريضك احكامى بيانده در)

٣٩٣ ماده

بر مريض مرض موتنده ايكن ورثه‌سندن بريسنه برشى صاتسه ديكر وارثلرك اجازتنه موقوف اولوب مريضك وفاتندن صكره اجازت ويررلر ايسه نافذ اولور ويرمزلر ايسه نافذ اولماز

٣٩٤ ماده

مرض موتنده ايكن مريض حين وفاتنده كندويه وارث اولميان برينه ثمن مثليله برشئ صاتسه صحيح و معتبر اولور . و اكر محابات يعنى ثمن مثلندن نقصان ايله بيع و تسليم ايتدكدن صكره فوت اولسه ثلث مالى محاباته مساعد اولديغى تقديرده بيع ينه صحيح و معتبر اولور

وثلث مالی محاباته مساعد اولمدیغی صورتده مقدار نقصانی
مشتری اکماله مجبور اولور . و اکمال ایتمز ایسه ورثه
بیعی فسخ ایده بیلور
مثلا بیك بش یوز غروش قیمتلو بر خانه دن بشقه نسنه یه
مالك اولمیان مرض موتندن اول خانه سنی وارث اولمیان
بر کیمسه یه بیك غروشه بیع تسلیم ایتدکدن صکره فوت
اولسه محابات ایتمش اولدیغی بشیوز غروش ثلث ماله
مساعد اولمغله بیع صحیح و معتبر اولوب ورثه بو بیعی
فسخ ایده مز . و اکر مریض اول خانه یی بشیوز
غروشه بیع و تسلیم ایتمش اولسه محابات ایتمش اولدیغی
بیك غروش ثلث مالك ایکی قاتی اولمغله ورثه مشتری یه
ثمنی مبیعك ثلثان قیمتنه ابلاغ ایت دیو تکلیف ایتدکلرنده
مشتری ناقص اولان بشیوز غروشی ویرر ایسه ورثه
بیعی فسخ ایده مز و اکر ویرمز ایسه بیعی فسخ ایله
خانه یی استرداد ایده بیلورلر

ماده ٣٩٥

ترکه سی مستغرق دیون اولان کیمسه مرض موتنده مالنی
ثمن مثلندن نقصان ایله صاتوبده فوت اولدیغی صورتده
داینلری مبیعك ثمن مثلنی مشتری یه اکمال ایتدیررلر و
اکمال ایتمزسه بیعی فسخ ایده بیلورلر

(فصل سادس)

(بيع الوفا حقنده در)

٣٩٦ ماده

بيع وفاده بايع ثمنی رد ايله مبيعی استرداد ايده بيلديكی كبی مشتری دخی مبيعی رد ايله ثمنی استرداد ايده بيلور

٣٩٧ ماده

بيع وفا ايله صاتيلان مبيعی كرك بايع وكرك مشتری آخره صاته مز

٣٩٨ ماده

مبيعك منافعندن بر مقداری مشتری يه عائد اولمق اوزره شرط قلنسه اول شرطه رعايت اولنور

مثلا وفاء صاتيلان باغك اوزومی بايع ايله مشتری بيننده مناصفة تقسيم اولنمق اوزره بالتراضی مقاوله ايتسه لر اول مقاوله موجبنجه عمل اولنمق لازم كلور

٣٩٩ ماده

وفاء صاتيلان مالك قيمتی دينه مساوی اولديغی حالده مشتری يدنده تلف اولسه مقابلی اولان دين ساقط اولور

٤٠٠ ماده

وفاء صاتيلان مالك قيمتی ديندن ناقص اولديغی حالده مشتری يدنده تلف اولسه قيمتی مقدار ديندن ساقط اولور

و اوست طرفنی دخی مشتری بایعدن اخذ و استرداد ایلر

٤٠١ ماده

وفاء صاتیلان مالك قیمتی دیندن زیاده اولدیغی حالده مشتری یدنده تلف اولسه قیمتندن دین مقابلی اولان مقداری ساقط اولور و تعدی وقوعبولمش ایسه زیاده‌یی دخی مشتری ضامن اولور و اکر بلا تعد تلف اولمش اولسه اول زیاده‌یی مشترینك اودمسی لازم کلمز

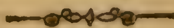
٤٠٢ ماده

بیع وفاده متبایعاندن بریسی فوت اولدقده حق فسخ وارثه انتقال ایدر

٤٠٣ ماده

مشتری الهجغنی استیفا ایتمدکجه وفاء اشترا ایتمش اولدیغی ماله بایعك دیکر غریملری مداخله ایده‌مز

اراده سنیه تاریخی فی ٨ محرم سنه ٢٨٦

كتاب الاجارات

﴿ صورت خط همايون ﴾

موجبنجه عمل اولنه

﴿ كتاب ثانى ﴾

(اجارات حقنده اولوب بر مقدمه ايله سكز بابى شاملدر)

(مقدمه)

(اجاره‌يه متعلق اولان اصطلاحات بياننده در)

٤٠٤ ماده

اجرت • كرا يعنى بدل منفعت و ايجار كرايه ويرمك و استيجار كرا ايله طوتمق ديمكدر

٤٠٥ ماده

اجاره • لغت عربده اجرت معناسنه در فقط ايجار معناسنده دخى استعمال اولنمشدر اصطلاح فقهاده منفعت معلومه‌يى عوض معلوم مقابله‌سندن بيع ايتمك ديمكدر

٤٠٦ ماده

اجارهٔ لازمه • خيار شرط وخيار عيب وخيار رؤيتدن

عاری اولان اجارهٔ صحیحه درکه طرفیندن بریسی بلاعذر بونی فسخ ایده‌مز

٤٠٧ ماده

اجارهٔ منجزه . وقت عقددن اعتبارا ایجاردر

٤٠٨ ماده

اجارهٔ مضافه . کله‌جك بر وقت معیندن اعتبارا ایجاردر

مثلا کله‌جك فلان آیك ابتداسندن اعتبارا بر خانه بوقدر مدت ایچون شوقدر غروشه ایجار اولنسه اجارهٔ مضافه اوله‌رق منعقد اولور

٤٠٩ ماده

آجر . اجاره‌یه ویرن کیمسه‌در ضم میم ایله مکاری وکسر جیم ایله موجر دخی دینلور

٤١٠ ماده

مستأجر . کسر جیم ایله استیجار ایدن کیمسه‌در

٤١١ ماده

مأجور . کرایه ویریلان شیدر جیمك فتحیله موجر ومستأجر دخی دینلور

٤١٢ ماده

مستأجر فیه . اجیرك عقد اجاره ایله التزام ایلدیکی

عملی ایفـا ایچون مستأجر طرفندن کندوسنه تسلیم اولنان مالدر
البسه دیکمك اوزره درزی یه ویریلان قاش ونقل ایچون حماله ویریلان حموله کبی

٤١٣ ماده

اجیر • نفسنی کرایه ویرن کیمسه‌در

٤١٤ ماده

اجر مثل • بیغرض اهل وقوفك تقدیر ایتدکلری اجرتدر

٤١٥ ماده

اجر مسمی • حین عقدده ذکر وتعیین اولنان اجرتدر

٤١٦ ماده

ضمـان • برشیئك مثلیاتدن ایسه مثلنی وقیمیاتدن ایسه قیمتنی ویرمکدر

٤١٧ ماده

معد للاسـتغلال • کرایه ویرلمك اوزره اعداد وتعیین اولنمش شیدر که فی الاصل کرایه ویرلمك اوزره یاپیلمش یا آلنمش خان وخانه وحمام ودکان کبی عقارات ایله کرا عربه‌سی وکرا بارکیری مثللو شیلردر
وبرشـیئك علی التوالی اوچ سـنه ایجـارا اولنمسی معد للاستغلال اولندیغنه دلیلدر

وبر كيمسه نفسيچون يابدرمش اولديغي بر شيئك معد للاستغلال اولديغني ناسه اخبار واعلام ايله معد للاستغلال اولور

٤١٨ ماده

مسترضع • اجرت ايله سوت انا طوتان كيمسه در

٤١٩ ماده

مهايأه • تقسيم منافعدن عبارتدر

مثلا برخانه ده مشترك اولان ايكی كيمسه برسنه بری وديكر سنه ديكری مناوبة انتفاع ايتمك اوزره قرار ويرلمك كبی

(باب اول)

(ضوابط عموميه بياننده در)

٤٢٠ ماده

اجاره ده معقود عليه منفعتدر

٤٢١ ماده

معقود عليه اعتباريله اجاره ايكی نوعدر

نوع اول منافع اعيان اوزرينه وارد اولان عقد اجاره اولوب ايجار اولنان شيئه عين مأجور وعين مستأجر دخی دينلور واشبو نوع اول اوج قسمه تقسيم اولنور

قسم اول اجارهٔ عقاردر • خانه واراضی ايجاری كبی

قسم ثانی اجارهٔ عروضدر . البسه واوانی ایجاری کبی
قسم ثالث اجارهٔ حیواندر
نوع ثانی عمل اوزرینه وارد اولان عقد اجاره اولوب بوندن مأجوره اجیر دینلور اجرتله عمله وخدمه طوتمق کبی
حرف وصنایع اصحابنی استیجار ایتمك دخی بوقبیلدندرکه مثلا قاش درزیدن اولمق اوزره البسه کسدرمك استصناع اولدیغی کبی درزی‌یه قاش ویروبده البسه دیکدرمك دخی عمل اوزرینه اجاره دیمکدر
٤٢٢ ماده
اجیر ایکی قسمدر
قسم اول اجیر خاصدرکه یالکز مستأجره ایشلمك اوزره طوتیلان اجیردر . آیلقلی خدمتکار کبی
قسم ثانی اجیر مشترکدرکه مستأجردن بشقه‌سنه ایشلامك شرطیله مقید اولمیان اجیردر
مثلا حمال ودلال ودرزی وساعتجی وقویومجی واسکله قایقجیسی وکرا عربه‌جیسی وقریه چوبانی شبی اجیر مشترکدرکه برشخصه مخصوص اولمیوب هرکس ایچون ایشلیه بیلورلر فقط بونلردن بری فلان وقته قدر یالکز مستأجره ایشلمك اوزره استیجار اولندقده اول مدت

ظرفنده اجیر خاص اولور کذلك برجمال یاخود عربه‌جی یاقایقجی فلان محله قدر بشقه‌سنه ایشلمیوب مستأجره مخصوص اولمق اوزره استیجار اولندقده اورایه وارنجه‌یه قدر اجیر خاص اولور

٤٢٣ ماده

اجیر خاصك مستأجری برشخص اولدیغی کبی شخص واحد حکمنده اولان متعدد شخصلر دخی اوله‌بیلور بناء علیه برقریه اهالیسی کندولرینه مخصوص اولمق اوزره عقد واحد ایله برچوبان استیجار ایتدکلرنده اول چوبان اجیر خاص اولور اما کندولرندن بشقه‌سنك حیواننی دخی رعی ایلمسنی تجویز ایتدکاری صورتده اول چوبان اجیر مشترك اولور ٭

٤٢٤ ماده

اجیر مشترکك اجرته استحقاقی عمل ایله‌در

٤٢٥ ماده

اجیر خاصك اجرته استحقاقی مدت اجاره‌ده عمل ایچون حاضر بولنمسیله‌در یوقسه بالفعل ایشلمسی شرط دکلدر فقط عملدن امتناع ایدمز وایدرسه اجرته مستحق اولماز

۴۲۶ ماده

عقد اجاره ایله منفعت معینه یه مستحق اولان کیمسه عینا اول منفعتی یامثلنی یاخود مادوننی استیفا ایده بیلور ٠ اما مافوقنه تجاوز ایده مز

مثلا تیمورجیلك ایشلمك اوزره استیجار اولنسان دکانده مستأجر مضرتده تیمورجیلکه مساوی یاخود اندن اهون برصنعتی اجرا ایده بیلور وبرکیمسه ساکن اولمق اوزره استیجار ایلدیکی خانه ده ساکن اولیوبده اشیا وضع ایده جك اولسه جائز اولور ٠ اما عطارلق ایتمك اوزره استیجار ایلدیکی دکانده تیمورجیلك ایشلیه مز

۴۲۷ ماده

هرشی که مستعملینك اختلافیله مختلف اوله انده تقیید معتبردر

مثلا برکیمسه نك رکوبی ایچون استکرا اولنان آته بشقه سی ارکاب اولنه مز

۴۲۸ ماده

هرشی که مستعملینك اختلافیله مختلف اولمیه انده تقیید لغودر

مثلا برکیمسه نك سکناسی ایچون استیجار اولنان خانه ده بشقه سی اسکان اولنه بیلور

٤٢٩ ماده

كرك قابل تقسيم اولسون وكرك اولمسون بر كيمسه حصهٔ شايعه‌سنی شريكنه ايجار ايده‌بيلور ايسه‌ده آخره ايجار ايده‌مز · فقط بعد المهاياة نوبتنی ايجار ايده‌بيلور

٤٣٠ ماده

شيوع طاری عقد اجاره‌يی افساد ايتمز

مثلا بر كيمسه خانه‌سنی ايجار ايتدكدن صكره نصف حصه‌سی بر مستحق طرفندن ضبط اولنسه باقی حصهٔ شايعه حقنده اجاره باقی قالور

٤٣١ ماده

ايكی شريك برلكده اوله‌رق مال مشتركی شخص آخره ايجار ايده بيلورلر

٤٣٢ ماده

برشيئی ايكی كشی‌يه ايجار ايتمك جائزدر · وهر بری اجرتدن كندو حصه‌سنه عائد اولان مقداری ويروب يكديكره كفيل اولمدقجه برينك حصه‌سی ديكردن النه‌ماز

(باب ثانی)

(عقد اجاره یه متعلق مسائل بیاننده اولوب درت فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(رکن اجاره یه دائر اولان مسائل بیاننده در)

٤٣٣ ماده

بیع کبی اجاره دخی ایجاب وقبول ایله منعقد اولور

٤٣٤ ماده

اجاره ده ایجاب وقبول ایجار ایتدم و کرایه ویردم واستیجار ایتدم وقبول ایتدم کبی عقد اجاره ایچون مستعمل اولان سوزلردر

٤٣٥ ماده

اجاره دخی بیع کبی ماضی صیغه سیله منعقد اولوب مستقبل صیغه سیله منعقد اولماز

مثلا بری ایجار ایده جکم دیوب دیکری استیجار ایتدم یاخود بری ایجار ایت دیوب دیکری ایجار ایتدم دیسه ایکی صورتده دخی اجاره منعقد اولماز

٤٣٦ ماده

اجاره مشافهه ایله اولدیغی کبی مکاتبه ایله ودلسزك اشارت معروفه سیله دخی منعقد اولور

ماده ٤٣٧

تعاطی طریقیله دخی اجاره منعقد اولور

نته کم شفاها پازارلق اولنمقسزین یولجی واپورینه واسکله قایقنه و کرا بارکیرینه بنمك کبی که اجرت معلوم ایسه اوقدر و دکل ایسه اجرت مثل اعطاسی لازم کلور

ماده ٤٣٨

اجاره ده سکوت رضا وقبول عد اولنور

مثلا برآدم شهریه اللی غروش کرا ایله بردکان استیجار ایدوبده برقاچ ای ساکن اولدقدنصکره آی باشنده آجر اکر التمش غروشه راضی اولور ایسه‌ك اوتور اولماز ایسه‌ك دکانی براق دیدکده مستأجر انی رد ایله التمش غروشه راضی اولمم دیدکدنصکره دکانده مستمرا اوتورسه کما فی السابق اللی غروش کرا لازم اولور • واکر برشی دیمیوب و دکاندن چیقمیوبده مستمرا اوتورمش ایسه شهریه التمشر غروش ویرمسی لازم کلور

کذلك دکان صاحبی یوز غروشه ومستأجر سکسان غروشه دیسه‌وصاحبی مستأجری براغوب‌اودخی دکانده ساکن اولسه سکسان غروش اجرت لازم اولور • واکر طرفین سوزلرنده اصرار ایلدکاری حالده مستأجر ساکن اولور ایسه اجر مثل لازم کلور

٤٣٩ ماده
بعد العقد بدلك تبديل و يا تزييد و يا تنزيلى ايله تكرار پازارلق اولندقده عقد ثانى معتبردر

٤٤٠ ماده
اجارهٔ مضافه صحيح و وقتى حلولندن اول لازم اولور بناء عليه احد عاقدين مجرد وقتى كلمدى ديو اجارهيى فسخ ايدهمز

٤٤١ ماده
اجاره صحيح اولهرق منعقد اولدقدنصكره بشقهسى اجرته نقدر ضم ايتسه آجر مجرد بونك ايچون اجارهيى فسخ ايدهمز
فقط وصى يا متولى يتيمك ياوقفك عقارينى اجر مثلندن نقصان ايله ايجار ايتسه اجاره فاسد اولوب اجر مثلك اكمالى لازم كلور

٤٤٢ ماده
مستأجر ارث ياهبه كبى بر وجهله عين مأجوره مالك اوليجق اجارهنك حكمى قالماز

٤٤٣ ماده
موجب عقدلك اجراسنه مانع اولور بر عذر ظهور ايتدكده اجاره منفسخ اولور

مثلا دوكون ايچون براشجى استئجار اولندقده احد زوجين فوت اولسه اجاره منفسخ اولور

وكذا ديشى اغريان كيمسه ديشنى چيقارمق اوزره شوقدر غروشه برديشجى ايله مقاوله ايتمشيكن اغرى زائل اوليورسه اجاره منفسخ اولور

كذلك مسترضعك وفاتيله اجاره منفسخ اولميوب اما چوجغك ياخود سود انانك وفاتيله منفسخ اولور

(فصل ثانى)

(اجاره نك شرائط انعقاد ونفاذى حقنده در)

٤٤٤ ماده

اجاره نك انعقادنده عاقدينك اهليتى يعنى عاقل مميز اولملرى شرطدر

٤٤٥ ماده

بيوعده اولديغى كبى اجاره نك انعقادنده دخى ايجابك قبوله موافقتى ومجلس عقدك اتحادى شرطدر

٤٤٦ ماده

آجر ايجار ايده جكى شيئك متصرفى ياخود متصرفنك وكيلى يا وليسى يا وصيسى اولمق لازمدر

٤٤٧ ماده

فضولينك ايجارى متصرفك اجازتنه و متصرفى صغير

و یا مجنون ایسه اجر مثلیله ایجار اولندیغی صورتده ولیسنك و یا وصیسنك اجازتنه موقوفا منعقد اولور فقط اجازتك صحتنده درت شیئك یعنی عاقدین و مالك و معقود علیهك و بدل اجاره عروضدن اولدیغی تقدیرده انك دخی قیام و بقاسی شرط اولوب بونلردن بریسی معدوم اولسه اجازت صحیح اولماز

(فصل ثالث)

(صحت اجاره نك شرائطی حقنده در)

٤٤٨ ماده

اجاره نك صحتنده عاقدینك رضاسی شرطدر

٤٤٩ ماده

مأجورك تعیینی لازمدر

بناء علیه ایکی دکاندن بری تعیین و تخییر ایدلمکسزین ایجار اولنسه صحیح اولماز

٤٥٠ ماده

أجرت معلوم اولمق شرطدر

٤٥١ ماده

اجاره ده منفعت مانع منازعه اوله جق وجهله معلوم اولمق شرطدر

٤٥٢ ماده

خانه و دکاکین وسوت انا امثالنده مدت اجاره‌نك بیانیله منفعت معلوم اولور

٤٥٣ ماده

حیوان استیجار اولندقده یوك یوكلتمك ایچونمیدر یوخسه ركوب ایچونمیدر وكیم بنه‌جكدر بوراسنك تعیینی یاخود دیلدیكنی اركاب ایتمك اوزره تعمیمی ایله برابر اجاره‌نك مدتی یاخود مسافه‌سی دخی بیان اولنمق لازمدر

٤٥٤ ماده

اراضی استیجارنده تعیین مدتله برابر نه ایش ایچون اولدیغی بیان اولنمق وزراعت ایچون‌ایسه نه اكیله‌جكی تعیین و یاخود مستأجر هر نه دیلرسه اكمك اوزره دیو تعمیم قلنمق دخی لازمدر

٤٥٥ ماده

اهل صنعتك استیجارنده منفعتك معلومیتی عملك بیانیله یعنی نه یاپه‌جغی ونصل یاپه‌جغی تعیین ایله اولور مثلا اثواب بویادیله‌جق اولدقده اثوابك بویاجیه ارائه‌سی یاخود غلظت و رقتنك بیلدیرلسی ورنكنك بیانی لازمدر

٤٥٦ ماده

اشیا نقلنده اشارتله و نقل اولنه جق محلك تعیینیله منفعت معلوم اولور

مثلا شو یوكی فلان محله نقل ایده جكسك دینلدكده یوك مشاهده و مسافه معلوم اولدیغی جهتله منفعت دخی معلوم اولور

٤٥٧ ماده

منفعت مقدور الاستیفا اولمق شرطدر

بناء علیه برفراری حیوانك ایجاری صحیح اولماز

(فصل رابع)

(اجاره نك بطلان وفسادی حقنده در)

٤٥٨ ماده

انعقاد اجاره نك شرائطندن بری بولنمسه اجاره باطل اولور

مثلا مجنونك وصبیء غیر ممیزك ایجار واستیجاری باطلدر. فقط بعد الانعقاد آجر یامستأجرك تجنن ایتمسیله اجاره منفسخ اولماز

٤٥٩ ماده

اجارهٔ باطله ده استعمال ایله اجرت لازم اولماز

فقط مال وقف ويامال يتيم ايسه استعمال ايله اجر مثل لازم اولور

مجنون دخی يتيم حكمنده‌در

٤٦٠ ماده

انعقاد اجاره‌نك شرطلری بولنوبده شرائط صحتدن بریسی بولنمسه اجاره فاسد اولور

٤٦١ ماده

اجارهٔ فاسده نافذدر • فقط اجارهٔ فاسده‌ده آجر اولان كیمسه اجر مثله مالك اولوب اجر مسمایه مالك اولماز

٤٦٢ ماده

اجاره‌نك فسادی بعضا بدلك مجهول اولمسندن وبعضا دیكر شرائط صحتك بولنمامسندن نشأت ایدر

اولكی صورتده بالغا مابلغ اجر مثل لازم كلور • ایكنجی صورتده اجر مسمایی تجاوز ایتمامك شرطیله اجر مثل لازم كلور

(باب ثالث)

(اجرته متعلق مسائل بياننده اولوب اوچ فصلی حاويدر)

(فصل اول)

(بدل اجاره حقنده‌در)

ماده ٤٦٣

بيعده ثمن اولمغه صالح اولان شیء اجاره‌ده بدل اولمغه صالح اولديغی كبی ثمن اولمغه صالح اولميان شيلر دخی بدل اجاره اوله‌بيلور

مثلا بر حيوان مقابلنده ياخود بر خانه‌نك سكناسی مقابلنده بر بستان استيجار اولنه‌بيلور

ماده ٤٦٤

بدل اجاره نقد ايسه ثمن مبيع كبی مقدارينی تعيين ايله معلوم اولور

ماده ٤٦٥

بدل اجاره عروضدن ياخود مكيلات يا موزونات ياخود عدديات متقاربه‌دن اولديغی حالده مقداريله برابر وصفنی دخی بيان ايتمك لازم كلور

و نقل حمل ومؤنته محتاج اولان شيلرده هر نرده تسليمی شرط قلنور ايسه اوراده ايفا اولنمق لازم كلور . ومكان

ایفا بیان اولنمدیغی تقدیرده مأجور اکر عقار ایسه اول
عقارك اولدیغی محلده و اکر عمل ایسه اجیرك عملی ایفا
ایتدیکی یرده و اکر حموله ایسه اجرتك لازم اولدیغی
مکانده ایفاسی لازم کلور
اما حمل و مؤنتی اولمیان شیلرده دیلدیکی یرده اولور

(فصل ثانی)

(اجرتك سبب لزومنه و آجرك اجرته کیفیت استحقاقنه)
(دائر اولان مسائل بیانده در)

٤٦٦ ماده
عقد مطلق ایله اجرت لازم اولماز
یعنی مجرد اجاره منعقد اولدیغی کبی همان بدل اجارهنك
تسلیمی لازم کلمز

٤٦٧ ماده
تعجیل ایله اجرت لازم اولور
یعنی مستأجر بر وجه پشین اجرتی تسلیم ایتسه آجر
اکا مالك اولوب بعده مستأجر انی استرداد ایدهمز

٤٦٨ ماده
شرط تعجیل ایله اجرت لازم اولور
یعنی بدل اجارهنك بر وجه پشین ویرلمسی شرط قلندقده

عقد اجاره كرك منافع اعيان اوزرينه وارد اولسون و
كرك عمل اوزرينه وارد اولسون هر حالده مستأجرك
اول امرده بدل اجاره‌يی تسليم ايتمسی لازم كلور
واولكی صورتده آجر اجرتی استيفا ايدنجيه‌دك مأجوری
تسليمدن وايكنجی صورتده اجير اجرتی استيفا ايدنجيه‌دك
عملدن امتناع ايده‌بيلور
وايكی صورتده دخی آجرك بر وجه پشين اجرتی مطالبه
ايله مستأجر ايفادن امتناع ايدر ايسه فسخ اجاره‌يه
حقی واردر

٤٦٩ ماده

استيفای منفعت ايله اجرت لازم اولور
مثلا برمحله كيتمك اوزره استيجار اولنان باركيره ركوب
ايله اورايه واردقده آجری اجرته مستحق اولور

٤٧٠ ماده

اجارهٔ صحيحه‌ده استيفای منفعته اقتدار ايله دخی اجرت
لازم اولور
مثلا بركيمسه اجارهٔ صحيحه ايله استيجار ايلديكی خانه‌يی
قبض ايتدكدن صكره ساكن اولمسه بيله اجرت ويرمسی
لازم كلور

٤٧١ ماده

اجارهٔ فاسده‌ده استیفای منفعته اقتدار کافی اولمیوب حقیقةً انتفاع بولنمدقجه اجرت لازم اولماز

٤٧٢ ماده

من غیر عقد و بلااذن برکیمسه برینك مالنی استعمال ایتدیکی صورتده معد للاستغلال ایسه اجر مثل لازم اولور ٠ دکل ایسه لازم اولماز

فقط مال صاحبی اجرت مطالبه ایتدکدن صکره استعمال ایدر ایسه معد للاستغلال اولمسه دخی اجرت اعطاسی لازم کلور

زیرا بو حالده استعمال ایتمسیله اجرته لازم اولمش اولور

٤٧٣ ماده

اجرتك تعجیل وتأجیلی حقنده عاقدین هرنه شرط ایدرلر ایسه اکا رعایت اولنور

٤٧٤ ماده

تأجیل بدل شرط اولندیغی صورتده ابتدا آجرك مأجوری تسلیم واجیرك عملی ایفا ایلمسی لازم کلوب اجرتك ایفاسی انجق مقاوله اولنان وقت تأدیه‌نك انقضاسنده لازم اولور

ماده ٤٧٥

تعجیل وتأجیل شرطی اولمقسزین عقد اولنان اجارهٔ مطلقه‌ده عقد اجاره کرك منافع اعیان اوزرینه اولسون وکرك عمل اوزرینه اولسون هرحالده ابتدا آجرك مأجوری تسلیم واجیرك عملی ایفا ایلمسی لازم کلور

ماده ٤٧٦

اجرت اکر شهریه یاخود سنویه کبی بر وقت معین ایله موقوف ایسه لزوم ایفاسی اول وقتك انقضاسنده‌در مثلا شهریه ایسه آیك تمامنده وسنویه ایسه سنه ختامنده ایفا اولنمق لازم کلور

ماده ٤٧٧

اجرتك لزومنده مأجورك تسلیمی شرطدر

یعنی کرا وقت تسلیمدن اعتبارا ایشلر

بو صورتده آجر قبل التسلیم مرور ایدن مدتك اجرتنی الەمز . واکر قبل التسلیم مدت اجاره منقضی اولور ایسه اجرتدن برشیئه مستحق اولماز

ماده ٤٧٨

مأجور ایله انتفاع بالکلیه فوت اولدقده اجرت ساقط اولور

مثلا حمام تعمیره محتاج اولوبده تعمیری اثناسنده بر مدت

معطل قالسه اول مدتك اجرتدن حصه‌سی ساقط اولور . كذلك دكرمنك صوبی كسيلوبده معطل قالسه صوبك انقطاعی، وقتندن اعتبارا اجرت ساقط اولور . فقط مستأجر اون اوكوتمكدن غيری بر صورتله اول دكرمنك اوندن انتفاع ايتدكده بدل اجاره‌دن اكا اصابت ايدن حصه‌يی ويرمسی لازم كلور

٤٧٩ ماده

بركيمسه بر دكان استيجار وقبض ايتمشيكن بر مدت اخذ واعطايه كساد عارض اولمغله صنعت ايشلمدی ودكان قپالو قالدی ديو اول مدتك كراسنی اعطادن امتناع ايده‌من

٤٨٠ ماده

مدت اوزرينه برقايق استيجار اولنوبده اثنای راهده مدت منقضی اولسه ساحله يناشنجيه‌دك اجاره ممتد اولور . ومستأجر فضله اولان مدتك اجر مثلنی ويرر

٤٨١ ماده

بركيمسه خانه‌سنی ديكر كمسنه‌يه مرمت ايتمك وبلا اجرت ساكن اولمق اوزره ويرسه واودخی كندو طرفندن مرمت ايدرك برمدت ساكن اولسه عاريت قبيلندن اولمغله مصارف تعميريه اول كمسنه‌يه عائد اولور .

وصاحب خانه دخی اندن اول مدت ایچون اجرت نامنه برشی الهماز

(فصل ثالث)

(اجرت ایچون اجیرك مستأجر فیهی حبس)

(ایدوب ایده مامسی حقنده در)

٤٨٢ ماده

درزی وبویاجی وجامه شوی کبی عملنده اثر اولان اجیرك ویره‌سی‌یه مقاوله اولنمامش ایسه اجرت ایچون یدنده مستأجر فیهی حبس ایتمکه صلاحیتی واردر . وبو وجهله حبس ایدوبده یدنده اول مال تلف اولسه ضامن اولماز فقط اجرت دخی الهماز

٤٨٣ ماده

حمال وملاح کبی عملندن اثر اولمیان اجیرك اجرت ایچون مستأجر فیهی حبس ایتمکه صلاحیتی یوقدر وبوحالده حبس ایدوبده یدنده اول مال تلف اولسه ضامن اولور ومال صاحبی بونده مخیر اولوب دیلرسه محمول اوله‌رق قیمتنی تضمین ایتدرر واجرتنی ویرر ودیلرسه غیر محمول اوله‌رق تضمین ایتدیروب اجرت ویرمز

(باب رابع)

(مدت اجاره يه متعلق مسائل بياننده در)

٤٨٤ ماده

بر كيمسه كرك يوم كبى قصير اولسون وكرك سنين كبى طويل اولسون معلوم اولان مدت اوزرينه مال وملكنى آخره ايجار ايده بيلور

٤٨٥ ماده

مدت اجاره نك ابتداسى حين عقدده تسميه يعنى ذكر وتعيين اولنان وقتدن اعتبار اولنور

٤٨٦ ماده

حين عقددن ابتداى مدت تسميه اولنمز ايسه وقت عقددن اعتبار اولنور

٤٨٧ ماده

بر سنه لك اولمق اوزره هر آيلغى شو قدر غروشه اوله رق بر عقارك ايجارى جار اولديغى كبى شهريه سى بيان اولنمقسزين بر سنه لك اولمق اوزره شو قدر غروشه ايجارى دخى صحيح اولور

٤٨٨ ماده

آيك ابتداسنده ايكن اجاره كرك بر آيلق اولسون وكرك زياده اولسون شهريه اوله رق مقاوله اولنور ايسه

آیلق اولمق اوزره منعقد اولور بوصورتده آی اوتوز
کوندن ناقص اولسه دخی تمام آیلق اعطاسی لازم کلور

٤٨٩ ماده

آیك برازی کچمشیکن بر آیلق اولمق اوزره مقاوله
اولندیغی صورتده بر آی اوتوز کون اولمق اوزره
اعتبار اولنور

٤٩٠ ماده

آیك برازی کچمشیکن شو قدر آیلق اولهرق مقاوله
اولنور ایسه اولکی ناقص آی الك صکره کی آیدن اوتوز
کون اولمق اوزره اتمام اولنوب اجرتی یومیه حسابیله
ایفا اولنور ۰ واره یرده کی آیلر غره ایله حساب واعتبار قیلنور

٤٩١ ماده

آیك برازی کچمشکن قاچ آیلق اولدیغی بیان
اولنمقسزین هر آیلغی شو قدر غروشه اولمق اوزره مقاوله
اولندیغی صورتده ابتداکی ناقص آی اوتوز کون اعتبار
اولنمق لازم کله جکی کبی دیکر آیلر دخی اولوجهله
اوتوزر کون اولمق اوزره اعتبار اولنور

٤٩٢ ماده

آیك ابتداسنده ایکن بر سنه لك اولهرق عقد اجاره
اولندقده سنه اون ایکی آی اولمق اوزره اعتبار اولنور

٤٩٣ ماده
آيك بر ازى بچمشيكن اجاره بر سنه‌لك اوله‌رق عقد اولندقده بر آى ايامى اوله‌رق اعتبار اولنوب ديكر اون برى غره اعتباريله حساب اولنور

٤٩٤ ماده
قاچ آيلق اولديغى ذكر اولنقسزين هرآيلغى شو قدر غروشه اولمق اوزره بر عقار ايجار اولنسه عقد صحيح اولور
فقط برنجى آى تمام اولدقده ايكنجى و دها صكره كى آيلرك برنجى كيجه‌سيله برنجى كوننده آجر ومستأجردن هر برى اجاره‌يى فسخ ايده‌بيلور . اما اولكى كيجه‌سيله كونى بچدكدنصكره فسخ ايده‌مز
و اكر احد عاقدين بويله اثناى شهرده فسخ ايتدم ديسه اول آيك نهايتنده منفسخ اولور
و اكر اثناى شهرده شهر آتى ابتداسندن اعتباراً فسخ ايتدم ديسه شهر آتى حلولنده منفسخ اولور
و اكر ايكى يا زياده آيلق پشين ويرلمش ايسه هيچ بريسى اول آيلرك اجاره‌سنى فسخ ايده‌مز

٤٩٥ ماده
بركيمسه بركون ايشلمك اوزره براجير طوتديغى صورتده

طلوع شمسدن عصره قدر یاخود غروب شمسه قدر ایشلمك خصوصنده عرف بلده نه ایسه اکا کوره عمل اولنور

٤٩٦ ماده

بری مثلا اون کون ایشلمك اوزره بر دولکر استیجار ایتسه عقد ولی ایدن کونلر اعتبار اولنور و اکر یازین اون کون ایشلمك اوزره دیو استیجار ایتسه قنغی آیك قاچنجی کوننـدن اعتباراً ایشلیه جکنی بیان ایتمدکجه صحیح اولماز

(باب خامس)

(خیارات حقنده اولوب اوچ فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(خیار شرط بیاننده در)

٤٩٧ ماده

بیعده اولدیغی کبی اجاره ده دخی خیار شرط جاری اولەرق احد طرفین یاخود ایکیسی بردن شو قدر کون مخیر اولمق اوزره ایجار واستیجار جائز اولور

٤٩٨ ماده

مخیر اولان کیمسه مدت خیارنده دیلرسه اجاره‌یی فسخ ایدر و دیلرسه مخیر اولور

٤٩٩ ماده

کرك فسخ کرك اجازت (٣٠٢) و (٣٠٣) و (٣٠٤) ماده‌لرده بیان اولندیغی اوزره قولا اولدیغی کبی فعلا دخی اولور

بناء علیه آجر مخیر اولدیغی صورتده مأجورده تملك لوازمندن اولان بر وجهله تصرف ایتمسی فسخ فعلیدر . ومستأجر مخیر اولدیغی صورتده مأجورده مستأجرینك تصرفی کبی تصرف ایتمسی اجازت فعلیه‌در

٥٠٠ ماده

مخیر اولان کیمسه اجاره‌یی فسخ یاخود انفاذ ایتمدن مدت خیار مرور ایدرسه خیاری ساقط اوله‌رق اجاره لازم اولور

٥٠١ ماده

مدت خیار وقت عقددن اعتبار اولنور

٥٠٢ ماده

مدت اجاره‌نك ابتداسی خیارك سقوطی وقتندن معتبردر

٥٠٣ ماده

شو قدر ذراع یادونم اولمق اوزره استیجار اولنان یرزیاده

ياخود ناقص چيقسه اجاره صحيح اولور . واجر مسمى لازم كلور

فقط نقصان صورتنده مستأجر مخير اولوب ديلرسه اجاره‌يى فسخ ايده بيلور

٥٠٤ ماده

هر دونمى شو قدر غروشه اولمق اوزره بر ير استيجار اولنسه اجرتى دونم حسابيله ويرلمك لازم كلور

٥٠٥ ماده

بر ايش فلان وقته قدر ايفا اولنمق اوزره اجرتى تعيين اولنه‌رق عقد اجاره جائز وشرط معتبر اولور

مثلا بر كيمسه كسوبده كوملك ديكمك وبوكون يتشدرمك اوزره درزى‌يه بز ويرسه ياخود شو قدر كونده مكه‌يه يتشدرمك اوزره بر آدمدن دوه استكرا ايتسه اجاره جائز اولور . وآجر شرطى ايفا ايدر ايسه اجر مسمى الور وايفا ايتمز ايسه اجر مسمايى تجاوز ايتمامك اوزره اجر مثل الور

٥٠٦ ماده

عملده وعامله وحمل ومسافه‌ده ومكانده وزمانده ايكى يا اوچ صورت اوزرينه اجرتك ترديدى صحيح اولور .

وهر قنغی صورت فعله چیقار ایسه اکا کوره اجرت اعطاسی لازم کلور

مثلا اکنه اردی دیکمك اوزره شوقدر واو بولغامه دیکمك اوزره بوقدر غروشه پازارلق اولندقده قنغی صورتده دیکیلور ایسه اکا کوره مقاوله اولنان اجرتك اعطاسی لازم کلور

یاخود بر دکانده عطارلق ایتمك اوزره شوقدر وتیمورجیلك ایشلمك اوزره بوقدر غروشه مقاوله اولندقده مستأجر قنغی عملی اجرا ایدر ایسه اکا کوره اجرت معینه سنی اعطا ایدر

کذا بردابه یه بغدای یوکلتمك اوزره شوقدر وتیمور یوکلتمك اوزره بوقدر غروشه استکرا اولندقده قنغیسنی یوکلدر ایسه اکا کوره معین اولان اجرتی ویرر

یاخود مکاری شوحیوانی چورلی یه دك یوز وادرنه یه دك ایکی یوز وقلبه یه دك اوچیوز غروشه ایجار ایتدم دیدکده مستأجر نره یه کیدر ایسه اوراسنك اجرتنی اعطا ایلر وکذلك آجر شو خانه یی یوز وبو خانه یی ایکیوز غروشه ایجار ایتدم دیوب مستأجر دخی قبول ایتدکدنصکره هر قنغیسنده ساکن اولور ایسه انك ایچون معین اولان اجرتی ویرمسی لازم کلور

كذلك بركيمسه برجبه‌يی درزی‌یه بوكون ديكرسه اللی ويارين ديكرسه اوتوز غروش ويرمك اوزره پازارلق ايتسه جائز وشرطلر معتبر اولور

(فصل ثانی)

(خيار رؤيت حقنده‌در)

٥٠٧ ماده

مستأجر ايچون خيار رؤيت واردر

٥٠٨ ماده

مأجورك رؤيتی منافعك رؤيتی كبيدر

٥٠٩ ماده

مستأجر كورمدن برعقاری استيجار ايتسه كوردكده مخير اولور

٥١٠ ماده

بركيمسه مقدما كورمش اولديغی برخانه‌يی استيجار ايتسه انك ايچون خيار رؤيت يوقدر . مكركه سكنايه مضر اوله‌جق برمحلی منهدم اوله‌رق هيئت اولاسی تغير ايتمش ايسه اوحالده مخير اولور

٥١١ ماده

هرعمل كه محلك اختلافيله ذاتا مختلف اوله انده اجيرك خيار رؤيتی واردر

مثلا برجبه دیکمك اوزره درزی ایله پازارلق اولندیغی صورتده درزی دیکه‌جکی چوقه یاشالی‌یی کوردکده مخیر اولور

٥١٢ ماده

هر عمل که محلك اختلافیله مختلف اولمیه انده خیار رؤیت یوقدر

مثلا شوقدر قیه پوغك چکردکنی ایقلامق اوزره شوقدر غروشه مقاوله اولندقده اجیر پوغی کورمسه کندوسی ایچون خیار رؤیت یوقدر

(فصل ثالث)

(خیار عیب حقنده در)

٥١٣ ماده

بیعده اولدیغی کبی اجاره‌ده دخی خیار عیب واردر

٥١٤ ماده

اجاره‌ده خیاری موجب اولان عیب منافع مقصوده‌نك بالکلیه فوت یاخود مختل اولمسنه سبب اولان شیدر مثلا خانه بتون منهدم اولمق و دکرمنك صویی کسلمك ایله منفعت مقصوده فوت اولدیغندن و خانه‌نك چاتیسی چوکمك یاخود سکنایه مضر برمحل منهدم

اولمق وكرا باركيرينك صرتى يارهلنمق منافع مقصودهيى
اخلال ايلديكندن بونلر اجارهده خيارى موجب اولان
عيوبدندر ٠ اما خانهنك ايچروسنه يغمور وصغوق
كيرميهجك صورتده صواسى دوكلمك و باركيرك يلهسى
ياخود قويروغى كسلمك كبى منافعى اخلال ايتميان قصورلر
اجارهده خيارى موجب اولماز

٥١٥ ماده

منفعتك استيفاسندن مقدم مأجورده بر عيب حادث
اولسه وقت عقدده موجود كبى در

٥١٦ ماده

مأجورده بر عيب حادث اولدقده مستأجر مخير در ٠
ديلرسه عيبيله برابر استيفاى منفعت ايلر بوصورتده
اجرتى تماما ويرر و ديلرسه اجارهيى فسخ ايلر

٥١٧ ماده

مستأجرك اجارهيى فسخندن مقدم آجر اكر عيب حادثى
ازاله ايدر ايسه مستأجرك حق فسخى قالماز ٠
و مستأجر بقيۀ مدته متصرف اولمق استدكده آجر دخى
اكا مانع اولهماز

٥١٨ ماده

منافعى اخلال ايدن عيب حادثك رفعندن مقدم مستأجر

اجاره‌یی فسخ ایده‌جك اولور ایسه آجرك حضورنده فسخ ایده‌بیلور . یوخسه غیابنده فسخ ایده‌مز

واکر آجرك غیابنده یعنی اکا خبر ویرمکسزین فسخ ایدر ایسه فسخی معتبر اولمیوب کما کان مأجورك کراسی ایشلر

اما منافع مقصوده بالکلیه فوت اولدیغی صورتده آجرك غیابنده دخی فسخ ایده‌بیلور

وکرك فسخ ایتسون وکرك فسخ ایتمسون درتیوز یتمش سکزنجی ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره اجرت لازم اولماز

مثلا خانهٔ مأجورك منافعنی اخلال ایدر برمحلی منهدم اولسه مستأجر فسخ اجاره ایده‌بیلور . فقط آجرك حضورنده فسخ ایتمسی لازم کلور یوخسه اکا خبر ویرمکسزین خانه‌دن چیقیویرسه چیقمامش کبی اجرت ویرمسی لازم کلور

اما خانه بتون منهدم اولدیغی صورتده آجرك حضورینه محتاج اولمقسزین مستأجر فسخ اجاره ایده‌بیلور . وهر حالده اجرت لازم کلمز

٥١٩ ماده

خانه‌نك بر اوطه‌سی یاخود بر دیواری منهدم اولوبده

مستأجر فسخ اجاره ایتمه‌رك باقیسنده ساكن اولسه اجرتدن برشیٔ ساقط اولماز

٥٢٠ ماده

بركیمسه ایكی خانه‌یی بردن شو قدر غروشه استیجار ایدوبده بریسی منهدم اولسه ایكیسنی بردن ترك ایده‌بیلور

٥٢١ ماده

شو قدر اوطه‌لی اولمق اوزره استیجار اولنان خانه‌نك اوطه‌لری ناقص چیقسه مستأجر مخیردر دیلرسه فسخ اجاره ایدر و دیلرسه اجر مسمی ایله اجاره‌یی قبول ایلر اما اجاره‌یی ایفا ایدوبده اجرتدن بر مقداری تنقیص ایده‌مز

(باب سادس)

(مأجورك انواع و احكامى بياننده اولوب درت)

(فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(اجارهٔ عقاره متعلق مسائل بياننده در)

ماده ٥٢٢

كيمك سكناسى ايچون اولديغى بيان ايدلميه‌رك بر خانه يا دكان استيجار اولنسه جائز اولور

ماده ٥٢٣

بر كيمسه خانه‌سنى يا دكاننى ايچنده امتعه واشياسى اولديغى حالده ايجار ايتسه اجاره صحيح اولوب آجر امتعه واشياسنى تخليه ايله خانه‌يى تسليمه مجبور اولور

ماده ٥٢٤

بر كيمسه نه اكه‌جكى تعيين ياخود هر نه ديلرسه اكمك اوزره ديو تعميم ايتميه‌رك برارضى استيجار ايتسه اجاره فاسد اولور . فقط قبل الفسخ تعيين ايدوبده آجر دخى راضى اولور ايسه صحته منقلب اولور

ماده ٥٢٥

بر كيمسه ديلديكنى اكمك اوزره استيجار ايلديكى ارضده

صیفیه وشتائیه اوله‌رق برسنه ایچنده مکررا زراعت ایده بیلور

٥٢٦ ماده

زرعك ادراکندن مقدم مدت اجاره منقضی اولسه زرعك ادراکنه دك مستأجر اجر مثلنی ویره‌رك ارض اوزرنده اکینی ابقا ایده بیلور

٥٢٧ ماده

نه ایچون اولدیغی بیان ایدلمیه‌رك دکان وخانه استیجاری صحیح اولوب کیفیت استعمالی عرف وعادته مصروف اولور

٥٢٨ ماده

برکیمسه نه ایچون اولدیغینی بیان اتمیه‌رك استیجار ایلدیکی خانه‌ده کندوسی ساکن اوله بیلدیکی کبی بشقه‌سنی دخی اسکان ایده بیلور • وایچنه اشیاسنی وضع ایده بیلور • وبنایه وهن وضرر کتوره‌میه‌جك هرنوع ایش ایشلیه بیلور • امابنایه وهن وضرر کتوره‌جك ایشی صاحبنك رضاسی اولمدقجه یاپه‌ماز

حیوان باغله‌مق خصوصنده عرف وعادت بلده معتبر ومرعیدر • دکانك حکمی دخی بووجهله در

٥٢٩ ماده

منفعت مقصوده‌یی اخلال ایدن شیلری یاپمق آجره عائدر

مثلا دکرمنك خرقنی آیقلامق صاحبنك اوزرینه‌در ۰ کذلك خانه‌نك وصو یوللرینك وکونککارینك تعمیر واصلاحی وسکنایه مخل اولان شیلرك انشاسی وبنایه متعلق سائر ایشلر هپ صاحبی اوزرینه لازمدر ۰ واکر صاحبی بونلری یاپمقدن امتناع ایدر ایسه مستأجر اول خانه‌دن چیقه بیلور ۰ مکرکه استیجار ایتدیکی وقت اول خانه بو حال اوزره اولوبده آنی کورمش ایسه عیبه راضی اولمش دیمك اولمسیله صکره‌دن بونی بهانه ایدرك اول خانه‌دن چیقه‌ماز ۰ واکر مستأجر بو شیلری کندی طرفندن یاپار ایسه تبرع قبیلندن اولوب مصرفنی آجردن طلب ایده‌مز

ماده ٥٣٠

آجرك اذنیله مستأجرك اجرا ایتدیکی تعمیرات اکر طامك کرمیدینی اقطارمق کبی مأجورك اصلاحنه وخلل تطرقندن صیانتنه عائد ایسه مصرفی آجردن آلنمق شرطی ذکر اولنمامش ایسه بیله مستأجر بو تعمیراتك مصرفنی آجردن الور ۰ واکر خانه‌نك فورونی تعمیر ایتمك کبی مجرد مستأجرك منافعنه عائد ایسه اویله برشرط ذکر اولنمدقجه مستأجر انك مصرفنی آجردن الەمز

ماده ٥٣١

مستأجر بر عقار مأجورده بنا احداث ایلسه یاخود اغاج دیکسه اجاره‌نك انقضاسنده آجر مخیر اولور ۰ دیلرسه اول بنانی یاخود اغاجی قلع ایتدیرر ۰ و دیلرسه قیمتی از اولسون چوق اولسون ویروب ابقا ایدر

ماده ٥٣٢

مدت اجاره‌ده تراکم ایدن توز و طپراق و سوپرندینك تطهیر و ازاله‌سی مستأجر اوزرینه در

ماده ٥٣٣

مستأجر مأجوری تخریب ایدر اولوبده آجر منعنه مقتدر اولمسه حاکمه مراجعتله اجاره‌یی فسخ ایتدیره‌بیلور

(فصل ثانی)

(اجارهٔ عروض حقنده در)

ماده ٥٣٤

مدت معلومه ایچون بدل معلوم مقابلنده البسه و اسلحه و چادر و امثالی منقولاتك اجاره‌سی جائز در

ماده ٥٣٥

برکیمسه بر محله کیتمك اوزره البسه استیجار ایتدکده اول

محله كيتميو بده خانه سنده كيسه ياخود هيچ كيمه سه بيله
اجرتنك اعطاسى لازم كلور

٥٣٦ ماده

بر كيسه كندو كيمك ايچون استيجار ايلديكى البسه يى
بشقه سنه كيديره مز

٥٣٧ ماده

حليات البسه كبيدر

(فصل ثالث)

(اجارهٔ حيوان حقنده در)

٥٣٨ ماده

معين بر حيوانى استكرا ايلمك صحيح اولديغى كبى بر محل
معينه قدر كوتورمك اوزره مكارى ايله مقاوله ايتمك دخى
صحيحدر

٥٣٩ ماده

فلان محله قدر ديو بر معين دابه استكرا اولنديغى صورتده
اكر دابه يولده بيتاب اولوب قالور ايسه مستأجر مخير
اولور . ديلرسه حيوان طورانجيه قدر بكلر و ديلرسه
اجاره يى نقض ايلر و بو حالده اورايه قدر اولان مسافه نك
اجر مسمادن حصه سى نه ايسه انى آجره ويرر

٥٤٠ ماده

فلان محله شو قدر يوك كوتورمك اوزره بازارلق اولنديغى صورتده حيوان يولده بيتاب اولوب قالور ايسه بشقه حيوانه تحميل ايله يوكى اول محله قدر كوتورمكه مكارى مجبور اولور

٥٤١ ماده

لاعلى التعيين برحيوان استيجارى جائز اولماز . فقط بعد العقد تعيين اولنوبده مستأجر دخى قبول ايدر ايسه جائز اولور

وبرده معتاد اولديغى اوزره لاعلى التعيين بر نوعدن بردابه استيجار اولندقده جائز ومطلق معارفه مصروف اولور

مثلا عادت اولديغى اوزره مكارى ايله فلان محله قدر بر باركير استيجار اولندقده مكارى بروجه معتاد بر باركير ايله اول كيمسه يى اورايه ايصال اتمكه بورجلى اولور

٥٤٢ ماده

اجاره ده سنجاق وولايت كبى برقطعه نك اسميله حد مسافه يى تعيين ايلمك كافى دكلدر . مكر كه اول قطعه نك اسمى برشهره اطلاق اولنمق اوزره عرف اوله

مثلا بوسنه يه دك ياخود عربستانه قدر ديو حيوان استكرا

ایلك صحیح اولمیوب واریله جق شهر یاقصبه یاقریه نك
تعیینی لازم کلور . فقط شام لفظی بر قطعه نك اسمی
اولدیغی حالده شهر دمشقه اطلاق اولنمق اوزره عرف
اولدیغندن شامه قدر دیو حیوان استکرا اولنسه صحیح
اولور

٥٤٣ ماده

فلان محله قدر دیو بر حیوان استکرا اولنوبده اول محلك
اسمی ایکی بلده یه اطلاق اولنور اولدیغی تقدیرده هر
قنغیسنه کیدیلور ایسه اجر مثلی لازم کلور
مثلا استانبولدن چکمجه یه دك بر حیوان استکرا اولنوب
ده بیوك یاخود کوچك چکمجه دیو تصریح قلنمدیغی
تقدیرده هر قنغیسنه کیدیلور ایسه انك مسافه سنه کوره
اجر مثل ویرلمك لازم اولور

٥٤٤ ماده

بر بلده یه دك بر حیوان استکرا اولندقده مستأجری اول
بلده ده کی خانه سنه قدر کوتورمك لازم اولور

٥٤٥ ماده

بر محل معینه دك حیوان استئجار ایدن کیمسه مکارینك
اذنی اولمدقجه اول محلی تجاوز ایده مز . وتجاوز ایتدکده
صاغ وسالم صاحبنه تسلیم ایدنجیه دك اول حیوان

مستأجرك ضماننده اولوب كرك ذهابنده وكرك ايابنده تلف اولسه ضمان لازم كلور

٥٤٦ ماده

برمحل معينه كيتمك اوزره ديو دابه استكرا اولندقده مستأجر اول حيوان ايله بشقه محله كيده مز . وكيدوبده حيوان تلف اولسه ضامن اولور

مثلا تكفور طاغنه كيتمك اوزره استيجار ايتديكى حيوان ايله اسلميه يه كيتسه وحيوان تلف اولسه ضمان لازم كلور

٥٤٧ ماده

بر محل معينه ديو حيوان استيجار اولنوبده اورايه كيدن يوللر متعدد اولسه مستأجر ناسك سلوك ايتديكى يوللردن هر قنغيسيله استرسه كيده بيلور

و حيوان صاحبى كيده جك يولى تعيين ايتمشيكن مستأجر بشقه يولدن كيدوبده حيوان تلف اولديغى صورتده اكر بو يول حيوان صاحبنك تعيين ايلمش اولديغى يولدن دها طولاشق يا صرب ايسه ضمان لازم كلور و اكر مساوى ياخود دها اهون ايسه ضمان لازم كلمز

٥٤٨ ماده

مستأجر شو قدر مدت ايچون استيجار ايلديكى حيوانى

اول مدتدن زياده استعمال ايده مز وايدوبده يدنده حيوان تلف اولسه ضامن اولور

٥٤٩ ماده

فلان آدم بنك اوزره دابه استكراسى صحيح اولديغى كبى ديلديكنى بنديرمك اوزره تعميماً استكراسى دخى صحيحدر

٥٥٠ ماده

ركوب ايچون استكرا اولنان حيوانه يوك يوكلديله مز • ويوكلديلوبده حيوان تلف اولسه ضمان لازم كلور • لكن بوحالده اجرت لازم اولماز • (٨٦) ماده يه باق

٥٥١ ماده

فلان آدم بنك اوزره استكرا اولنان حيوانه بشقه سى اركاب اولنه ماز • واركاب اولنوبده حيوان تلف اولسه ضمان لازم كلور

٥٥٢ ماده

بركيمسه ديلديكنى بندرمك اوزره استكرا ايلديكى دابه يه ديلرسه كندوسى راكب اولور وديلرسه بشقه سنى اركاب ايدر • فقط كرك كندوسى بنسون وكرك بشقه سنى بندرسون هركيم راكب اولور ايسه مراد تعيين وتخصص ايدوب اندن صكره بشقه سى اركاب اولنه ماز

٥٥٣ ماده

رکوب ایچون بر حیوان استکرا اولنوبده کیمك بنه‌جکی تعیین و دیلدیکنی بندرمك اوزره دیو تعمیم اولنمسه اجاره فاسد اولور

فقط قبل الفسخ تعیین و بیان اولنور ایسه صحته منقلب اولور . و بو صورتده دخی هرکیم تعیین ایدر ایسه اندن بشقه‌سی اول حیوانه ارکاب اولنه‌ماز

٥٥٤ ماده

یوك ایچون حیوان استکرا اولندقده سمر و ایپ و جوال حقنده عرف بلده معتبردر

٥٥٥ ماده

یوکك مقداری بیان یاخود اشارتله تعیین ایدلمیه‌رك حیوان استکرا اولندقده مقداری عرف و عادته محمول اولور

٥٥٦ ماده

مستأجر کرا حیوانی صاحبنك اذنی اولمسزین ضرب ایده‌ماز و ضرب ایدوبده اندن ناشی حیوان تلف اولسه ضامن اولور

٥٥٧ ماده

کرا حیوانی ضرب ایتمك اوزره صاحبی اذن ویردیکی صورتده مستأجر انجق ضربی معتاد اولان یرینه

اوره بیلور ٠ واکر ضربی معتاد اولان موضعدن بشقه
یرینه ضرب ایله مثلا صاغریسنه اوره‌جق یرده باشنه
اورمغله حیوان تلف اولسه ضمان لازم کلور

٥٥٨ ماده

یوك ایچون استکرا اولنان حیوانه بینیله بیلور

٥٥٩ ماده

یوکك نوع و مقداری ذکر و بیان اولنه‌رق حیوان استیجار
اولندقده مضرتده اکا مماثل یاخود اندن دها اشاغی اولان قدر
دیکر بر نوع یوك دخی یوکلدیله بیلور ٠ اما مضرتی
دها زیاده اولان شی یوکلدیله‌مز
مثلا برکیمسه بش کیله بغدای یوکلتمك اوزره استکرا ایلدیکی
بارکیره کرك کندوسنك اولسون وکرك بشقه‌سنك اولسون
وهر قنغی نوعندن اولورسه اولسون بش کیله بغدای
یوکلده‌بیلدیکی کبی بش کیله اریه دخی یوکلده‌بیلور ٠
اما بش کیله اریه یوکلتمك اوزره استکرا ایلدیکی
حیوانه بش کیله بغدای یوکلده‌مز نته‌کیم یوز قیه پموق
یوکلتمك اوزره استکرا اولنان حیوانه یوز قیه تیمور
یوکلدیله‌مدیکی کبی

٥٦٠ ماده

کرا حیواندن یوکی ایندیرمك مکاری اوزرینه‌در

٥٦١ ماده
مأجورك نفقه‌سی آجر اوزرینه‌در
مثلا استكرا اولنان باركيرك علفی وصوارلمسی صاحبی
اوزرینه‌در فقط انك اذنی اولمقسزین مستأجر حيوانه يم
ويررايسه تبرعدر صكره صاحبندن اقچه‌سنی آله‌ماز

(فصل رابع)

(اجارۀ آدمی بیاننده‌در)

٥٦٢ ماده
خدمت یااجرای صنعت ایچون باب ثانینك فصل ثالثنده
بیان اولندیغی اوزره مدت بیانیله یاخود دیكر صورتده
عملی تعیین ایله اجارۀ آدمی جائزدر
٥٦٣ ماده
اجرت مقاوله ایدلمیه‌رك برشخص بركيمسه‌نك طلبی
اوزرینه اول كيمسه‌یه خدمت ایتدكده اجرت ایله خدمت
ایدر مقوله‌دن ایسه اجر مثل اولور · دكل ایسه
برشی آله‌ماز
٥٦٤ ماده
بركيمسه برشخصه مقدار بیان ایتمیه‌رك فلان ایشی
كورسكا اكرام ایدرم دیوب اودخی ایفای خدمت ایلسه
اجر مثله مستحق اولور

٥٦٥ ماده

اجرت تسميه اولنمقسزين عمله استخدام اولندقده كونده لكى معلوم ايسه اجرت معلومه ودكل ايسه اجر مثلى ويريلور . بوكا مماثل اصنافك معامله لرى دخى بو وجهله در

٥٦٦ ماده

قيمياتدن لاعلى التعيين بر شى ويرمك اوزره اجيرايله عقد اجاره اولندقده اجر مثل لازم اولور

مثلا بر كيمسه برينه كل بكا شو قدر كون خدمت ايت سكا بر چفت اوكوز اليوره يم ديسه اوكوز اعطاسى لازم كلميوب اجر مثل لازم كلور . فقط عادت اولديغى اوزره البسه يا پلق اوزره سوت انا استيجارى جائز والبسه نك نصل اوله جغى وصف وتعريف اولنمديغى تقديرده اوسط درجه سى لازم اولور

٥٦٧ ماده

خدمه يه خارجدن ويرلمش اولان بخشش اجرته محسوب ايديله ماز

٥٦٨ ماده

بر علم يا صنعت تعليمى ايچون استاد استيجار اولندقده اكر مدت بيان اولنور ايسه اجاره مدت اوزرينه منعقد اولور

حتى استاد تعليمه حاضر ومهيا بولنمق ايله اجرته مستحق
اولور شاكرد كرك تعلم ايتسون وكرك ايتمسون
واكر مدت بيان اولنمز ايسه اجاره فاسد اولەرق منعقد
اولور . بوصورتده شاكرد تعلم ايدرسه استاد اجرته
مستحق اولور . والا اجرت الەماز

٥٦٩ ماده

بركيمسه مثلا اوغلنى صنعت اوكرنمك ايچون اوستەيه
ويروب احد همـا آخره اجرت شرط ايتمدكارى حالده
چوجق صنعت اوكرندكدنصكره يكديكردن اجرت مطالبه
ايتسەلر عرف وعادت بلدەنه ايسـه انكله عمل اولنور

٥٧٠ ماده

بر قريه اهاليسى برخواجه ياخود امام يامؤذن استيجار
ايدوب انلر دخى ايفاى خدمت ايلسـەلر اجرتلرينى اول
قريه اهاليسندن الورلر

٥٧١ ماده

بالنفس عمل ايتمك يعنى كندو ايشلمك اوزره استيجار اولنان
اجير كندو يرنده بشقەسنى قوللانەماز
مثلا بر كيمسه برجبەيى شو قدر غروشه درزى كندو اليله
ديكمك اوزره بازارلق ايتدكده درزى انى آخـره
ديكديرەميوب كندوسى ديكمك لازم كاور و آخره

دیکدیردیکی تقدیرده تلف اولسه ضامن اولور

٥٧٢ ماده

مطلق اوله‌رق مقاوله اولندیغی صورتده آجر کندو یرنده بشقه‌سنی قوللانه‌بیلور

٥٧٣ ماده

مستأجرك اجیره بو ایشی یاپ دیمه‌سی اطلاقدر
مثلا برکیمسه درزی‌یه بالذات یاخود کندوك دیو تقیید ایتمکسزین شو قدر غروشه بو جبه‌یی دیك دیو بده مقاوله ایتدکده درزی انی قلفه‌سنه یاخود دیکر بر درزی‌یه دیکدیرسه اجر مسمایه مستحق اولور . وبلا تعد جبه تلف اولسه ضامن اولمز

٥٧٤ ماده

عملك توابعندن اولوبده اجیر اوزرینه شرط قلنمیان هرنه اولور ایسه اولسون بونده عرف وعادت بلده‌یه اعتبار اولنور
ایپلك درزینك اولمق اوزره عادت اولدیغی کبی

٥٧٥ ماده

یوکی خانه‌یه ادخال ایتمك حماله لازم اولوب اما محلنه قویمق انك اوزرینه لازم دکلدر
مثلا یوکی اوست قاته چیقارمق و ذخیره‌یی انباره دوکمك حمالك بورجی دکلدر

٥٧٦ ماده

اجیره بیت ویرمك مستأجره لازم اولماز . مکرکه عرف بلده اوله

٥٧٧ ماده

بر دلال بر مالی کزدروبده صاتەمد بعده صاحبی صاتدقده اول دلال اجرت آلهماز و دیکر بر دلال صاتدیغی تقدیرده اجرت دلالیه‌یی کاملا ایکنجی دلال آلوب اولکیسی برشی آلهماز

٥٧٨ ماده

بر کیمسه مالنی دلاله ویروب شو قدر غروشه صات دیدکده دلال اندن زیاده‌یه صاتسه اول زیاده دخی مال صاحبنك اولوب دلال اجرت دلالیه سندن بشقه برشی آلهماز

بعده دلال دلالیه‌سنی آلدقدنصکره بر مستحق چیقوب مبیعی آلسه یاخود عیب ایله مبیع رد اولنسه دلالیه استرداد اولنهماز

٥٨٠ ماده

بر کیمسه‌نك تارلاسنده‌کی اکینی بیچمك اوزره شو قدر غروشه استیجار ایلمش اولدیغی اوراقجیلر اکینك بر مقدارینی بیچدکلری حالده طولو یاغمغله یاخود بشقه بر

قضا ظهوريله اكينك ماعداسى تلف اولسه اجر مسمادن
بيچدكارى اكينك حصه سنه اصابت ايدن مقدارى اله بيلوب
باقيسنى اله مازلر

٥٨١ ماده

سوت انا خسته اولدقده فسخ اجاره ايده بيلديكى كبى
بويله خسته وكبه اولور ياخود چوجق انك ممه سنى
الماز و ياسوتنى استفراغ ايلر ايسه مسترضع دخى فسخ
اجاره ايده بيلور

(باب سابع)

(بعدالعقد آجر و مستأجرك وظيفه وصلاحيتلرينه)

(دائر اولوب اوچ فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(تسليم مأجور حقنده در)

٥٨٢ ماده

مأجورك تسليمى مستأجره بلا مانع آنكله انتفاع
ايده بيله جك حالده آجرك اذن ورخصت ويرمسيدر

٥٨٣ ماده

مدت يا مسافه اوزرينه اجارهٔ صحيحه عقد اولندقده

مدتك انقضاسنه ومسافه نك ختامنه قدر مأجورك متصلا
ومستمراً يدنده طورمق اوزره مستأجره تسليمى لازمدر
مثلا بركيمسه شو قدر مدت ايله ياخود فلان يره كيتمك
اوزره بر عربه استيجار ايندكده اول مدت ظرفنده ياخود
اورايه وارنجيه دك اول عربه يى قوللانه بيلور واوراده
صاحبى انى الوبده كندو امورنده استعمال ايده مز

٥٨٤ ماده

آجرك بر ملك عقارينى ايچنده كندو مالى اولديغى حالده
ايجار ايتسه فارغا تسليم ايتمدكجه كرا ايشلمز · مكركه
اول مالى دخى مستأجره صاتمش اوله

٥٨٥ ماده

آجر خانه يى تسليم ايدوبده ايچنده كى اشياسنى قويديغى
بر اوطه يى تسليم ايتمسه اول اوطه نك بدل اجاره دن
حصه سى مقدارى ساقط اولور · وخانه نك باقيسنده
دخى مستأجر مخيردر · واكر آجر قبل الفسخ خانه يى
تخليه وتسليم ايدرسه اجاره لازم اولور يعنى مستأجرك
حق فسخى ساقط اولور

(فصل ثانی)

(بعدالعقد عاقدینك مأجورده تصرفلرینه دائر در)

٥٨٦ ماده

مأجور عقار ایسه مستأجر انی قبل القبض آخره ایجار ایده بیلور . و اکر منقول ایسه ایده مز

٥٨٧ ماده

ناسك استعمال وانتفاعده متفاوت اولمدیغی مأجوری مستأجر بشقه سنه ایجار ایده بیلور

٥٨٨ ماده

اجارهٔ فاسده ایله مستأجر اولان کیمسه مأجوری بعدالقبض بشقه سنه اجارهٔ صحیحه ایله ایجار ایتسه جائز اولور

٥٨٩ ماده

بر کیمسه مالنی مدت معلومه اوزرینه برینه اجارهٔ لازمه ایله ایجار ایتدکدن صکره تکرار بشقه سنه اول مدتی ایجار ایلسه اجارهٔ ثانیه نافذ ومعتبر اولماز

٥٩٠ ماده

مستأجرك اذنی اولقسزین آجر مأجوری صاتسه مستأجر حقنده بیع نافذ اولماز ایسه ده بایع ایله مشتری بیننده نافذ اولور

حتی مدت اجارەنك انقضاسنده مشتری حقنده بیع لازم اولەرق المقدن امتناع ایدەمز
مکرکه مدت اجارەنك انقضاسندن مقدم مشتری بایعدن مبیعك تسلیمنی مطالبه ایدوبده تسلیمی ممکن اولمدیغی جهتله قاضی عقد بیعی فسخ ایلیه واکر مستأجر بیعی مجیز اولور ایسه هربری حقنده بیع نافذ اولور لکن مستأجرك بروجه پشین ویرمش اولدیغی بدل اجارەدن استیفا ایتدیکی مقداری النه واصل اولمدقجه مأجور انك الندن النەمز
واکر مستأجر بونی استیفا ایتمدن مأجوری تسلیم ایدر ایسه حق حبسنی اسقاط ایتمش اولور

(فصل ثالث)

(رد واعادهٔ مأجوره متعلق مواد بیانندەدر)

٥٩١ ماده
اجارەنك انقضاسندنصکره مستأجر مأجور اوزرندن رفع یدایتمسی لازمدر

٥٩٢ ماده
اجارەنك انقضاسندن صکره مستأجر ارتق مأجوری استعمال ایدەمز

٥٩٣ ماده

اجاره منقضی اولوبده آجر مالنی الق استدکده مستأجرك دخی تسلیم ایتمسی لازمدر

٥٩٤ ماده

مأجورك رد واعادهسی مستأجرك اوزرینه لازم اولمیوب اجارهنك انقضاسنده مأجورك اخذی آجر اوزرینهدر مثلا برخانهنك اجارهسی منقضی اولدقده صاحبی واروب خانهسنی تسلیم ایتمك لازمدر ٠ کذلك فلان محلهقدر برحیوان استیجار اولندقده صاحبی اول محلده بولنوب حیوانی الق لازم کلور ٠ وکلوب المدیغی حالده مستأجرك تعدی وتقصیری اولمقسزین یدنده اول حیوان تلف اولسه ضامن اولماز

اما برمحل معیندن کیدوب کلمك اوزره استیجار ایتمش اولسه اول محله کوتورمسی لازم کلور واورایه کوتورمیهرك کندو خانهسنه کوتوروب طوتسه وحیوان تلف اولسه ضامن اولور

٥٩٥ ماده

مأجورك رد واعادهسی حمل ومؤنته محتاج ایسه اجرت نقلیهسی آجر اوزرینهدر

(باب ثامن)

(ضمانات بياننده اولوب اوچ فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(ضمان منفعت حقنده در)

٥٩٦ ماده

برکیمسه برمالی صاحبنك اذنی اولقسزین استعمال ایتمش اولسه غصب قبیلندن اولهرق منافعنی اودهمك لازم کلمز

فقط مال وقف یامال صغیر ایسه هرحالده ومعد للاستغلال ایسه تأویل ملك وعقد اولمدیغی حالده ضمان منفعت یعنی اجر مثل لازم اولور

مثلا برکیمسه آخرك خانه‌سنده عقد اجاره ایتمکسزین خود بخود برمدت ساکن اولسه اجرت ویرمسی لازم کلمز . فقط اول خانه وقفك یابرصغیرك مالی ایسه کرك تأویل ملك وعقد بولنسون وکرك بولنمسون هرحالده ساکن اولدیغی مدتك اجر مثلنی ویرمسی لازم کلور کذلك کراخانه اولوبده تأویل ملك وعقد اولمدیغی حالده ینه اجر مثل لازم اولور

وکذا برکیمسه صاحبنك اذنی اولقسزین برکرا بارکیرینی

آلوبده برمدت قوللانسه اجر مثلنی ویرمسی لازم كلور

٥٩٧ ماده

تأویل ملك ایله استعمال اولنان مال معدللاستغلال اولسه دخی ضمان منفعت لازم كلمز

مثلا برمال مشترکی شریکلرندن بریسی دیکر شریکنك اذنی اولمقسزین برمدت مستقلا تصرف واستعمال ایلسه ملکمدر دیو استعمال ایلمش اوله جغی جهتله معد للاستغلال اولسه دخی دیکر شریکی حصه سنك اجرتنی الهماز

٥٩٨ ماده

تأویل عقد ایله استعمال اولنان مال معدللاستغلال اولسه دخی ضمان منفعت لازم كلمز

مثلا برکیمسه مشترکا مالك اولدیغی دکانی شریکنك اذنی اولمقسزین برینه صاتمغله مشتری دخی برمدت تصرف ایدوب انجق دیکر شریکی بیعه اجازت ویرمیه رك حصه سنی ضبط ایلدکده دکان هر نقدر معدللاستغلال ایسه ده حصه سنك اجرتنی مطالبه ایده مز زیرا مشتری انی تأویل عقد ایله استعمال ایتمش یعنی عقد بیع ایله متصرفم دیو قوللانمش اولدیغی جهتله ضمان منفعت لازم كلمز

كذلك برکیمسه بردکرمنی ملکی اولمق اوزره برینه بیع

وتسليم ايله مشترى برمدت ضبط وتصرف ايتدكدن صكره
بشقه بركسنه اول دكرمنه مستحق چيقوب بعد الاثبات
والحكم مشتريدن السه مشترينك مدت مزبورده تصرفى
ايچون اجرت نامنه برشى الهمز زيرا بونده دخى تأويل
عقد واردر

٥٩٩ ماده

بركيمسه برصغيرى وليسنك اذنى اولمقسزين استخدام
ايلسه بالغ اولدقده خدمتنك اجر مثلنى الور . وصغير
فوت اولسه ورثه سى دخى اول مدتك اجر مثلنى اول
كيمسه دن الهبيلورلر

(فصل ثانى)

(مستأجرك ضمانى حقنده در)

٦٠٠ ماده

عقد اجاره كرك صحيح اولسون وكرك صحيح اولمسون
مستأجريدنده مأجور امانتدر

٦٠١ ماده

مأجور اكر مستاجريدنده تلف اولور ايسه مستأجرك
تعديسى يا تقصيرى وياخود مأذونيتنه مخالفتى اولمدقجه
ضمان لازم كلمز

٦٠٢ ماده

مستأجرك تعديسی ايله مأجور تلف اولسه ياخود قيمتنه نقصان كلسه مستأجره ضمان لازم كلور

مثلا مستأجر كرا حيوانني اوروب اولدرسه ياخود عنف وشدت اوزره سورمكله حيوان تلف اولسه قيمتني ضامن اولور

٦٠٣ ماده

مستأجرك خلاف معتاد حركتی تعدی اولوب بوندن تولد ايدن ضرر وخساری ضامن اولور

مثلا استيجار ايتديكی البسه يی عادت ناسه مخالف اولەرق استعمال ايدوبده فرسوده اولسه ضامن اولور

كذلك خانهٔ مأجورده ناسك ياقديغی مرتبه‌ده زياده آتش ياقسندن ناشی حريق ظهوريله خانه محترق اولسه ضامن اولور

٦٠٤ ماده

مستأجرك امر محافظه‌ده تقصيری ايله مأجور تلف اولسه ياخود قيمتنه نقصان كلسه ضمان لازم كلور

مثلا مستأجر كرا حيوانني باشی بوش بر محلده صاليويرمكله ضايع اولسه ضامن اولور

٦٠٥ ماده

مشروطك مافوقنه تجاوز ايله مستأجرك كندو مأذونيتنه مخالفتى ضمانى موجب اولور . اما مثلنه ياخود مادوننه عدول ايله مخالفتى ضمانى ايجاب ايتمز

مثلا مستأجر شو قدر قيه ياغ يوكلتمك اوزره استكرا ايلديكى حيوانه اولقدر قيه تيمور يوكلدوبده حيوان تلف اولسه ضامن اولور

اما مضرتده ياغه مساوى ياخود دها خفيف برجنس حموله يوكلدوبده حيوان تلف اولسه ضمان لازم كلمز

٦٠٦ ماده

اجاره نك انقضاسنده مأجور كما كان مستأجر يدنده وديعه كبى امانت قالور بناءً عليه اجاره منقضى اولدقدنصكره مستأجر مأجورى استعمال ايدوبده تلف اولسه ضامن اولور

كذلك اجاره نك انقضاسنده آجر مالنى طلب ايدوبده مستأجر ويرميوب امساك ايتدكدنصكره اول مال تلف اولسه ضمان لازم كلور

(فصل ثالث)

(اجيرك ضمانى حقنده در)

٦٠٧ ماده

اجيرك تعديسى ياخود تقصيرى ايله مستأجر فيه تلف اولسه ضامن اولور

٦٠٨ ماده

اجيرك تعديسى مستأجرك صراحةً يا دلالةً امرينه مخالف عمل وحركت ايتمسيدر

مثلا بركيمسه اجير خاص اولان چوبانه شو حيوانلرى فلان محلده رعى ايت آخريره كوتورمه ديمشيكن چوبان اول محلده رعى ايتميه‌رك بشقه محله كوتوروب رعى ايتسه تعدى ايتمش اولور ٠

واوراده رعى ايدر ايكن حيوانلر تلف اولسه چوبانه ضمان لازم كلور

كذلك بركيمسه درزى‌يه بر قاش ويروب وبكا براوزون انتارى چيقارسه كس ديوب درزى دخى چيقارديه‌رك كسدكده اوزون انتارى چيقمسه اول كيمسه قاشى درزى‌يه تضمين ايتديره‌بيلور

ماده ٦٠٩

اجیرك تقصیری مستأجر فیهك محافظه سنده بلاعذر قصور ایتمسیدر

مثلا سوریدن برحیوان فرار ایتدکده چوبان مجرد تکاسل واهمالندن ناشی واروب طوتمدیغی جهتله حیوان ضایع اولسه چوبان تقصیر ایتمش اوله جغندن ضامن اولور اما انك ارقه سی صره کیتدیکی تقدیرده دیکر حیوانلرك ضایع اولمق احتمالی غالب اولدیغی جهتله واروب طوتمامش ایسه معذور اولمغله ضمان لازم کلمز

ماده ٦١٠

اجیر خاص امیندر

حتی یدنده بغیر صنعه تلف اولان مالی ضامن اولماز وکذا بلا تعد کندو عملیله تلف اولان مالی دخی ضامن اولماز

ماده ٦١١

اجیر مشترکك کرك تعدیسی یاتقصیری اولسون وکرك اولمسون کندوسنك فعل وصنعندن تولد ایدن ضرر وخساری ضامن اولور

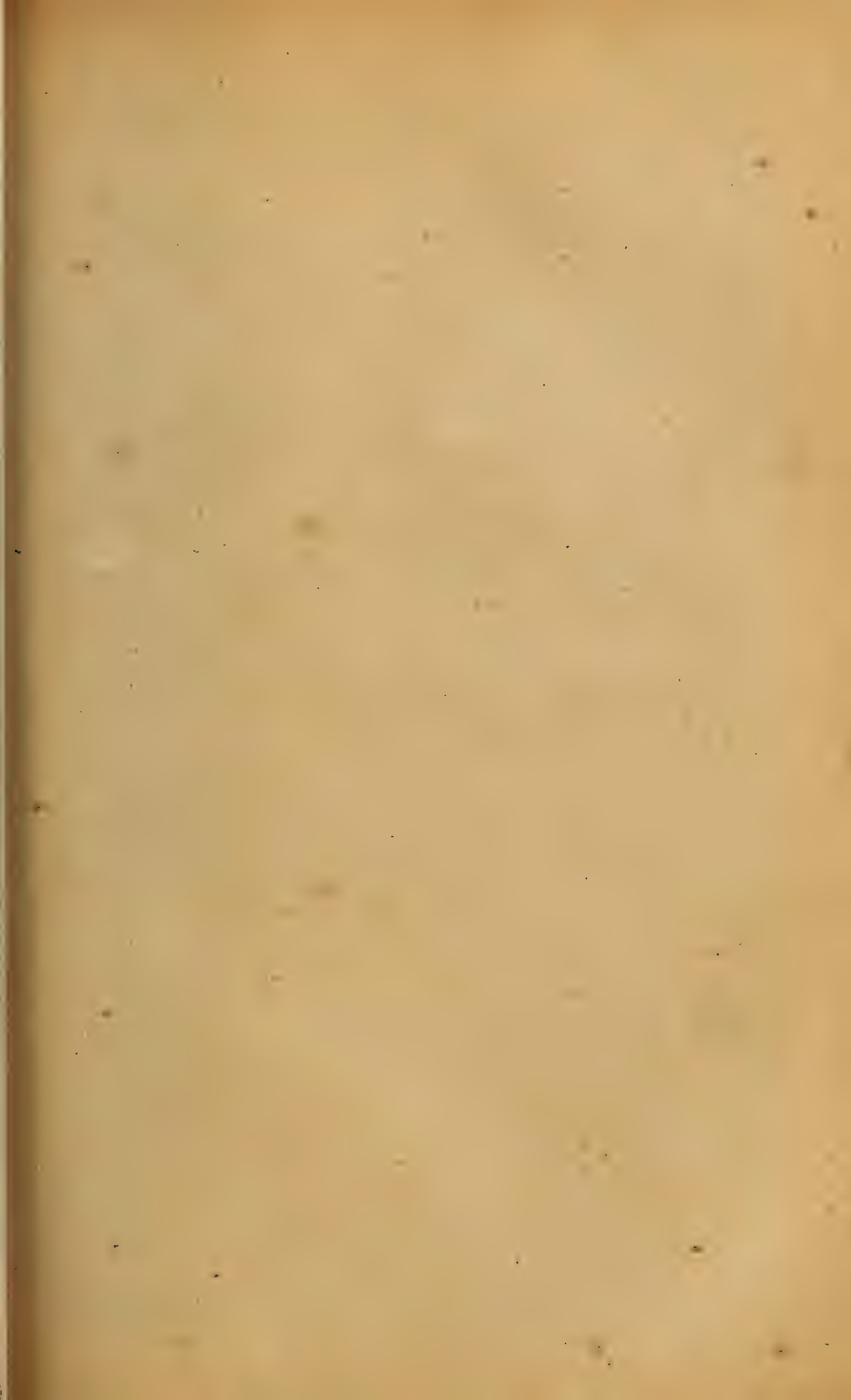
ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٦ ذی القعده سنهٔ ٢٨٦

مفتش اوقاف همايون ناظر ديوان احكام عدليه
السيد خليل احمد جودت

عن اعضاء ديوان احكام عدليه عن اعضاء شوراى دولت
السيد احمد خلوصى سيف الدين

عن اعضاء شوراى دولت عن اعضاء ديوان احكام عدليه
محمد امين السيد احمد حلمى

عن اعضاء جمعيت ابن عابدين زاده
علاء الدين

﴿ كتاب الكفالة ﴾

❁ صورت خط همايون ❁

(موجنجه عمل اولنه)

(كتاب ثالث)

(كفالت حقنده اولوب برمقدمه ايله اوچ بابى حاويدر)

(مقدمه)

(كفالته دائر اولان اصطلاحات فقهيه بياننده‌در)

ماده ٦١٢

كفالت • برشيئك مطالبه‌سى حقنده ذمتى ذمته ضم ايتمكدر

يعنى بركيمسه ذاتنى ديكرك ذاتنه ضم ايدوب وانك حقنده لازم كلان مطالبه‌يى كندو دخى التزام ايلمكدر

ماده ٦١٣

كفالت بالنفس • برآدمك شخصنه كفيل اولمقدر

ماده ٦١٤

كفالت بالمال • برمالك اداسنه كفيل اولمقدر

ماده ٦١٥

كفالت بالتسليم • برمالك تسليمنه كفيل اولمقدر

ماده ٦١٦

كفالت بالدرك • مبيع بالاستحقاق ضبط اولنديغى

تقديرده آقچه‌سنی ادا وتسلیمه یاخود بایعك نفسنه کفیل اولمقدر

٦١٧ ماده

کفالت منجزه · شرطه معلق وزمان مستقبله مضاف اولمیان کفالتدر

٦١٨ ماده

کفیل · کندو ذمتنی آخرك ذمتنه ضم ایدن یعنی آخرك متعهد اولدیغی شیئه کندو دخی متعهد اولان کیمسه درکه اول آخره اصیل ومکفول عنه دنیلور

٦١٩ ماده

مکفول‌له · کفالت خصوصنده طالب ودائن اولان کیمسه‌در

٦٢٠ ماده

مکفول‌به · کفیلك تسلیمنه یااداسنه متعهد اولدیغی شیدرکه کفالت بالنفسده مکفول عنه ایله مکفول‌به برشیدر

(باب اول)

(عقد كفالت حقنده اولوب ايكى فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(ركن كفالت حقنده‌در)

٦٢١ ماده

يالكز كفيلك ايجابيله كفالت منعقد ونافذ اولور ٠ فقط مكفول‌له ديلرسه رد ايده‌بيلور ٠ ومكفول‌له رد ايتمدكجه كفالت باقى قالور

بوصورتده مكفول لهك غيابنده برندن اله‌جغنه بركيمسه كفيل اولوبده خبر كفالت كندويه واصل اولمدين وفات ايتسه كفيل بوكفالتيله مطالبه ومؤاخذه اولنور

٦٢٢ ماده

كفيلك ايجابى يعنى الفاظ كفالت عرف وعادتده تعهد والتزامه دلالت ايدن سوزلردر

مثلا كفيل اولدم ياخود كفيل وياضامنم ديسه كفالت منعقد اولور

٦٢٣ ماده

وعد معلق ايله دخى كفالت اولور (٨٤) ماده‌يه باق

مثلا فلان آدم سنك الاجغكى ويرمز ايسه بن ويردم

دیسه کفالت اولور ودائن الهجغنی استیوبده مدیون ویرمسه کفیلدن مطالبه ایدر

٦٢٤ ماده

بوکوندن فلان وقته قدر کفیلم دیدکده کفالت موقته اوله‌رق منجزا منعقد اولور .

٦٢٥ ماده

کفالت ٠ مطلق اوله‌رق منعقد اولدیغی کبی تعجیل و یا تأجیل قیدیله یعنی همان یاخود فلان وقتده ایفا اولنمق اوزره دیو مقید اوله‌رق دخی منعقد اولور

٦٢٦ ماده

کفیله کفیل اولمق صحیحدر

٦٢٧ ماده

کفیلک تعددی جائز در

(فصل)

(شرائط کفالت بیاننده در)

٦٢٨ ماده

کفالت انعقادنده کفیلک عاقل و بالغ اولمسی شرطدر بناءعلیه مجنون ومعتوه وصبینک کفالتی صحیح اولماز . وصبی ایکن کفیل اولوبده بعدالبلوغ بو کفالتی مقر اولسه دخی انکله مؤاخذه اولنه‌ماز

ماده ٦٢٩

مكفول عنهك عاقل و بالغ اولمسى شرط دكلدر

بناء عليه مجنون و صبينك بورجنه كفالت صحيح اولور

ماده ٦٣٠

مكفول به نفس ايسه معلوم اولمسى شرطدر ٠ و مال ايسه معلوم اولمسى شرط دكلدر

بناء عليه فلان آدمك فلان آدمه اولان بورجنه كفيلم ديدكده بورجك مقدارى معلوم اولمسه دخى كفالت صحيح اولور

ماده ٦٣١

كفالت بالمالده مكفول به اصيل اوزرينه مضمون اولمق يعنى اصيل اوزرينه ايفاسى لازم اولمق شرطدر

بناء عليه ثمن مبيعه و بدل اجاره يه وسائر ديون صحيحه يه كفالت صحيح اولور

كذلك مال مغصوبه كفالت صحيح اولوب لدى المطالبه كفيل بونى عيناً يا بدلاً ايفايه مجبور اولور

وكذا سوم شرا طريقيله مقبوض اولان ماله ثمن تسميه اولنمش ايسه كفالت صحيحدر ٠ اما قبل القبض مبيعك عيننه كفالت صحيح اولماز زيرا عين مبيع بايع يدنده تلف اولسه بيع منفسخ اوله جغندن بايع اوزرينه مضمون اولميوب يالكز ثمنى قبض ايتمش ايسه ردى لازم كاور

كذلك مرهون ومستعار ومأجور وامانات سائره اصيل اوزرينه مضمون اولمديغندن بونلرك عينلرينه كفالت صحيح اولماز . فقط مكفول عنه بونلرى اضاعه واستهلاك ايدر ايسه كفيلم ديسه صحيح اولور . وبرده كرك مبيعك وكرك بونلرك تسليمنه كفالت صحيح اولور . ولدى المطالبه برجهتله حق حبسلرى يوغيسه كفيل بونلرى تسليمه مجبور اولور . انجق كفالت بالنفسده مكفول بهك وفاتيله كفيل برى اولديغى كبى بونلر تلف اولديغى تقديرده دخى كفيله برشى لازم كلمز

ماده ٦٣٢

عقو باتده نيابت جارى اولماز

بناء عليه قصاصه وسائر عقوبات ومجاوزات شخصيه يه كفالت صحيح دكلدر . اما جارح وقاتل اوزرينه لازم كلان ارش وديته كفالت صحيحدر

ماده ٦٣٣

مكفول عنهك يسارى شرط اولميوب مفلسه دخى كفالت صحيح اولور

(باب ثانی)

(كفالتك احكامی بياننده اولوب اوچ فصلی حاويدر)

(فصل اول)

(كفالت منجزه ومعلقه ومضافه‌نك حكمی بياننده‌در)

٦٣٤ ماده

كفالتك حكمی مطالبه‌در

يعنی مكفول لهك كفيلدن مكفول بهی مطالبه‌يه حق اولقدر

٦٣٥ ماده

كفالت منجزه‌دن دين اكر اصيل حقنده معجل ايسه درحال ومؤجل ايسه مدت معينه‌سنك تماميده كفيل مطالب اولور

مثلا بركسه برينك بورجنه كفيل اولدم ديدكده بورج اكر معجل ايسه درحال مؤجل ايسه مدتی ختامنده دائن الەجغنی كفيلدن مطالبه ايده‌بيلور

٦٣٦ ماده

اما برشرطه معلق وزمان مستقبله مضاف اوله‌رق منعقد اولان كفالتده شرط تحقق وزمان حلول ايتدكجه كفيل مطالب اولماز

مثلا فلان آدم سنك الەجغنكى ويرمز ايسه اداسنه كفيلم ديدكده كفالت مشروطا منعقد اولوب لدى المطالبه اول آدم بورجنى ويرمز ايسه كفيلدن مطالبه اولنور يوخسه اصليدن قبل المطالبه كفيل مطالب اولماز

كذا فلان آدم سنك مالكى سرقت ايدر ايسه بن ضامنم ديسه كفالت صحيح واول آدمك سرقتى ثابت اولدقده كفيل مطالب اولور

وكذا مكفول له نه وقت مطالبه ايدر ايسه شو قدر كون مهلت ويرلمك اوزره كفيل اولسه مكفول لهك مطالبه ايتديكى وقتدن اعتباراً اول قدر كون مهلت ويريلوب ايام مذكورەنك مرورندن صكره مكفول له هر نه وقت ايستر ايسه مطالبه ايدر وكفيلك تكرار اوقدر كون استدعاسنه صلاحيتى اولماز

كذلك فلانده ثابت اولەجق الەجغكه ويافلانه اقراض ايدەجكك مبلغه ياخود فلانك سندن غصب ايدەجكى شيئه وياخود فلانه صاتەجغك مالك ثمننه كفيلم ديدكده كفيل انجق بواحوالك تحققنده يعنى بورجك ثبوتى وآقچەنك اقراضى وغصبك تحقق ومالك بيع وتسليمى وقوعنده مطالب اولور

وكذا فلان كون احضار ايتمك اوزره فلانك نفسنه

كفيلم ديدكده كفيل اول كوندن مقدم مكفول بهك
احضاريله مطالب اولماز

٦٣٧ ماده

شرطك تحققنده وصف وقيدينك تحقق دخی لازمدر
مثلا فلان كيمسه نك اوزرينه حكم اولنور ايسه اداسنه
كفيلم ديديكی صورتده اول كيمسه شوقدر غروش بورج
اقرار ايتسه حكم حاكم لاحق اولمدقجه كفيلك آنی ادا
ايتمسی لازم كلمز

٦٣٨ ماده

كفالت بالدركده مبيعه مستحق چيقدقده بالمحاكمه بايعك
ثمنی رد ايتمسنه حكم اولنمدقجه كفيل مواخذه اولنماز

٦٣٩ ماده

كفالت موقته ده كفيل انجق مدت كفالت ظرفنده
مطالب اولور
مثلا بوكوندن برآيه قدر كفيلم ديدكده كفيل انجق بو بر
آی ظرفنده مطالب اولوب اول آيك مرورنده كفالتدن
بری اولور

٦٤٠ ماده

كفالتك انعقادندن صكره كفيل كندوسنی كفالتدن
اخراج ايدەمز فقط كفالت معلقه ومضافه ده دينك ذمت

مديونه ترتبندن مقدم كفيل كندوسنى كفالتدن اخراج
ايده بيلور

مثلا بركيمسه برآدمك نفسنه يادينئه منجزا كفيل اولدقدن
صكره كندوسنى كفالتدن اخراج ايده مديكى كبى فلانده
نه قدر الهجغك ثابت اولور ايسه ضامنم ديدكده دخى
كفالتدن دونه مز زيرا دينك ثبوتى هر نه قدر عقد
كفالتدن مؤخر ايسه ده ذمت مديونه ترتبى عقد كفالتدن
مقدمدر ٠ اما فلان آدمه نه صاتار ايسه ك ياخود
صاته جغك مالك ثمننه كفيلم ديديكى صورتده مكفول
لهك اول آدمه صاته جغى مالك ثمننه ضامن اولور فقط
قبل البيع كندوسنى كفالتدن اخراج ايده بيلور ٠ شويله
كه بن كفالتدن واز كچدم سن اول آدمه مال صاتمه
ديدكدن صكره مكفول له اول آدمه برشى صاتار ايسه
كفيل انك ثمننه ضامن اولماز

٦٤١ ماده

مغصوب يامستعار اولان مالك رد و تسليمنه [illegible] اولان
كيمسه مالى صاحبنه تسليم ايتدكده اجرتى [illegible]
ومستعيره رجوع ايدر يعنى اجرتى [illegible] الردن
الور

(فصل ثانی)

(کفالت بالنفسك حکمی بیاننده در)

۶۴۲ ماده

کفالت بالنفسك حکمی مکفول بهی احضاردن عبارتدر شویله که قنغی وقت مکفول بهك تسلیمنی شرط ایتمش ایسه اول وقت مکفول له طلب ایتدیکی کبی کفیلك انی احضار ایتمسی لازم کلور احضار ایدر ایسه فبها واکر ایتمز ایسه انی احضار ایتمك اوزره جبر اولنور

(فصل ثالث)

(کفالت بالمالك احکامی بیاننده در)

۶۴۳ ماده

کفیل ضامن در

۶۴۴ ماده

طالب مطالبه ده مخیر در اکر جمعنی دیلرسه کفیلدن و دیلرسه اصیلدن مطالبه ایدر و برندن مطالبه سی دیکرندن مطالبه حقنی اسقاط ایتمیوب برندن مطالبه ایتدکدن صکره دیکرندن و یاخود معا ایکیسندن دخی مطالبه ایده بیلور

۶۴۵ ماده

کفیل بالمال اولان کیمسه نك کفالتی حسبیله ذمتنه لازم

كلان مبلغه ديكر برى كفيل اولسه داين الەجغنى كفيللرك قنغيسندن استر ايسه مطالبه ايدر

٦٤٦ ماده

بر جهتدن طولايى مشتركا مديون اولان كيمسەلر يكديكره كفيل اولسەلر هر برى دينك مجموعيله مطالب اولور

٦٤٧ ماده

بر دينك متعدد كفيللرى اولديغى صورتده اكر بشقه بشقه كفيل اولمشلر ايسه هر برى مجموع دين ايله مطالب اولور

واكر معا كفيل اولمشلر ايسه هر برىديندن حصەسى مقداريله مطالب اولور فقط بونلر يكديكرك ذمتنه لازم كلان مبلغه دخى كفيل اولمشلر ايسه اول حالده هر برى مجموع دين ايله مطالب اولور

مثلا بر كيمسەنك بيك غروش بورجنه برى كفيل اولدقدن صكره ديكر برى دخى كذلك بيك غروشه كفيل اولسه داين بو مبلغى كفيللرك هر قنغيسندن استر ايسه مطالبه ايدر . اما اول ايكى كيمسه بو بيك غروشه معا كفيل اولسەلر هر برى بيك غروشك نصفيله مطالب اولور مكركه يكديكرك ذمتنه لازم كلان مبلغه دخى كفيل اولمشلر ايسه اول حالده هر برى بيك غروش ايله مطالب اولور

ماده ٦٤٨

كفالتده اصيلك برى اولمسى شرط قلنور ايسه حواله يه منقلب اولور

ماده ٦٤٩

محيلك عدم برائتى شرطيله حواله كفالتدر

بناء عليه بركيمسه مديونه سنده كى الەجغمى سن دخى ضامن اولمق اوزره فلانك اوزرينه حواله ايت ديسه او دخى اولوجهله حواله ايتسه طالب الەجغنى هر قنغيسندن استر ايسه الور

ماده ٦٥٠

برى نزدنده بركيمسه نك امانت مالى اولديغى حالده اول مالدن ادا ايتمك اوزره اول كيمسه نك بورجنه كفيل اولسه جائز اولور . واول مالدن ايفا ايتمك اوزره كفيل اجبار اولنور . واكر مال تلف اولسه كفيله برشىء لازم كلمز . فقط كفيل اولدقدن صكره اول مالى صاحبنه رد ايتسه اول حالده كندو ضامن اولور

ماده ٦٥١

بركيمسه بريني فلان وقتده احضار ايتمك اوزره نفسنه واول وقت احضار ايتمديكى تقديرده بورجنك اداسنه

كفيل اولدقده وقت معينده احضار ایتمزایسه كفالت اولن دینی ویرمسی لازم کلور

وكفيل فوت اولدقده ورثه‌سی وقت معينه قدر مكفول بهی تسليم ايدرلر ياخود مكفول به جهت كفالتدن طولايی نفسنی تسليم ايلر ايسه كفيل طرفنه ماجله برشی ترتب ايتمز واكر انلر مكفول بهی ياخود مكفول به نفسنی تسليم ايتمز ايسه كفالت تركه‌سندن مالك اداسی لازم كلور

ومكفول‌له فوت اولسه وارثی مطالبه ايدر

وكفيل وقت معينده مكفول بهی احضار ايدوبده مكفول‌له تغيب واختفا ايلسه انك طرفندن بر وكيل نصب ايله اكا تسليم اولنمق اوزره كفيل حاكمه مراجعت ايلر

ماده ٦٥٢

كفالت مطلقه‌ده دين اكر اصيل اوزرينه معجل ايسه كفيل حقنده دخی معجل واصيل اوزرينه مؤجل ايسه كفيل حقنده دخی مؤجل اوله‌رق ثابت اولور

ماده ٦٥٣

كفالت مقيده‌ده تعجيل وتأجيل وصفلرينك هر قنغيسيله قيد اولنمش ايسه كفيل اكا كوره مطالب اولور

ماده ٦٥٤

برمدت معلومه ايله مؤجل اولان دينده اول مدت ايله مؤجل اوله‌رق كفالت صحيح اولديغى كبى اندن زياده مدت ايله مؤجل اوله‌رق كفالت دخى صحيح اولور

ماده ٦٥٥

داين اله‌جغنى اصيل حقنده تأجيل ايدر ايسه كرك كفيل وكرك كفيل الكفيل حقنده دخى تأجيل ايتمش اولور

وكفيل اول حقنده تأجيلى كفيل ثانى حقنده دخى تأجيل اولور

اما كفيل حقنده تأجيلى اصيل حقنده تأجيل دكلدر

ماده ٦٥٦

مؤجلا مديون اولان كيمسه قبل حلول الاجل آخر دياره كيده‌جك اولوبده داينى حاكمه مراجعتله اندن كفيل استدكده كفيل ويرمكه مجبور اولور

ماده ٦٥٧

بركيمسه برينه بنم فلان كيمسه‌يه اولان بورجمه كفيل اول ديوب واو دخى كفيل اولوبده كفالت حسبيله بورجى ادا ايتدكدنصكره اصيله رجوع ايده‌جك

اولدقده کفیل اولدیغی شیئله رجوع ایدر مؤدایه اعتبار اولنماز

اما بورجك برمقداری اوزرینه دین ایله مصالحه ایتدیکی تقدیرده ویردیکی بدل صلح ایله رجوع ایدر یوخسه مجموع دین ایله رجوع ایدەمز

مثلا مسکوکات خالصه یه کفیل اولوبده مغشوش آقچه ایله تأدیه ایتسه اصلیدن مسکوکات خالصه الور وبالعکس مغشوش سکه یه کفیل اولوبده مسکوکات خالصه ایله تأدیه ایلسه اصلیدن مغشوش سکه الور کذلك شوقدر غروشه کفیل اولوبده صلحا بعض اشیا اعطاسیله تأدیه ایلسه اصلیدن کفیل اولدیغی مقدار اقچه‌یی الور . اما بیك غروشه کفیل اولوبده صلحاً بشیوز غروش ایله تأدیه ایلسه اصیلدن بشیوز غروش الور

٦٥٨ ماده

عقد معاوضه ضمننده برکیمسه بری الداتمش اولسه ضررینه ضامن اولور

مثلا برکیمسه برعرصه اشترا ایدوبده اوزرینه بنا یاپلدقدن صکره مستحق چیقوبده ضبط اولنسه مشتری بایعدن عرصه‌نك قیمتنی الدقدن بشقه بنانك حین تسلیمنده کی قیمتنی دخی الور

كذلك بر كيمسه اهل سوقه اشبو صغير او غلمه مال صاتمكز اكا تجارت ايچون اذن ويردم ديسه وبعده اول چوجق بشقه سنك اولديغی میدانه چیقسه اهل سوق اول چوجغه صاتمش اولديغی مالك آقچه سنی اول كيمسه دن مطالبه ايدر

(باب ثالث)

(كفالتدن برائت حقنده اولوب اوچ فصلی حاويدر)

(فصل اول)

(بعض ضوابط عموميه بياننده در)

٦٥٩ ماده

مكفول به كرك اصيل و كرك كفيل طرفندن مكفول لهه تسليم وايفا اولندقده كفيل كفالتدن برئ اولور

٦٦٠ ماده

مكفول له كفيلی ابرا ايتدم ياخود كفيل طرفنده حقم يوقدر ديسه كفيل برئ اولور

٦٦١ ماده

كفيلك برائتندن اصيلك برائتی لازم كلمز

٦٦٢ ماده

اصيلك برائتی كفيلك برائتنی موجب اولور

(فصل ثانی)

(کفالت بالنفسدن برائت حقنده در)

٦٦٣ ماده

کفیل مکفول بهی شهر و قصبه کبی مخاصمه ممکن اولان یرده مکفول لهه تسلیم ایتدکده مکفول له کرك قبول ایتسون و کرك قبول ایتمسون کفیل کفالتدن بری اولور فقط بر بلدهٔ معینه‌ده تسلیمی شرط ایدلمش ایسه بشقه بلده‌ده تسلیم ایله کفالتدن بری اولماز

ومجلس حاکمده تسلیم ایتمك اوزره کفیل اولدقده زقاقده تسلیم ایله کفالتدن بری اولماز . فقط ضابط حضورنده تسلیم ایتسه بری اولور

٦٦٤ ماده

طالبك طلبی اوزرینه مکفول بهی مجرد تسلیم ایله کفیل کفالتدن بری اولور . اما طالبك طلبی اولمقسزین تسلیم ایتدکده بحکم الکفاله تسلیم ایتدم دیمدکجه بری اولماز

٦٦٥ ماده

فلان کون تسلیم ایتمك اوزره کفیل اولوبده اول کوندن اول تسلیم ایتدکده مکفول له قبول ایتمسه بیله کفیل کفالتدن بری اولور

٦٦٦ ماده
مكفول به فوت اولدقده كفيل كفالتدن برى اولديغى
كبى كفيلك كفيلى وار ايسه او دخى برى اولور
كذلك كفيل فوت اولسه كندو كفالتدن برى اولديغى
كبى كفيلى وار ايسه او دخى برى اولور
اما مكفول لهك وفاتيله كفيل كفالتدن برى اولميوب
وارثى مطالبه ايدر

(فصل ثالث)

(كفالت بالمالدن برائت حقنده در)

٦٦٧ ماده
داين فوت اولوبده مديون اكا منحصرا وارث اولسه
كفيل كفالتدن برى اولور
واكر داينك بشقه وارثى دخى وار ايسه كفيل يالكز
مديونك حصه سندن برى اولوب ديكر وارثك حصه سندن
برى اولماز
٦٦٨ ماده
كفيل ياخود اصيل بورجك برمقدارى اوزرينه داين
ايله مصالحه ايتدكلرنده اكر ايكيسنك يا اصيلك برائتى
شرط ايدلمش ياخود هيچ برشرط درميان ايدلامش ايسه
ايكيسى دخى برى اولور

واكر يالكز كفيلك برائتي شرط ايدلمش ايسه يالكز كفيل
بری اولوب طالب دخی مخیر اولور . دیلر ایسه مجموع
دینی اصیلدن ودیلرسه بدل صلحی کفیلدن و باقیسنی
اصیلدن الور

٦٦٩ ماده

کفیل مکفول لهی برینك اوزرینه احاله ایدوب مکفول
له ومحال علیه دخی قبول ایتسه هم کفیل وهمده مکفول
عنه بری اولور

٦٧٠ ماده

کفیل بالمالك وفاتنده مال مکفول به ترکه سندن مطالبه اولنور

٦٧١ ماده

ثمن مبیعه کفیل اولوبده بیع فسخ اولنسه یاخود مبیع
بالاستحقاق ضبط ویاعیبله رد قلنسه کفیل کفالتدن بری اولور

٦٧٢ ماده

مدت معلومه تمامنه دك بر مال ایجار اولنوبده تسمیه
قلنان بدل اجاره سنه بر کیمسه کفیل اولدقده مدت
اجاره نك انقضاسنده اول کفالت دخی منتهی اولوب
بعده اول مال اوزرینه مجدداً عقد اجاره اولندقده اول
کفالتك بوکا شمولی اولماز

ارادهٔ سنیه تاریخی　　　　في ١٨ محرم سنه ٢٨٧

عن اعضاء شورای دولت	ناظر دیوان احکام عدلیه
سیف الدین	احمد جودت
عن اعضاء دیوان احکام عدلیه	عن اعضاء دیوان احکام عدلیه
السید احمد حلمی	السید احمد خلوصی
عن اعضاء جمعیت ابن عابدین زاده	عن اعضاء شورای دولت
علاء الدین	محمد امین

كتاب الحواله

﴿ صورت خط همایون ﴾

(موجبنجه عمل اولنه)

(كتاب رابع)

(حواله حقنده اولوب برمقدمه ایله)

(ایکی بابی حاویدر)

(مقدمه)

(حواله یه دائر اولان اصطلاحات فقهیه بیانندهدر)

ماده ٦٧٣

حواله . دینی بر ذمتدن دیکر ذمته نقل ایتمکدر

ماده ٦٧٤

محیل . حواله ایدن کیمسه که مدیوندر

ماده ٦٧٥

محال له . دائن اولان کیمسهدر

ماده ٦٧٦

محال علیه . کندو اوزرینه حواله یی قبول ایدن کیمسهدر

ماده ٦٧٧

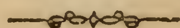
محال به . حواله اولنان مالدر

۶۷۸ ماده

حوالهٔ مقیده ٠ محیلك محال علیه ذمتنده یاخود یدنده اولان مالندن ویرمك اوزره دیو مقید اولان حواله‌در

۶۷۹ ماده

حوالهٔ مطلقه ٠ محیلك محال علیهده اولان مالندن ویرمك اوزره دیو مقید اولمیان حواله‌در

(باب اول)

(عقد حواله بیاننده اولوب ایکی فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(رکن حواله بیاننده‌در)

۶۸۰ ماده

محیل کندو داینده‌سنی فلانك اوزرینه حواله ایتدم دیوب انلر دخی قبول ایتدکلرنده حواله منعقد اولور

۶۸۱ ماده

یالکز محال‌له ایله محال علیه بیننده عقد حواله اولنه بیلور مثلا برکیمسه برینه بنم فلانده اولان شوقدر غروش الهجغمی حواله سن اوزرینه ال دیوب او دخی قبول ایتدم دیسه یاخود فلانده اولان شوقدر غروش

الهجغکی بنم اوزریمه حواله قبول ایت دیوب اودخی ایتسه حواله صحیح اولور حتی محال علیه صکره نادم اولسه ندامتی فائده ویرمز

ماده ٦٨٢

یالکز محیل ایله محال له بیننده اجرا اولنان حواله محال علیه لدی الاعلام قبول ایتدکده صحیح وتمام اولور

مثلا برکیمسه دائنی آخر دیارده اولان برینك اوزرینه حواله ایدوب دائن دخی قبول ایتدکدنصکره محال علیه لدی الاعلام اودخی قبول ایتدیکی کبی حواله تمام اولور

ماده ٦٨٣

یالکز محیل ایله محال علیه بیننده اجرا اولنان حواله محال لهك قبولنه موقوفا منعقد اولور

مثلا برکیمسه برینه بنم فلانه اولان دینی حواله سن اوزریکه آل دیوب اودخی قبول ایتسه موقوفا منعقد اولوب محال له قبول ایتدکده حواله نافذ اولور

(فصل ثانی)

(شرائط حواله بیاننده‌در)

ماده ٦٨٤

انعقاد حواله‌ده محیل ایله محال لهك عاقل ومحال علیهك عاقل بالغ اولمسی شرطدر

بناء علیه صبی غیر ممیزك برینه بورج حواله ایتمسی و برندن حواله المسی باطل اولدیغی کبی صبی کرك ممیز اولسون و کرك غیر ممیز اولسون و کرك مأذون و کرك محجور اولسون برندن کندو اوزرینه حواله قبول ایتمسی باطلدر

٦٨٥ ماده

حواله‌نك نفاذنده محیل ایله محال لهك بالغ اولمسی شرطدر بناء علیه صبیٔ ممیزك حواله‌سی و حواله المسی ولیسنك اجازتنه موقوفا منعقد اولور و ولیسی اجازت ویردکده نافذ اولور

شو قدر که حواله الدیغی صورتده ولیسی اذن ویرسه دخی محال علیهك محیلدن دها ملی یعنی غنی اولمسی شرطدر

٦٨٦ ماده

محال علیهك محیله مدیون اولمسی شرط اولمیوب محیلك اندن الهجغی اولمسه ده حواله‌سی صحیح اولور

٦٨٧ ماده

هر دین که اکا کفالت صحیح اولمیه حواله‌سی دخی صحیح اولماز

٦٨٨ ماده

هر دین که اکا کفالت صحیح اوله حواله‌سی دخی صحیح اولور ٠ فقط محال بهك معلوم اولمسی لازمدر ٠ بناء علیه دین مجهولك حواله‌سی صحیح اولماز

مثلا فلانده ثابت اوله‌جق اله‌جغمی حواله قبول ایتدم دیسه حواله صحیح اولماز

٦٨٩ ماده

اصالة ذمته مترتب اولان دیون صحیحه‌نك حواله‌سی صحیح اولدیغی کبی جهت کفالت و حواله‌دن طولایی ذمته مترتب اولان دینك حواله‌سی دخی صحیح اولور

(باب ثانی)

(احکام حواله بیاننده‌در)

٦٩٠ ماده

حواله‌نك حکمی بودرکه محیل بورجندن وکفیلی وار ایسه کفالتدن بری اولور . ومحال علیهدن اول بورجی مطالبه ایتمك حقی محال لهه ثابت اولور . ومرتهن بورجی راهن اوزرینه حواله ایتدکده ارتق رهنی حبس وتوقیفه صلاحیتی قالمز

٦٩١ ماده

محیل مطلق اوله‌رق حواله ایتدکده اکر محال علیهده اله‌جغی یوغیسه بعد الادا محال علیه محیله رجوع ایدر . واکر اله‌جغی وار ایسه بعدالادا دینیله تقاص اولور

٦٩٢ ماده

حوالهٔ مقیده‌ده محیلك محال بهدن طولایی حق مطالبه‌سی منقطع اولور . ومحال علیه ارتق انی محیله ویره‌مز . وویرسه ضامن اولور . وبعد الضمان محیله رجوع ایدر . وقبل الادا محیل دیونی ترکه‌سندن ازید اولدیغی حالده فوت اولسه سائر دائنلری محال بهه مداخله ایده‌مزلر

٦٩٣ ماده

بایعك مشتری ذمتنده ثمن مبیع اولان آله‌جغندن ویرلمك اوزره دیو مقید اولان حواله‌ده مبیع قبل التسلیم هلاك اولوبده ثمن ساقط اولسه یاخود مبیع خیار شرط یاخیار رؤیت ویا خیار عیب ایله رد اولنسه ویاخود اقالهٔ بیع ایدلسه حواله باطل اولماز ومحال علیه بعد الادا محیله رجوع ایدر یعنی ویردیکنی محیلدن آلور اما مستحق چیقوبده مبیع ضبط اولنمغله محال علیهك اول دیندن بری ایدوکی تبین ایتسه حواله باطل اولور

٦٩٤ ماده

محیلك محال علیه یدنده امانت اولان مبلغندن ویرلمك اوزره دیو مقید اولان حواله‌ده مستحق چیقوبده اول

مال ضبط اولنسه حواله باطل اولور و بورج محیله عودت ایدر

٦٩٥ ماده

محیلك محال الیه یدندهکی مبلغندن ویرلمك اوزره دیو مقید اولان حوالهده اول مبلغ تلف اولدیغی صورتده اکر مضمون دکل ایسه حواله باطل اولور و بورج محیله عودت ایدر . واکر مضمون ایسه حواله باطل اولماز

مثلا برکیمسهنك یدندهکی امانت آقچهسندن ویرلمك اوزره دائنی اول کیمسهنك اوزرینه حواله ایتدکده قبل الاخذ اول آقچه بلا تعد تلف اولسه حواله باطل اولور و دائنك الهجغی محیله عودت ایدر . اما اول آقچه مال مغصوب اولسه یاخود امانت اولوبده اول کیمسهنك اتلافیله اودهمسی لازم کلسه حواله باطل اولماز

٦٩٦ ماده

برکیمسه کندوسنك بر معین مالنی صاتوبده ثمنندن ادا ایتمك اوزره دائنی برینك اوزرینه حواله واو دخی اول شرطله حوالهیی قبول ایتسه صحیح اولور و محال علیه اول مالی صاتوبده ثمنندن دینی ادا ایتمك اوزره اجبار اولنور

ماده ٦٩٧

حواله مبهمه ده يعنى محال بهك تعجيل و تأجيلى بيان اولنميان حواله ده دين اكر محيل اوزرينه معجل ايسه حوالۀ معجله اولوب محال عليهك انى همان تأديه سى لازم كلور و اكر دين مؤجل ايسه حوالۀ مؤجله اولوب وعده سى حلولنده اداسى لازم اولور

ماده ٦٩٨

محال عليه دينى ادا ايتمدن محيله رجوع ايدەمز · ورجوع ايده جك اولدقده محال به ايله رجوع ايدر يعنى نه جنس آقچه حواله اولنمش ايسه محيلدن انى الور

يوخسه مؤدا ايله رجوع ايده‌مز

مثلا كومش آقچه حواله اولنوبده التون ويرسه محيلدن كومش آقچه الوب التون مطالبه ايده‌مز · كذلك بشقه اموال واشيا ايله تأديه ايتسه حواله اولنان آقچه‌يى الور

ماده ٦٩٩

محال بهك اداسيله يادیكر برينك اوزرينه حواله سيله ياخود محال لهك محال عليهى ابراسيله محال عليه دينيدن برى اولديغى كبى محالله محال بهى، هبه ياخود

تصدق ایدوبده محال علیه دخی قبول ایتسه کذلك دیندن بری اولور

۷۰۰ ماده

محال له فوت اولوبده محال علیه اکا وارث اولسه حواله‌نك حکمی قالماز

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ۲۵ صفر سنه ۲۸۸

عن اعضاء شورای دولت — ناظر دیوان احکام عدلیه
سیف الدین — احمد جودت

عن اعضاء دیوان احکام عدلیه — عن اعضاء دیوان احکام عدلیه
السید احمد حلمی — السید احمد خلوصی

عن اعضاء جمعیت ابن عابدین زاده — عن اعضاء شورای دولت
علاء الدین — محمد امین

كتاب الرهين

﴿ صورت خط همایون ﴾

(موجبنجه عمل اولنه)

(کتاب خامس)

(رهن حقنده اولوب برمقدمه ایله درت بابی شاملدر)

(مقدمه)

(رهنه دائر اولان اصطلاحات فقهیه بیانندهدر)

۷۰۱ ماده

رهن ۰ برمالی اندن استیفاسی ممکن اولان برحق مقابلنده محبوس وموقوف قیلمقدر واول ماله مرهون دینلدیکی کبی رهن رهن دخی دینلور

۷۰۲ ماده

ارتهان ۰ رهن المقدر

۷۰۳ ماده

راهن ۰ رهن ویرن کیمسهدر

۷۰۴ ماده

مرتهن ۰ رهن الان کیمسهدر

۷۰۵ ماده

عدل ۰ راهن ومرتهنك امنیت ایدوبده رهنی تودیع وتسلیم ایتدکاری کیمسهدر

(باب اول)

(عقد رهنه دائر مسائل بياننده اولوب اوچ فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(ركن رهنه دائر اولان مسائل بياننده‌در)

٧٠٦ ماده

راهن ومرتهنك ايجاب وقبولى ايله رهن منعقد اولور. فقط قبض بولنمدقجه تمام لازم اولماز

بناء عليه راهن قبل التسليم رهندن رجوع ايده‌بيلور

٧٠٧ ماده

رهنك ايجاب وقبولى راهن بوشيئى سكا دينم مقابلنده رهن ايتدم ديوب ياخود بوما آلده ديكر برسوز سويليوب مرتهن دخى قبول ايتدم وياخود راضى اولدم ديمك كبى رضايه دلالت ايدر برسوز سويلمكدر. ورهن لفظنك سويلنمسى شرط دكلدر

مثلا برى شو قدر غروشه برشى اشترا ايله بايعه برمال ويزوبده پاره‌يى ويرنجيه قدر بونى اليقوى ديسه اول مالى رهن ايتمش اولور

(فصل ثانی)

(انعقاد رهنك شرطلری بیانندهدر)

٧٠٨ ماده

راهن ومرتهنك عاقل اولمسی شرطدر . اما بالغ اولمسی شرط دكلدر . حتی صبی ممیزك رهن وارتهانی جائزدر

٧٠٩ ماده

مرهونك صاتلمغه صالح برشی اولمسی شرطدر

بناء علیه وقت عقدده موجود ومال متقوم ومقدور التسلیم اولمسی لازمدر

٧١٠ ماده

مرهونك مقابلی مال مضمون اولمق شرطدر

بناء علیه مال مغصوب ایچون رهن المق جائزدر . اما امانت اولان مال ایچون رهن المق صحیح اولماز

(فصل ثالث)

(مرهونك زوائد متصلهسی وعقد رهندن صكره واقع اولان تبدیل و زیاده حقندهدر)

٧١١ ماده

بعده بلاذكر داخل اولان مشتملات رهنده دخی داخل اولدیغی كبی برعرصه رهن ایدلدكده اوزرندكی بالجمله

اشجاريله میوه‌سی ومغروسات ومزروعات سائره‌سی صراحة ذکر اولنمسه بیله داخل اولور

۷۱۲ ماده

رهنك رهن آخره تبدیلی جائزدر

مثلا برکیمسه شوقدر غروش دینی مقابلنده برساعت رهن ایتدکدن صکره برقلیج کتوروبده ساعتك یرینه بونی ال دیسه ومرتهن دخی ساعتی رد ایله قلیجی السه اول مبلغ مقابلنده قلیج مرهون اولور

۷۱۳ ماده

بعدالعقد راهنك مرهونی تزییدی جائزدر

یعنی برشیٔ رهن ایتدکدنصکره هنوز عقد باقی ایکن اکا دیکر برمالی دخی رهن اوله‌رق علاوه ایتمسی صحیح اولور وبوزیاده اصل عقده ملتحق اولور یعنی اصل عقد کویا بوایکی مال اوزرینه وارد اولمش اولور • وبوایکی مالك مجموعی حین زیاده‌ده قائم اولان دینه مرهون اولور

۷۱۴ ماده

بردین مقابلنده برمال رهن ایدلدکده ینه اول رهنه مقابل اولمق اوزره دینك تزییدی صحیح اولور

مثلا برکیمسه بیك غروش دینی مقابلنده ایکی بیك

غروشلق برساعت رهن ایتدکدنصکره ینه اول رهنه
مقابل اولمق اوزره دایندن بشیوز غروش دها السه
اول ساعت بیك بشیوز غروشه رهن اولمش اولور

۷۱۵ ماده

مرهوندن متولد زیاده اصل مرهون ایله برابر مرهون
اولور

(باب ثانی)

(راهن ومرتهنه متعلق بعض مسائل بیانندهدر)

۷۱۶ ماده

مرتهن خود بخود عقد رهنی فسخ ایدهبیلور

۷۱۷ ماده .

مرتهنك رضاسی اولمدقجه راهن عقد رهنی فسخ ایدهمز

۷۱۸ ماده

راهن ومرتهن بالاتفاق عقد رهنی فسخ ایدهبیلورلر ·
فقط بعدالفسخ مرتهنك اول رهن مقابلندهكی الاجغنی
راهندن استیفا ایدنجیه دکین رهنی حبس وامساکه
صلاحیتی واردر

۷۱۹ ماده

مکفول عنهك کفیله رهن ویرمسی جائزدر

٧٢٠ ماده

برمديونك ايكى داينى • كرك بريله شريك اولسون كرك اولمسون كندوسندن بررهن السەلر جائز اولور • وبو رهن ايكى دينك مجموعى مقابلنده مرهون اولور

٧٢١ ماده

برى ايكى كيمسەدە اولان الاجغى ايچون بر رهن السە جائز اولور • بودخى ايكى الاجغك مجموعنە مرهون اولور

(باب ثالث)

(مرهونه متعلق مسائل بياننده اولوب ايكى فصله)
(منقسمدر)

(فصل اول)

(مرهونك مؤنت ومصارفى بياننده در)

٧٢٢ ماده

رهنى مرتهن بالذات حفظ ايدر ياخود عيالى ياشريكى وياخود خدمتجيسى كبى امينى اولان كيمسەيە حفظ ايتديرر

٧٢٣ ماده

ير كراسى وبكجى اجرتى كبى رهنك محافظەسى ايچون اولان مصرف مرتهنه عائددر

ماده ٧٢٤

رهنك حيوان ايسه علفى وچوبان اجرتى وعقار ايسه تعميرى وسقى وتلقيحى واوتلرينك آيقلانمسى وخرقنك تطهيرى كبى بقاسى واصلاح منافعى ايچون اولان مصرف راهنه عائددر

ماده ٧٢٥

راهن مرتهندن وبريسى ديكرينه عائد اولان مصرفى خود بخود ايفا ايتسه تبرعدر صكره مطالبه ايدهمز

(فصل ثانى)

(رهن مستعار حقندهدر)

ماده ٧٢٦

بركيمسه ديكرينك مالنى استعاره ايدوبده انك اذنيله رهن ايتمك جائز اولور ٭ وبوكا رهن مستعار دينلور

ماده ٧٢٧

مال صاحبنك اذنى مطلق ايسه مستعير انى هر وجهله رهن ايده بيلور

ماده ٧٢٨

مال صاحبى شوقدر غروش وياشو جنس مال مقابلنده ياخود فلان آدمه وياخود فلان بلدهده رهن ايلمك اوزره ديو مقيدا اذن ويردكده مستعير دخى انجق انك قيد وشرطنه موافق اولهرق رهن ايدهبيلور

(باب رابع)

(رهنك احكامی بیاننده اولوب درت فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(رهنك احكام عمومیه‌سی بیاننده‌در)

۷۲۹ ماده

رهنك حكمی فكنه قدر مرتهنك حق حبسی اولمق وراهن فوت اولدقده سائر غرمادن احق اوله‌رق راهنك رهندن استیفای دین ایده بیلمكدر

۷۳۰ ماده

رهن بورجك مطالبه‌سنه مانع اولمیوب رهنی قبض ایتدكدنصكره دخی مرتهنك راهندن الاجغنی مطالبه‌یه صلاحیتی باقیدر

۷۳۱ ماده

دینك برمقداری ایفا اولندقده اكا مقابل رهنك بر مقدارینی رد ایتمك لازم كلمیوب بقیهٔ دینی تماماً استیفا ایدنجه‌یه‌دك مرتهنك مجموع رهنی حبس وامسا كه صلاحیتی واردر . فقط ایكی شی رهن اولندقده هر بری ایچون دیندن برمقدار تعیین اولنمش ایسه بریسی ایچون تعیین

اولنان مقدار ادا اولندقده راهن یالکز انی تخلیص ایده بیلور

۷۳۲ ماده

رهن مستعاری تخلیص ایله کندویه تسلیم ایتمك اوزره صاحبنك راهن مستعیری مؤاخذه‌یه صلاحیتی واردر. و مستعیر فقری سببیله اداء دیندن عاجز اولدیغی صورتده معیر اول دینی کندو طرفدن ادا ایله مالنی رهندن تخلیص ایده بیلور

۷۳۳ ماده

راهن و مرتهنك وفاتیله رهن باطل اولماز

۷۳٤ ماده

راهن فوت اولدقده ورثه‌سی کبار ایسه انك مقامنه قائم اولوب ترکه‌دن تأدیهٔ دین ایله رهنی تخلیص ایتملری لازم اولور

واکر ورثه صغار ایسه یاخود کبار اولوبده غائب یعنی مدت سفر بعید اولان برده ایسه وصیسی مرتهنك اذنیله رهنی صاتوب ثمنندن تأدیهٔ دین ایلر

۷۳۵ ماده

راهن مستعیر کرك بر حیات بولنسون کرك فك رهندن مقدم فوت اولسون رهن مستعارك مقابلی اولان بورج

ادا اولنمدقجه معير اولان كيمسه مالنى مرتهندن الهمز

ماده ٧٣٦

راهن مستعير اولان كيمسه مفلس مديون اولديغى حالده فوت اولسه رهن مستعار مرتهن يدنده على حاله مرهون قالور فقط معيرك رضاسى اولمدقجه صاتلماز . ومعير رهنى بيع ايله تأديهٔ دين ايده جك اولدقده ثمنى دينه وفا ايدرسه مرتهنك رضاسنه باقلقسزين صاتيلور . واكر رهنك ثمنى دينه وفا ايتمز ايسه مرتهنك رضاسى اولمدقجه صاتيلهمز

ماده ٧٣٧

معير اكر دينى تركه‌سندن ازيد اولديغى حالده فوت اولسه راهنه بالنفس دينى تأديه ايله رهن مستعارى تخليص ورد ايتمك اوزره امر اولنور . واكر فقرى سببيله تأديهٔ ديندن عاجز اولورسه اول رهن مستعار على حاله مرتهن عندنده مرهون قالور

فقط ورثهٔ معير بورجى ادا ايله انى تخليص ايده‌بيلورلر . ومعيرك داينلرى رهنك بيعنى مطالبه ايتدكلرنده ثمنى دينه وفا ايدر ايسه مرتهنك رضاسنه باقلقسزين صاتيلور . واكر وفا ايتمز ايسه مرتهنك رضاسى اولمدقجه صاتيله‌مز

۷۳۸ ماده

مرتهن فوت اولدقده رهن انك ورثه‌سی عندنده مرهون اوله‌رق قالور

۷۳۹ ماده

ایکی کیمسه‌یه اولان دینی ایچون بر رهن ویرمش اولان راهن برینه اولان دینی ادا ایتسه رهنك نصفنی استرداد ایده‌میوب ایکیسنك دخی آله‌جغنی تماماً ایفا ایتدکجه رهنی تخلیصه صلاحیتی یوقدر

۷۴۰ ماده

ایکی مدیوندن بر رهن المش اولان کیمسه ایکیسنده اولان الاجغنی تماماً استیفا ایدنجه‌یه‌دك رهنی امساك ایده‌بیلور

۷۴۱ ماده

رهنی راهن اتلاف یاخود تعییب ایتدکده ضامن اولمسی لازم کلدیکی کبی مرتهن اتلاف یاخود تعییب ایتدکده دخی قیمتی مقداری دیندن ساقط اولور

۷۴۲ ماده

آخر برکیمسه رهنی اتلاف ایتسه یوم اتلافنده‌کی قیمتنی ویرر ٭ واول قیمت مرتهن عندنده رهن اولور

(فصل ثانی)

(راهن ومرتهنك رهنده تصرفلری حقنده در)

۷٤۳ ماده

راهن ومرتهندن برینك اذنی اولقسزین دیكرینك رهنی بشقه بر كیمسه یه رهن ایتمسی باطلدر

۷٤٤ ماده

مرتهنك اذنیله راهن رهنی دیكره رهن ایتسه رهن اول باطل و رهن ثانی صحیح اولور

۷٤٥ ماده

راهنك اذنیله مرتهن رهنی رهن ایتسه رهن اول باطل و رهن ثانی رهن مستعار قبیلندن اوله‌رق صحیح اولور

۷٤٦ ماده

راهنك رضاسی اولقسزین مرتهن رهنی صاتدقده راهن مخیر اولوب دیلرسه بیعی فسخ ایلر دیلرسه اجازت ایله تنفیذ ایلر

۷٤۷ ماده

مرتهنك رضاسی اولقسزین راهن رهنی صاتدقده بیعی نافذ اولماز ومرتهنك حق حبسنه خلل كلمز . فقط بورج ایفا اولنورسه اول بیع نافذ اولور

وكذا مرتهن اول بيعه اجازت ويرسه نافذ اولوب رهن
دخی رهنيتدن چيقه‌رق بورج حالی اوزره قالور و مبيعك
ثمنی مبيع مقامنده رهن اولور ۰ واكر مرتهن اجازت
ويرمز ايسه مشتری مخير اولوب ديلرسه رهنك فككنه
قدر بكلر وديلرسه حاكمه مراجعت ايله بيعی فسخ ايتديرر

٧٤٨ ماده

راهن و مرتهندن بری ديكرينك اذنيله رهنی آخر
بركيمسه‌يه اعاره ايده‌بيلور و بعده هر بری انی رهنيته
اعاده ايده‌بيلور

٧٤٩ ماده

مرتهن رهنی راهنه اعاره ايده‌بيلور
بوصورتده راهن فوت اولسه مرتهن ينه رهنه راهنك
سائر داينلرندن احق اولور

٧٥٠ ماده

راهنك اذنی اولمدقجه مرتهن رهندن انتفاع ايده‌مز
اما راهنك اذن واباحه‌سيله مرتهن رهنی قوللانور
وميوه و سوت كبی حاصلاتنی الور و بونلرك مقابلنده
دیندن برشی ساقط اولماز

٧٥١ ماده

مرتهن برمحله كيدر اولدقده يول امين ايسه رهنی برابر
كتوره‌بيلور

(فصل ثالث)

(يدعدلده اولان رهنك احكامى بياننده در)

٧٥٢ ماده

يد عدل ٠ يد مرتهن كبيدر

يعنى راهن ومرتهن رهنى امنيت ايتدكارى بر كيمسه يه توديع ايتمك اوزره مقاوله ايدوب او دخى راضى اوله رق قبض ايتسه رهن تمام ولازم اولور ٠ واول كيمسه مرتهن مقامنه قائم اولور

٧٥٣ ماده

حين عقدده رهنى مرتهن قبض ايتمك اوزره شرط ايدلدكدن صكره راهن ومرتهن بالاتفاق يدعدله وضع ايتسه لر جائز اولور

٧٥٤ ماده

دين باقى ايكن عدل اولان كيمسه راهن ومرتهندن برينك رضاسى اولمدقجه رهنى ديكرينه ويره مز وويررسه استردادده صلاحيتى واردر ٠ وقبل الاسترداد رهن تلف اولسه عدل انك قيمتنى ضامن اولور

٧٥٥ ماده

عدل فوت اولسه تراضئ طرفين ايله رهن بربشقه عدله

توديع اولنور . واكر بينلرنده اتفاق حاصل اولەمز ايسه حاكم رهنی بر يدعدله وضع ايدر

(فصل رابع)

(بيع رهن حقنده در)

٧٥٦ ماده

راهن ومرتهندن بريسی ديكرينك رضاسی اولمدقجه رهنی صاتەمز

٧٥٧ ماده

دينك وقت اداسی حلول ايدوبده راهن اداسندن امتناع ايتدكده رهنی بيع ايله ادای دين ايتمك اوزره حاكم طرفندن راهنه امر اولنور . اكر ابا وعناد ايدرايسه حاكم رهنی بيع ايله دينی ادا ايدر

٧٥٨ ماده

راهن غائب اولوبده حيات ومماتی معلوم اولمسه مرتهن رهنی بيع ايله الەجغنی استيفا ايتمك اوزره حاكمه مراجعت ايدر

٧٥٩ ماده

رهنك فسادندن خوف اولنور ايسه مرتهن انی اذن حاكمله صاتەبيلور وثمن كندو يدنده رهن اولور . واكر حاكمك اذنی اولمقسزين صاتارسه ضامن اولور

كذلك رهن اولان باغ و بستانك ميوه وسبزه‌سی یتشوبده
تلف اولمسندن خوف اولنسه بیله رأی حاکم ایله
صاتیله‌بیلور اما خود بخود مرتهن صاتسه ضامن اولور

٧٦٠ ماده

دینك وقت اداسی حلول ایتدکده رهنی صاتمق اوزره
راهن مرتهنی یاعدلی یاخود بشقه برینی توکیل ایتسه
صحیح اولور . وارتق راهن اول وکیلی وکالتدن عزل
ایده‌مز . وراهن ومرتهندن برینك وفاتیله دخی منعزل
اولماز

٧٦١ ماده

رهنی بیعه وکیل اولان کیمسه دینك وقت اداسی حلول
ایتدکده رهنی بیع ایله ثمنی مرتهنه تسلیم ایدر . واکر
ابا ایدر ایسه رهنی صاتمق اوزره راهنه جبر اولنور .
اودخی ابا وعناد ایدرسه حاکم صاتار
واکر راهن یاخود ورثه‌سی غائب بولنور ایسه رهنی
صاتمق اوزره وکیله جبر اولنور . وعناد ایدرسه
حاکم کندو صاتار

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٢٥ صفر سنه ٢٨٨

وکیل درس و عن اعضاء مجلس تدقیقات شرعیه
السید خلیل

رئیس جمعیت مجله و عن اعضاء مجلس تدقیقات شرعیه
عمر خلوصی

عن اعضاء دیوان احکام عدلیه
احمد خلوصی

عن اعضاء شورای دولت
سیف الدین

عن اعضاء جمعیت مجله ابن عابدین زاده علاء الدین

عن اعضاء دیوان احکام عدلیه
احمد حلمی

مدیر مکتب نواب السید
یونس وهبی

عن اعضاء مجلس تدقیقات شرعیه عیسی روحی

كتاب الأمانات

﴿ صورت خط همايون ﴾

موجبنجه عمل اولنه

(كتاب سادس)

(امانات حقنده اولوب برمقدمه ايله اوچ بابى مشتملدر)

(مقدمه)

(امانته متعلق اصطلاحات فقهيه بياننده در)

۷٦۲ ماده

امانت ٠ امين اتخاذ اولنان كيمسه نزدنده بولنان شيدر

كرك وديعه كبى عقد استحفاظ ايله امانت ايدلسون وكرك مأجور ومستعار كبى برعقد ضمننده امانت اولسون وكرك بركونه عقد وقصد اولقسزين بركيمسه نك يدينه امانت يچسون ٠ نته كيم روزكار ايله بركيمسه نك خانه سنه قوشوسنك برمالى دوشسه عقد اولمديغى جهتله اول مال؛ خانه صاحبى نزدنده وديعه اولميوب فقط امانتدر

۷٦۳ ماده

وديعه ٠ حفظ ايچون بركمسه يه ايداع اولنان مالدر

۷٦٤ ماده

ايداع ٠ كندو مالنك محافظه سنى ديكره احاله ايتمكدر

که احاله ایدن کیمسه یه دالك کسریله مودع وقبول ایدن
کیمسه یه ودیع ودالك فتحیله مستودع دینلور

ماده ٧٦٥

عاریت ٠ مجانا یعنی بلا بدل منفعتی تملیك اولنان مال
در که معار و مستعار دخی دینلور

ماده ٧٦٦

اعاره ٠ عاریت ویرمکدر که ویرن کیمسه یه معیر دنیلور

ماده ٧٦٧

استعاره ٠ عاریت المقدر که الان کیمسه یه مستعیر دینلور

(باب اول)

(اماناته دائر بعض احکام عمومیه بیاننده در)

ماده ٧٦٨

امانت مضمون لازم دکلدر
یعنی امینك صنع وتقصیری اولمقسزین تلف یا ضایع
اولدیغی تقدیرده ضمان لازم کلمز

ماده ٧٦٩

بر کیمسه یولده یاخود دیکر محلده برشی بولوبده کندوسنه
مال اولمق اوزره اخذ ایتسه غاصب حکمنده اولور
بونك اوزرینه اول مال تلف یا ضایع اولدیغی حالده

كندوسنك صنع و تقصيرى اولمسه بيله ضامن اولور ٠
اما صاحبنه ويرمك اوزره الديغى صورتده اكر صاحبى
معلوم ايسه يدنده صرف امانتدر صاحبنه تسليم ايتمسى
لازم كلور ٠ و اكر صاحبى معلوم دكلسه لقطه‌در
كه ملتقط اولان يعنى بولوب الان كيمسه يدنده امانتدر

ماده ٧٧٠

ملتقط بر لقطه بولديغنى اعلان ايتديرر ٠ وصاحبى ظهور
ايدنجه‌يه‌دك نزدنده امانت اولمق اوزره حفظ ايدر و بر
كيمسه ظهور ايله كندو مالى اولديغنى اثبات ايدر ايسه
اكا تسليم ايتمسى لازم كلور

ماده ٧٧١

بر كيمسه نزدنده ديكرك مالى قضارا اتلف اولديغى صورتده
اكر صاحبنك اذنى اولقسزين المش ايسه بهر حال
ضامن اولور ٠ و اكر صاحبنك اذنيله المش ايسه
يدنده امانت اولمغله ضامن اولماز ٠ فقط سوم شرا
صورتنده ثمن تسميه اولنديغى حالده ضمان لازم كلور
مثلا بر كيمسه صرچه‌جى دكانندن خود بخود بر كاسه
الوبده النده دوشه‌رك قيرلسه ضامن اولور ٠ و اكر
صاحبنك اذنيله الوبده نظر ايدركن قضارا يره دوشوب
قيرلسه ضمان لازم كلمز ٠ و اول كاسه ديكر برطاقم

كاسەلر اوزرینە دوشەرك قیریلوب انلری دخی قیرسە بو کاسەلرك ضمانی لازم کلور انجق اول کاسە امانت اولمغلە ینە انك ضمانی لازم کلمز • اما بو کاسە قاچ غروشە در دیوب دکانجی دخی شو قدر غروشە در ال دیدکدنصکرە الندە الوبدەیرە دوشەرك قیرلسە ضامن اولور کذلك برکیمسە شربت ایچرکن شربتجینك بارداغی الندن دوشوبدە قیرلسە عاریت قبیلندن امانت اولمغلە ضمان لازم کلمز • فقط کندوسنك سوء استعمالندن ناشی دوشمش ایسە ضامن اولور

ماده ٧٧٢

دلالة اذن صراحة اذن کبیدر • فقط صراحة نهی وار ایسە دلالتە اعتبار اولنماز

مثلا برکیمسە برینك اذنیلە خانەسنە داخل اولدقدە میداندە طوران قدح ایلە صو ایچمکە دلالة مأذوندر • وصو ایچرکن قضارا یدندن قدح دوشوبدە قیرلسە ضمان لازم کلمز

فقط صاحب خانە اول قدحە طوقنمە دیو نهی ایتمشیکن النە الوبدە دوشەرك قیرلسە ضامن اولور

(باب ثانی)

(ودیعه حقنده اولوب ایکی فصلی شاملدر)

(فصل اول)

(عقد وشرط ایداعه متعلق مسائل بیانندهدر)

ماده ٧٧٣

صراحة یاخود دلالة ایجاب وقبول ایله ایداع منعقد اولور

مثلا صاحب ودیعه شو مالی سکا ایداع ایتدم یاخود امانت ایلدم دیوب مستودع دخی قبول ایتدم دیسه صراحة ایداع منعقد اولور

وکذا برکیمسه خانه داخل اولهرق خانجی یه حیوانمی نره یه باغلیهیم دیدکده خانجی بریر کوستروب اودخی اورایه باغلسه دلالة ایداع منعقد اولور

کذلك برکیمسه مالنی بردکانجینك یاننه براغوب کیتسه اودخی کوروب سکوت ایتسه اول مال اول دکان صاحبی نزدنده ودیعه اولور . واکر دکان صاحبی قبول ایتم دیهرك رد ایتسه ایداع منعقد اولماز

وکذلك برکیمسه مالنی ودیعه اولمق اوزره برقاچ کشینك

يانه براغوب كيتسه وانلر دخی كوروب سكوت ايتسه‌لر اول مال جمله‌سنك نزدنده وديعه اولور فقط برر برر اول محلدن قالقوب كيتسه‌لر الك صكره قالان كيمسه حفظه تعين ايتمكله انك نزدنده وديعه اولمش اولور

ماده ٧٧٤

مودع ايله مستودعدن هر برينك هرنه وقت ديلرسه عقد ايداعی فسخه صلاحيتی واردر

ماده ٧٧٥

وديعه‌نك وضع يده قابل وقبضه صالح اولمسی شرطدر بناء عليه هواده‌كی قوشك ايداعی صحيح دكلدر

ماده ٧٧٦

مودع ايله مستودعك عاقل ومميز اولملری شرطدر بالغ اولملری شرط دكلدر

بناء عليه مجنونك وصبیٔ غير مميزك ايداع ووديعه‌يی قبول ايتملری صحيح دكلدر اما مأذون اولان صبیٔ مميزك ايداعی ووديعه‌يی قبول ايتمسی صحيحدر

(فصل ثانی)

(وديعه‌نك احكامی وضماناتی بيانده در)

ماده ٧٧٧

وديعه يد مستودعده امانتدر

بناء عليه مستودعك صنع وتعديسى وحفظده تقصيرى
اولقسزين تلف ياضايع اولسه ضمان لازم كلمز . فقط
اجرتله حفظ ايچون ايداع اولنمش ايسه ممكن التحرز
اولان برسببله تلف ياضايع اولديغى صورتده مضمون اولور
مثلا بركيمسه نك يدندن قضارا وديعه اولان ساعت دوشوبده
قيرلسه ضمان لازم كلمز اما ساعتى چكنه سه ياخود الندن
برشى دشوبده ساعت قيرلسه ضمان لازم كلور . كذلك
بركيمسه مالنى ديكره ايداع وحفظ ايچون اكا اجرت
اعطا ايتدكدن صكره اول مال سرقت اولنمق كبى ممكن التحرز
اولان برسببدن ناشى ضايع اولسه مستودعه ضمان لازم
كلور

ماده ٧٧٨

مستودعك خدمتكارى يدندن وديعه اوزرينه برشى
دوشوبده وديعه تلف اولسه خدمتكار ضامن اولور

ماده ٧٧٩

وديعه حقنده صاحبنك راضى اولمديغى شيئ ياپمق
تعديدر

ماده ٧٨٠

مستودع وديعه يى كندو مالى كبى بالذات حفظ ايدر
ياخود امينى اولان كيمسه يه حفظ ايتديرر

وامینی عنـدنده تعدی وتقصیر اولقسزین تلف یاضـایع اولسه کرك مستودعه وکرك امینه ضمـان لازم کلز

۷۸۱ ماده

مسـتودع کندو مالنی نره ده حفظ ایدر ایسـه ودیعه یی دخی اوراده حفظ ایده بیلور

۷۸۲ ماده

ودیعه نك امثالی وجهله محافظه سی لازمدر

بناء علیه نقود وجوهرات مثللو اموالی اخور وصمانلق کبی یرلرده طوتمـق حفظده تقصیر اولمغله بوحالده تلف یا ضایع اولسه ضمان لازم کلور

۷۸۳ ماده

مستودع متعدد اولدقده اکر ودیعه قابل قسمت دکلسـه برینك اذنیـله دیکری حفظ ایدر یاخود بالتناوبه حفظ ایدرلر

و بوحالده ودیعه بلا تعد ولا تقصیر تلف اولسـه برینه ضمان لازم کلز

و اکر ودیعه قابل قسمت ایسه مسـتودعلر آنی بینلرنده سویا تقسیم ایله هر بری حصه سنی حفظ ایدر

و بریسی حصه سـنی مودعك اذنی اولمدقجـه مسـتودع آخره ویره مز ویروبده آخرك یدنده ایکن بلا تعـد ولا

تقصیر تلف یا ضایع اولسه الآنه ضمان لازم کلمز . اما
ویرن کندو حصه‌سنی ضامن اولور

٧٨٤ ماده

عقد ایداعده ایراد اولنان شرط اکر ممکن الاجرا و مفید
اولور ایسه معتبردر دکل ایسه لغودر

مثلا مستودعك خانه‌سنده حفظ اولنمق شرطیله بر مال
ایداع اولنمشیکن حریق وقوعیله دیکر محله نقلنه مجبوریت
کلدکده اول شرطه اعتبار اولنماز و بو صورتده ودیعه
دیکر محله نقل اولنوبده بلا تعد ولا تقصیر تلف یاضایع
اولسه ضمان لازم کلمز

وکذا مودع مستودعه ودیعه‌نك حفظنی امر ایدوبده
زوجه‌سنه یا اوغلنه یاخود خدمتکارینه و یاخود کندو
مالنی حفظ ایده کلان برکیمسه‌یه ویرمکدن نهی ایتدکده
اکر اول کمسنه‌یه ویرمکده مجبوریت وار ایسه نهی معتبر
اولماز . بو صورتده مستودع ودیعه‌یی اول کمسنه‌یه
ویروبده بلا تعد ولا تقصیر تلف یا ضایع اولسه ضمان
لازم کلمز . و اکر مجبوریت یوق ایکن ویررسه ضامن
اولور

کذلك خانه‌نك فلان اوطه‌سنده حفظ اولنمق شرط
اولنمشیکن مستودع انی اول خانه‌نك دیکر اوطه‌سنده

حفظ ایتدیکی صورتده اکر اول اوطه‌لر امر محافظه‌ده
مساوی ایسه‌لر اول شرطه اعتبار اولنماز
و بو حالده ودیعه تلف اولسه کذلك ضمان لازم کلمز .
اما اوطه‌لرك بری کارکیر و دیکری اخشاب اولمق کبی
بینلرنده تفاوت بولنسه شرط معتبر اولوب مستودع انی
مشروط اولان اوطه‌ده حفظ ایتمکله مجبور اولور .
و حفظده اول اوطه‌نك مادونی اولان اوطه‌یه قویوبده
تلف اولسه ضامن اولور

ماده ۷۸۵

ودیعه‌نك صاحبی غائب اولوبده حیات و مماتی معلوم
اولمسه مستودع انی صاحبنك وفاتی تبین ایدنجیه‌دك
حفظ ایدر
فقط ودیعه طورمغله بوزیله‌جق شیلردن اولدیغی حالده
حاکمك اذنیله صاتوب ثمننی نزدنده امانت اوله‌رق حفظ
ایده‌بیلور . اما صاتمیوبده طورمغله بوزلسه ضمان
لازم کلمز

ماده ۷۸۶

آت واینك کبی نفقه‌یه محتاج اولان ودیعه‌نك نفقه‌سی
صاحبنه عائددر صاحبی غائب اولدقده مستودع اولان
کیمسه حاکمه مراجعت ایدوب اودخی صاحب ودیعه

حقنده اصلح وانفع اولان صورتك اجراسنی امر ایلر شویله‌که ودیعه‌نك ایجاری ممكن ایسه مستودع انی رأی حاكله ایجار ایدوب اجرتندن انفاق ایدر یاخود ثمن مثلیله صاتار وایجاری ممكن دكلسه كذلك رأی حاكله همان یاخود اوچ كونه قدر كندو مالندن انفاق ایتدكدن صكره ثمن مثلیله صاتوب نهایت اوچ كونلك مصرفنی دخی صاحبندن ایستر . اما حاكك اذنی اولمقسزین مصرف ایدر ایسه مودعدن آله‌ماز

ماده ۷۸۷

مستودعك تعدی ویاتقصیری حالنده ودیعه تلف ویاخود قیمتنه نقصان طاری اولسه ضمان لازم‌كلور

مثلا مستودع كندوسنده ودیعه اولان نقودی امورینه صرف ایله استهلاك ایتسه ضامن اولور . بوصورتده نزدنده امانت اولان بركیسه نقودی اولوجهله صرف ایدوبده بعد كندو مالندن یرینه قویدقدن صكره تعدی وتقصیر اولمقسزین ضایع اولسه ضماندن قورتیله‌مز

وكذا مستودع یدنده ودیعه اولان حیوانه بلا اذن بنوبده كیدركن كرك فوق العاده سورمكله وكرك دیكر سببله وكرك بلا سبب تلف اولسه ویاخود اثنای راهده سرقت اولنسه مستودع اول حیوانی ضامن اولور

كذلك حريق وقوعنده مستودع وديعه‌یی دیکر محله نقله مقتدر ایکن نقل ایتمیوبده محترق اولسه ضمان لازم کلور

٧٨٨ ماده

ودیعه‌یی صاحبنك اذنی اولمقسزین دیکر مال ایله یکدیکرندن تفریق اولنه‌میه‌جق صورتده قارشدیرمق تعدیدر بناء علیه مستودع کندوسنده ودیعه اولان برمقدار یوزلك التونلری کندوسنك یوزلك التونلریله یاخود بربشقه‌سنك ودیعه اولان یوزلك التونلریله بلا اذن قارشدیردقدن صکره ضایع اولسه یاخود سرقت اولنسه ضامن اولور. وکذا مستودعدن بشقه بر کیمسه مذکور التونلری اوله وجهله قارشدیرسه اول کیمسه ضامن اولور

٧٨٩ ماده

مستودع اکر ودیعه‌یی صاحبنك اذنیله ماده آتیه‌ده بیان اولندیغی اوزره دیکر مال ایله قارشدیرسه یاخود کندوسنك صنعی اولمقسزین ایکی مال بر بریله کذلك یکدیکردن تفریق اولنمیه‌جق صورتده قارشسه مثلا بر صندق درونده ودیعه اولان التون کیسه‌سی یرتیلوب ایچنده‌کی التونلر دیکر التونلرله قارشسه مجموعنده مستودع ایله صاحب ودیعه حصه‌لری مقدارنجه شریك اولورلر. بو حالده بلا تعد ولا تقصیر تلف وضایع اولسه ضمان لازم کلز

۷۹۰ ماده

مستودع ودیعه‌یی بلا اذن آخره ایداع ایده‌مز ۰ ایدوبده
بعده تلف اولسه ضامن اولور
واکر مستودع ثانینك تعدی یاتقصیری ایله تلف اولمش
ایسه مودع دیلرسه مستودع ثانی‌یه تضمین ایتدیرر ودیلرسه
مستودع اوله تضمین ایتدیروب اودخی مستودع ثانی‌یی
رجوع ایدر

۷۹۱ ماده

مستودع ودیعه‌یی آخرکسنه‌یه ایداع ایدوبده مودع مجیز
اولسه مستودع اول اره‌دن چیقوب اول کسنه مستودع
اولور

۷۹۲ ماده

مستودع ودیعه‌یی صاحبنك اذنیله استعمال ایده‌بیلدیکی
کبی آخره ایجار واعاره ورهن دخی ایده‌بیلور
اما صاحبنك اذنی اولمقسزین آخره ایجار یااعاره ویارهن
ایدوبده ودیعه مستأجر یامستعیر یاخود مرتهن یدنده
تلف یاضایع اولسه یاخود قیمتنه نقصان کلسه مستودعه
ضمان لازم کلور

۷۹۳ ماده

مستودع امانت اقچه‌یی بلا اذن آخره اقراض وتسلیم

ایدوبده صاحبی مجیز اولمسه مستودع اول اقچه‌یی ضامن اولور

کذلك کندوسنده ودیعه اولان اقچه ایله صاحبنك آخره اولان دیننی ادا ایتدکده صاحبی راضی اولمسه ضامن اولور

٧٩٤ ماده

ودیعه‌یی صاحبی طلب ایتدکده کندوسنه رد وتسلیمی لازم کلوروردتسلیمك مؤنتی یعنی کافتی ومصرفی مودعه عائد اولور

ومودع طلب ایتدکده مستودع ویرمیوبده ودیعه تلف یاضایع اولسه ضامن اولور

فقط حین طلبده ودیعه اوزاق محلده بولنمق کبی بر عذردن ناشی ویرمیوبده تلف یاضایع اولمش ایسه اول حالده ضمان لازم کلمز

٧٩٥ ماده

مستودع ودیعه‌یی بالذات یاخود امینی ایله ردوتسلیم ایدر • وامینی ایله رد وارسال ایتدیکی صورتده قبل الوصول ودیعه بلا تعد ولاتقصیر تلف یاضایع اولسه ضمان لازم کلمز

٧٩٦ ماده

ایكی كیمسه مشترك ماللرینی بر كیمسه‌یه ایداع ایتدكدن صكره اول شریكلردن بریسی كلوبده آخرك غیابنده حصه‌سنی مستودعدن طلب ایتدكده ودیعه اكر مثلیاتدن ایسه مستودع انك حصه‌سنی كندوسنه ویرر . واكر قیمیاتدن ایسه ویرمز

٧٩٧ ماده

ودیعه‌یی تسلیمده مكان ایداع معتبردر

مثلا استانبولده ایداع اولنان متاع ینه استانبولده تسلیم اولنور ادرنه‌ده تسلیم ایتمك اوزره مستودعه جبر اولنه‌ماز

٧٩٨ ماده

ودیعه‌نك منافعی صاحبنكدر

مثلا امانت اولان حیوانك یاوریسی وسوتی و یوكی صاحبنه عائد اولور

٧٩٩ ماده

صاحب ودیعه غائب اولوبده اوزرینه نفقه‌سی واجب اولان كیمسه‌نك مراجعتی اوزرینه حاكم اول غائبك ودیعه اولان آقچه‌سندن اول كیمسه‌یه نفقه تقدیر ایتدكده مستودع كندو یدنده ودیعه اولان اقچه‌دن اول

کیسه‌نك نفقه‌سنه صرف ایتسه ضمان لازم کلمز
فقط حاکمك امری اولمقسزین صرف ایدر ایسه ضامن
اولور

٨٠٠ ماده

مستودعه جنون عارض اولوبده صحو وافاقتندن یأس
کلدکده قبل الجنه اخذ ایتمش اولدیغی ودیعه عیناً موجود
اولمسه صاحبی بر معتبر کفیل کوسترەرك مجنونك مالندن
تضمینه صلاحیتی واردر
فقط صکره کندویه افاقت کلوبده ودیعه‌یی صاحبنه
رد ایتمش یاخود بلا تعد ولاتقصیر ودیعه تلف یا ضایع
اولمش ایدوکنی بیان ایدر ایسه یمینیله تصدیق اولنه‌رق
اخذ اولنمش اولان اقچه‌سنی استرداد ایلر

٨٠١ ماده

مستودع فوت اولدقده ودیعه عیناً ترکه‌سنده بولندیغی
صورتده وارثی یدنده دخی امانت اولمغله صاحبنه رد
اولنور
اما عیناً ترکه‌سنده بولنمدیغی صورتده اکر مستودعك
حال حیاتنده اول ودیعه‌یی صاحبنه رد ایتدم یاخود
بلاتعد ضایع اولدی دیمك کبی بر صورتله ودیعه‌نك حالنی

بيان و تقرير ايلديكنى وارثى اثبات ايدر ايسه ضمان لازم كلمز .

كذلك وارث وديعه‌يى بيلورز شويله ايدى بويله ايدى ديو توصيف و تفسير ايدرك مستودعك وفاتندن صكره بلاتعد ولا تقصير ضايع اولديغنى بيان ايتسه يمينيله تصديق اولنه‌رق ضمان لازم كلمز

و اكر مستودع وديعه‌نك حالنى بيان ايتمامش ايسه مجهلا فوت اولمش ديمك اولمسيله ديون سائره كبى تركه‌سندن استيفا اولنور

وكذا وارثك وديعه‌يى توصيف وتفسير ايتميه‌رك مجرد بز وديعه‌يى بيلورز ضايع اولدى ديمسى معتبر اولميوب اولوجهله ضايع اولديغنى اثبات ايده‌مديكى صورتده تركه‌دن ضمان لازم كلور

٨٠٢ ماده

مودع فوت اولدقده وديعه وارثنه ويريلور . فقط تركه مستغرق بالدين ايسه حاكمه مراجعت ايديلور

واكر حاكمه مراجعت ايتمكسزين مستودع آنى وارثه ويروب او دخى استهلاك ايتسه مستودع ضامن اولور

٨٠٣ ماده

وديعه‌نك تضمينى لازم كلدكده مثلياتدن ايسه مثلى

قیمیاتدن ایسه ضمانی موجب اولان شیئك یوم وقوعنده کی قیمتنی ویرمك لازم کلور

(باب ثالث)

(عاریت حقنده اولوب ایکی فصلی شاملدر)

(فصل اول)

(عقد و شرط اعاره یه متعلق مسائل بیاننده در)

٨٠٤ ماده

اعاره ایجاب وقبول ایله و تعاطی ایله منعقد اولور مثلا بر کیمسه برینه شو مالمی سکا اعاره ایتدم یاخود عاریت ویردم دیوب او دخی قبول ایلدم دیسه یاخود بر شیء سویلیه رك قبض ایتسه و یاخود بری دیکرینه شو مالی بکا عاریت ویر دیوب او دخی ویرسه اعاره منعقد اولور

٨٠٥ ماده

معیرك سکوتی قبول صایلماز

بناء علیه بر کیمسه برندن برشی عاریت استیوبده صاحبی سکوت ایلمش اولدیغی حالده السه غاصب اولور

٨٠٦ ماده

معیر ایستدیکی وقت اعاره دن رجوع ایده بیلور

۸۰۷ ماده

معیر و مستعیردن هر قنغیسی فوت اولسه عقد اعاره منفسخ اولور

۸۰۸ ماده

مستعارڭ انتفاعه صالح اولمسی شرطدر

بناء علیه فراری حیوانڭ اعاره و استعارەسی صحیح دکلدر

۸۰۹ ماده

معیر و مستعیرڭ عاقل و ممیز اولملری شرطدر . بالغ اولملری شرط دکلدر

بناء علیه مجنون ایله صبیء غیر ممیزڭ اعاره و استعارەلری جائز اولماز اما صبیء مأذونڭ اعاره و استعارەسی جائز اولور

۸۱۰ ماده

عاریتده قبض شرط اولوب قبل القبض حکمی یوقدر

۸۱۱ ماده

مستعارڭ تعیینی لازمدر

مثلا تعیین و تخییر اولنقسزین ایکی بارکیردن بری اعاره اولنسه صحیح اولمیوب معیر هر قنغیسنی اعاره ایدەجك ایسه تعیین ایتمسی لازمدر فقط هر قنغیسنی الور ایسەڭ ال دیو مستعیری تخییر ایتسه اعاره صحیح اولور

(فصل ثانی)

(عاریتك احكام و ضماناتی بیاننده در)

٨١٢ ماده

مستعیر بلا بدل عاریتك منفعتنه مالك اولور بناء علیه معیر بعدالاستعمال مستعیردن اجرت طلب ایده مز

٨١٣ ماده

عاریت مستعیر یدنده امانتدر . بلا تعد ولا تقصیر تلف یا ضایع اولسه یاخود قیمتنه نقصان كلسه ضمان لازم كلمز

مثلا عاریت آینه قضارا مستعیرك الندن دوشمكله یاخود آیاغی قایوبده كندوسی آینه یه چارپمغله قیرلسه ضمان لازم كلمز . كذلك عاریت چكه اوزرینه قضارا برشی دوكولمكله لكه‌لنوب‌ده قیمتنه نقصان كلسه ضمان لازم كلمز

٨١٤ ماده

مستعیرك بركونه تعدیسی یا تقصیری واقع اولدقده ارتق هر نه سببله اولور ایسه اولسون عاریت تلف اولسه یاخود قیمتنه نقصان كلسه ضمان لازم كلور

مثلا مستعیر ایكی كونده وارله‌جق محله عاریت حیوان

ایله بر کونده کیدو بده اول حیوان تلف اولسه یاخود
زبون اوله‌رق قیمتنه نقصان کلسه ضمان لازم کلور
وکذا بر محله قدر استعاره ایتدیکی حیوان ایله اول
محله وارو بده دها ایلرویه تجاوز ایتدکدنصکره حتف
انفه حیوان تلف اولسه ضمان لازم کلور
کذلك برکیمسه برکرداناق استعاره ایله بر صبینك بوینه
طاقوب و یاننده کوزه‌دیجیسی اولمدیغی حالده براغوبده
سرقت اولندقده اکر صبی اوزرنده‌کی اشیایی حفظه
قادر ایسه ضمان لازم کلمز اما قادر دکل ایسه ضمان
لازم کلور

٨١٥ ماده

مستعارك نفقه‌سی مستعیر اوزرینه در
بناء علیه مستعیر عاریت حیوانه علف ویرمیوبده تلف
اولسه ضامن اولور

٨١٦ ماده

اعارهٔ مطلقه‌ده یعنی معیرك اعاره‌یی زمان ومکان وبر نوع
انتفاع ایله تقیید ایتمدیکی صورتده عاریتی مستعیر دیلدیکی
زمان ومکانده دیلدیکی وجهله استعمال ایده‌بیلور . فقط
عرف وعادت ایله تقیید ایدر
مثلا برکیمسه بارکیرینی اولوجهله مطلق اوله‌رق اعاره

ایتدکده مستعیر اکا دیله دیکی وقت بنر و دیله دیکی محله کیدر ۰ فقط عادت اوزره ایکی ساعتده کیدیله جك محله بر ساعتده کیده مز

کذلك مطلق اوله رق اعاره اولنان بر خان اوطه سنده مستعیر دیلرسه ساکن اولور و دیلرسه امتعه وضع ایدر ۰ فقط عرف وعادتك خلافی اوله رق ایچنده تیمورجیلك ایده مز

٨١٧ ماده

اعاره زمان ومکان ایله تقیید اولندقده قید معتبر اولوب مستعیر اکا مخالفت ایده مز

مثلا اوچ ساعت بنمك اوزره استعاره اولنان حیوانه درت ساعت بنیله مز و بر محله کیتمك اوزره استعاره اولنان حیوان ایله بشقه محله کیدیله مز

٨١٨ ماده

اعاره بر نوع انتفاع ایله تقیید اولندقده مستعیر مأذون اولدیغی انتفاعك مافوقنه تجاوز ایده مز ۰ اما اکا مساوی یا اهون صورتده استعمال ایله مخالفت ایده بیلور مثلا بغدای یوکلتمك ایچون استعاره اولنان حیوانه تیمور یاخود طاش یوکلادیله مز ۰ اما بغدایه مساوی یاخود اندن اخف بر یوك تحمیل اولنه بیلور ۰ وکذا بنمك ایچون

استعاره اولنان حیوانه یوك یوكلدیله‌مز • امایوك ایچون
استعاره اولنان حیوانه بنیله بیلور

٨١٩ ماده

معیر اكر منفعتی تعیین ایتمكسزین مطلق اوله‌رق اعاره
ایتمش ایسه مستعیرك انی اطلاقی اوزره استعمـاله
صلاحیتی واردر

یعنی دیلرسه انی كندو استعمال ایدر و دیلرسه بشقه سنه
اعاره ایله استعمال ایتدیرر

عاریت كرك اوطه كبی مستعملینك اختـلافیله مختلف
اولمیان شیلردن اولسون وكرك بنك آتی كبی مستعملینك
اختلافیله مختلف اولان شیلردن اولسون

مثلا بر كیمسه اوطه‌می سكا اعاره ایتدم دیدیكی صورتده
مستعیر انده دیلرسه كندو اقامت ایدر و دیلرسه بشقه‌سنی
اسكان ایدر

وكذا شو آتی سكا اعاره ایتـدم دیدیكی صورتده مستـعیر
دیلرسه اول آته كندو بنر و دیلرسـه بشـقه‌سنی بندیرر

٨٢٠ ماده

منفعتك تعیینی مستعملینك اختلافیله مختلف اولان شیلرده
معتبردر • ومختلف اولمیـان شیلرده معتبردكلدر • فقط

معیرانی بشقه سنه ویرمه دیو نهی ایتمش ایسه مستعیر بهر حال انی بشقه سنه استعمال ایتدیره مز

مثلا سنك رکوبك ایچون بو آتی سکا اعاده ایتدم دیدیکی صورتده مستعیر اول آته اوشاغنی بندیره مز . اما سنك اقامتك ایچون بو اوطه یی اعاره ایتدم دیدیکی صورتده مستعیر کندو اقامت ایده بیلدیکی کبی بشقه سنی دخی اسکان ایده بیلور . فقط بشقه سنی اسکان ایتمه دیمش ایسه ایده مز

٨٢١ ماده

برمحل معینه دیو حیوان استعاره اولندقده یوللر متعدد اولسه مستعیر عادت اوزره ناسك سلوك ایتدیکی یوللردن هر قنغیسیله دیلرسه کیده بیلور . اما معتاد اولمیان یولدن کیدوبده حیوان تلف اولسه ضامن اولور

کذلك معیرك تعیین ایتدیکی یولك غیری بریولدن کیدوبده حیوان تلف اولدقده اکر مستعیرك سلوك ایتدیکی یول دها اوزاق یا غیرمأمون ویاخود خلاف معتاد ایسه مستعیره ضمان لازم کلور

٨٢٢ ماده

برکسنه برقادیندن زوجنك ملکی اولان برشیئ عاریت ایستیوب واودخی بلا اذن ویروبده اول شی شایع اولدیغی صورتده اکر درون خانه ده و علی جری

العاده زوجه‌نك يدنده بولنان اشيادن ايسه كرك اول قادينه وكرك مستعيره ضمان لازم كلمز . دكل ايسه مثلا آت كبى قادينلر يدنده بولنميان برشى ايسه زوج ديلرسه زوجه‌سنه وديلرسه مستعيره تضمين ايتديرر

٨٢٣ ماده

معيرك اذنى اولقسزين مستعير عاريتى آخره ايجار ياخود رهن ايده‌مز و بربلده‌ده‌كى بورجنه رهن ايتمك اوزره استعاره ايتديكى مالى آخر بلده‌ده‌كى بورجنه رهن ايده‌مز . ايدوبده عاريت تلف ياضايع اولسه ضمان لازم كلور

٨٢٤ ماده

مستعير عاريتى آخره ايداع ايده‌بيلور . ويد مستودعده بلا تعد وتقصير تلف اولسه ضمان لازم كلمز

مثلا برمحله كيدوب كلمك اوزره استعاره ايتديكى باركير ايله اوراية واردقده باركير يوريلوب قالمغله اوراده برينه ايداع ايتدكدن صكره باركير حتف انفه تلف اولسه ضمان لازم كلمز

٨٢٥ ماده

معير عاريتى طلب ايتدكده مستعيرك همان رد وتسليمى لازم كلور . وبلا عذر توقيف وتأخير ايدوبده عاريت

تلف یا ضایع اولسه یاخود قیمتنده نقصان کاسه ضامن اولور

ماده ٨٢٦

نصا یادلالة موقت اولان عاریتك ختام مدتده معیره ردی لازمدر . فقط مکث معتاد معفودر
مثلا فلان کون وقت عصره قدر استعمال اولنمق اوزره استعاره اولنان حلیاتی اول وقتك حلولنده رد اعاده لازمدر . کذلك فلانك دوکوننده قوللانیلمق اوزره استعاره اولنان حلیاتی اول دوکونك ختامنده رد واعاده لازمدر . فقط بونی رد واعاده ایچون معتاد اولان مرتبه وقتك مروری معفودر

ماده ٨٢٧

بر ایش ایچون بر شی استعاره اولندقده اول ایشك ختامنده عاریت مستعیر یدنده ودیعه کبی اولور . ارتق انی استعمال ایده مز ومکث معتاددن زیاده توقیف ایده مز ایدوبده تلف اولسه ضامن اولور

ماده ٨٢٨

عاریتی مستعیر بنفسه یاخود امینی ایله معیره رد ایدر . امینی اولمیان کمسنه ایله رد ایدوبده قبل الوصول تلف یا ضایع اولسه ضامن اولور

٨٢٩ ماده
مجوهرات کبی اشـیای نفیسـه‌دن اولان عاریتی معیرك
کندوسنه تسلیم ایتمك لازمدر
اما سائر عاریتی عرف و عادتده تسـلیم عد اولنان محـله
کوتورمك و یا معیرك خدمتکارینه ویرمك رد و تسلیمدر
مثلا عاریت حیوانی معیرك آخورینه کوتورمك یاخود
سائسنه ویرمك تسلیمدر

٨٣٠ ماده
مستعیر یدنده اولان عاریتی رد ایده‌جك اولدقده مؤنتی
یعنی کافتی و مصارف نقلیه‌سی کندو اوزرینه در

٨٣١ ماده
ابنیه یاپـق و آغاج دیکمك ایچون یر اسـتعاره ایتمـك
صحیحدر ٠ لکن معیر دیله‌دیکی وقت اعاره‌دن رجوع
ایله بونلری قلع ایتدیره‌بیلور ٠ شو قدر که اعاره موقت
ایسـه ابنیه و اشجارك قلع اولندیغی زمانده‌کی مقلوعا
قیمتی ایله انقضای مدته قدر طورمق اوزره قیمتی بیننده
تفاوت نه ایسه معیر انی ضامن اولور
مثلا ابنیه واشجار درحال قلع اولندیغی تقدیرده مقلوعا
قیمـتی اون ایکی التون و انقضای مدته قـدر طورمق
اوزره قیمتی یکرمی التون اولدیغی حالده معـیر درحال

قلع ایتدیره‌جك اولور ایسه سكز التون ویرمسی لازم كلور

٨٣٢ ماده

كرك موقت و كرك غیر موقت اوله‌رق زرع ایچون اعاره اولنان اراضی‌یی معیر وقت حصاددن مقدم اعاره دن رجوع ایدوب ده مستعیردن استرداد ایده‌مز

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٢٤ ذی الحجه سنه ١٢٨٨

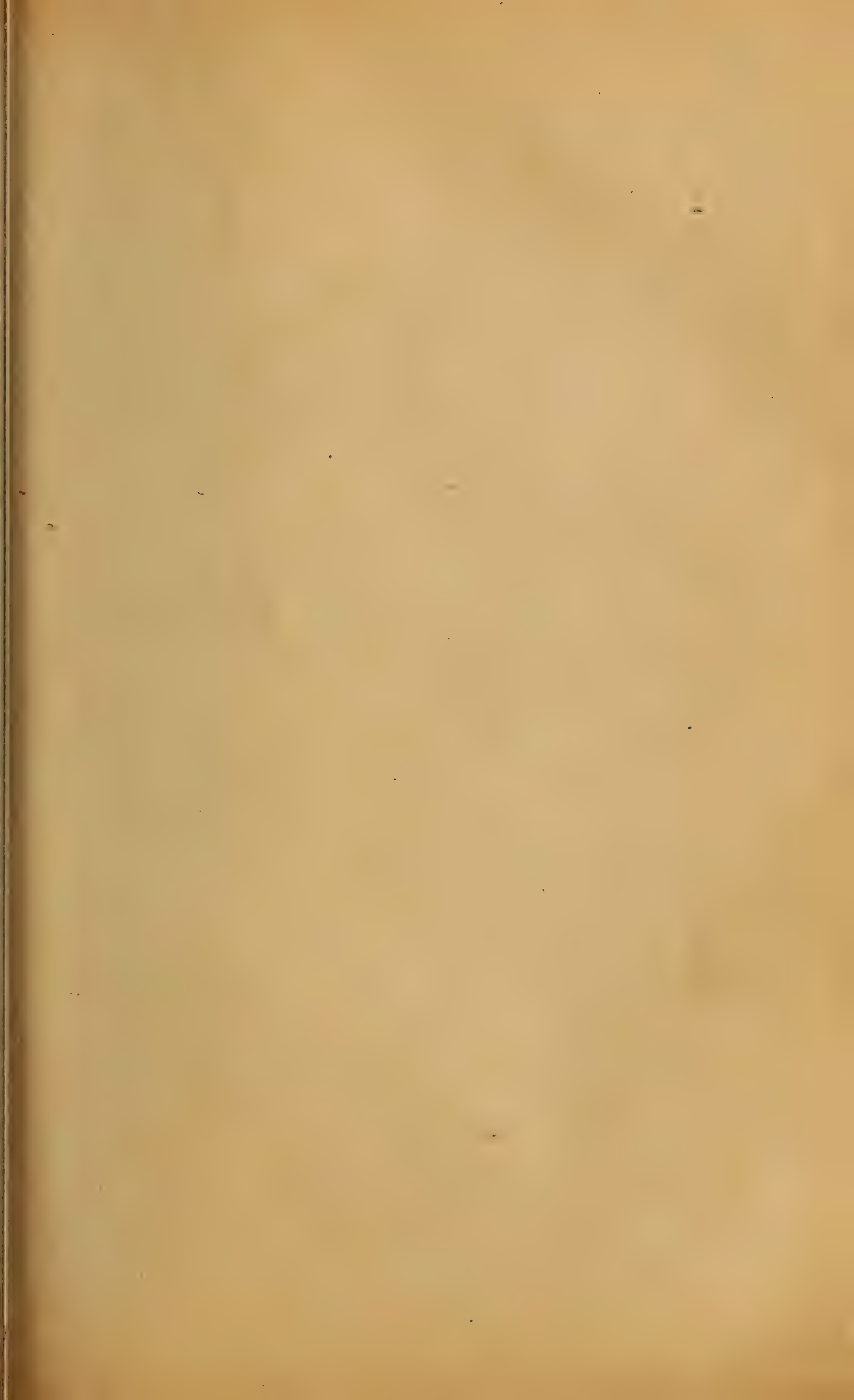
عن اعضای مجلس تدقیقات شرعیه عمر خلوصی — احمد جودت

امین الفتوی السید خلیل — درس وكیلی السید خلیل

عن اعضای دیوان احكام عدلیه احمد حلمی — عن اعضاء جمعیت سیف الدین

مدیر معلمخانهٔ نواب یونس وهبی — قسام عسكری احمد خالد

عن اعضای جمعیت
عبداللطیف شكری

كتاب الهبة

﴿ صورت خط همايون ﴾

(موجبنجه عمل اولنه)

(كتاب سابع)

(هبه حقنده اولوب برمقدمه ايله ايكى بابى مشتملدر)

(مقدمه)

(هبه يه دائر اولان اصطلاحات فقهيه بياننده در)

٨٣٣ ماده

هبه . بلا عوض برمالى آخره تمليك ايتمكدر كه ايدن كيمسه يه واهب واول ماله موهوب وانى قبول ايده نه موهوب‌له دينلور

اتهاب دخى هبه يى قبول ديمكدر

٨٣٤ ماده

هديه . بركيمسه يه اكراما كتوريلان يا كونديريلان مالدر

٨٣٥ ماده

صدقه . ثواب ايچون هبه اولنان مالدر

٨٣٦ ماده

اباحه . برشيئى بلا عوض اكل وتناول ايتمك اوزره آخره اذن ورخصت ويرمكدر

(باب اول)

(عقد هبه‌یه متعلق مسائل بیاننده اولوب ایکی)

(فصلی شاملدر)

(فصل اول)

(رکن و قبض هبه‌یه دائر اولان مسائل بیاننده در)

ماده ٨٣٧

هبه ایجاب و قبول ایله منعقد و قبض ایله تمام اولور

ماده ٨٣٨

هبه‌ده ایجاب باغشلادم و هبه ایتدم و اهدا ایلدم کبی مجانا بر مالی تملیك معناسنده مستعمل اولان سوزلر در و زوجك زوجه سنه بر چفت کوپه یاخود حلیاتدن دیکر بر نسنه و برو بده آل طاقن دیمه‌سی کبی مجانا تملیکه دلالت ایدن تعبیرلر دخی هبه‌یی ایجابدر

ماده ٨٣٩

تعاطی ایله دخی هبه منعقد اولور

ماده ٨٤٠

هبه‌ده و صدقه‌ده ارسال و قبض لفظا ایجاب وقبول مقامنه قائم اولور

۸٤١ ماده

هبه‌ده قبض بیعده قبول کبیدر

بناء علیه واهبك ایجابی مثلا شو مالی سکا هبه ایتدم دیه‌سی اوزرینه موهوب‌له قبول ایتدم و یاخود اتهاب ایلدم دیمکسزین مجلس هبه‌ده اول مالی قبض ایتسه هبه تمام اولور

۸٤٢ ماده

قبضده واهبك صراحة یاخود دلالة اذنی لازمدر

۸٤٣ ماده

واهبك ایجابی دلالة قبضه اذندر . اما صراحة اذنی موهوب اکر مجلس هبه‌ده حاضر ایسه بومالی سکا هبه ایتدم آل دیمك واکر غائب عن المجلس ایسه فلان مالی سکا هبه ایتدم وار آل دیمك کبی امر صریحیدر

۸٤٤ ماده

واهب صراحة قبضه اذن ویردکده موهوب لهك انی کرك مجلس هبه‌ده وکرك بعدالافتراق قبضی صحیحدر . اما دلالة قبضه اذنی مجلس هبه ایله تقیید ایدوب بعد الافتراق قبضی معتبر اولماز

مثلا شو مالی سکا هبه ایتدم دیو بده موهوب له دخی انی اول مجلسده قبض ایدیویرسه صحیح اولور اما مجلس

هبه‌دن آیرلدقدن صکره قبض ایتسه صحیح اولماز . کذلك فلان محلده‌کی مالمی سکا هبه ایتدم دیوبده وار آل دیمامش اولسه موهوب لهك کیدوبده انی قبض ایتمسی صحیح اولماز

ماده ٨٤٥

مشتری مبیعی بایعدن قبل القبض آخره هبه ایده بیلور

ماده ٨٤٦

برکسنه‌نك یدنده بولنان مالی صاحبی اکا هبه ایتدکده موهوب لهك قبول ایتدم یا اتهاب ایلدم دیمسیله هبه تمام اولوب مجددا تسلیم وقبضه محتاج دکلدر

ماده ٨٤٧

برکیمسه الاجغنی مدیونه هبه یاخود مدیونی اندن ابرا ایلیوب اودخی رد ایتمسه صحیح ودین همان ساقط اولور

ماده ٨٤٨

برکیمسه برینك ذمتنده اولان آلاجغنی آخره هبه ایدوبده وارال دیو صراحة قبضه اذن ویرسه وموهوب له دخی واروب قبض ایتسه هبه تمام اولور

ماده ٨٤٩

قبل القبض واهب یاخود موهوب له فوت اولسه هبه باطل اولور

٨٥٠ ماده

بر كيمسه كبير يعنى عاقل و بالغ اولان اوغلنه برشى هبه ايتدكده تسليم وقبض لازمدر

٨٥١ ماده

صغيرك وصيسى ياخود مربيسى يعنى حجر وتربيه‌سنده بولنديغى كيمسه كرك يدنده بولنان وكرك ديكرك نزدنده وديعه اولان مالنى اول صغيره هبه ايتدكده مجرد ايجاب ايله يعنى يالكز هبه ايتدم ديمسيله اول صغير اكا مالك اولوب قبضه محتاج دكلدر

٨٥٢ ماده

برطفله آخر كمسنه برشى هبه ايدكده وليسنك ياخود مربيسنك قبضى ايله هبه تمام اولور

٨٥٣ ماده

صبئ مميزه برشى هبه اولندقده وليسى اولسه بيله كندوسنك قبضيله هبه تمام اولور

٨٥٤ ماده

هبهٔ مضافه صحيح دكلدر

مثلا كله‌جك اى باشندن اعتباراً شو مالى سكا هبه ايتدم ديسه صحيح اولماز

٨٥٥ ماده

عوض شرطيله اولان هبه صحيح و شرط معتبر در
مثلا بركمسنه شو مقوله عوض ويرمك ياخود كندوسنك
معلوم المقدار دينني ادا ايتمك شرطيله برينه برشى هبه
ايتدكده موهوب له اول شرطه رعايت ايدر ايسه هبه
لازم اولور ايتمز ايسه واهب دخى هبه سندن رجوع
ايده بيلور كذلك بركيمسه اولنجه كندوسنى بسلمك شرطيله
ملك عقارينى برينه هبه و تسليم ايتدكده موهوب له
شرط مذكور اوزره واهبى بسلمكه راضى ايكن واهب
نادم اولوبده هبه سندن رجوع ايله اول عقارينى
استرداد ايده مز

(فصل ثانى)

(شرائط هبه بيانده در)

٨٥٦ ماده

موهوبك وقت هبه ده موجود اولمسى شرطدر
بناء عليه بر باغك حاصل اوله جق اوزومنى ياخود بر
قصراغك طوغوراجق ياوريسنى هبه صحيح دكلدر

٨٥٧ ماده

موهوب واهبك مالى اولمق شرطدر

بناء عليه بركيمسه بلا اذن بشقه سنك مالنى برينه هبه ايتسه صحيح اولماز فقط هبه ايتدكدن صكره صاحبى مجيز اولسه صحيح اولور

٨٥٨ ماده

موهوبك معلوم ومعين اولمسى لازمدر

بناء عليه واهب لاعلى التعيين مالمدن برشى ياخود شوايكى آتدن بريني هبه ايتدم ديسه صحيح اولماز ٠ وبو ايكى آتدن قنغيسنى ديلرسه‌ك سنك اولسون ديديكى صورتده اكر موهوب له مجلس هبه‌ده انلردن بريني تعيين ايلرسه صحيح اولور اما مجلس هبه‌دن بعد المفارقه تعيينى مفيد اولماز

٨٥٩ ماده

واهبك عاقل وبالغ اولمسى شرطدر

بناء عليه صغير ومجنون ومعتوهك هبه‌سى صحيح دكلدر ٠ اما بونلره هبه صحيحدر

٨٦٠ ماده

هبه‌ده واهبك رضاسى لازمدر

بناء عليه جبر واكراه ايله واقع اولان هبه صحيح دكلدر

(باب ثانی)

(احکام هبه بیاننده اولوب ایکی فصلی شاملدر)

(فصل اول)

(هبه‌دن رجوع حقنده در)

٨٦١ ماده

موهوب له قبض ایله موهوب به مالك اولور

٨٦٢ ماده

قبل القبض واهب خود بخود هبه‌دن رجوع ایده‌بیلور

٨٦٣ ماده

واهبك بعد الایجاب موهوب لهی قبضدن نهی ایتمسی رجوعدر

٨٦٤ ماده

واهب بعدالقبض موهوب لهك رضاسیله هبه‌وهدیه‌دن رجوع ایده‌بیلور . وموهوب‌له راضی اولمز ایسه حاکمه مراجعت ایلر . حاکم دخی مواد آتیه‌دن بیان اولنه‌جق موانع رجوع یوغیسه هبه‌یی فسخ ایده بیلور اما موانع رجوعدن بری بولنسه فسخ ایده‌مز

٨٦٥ ماده

بعد القبض واهب اکر موهوب لهك رضاسی یاخود

حاكمك حكم وقضاسى اولمدن خودبخود موهوبى استرداد ايدرسه غاصب اولور وبو صورتده يدنده موهوب تلف ياضايع اولسه ضامن اولور

۸٦٦ ماده

بركيمسه اصول وفروعنه يا برادر وهمشيره سنه يا بونلرك اولادينه ياخود پدر ومادرينك برادرو همشيره سنه برشى هبه ايتدكدن صكره رجوع ايده مز

۸٦۷ ماده

زوج ايله زوجه دن برى بينلرنده زوجيت قائم ايكن يك ديكرينه برشى هبه تسليم ايتدكدنصكره ارتق اندن رجوع ايده مز

۸٦۸ ماده

هبه يه عوض ويريلوبده واهبك دخى قبض ايتمسى مانع رجوعدر

بناء عليه كرك موهوب له طرفندن وكرك ديگر بر كمسنه جانبندن واهبه هبه سنه عوض اولمق اوزره برشى ويريلوبده اودخى قبض ايلسه اندن صكره هبه سندن رجوع ايده مز

۸٦۹ ماده

مال موهوب ارض اولوبده موهوب له انك اوزرينه بنا

احداث یاخود آغاج غرس ایتمك ویاخود موهوب زبون حیوان اولوبده موهوب له یانـنده سمزلنمك کبی زیادهٔ متصله حاصل اولدقده و یاخود بغـدای اولوبده اون ایدلمك کبی موهوبك اسمی دکشـه جك صورتده تغییر اولندقده هبه دن رجوع صحیح اولماز . اما زیادهٔ منفصله مانع رجوع اولمز

بناء علیه بر کیمسه نك آخره هبه ایلدیکی قصراق حامل اولدقده هبه دن رجوع ایده مز . اما طوغوردقدن صکره رجوع ایده بیلور و بو صورتده یاوریسی موهوب لهه قالور

ماده ٨٧٠

موهوب له موهوبی بیع ایله یاخود هبه و تسلیم ایله ملکندن اخراج ایلسه واهبك رجوعه صلاحیتی قالمز

ماده ٨٧١

موهوب له یدنده موهوب مستهلك اولسه رجوعه محل قالمز

ماده ٨٧٢

واهب و موهوب لهدن برینك وفاتی مانع رجوعدر

بناء علیه موهوب له فوت اولسه واهب هبه دن رجوع

ایده‌مدیکی کبی واهب فوت اولدقده دخی ورثه‌سی موهوبی استرداد ایده‌مز

ماده ٨٧٣

داین اله‌جغنی مدیونه هبه ایتدکده آرتق اندن رجوع ایده‌مز (٥١) و (٨٤٨) ماده‌لره باق

ماده ٨٧٤

بعد القبض صدقه‌دن بر وجهله رجوع اولنه‌مز

ماده ٨٧٥

بری برکیمسه‌یه مطعومانندن برشیئ اباحه ایتدکده اول کمسنه اکرچه اول شیئ آلوبده آخره صاتمق یاخود هبه ایتمك کبی لوازم تملکدن اولان بروجهله تصرف ایده‌مز . فقط اول شیدن اکل وتناول ایده‌بیلور . وبعده صاحبی انك قیمتنی مطالبه ایده‌مز

مثلا برباغ صاحبنك اذن واباحه‌سیله بری باغندن برمقدار اوزم یسه باغ صاحبی اول اوزمك آقچه‌سنی آله‌مز

ماده ٨٧٦

ختان یاخود زفاف دوکونلرنده کلان هدیه‌لری اصحابی چوجق یاکلین وبابا وانالرندن هرقنغیسنه دیو کتورمشلر ایسه اول هدیه‌لر انکدر . واکر کیمك ایچون

كتوردكلرینی بیان ایتمیوب كندولرندن سؤال ایله تحقیق دخی قابل اولمز ایسه اوحالده عرف وعادت بلدهیه رعایت اولور

(فصل ثانی)

(هبهٔ مریض حقنده در)

٨٧٧ ماده

وارثی اولمیان كیمسه مرض موتنده جمیع اموالنی برینه هبه وتسلیم ایتسه صحیح اولور وبعد الوفاة تركه‌سنه امین بیت المال مداخله ایده‌مز

٨٧٨ ماده

زوجه‌سندن ماعدا وارثی اولمیان كیمسه مرض موتنده جمیع اموالنی زوجه‌سنه ویاخود زوجندن ماعدا وارثی اولمیان قادین جمیع اموالنی مرض موتنده زوجنه هبه وتسلیم ایتسه صحیح اولور

وبعد الوفاة بونلردن برینك تركه‌سنه امین بیت المال مداخله ایده‌مز

٨٧٩ ماده

بر كیمسه مرض موتنده ورثه‌سندن برینه برشی هبه ایدوبده فوت اولدقده دیگر ورثه مجیز اولماز ایسه اول هبه صحیح اولماز

اما ورثه‌سندن بشقه سنه هبه وتسلیم ایتدكده ثلث مالی

موهوبك تمامنه مساعد ايسه صحيح اولور . مساعد
اولميوبده ورثه دخی هبه‌یی مجیز اولماز ایسه مساعد
اولدیغی مقدارده هبه صحیح اولوب باقیسنی موهوب له
رده مجبوردر

٨٨٠ ماده

ترکه‌سی مستغرق دیون اولان کیمسه مرض موتنده اموالنی
وارثنه یاخود بشقه‌سنه هبه وتسلیم ایتدکدن صکره فوت
اولسه داینلر هبه‌یی طوتمیوب اول اموالی قسمت غرمایه
ادخال ایده‌بیلور

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٢٩ محرم سنه ١٢٨٩

عن اعضاء مجلس تدقیقات شرعیه　　احمد جودت

عمر خلوصی

وکیل درس　　امین الفتوی

السید خلیل　　السید خلیل

عن اعضاء جمعیت　　عن اعضاء دیوان احکام عدلیه

سیف الدین　　السید احمد حلمی

قسام عسکری　　مدیر معلمخانهٔ نواب

احمد خالد　　یونس وهبی

عن اعضای جمعیت

عبداللطیف شکری

كتاب الغصب والاتلاف

﴿ صورت خط همايون ﴾

موجبنجه عمل اولنه

(كتاب ثامن)

(غصب و اطلاف حقنده اولوب بر مقدمه ايله)

(ايكى بابه منقسمدر)

(مقدمه)

ماده ٨٨١

غصب • بر كسه‌نك اذنى اولقسزين مالنى اخذ و ضبط ايتمكدر كه اخذ ايدن كسه‌يه غاصب واول ماله مغصوب وصاحبنه مغصوب منه دينلور

ماده ٨٨٢

قائمـا قيمت • ابنيه يا اشجارك بولندقلرى يرده طورمق اوزره قيمتـلريدر كه ارض بر كره ابنيـه يا اشجار ايله برابر و بر كره ابنيـه يا اشجاردن خالى اوله‌رق تقويم اولنوب ايكى قيمت بيننده كى تفاضل و تفاوت نه ايسه ابنيه يا اشجارك قائما قيمتى ديمك اولور

ماده ٨٨٣

مبنيا قيمت • ابنيه‌نك قائما قيمتى ديمكدر

٨٨٤ ماده

مقلوعاقيمت · بعدالقلع ابنيه انقاضنك واشجار مقلوعه نك قيمتلريدر

٨٨٥ ماده

مستحق القلع اولەرق قيمت · مقلوعا قيمتدن اجرت قلع لدى التنزيل باقى اولان قيمتدر

٨٨٦ ماده

نقصان ارض · بر يرك قبل الزراعه ديكرى اولان اجرتله بعدالزراعه دكرى اولان اجرت بيننده كى فرق و تفاوتدر

٨٨٧ ماده

مباشرة اتلاف · بر شيئى بالذات تلف ايتمكدر كه ايدن كيمسه يه فاعل مباشر دينلور

٨٨٨ ماده

تسببا اتلاف · بر شيئك تلفنه سبب اولمقدر يعنى بر شيده ديكر شيئه على جرى العاده تلفنه مفضى اولان بر ايش احداث ايتمكدر كه ايدن كيمسه يه متسبب دينلور نته كيم بر معلق قنديلك ايپنى كسمك قنديلك يره دوشوبده قيرلمسنه سبب مفضى اولمغله ايپنى كسن كيمسه مباشرة ايپنى تلف ايتمش و تسببا قنديلى قيرمش اولور

كذلك بر كيمسه بر طولومى شق ايدوب ده ايچنده كى ياغ
اقوب تلف اولسه اول كيمسه مباشرة طولومى وتسببا
ياغى اتلاف ايتمش اولور

٨٨٩ ماده

تقدم · مضرت ملحوظه نك دفع و ازاله سيچون اوجه
تنبيه و توصيه ايتمكدر

(باب اول)

(غصب حقنده اولوب اوچ فصلى شاملدر)

(فصل اول)

(غصبك احكامى بياننده در)

٩٩٠ ماده

مال مغصوب عينا موجود ايسه مكان غصبده صاحبنه
رد و تسليمى لازمدر · و صاحبى بشقه بلده ده غاصبه
تصادف ايدوب ده مال مغصوب دخى يانده اولديغى
حالده صاحبى ديلرسه مالنى اوراده استرداد ايلر · اكر
مكان غصبده تسليمنى استر ايسه مؤنت ردى و مصارف
نقليه سى غاصب اوزرينه در

٨٩١ ماده

مال مغصوبی غاصب استهلاك ایتدكده ضامن اولمسی لازم كلدیكی كبی كرك انك تعدیسیله وكرك بلا تعد تلف یا ضایع اولدیغی تقدیرده دخی ضامن اولور
شویله كه قیمیاتدن ایسه زمان و مكان غصبده‌كی قیمتنی و مثلیاتدن ایسه مثلنی ویرمسی لازم كلور

ماده ٨٩٢

غاصب مكان غصبده عین مغصوبی صاحبنه رد وتسلیم ایتدكده ضماندن بری اولور

ماده ٨٩٣

غاصب عین مغصوبی صاحبی اخذ ایده‌بیله‌جك صورتده اوكنه وضع ایتدكده حقیقة قبض بولنمسه بیله مغصوبی رد ایتمش اولور
اما تلف اولان مغصوبك قیمتنی صاحبنك اوكنه وضع ایلسه حقیقة قبض بولنمدقجه ضماندن بری اولماز

ماده ٨٩٤

عین مغصوبی غاصب برمحل مخوفده صاحبنه تسلیم ایتسه قبول ایتمامكه حقی واردر وغاصب بوصورتده ضماندن بری اولماز

ماده ٨٩٥

غاصب تلف اولان مال مغصوبك قیمتنی صاحبنه كتوربده

قبول ایتمسه حاکمه مراجعت ایله قبولنی امر ایتدیرر

۸۹۶ ماده

مغصوب منه صبی اولدیغی حالده غاصب اکا مغصوبی رد ایتدکده صبی ممیز اولوبده مالی حفظه اهل ایسه ردی صحیح اولور دکل ایسه صحیح اولماز

۸۹۷ ماده

مغصوبك میوه اولوبده غاصب عندنده قورومق کبی حالی تغییر ایلر ایسه صاحبی مخیردر دیلرسه مغصوبی عینا استرداد ایلر و دیلرسه تضمین ایتدیرر

۸۹۸ ماده

غاصب اکر کندو مالندن برشی زیاده‌سیله مغصوبك بعض اوصافنی تغییر ایدر ایسه مغصوب منه مخیردر دیلرسه اول مغصوبی تضمین ایتدیرر و دیلرسه اول زیاده‌نك قیمتنی ویروب عینا استرداد ایلر

مثلا مغصوب اولان بزی غاصب بویامش اولسه صاحبی مخیردر و دیلرسه بزینی تضمین ایتدیرر و دیلرسه بویانك بهاسنی ویروب عینا بزی استرداد ایلر

۸۹۹ ماده

غاصب اکر مال مغصوبی اسمی دکیشه‌جك صورتده

تغییر ایدر ایسه ضامن اولور واول مال کندویه قالور مثلا مغصوب بغدای اولوبده غاصب انی اون ایدر ایسه ضامن اولوب اون انك مالی اولور ۰ نته‌کیم بر کیمسه دیکرك بغداینی غصب ایله کندو ترلاسنه زرع ایتسه بغدایی ضامن اولوب محصول کندوسنك اولور

۹۰۰ ماده

بعد الغصب مغصوبك سعر و قیمتی تناقص ایتسه صاحبی انی الیوبده زمان غصبده‌کی قیمتنی مطالبه ایده‌مز اما غاصبك استعمالیله مغصوبك قیمتنه نقصان کلسه ضمان لازم کلور

مثلا بر کیمسه‌نك غصب ایلدیکی حیوان زبون اولسه انی صاحبنه رد ایتدکده نقصان قیمتنی دخی ضامن اولور کذلك بر کیمسه غصب ایلدیکی البسه‌یی یرتمغله قیمتنه نقصان کلدکده اکر نقصان یسیر ایسه یعنی مغصوبك ربع قیمتنه بالغ دکل ایسه غاصب انك نقصان قیمتنی ضامن اولور ۰ واکر نقصان فاحش ایسه یعنی مغصوبك ربع قیمتنه مساوی ویاخود ازید ایسه مغصوب منه مخیردر ۰ دیلرسه نقصان قیمتنی تضمین ایتدیرر ودیلرسه اول مالی غاصبه ترك ایله تام قیمتنی الور

۹۰۱ ماده
ازالهٔ تصرفده غصبه مساوی اولان حال وکیفیت حکما غصب قبیلندن عد اولنور نته کیم مستودع ودیعه‌یی انکار ایتسه غاصب حکمنده اولور واندن صکره یدنده ودیعه بلاتعد تلف اولسه ضامن اولور

۹۰۲ ماده
برطاغ اوزرنده‌کی باغچه ایله الت طرفده‌کی دیکر برباغچه اوزرینه یقلوب دوشمك کبی بروجهله من غیر قصد برکیمسه‌نك ملکی یدندن چیقسه قیمتجه اقلی اکثره تابع اولور
یعنی قیمتی اکثر اولانك صاحبی قیمتی اقل اولانی ضامن اوله‌رق اول یری تملك ایدر
مثلا طاغ ییقلمازدن مقدم اوست طرفنده‌کی باغچه‌نك قیمتی بشیوز والت طرفنده‌کی باغچه‌نك قیمتی بیك غروش اولسه ایکنجیسنك صاحبی بشیوز غروش اولکینك صاحبنه اعطا ایله اوراسنی ضبط ایلر
نته کیم برکیمسه‌نك النده‌کی اللی غروشلق اینجوسی دوشوبده دیکرك بش غروش قیمتلو طاووغی انی یوتسه اینجو صاحبی بش غروش ویروب طاووغی الور
(۲۷) و (۲۸) و (۲۹) ماده‌لره باق

٩٠٣ ماده

مغصوبك زوائدى صاحبنكدر . وغاصب انى استهلاك ايدرسه ضامن اولور

مثلا مغصوب اولان حيوانك غاصب يدنده حاصل اولان سوتى وياوريسى وبرباغچه‌نك يد غاصبده ايكن حصوله كلان ميوه‌سى مغصوب منهك مالى اولمغله غاصب بونلرى استهلاك ايلرسه ضامن اولور

كذلك بركيمسه برينك قوانتى ايچنده‌كى آريسيله برابر غصب ايتسه صاحبى آريسيله برابر قوانتى استرداد ايتدكده غاصب يانده ايكن حاصل اولان بالنى دخى الور

٩٠٤ ماده

برباغچه‌ده مكان اتخاذ ايدن آريلرك بالى باغچه صاحبنك اولوب ، ديكر كمسنه اول بالى اخذ واستهلاك ايلسه ضامن اولور

(فصل ثانى)

(غصب عقاره متعلق بعض مسائل بيانده در)

٩٠٥ ماده

مغصوب اكر عقار قبيلندن ايسه غاصب انى تغيير وتنقيص ايتميه‌رك صاحبنه رد ايتمسى لازمدر

وغاصبك صنع وفعلى ایله اول عقارك قیمتنه نقصان کلسه نقصان قیمتنی ضامن اولور

مثلا برکمسنه غصب ایلدیکی برخانه نك بر یرینی هدم ایدوب یاخود سکناسی سببیله خراب اولوبده قیمتنه نقصان کلسه مقدار نقصانی ضامن اولور ٠ کذلك غاصبك خانهٔ مغصوبده یاقدیغی آتشدن خانه محترق اولسه مبنیا قیمتنی ضامن اولور

۹۰٦ ماده

مغصوب ارض اولوبده غاصب انك اوزرینه ابنیه انشا یاخود اشجار غرس ایتسه بونلری قلع ایله ارضی رد ایتمك اوزره غاصبه امر اولنور

واكر ابنیه یا اشجارك قلعی ارضه مضر ایسه مغصوب منه انلرك مستحق القلع اولەرق قیمتلرینی اعطا ایله انلری دخی ضبط ایده بیلور

فقط ابنیه یا اشجارك قیمتلری ارضك قیمتندن زیاده اولوب سبب شرعی زعمیله انشا یاخود غرس اولنمش ایسه اول حالده ابنیه یاخود اشجارك صاحبی ارضك قیمتنی اعطا ایله ارضی تملك ایدر

مثلا برکیمسه پدرندن موروث اولان عرصه اوزرینه اول عرصه نك قیمتندن زیاده اقچه صرفیله ابنیه انشا ایتدکدن

صكره بری عرصه یه مستحق چیقسه اول کیمسه عرصه نك قیمتنی ویروب عرصه یی ضبط ایلر

٩٠٧ ماده

بر کیمسه آخرك عرصه سنی غصب وزراعت ایلسه صاحبی عرصه سنی استرداد ایتدکده اول کمسنه نك زراعتیله ترتب ایدن نقصان ارضی دخی تضمین ایتدیرر

کذلك بر کمسنه دیکریله مشترکا متصرف اولدیغی عرصه یی بلا اذن مستقلا زراعت ایلسه شریکی عرصه دن حصه سنی الدقده اول کمسنه نك زراعتیله ترتب ایدن نقصان ارضدن حصه سنی تضمین ایتدیرر

٩٠٨ ماده

بر کیمسه دیکرك ترلاسنی غصباً نطس ایتدکدنصکره صاحبی ترلایی الدقده اول کمسنه نطس عملی مقابلنده اجرت مطالبه ایده مز

٩٠٩ ماده

بر کمسنه سو پرندی یاخود دیکر نسنه وضع ایله برینك عرصه سنی اشغال ایتسه قویدیغی شیئی رفع ایله عرصه یی تخلیه ایتمك اوزره کندویه جبر اولنور

(فصل ثالث)

(غاصب الغاصبك حكمى بياننده‌در)

٩١٠ ماده

غاصب الغاصب عين غاصب حكمنده‌در

بناء عليه مال مغصوبى غاصبدن شخص آخر غصب ايله اتلاف ايلديكى ياخود يدنده تلف اولديغى تقديرده مغصوب منه ديلرسه غاصب اوله وديلرسه غاصب ثانى‌يه تضمين ايتديرر وديلرسه قيمت مغصوبك برمقدارينى اوله وديكر مقدارينى ثانى‌يه تضمين ايتديره بيلور

وغاصب اوله تضمين ايتديرديكى تقديرده اودخى غاصب ثانى‌يه رجوع ايدر اما ثانى‌يه تضمين ايتديرديكى تقديرده ثانى اوله رجوع ايده‌مز

٩١١ ماده

غاصب الغاصب مال مغصوبى غاصب اوله رد ايتدكده يالكز كندوسى ومغصوب منهه رد ايتدكده ايكيسى دخى برى اولور

(باب ثانی)

(اتلاف بیانده اولوب درت فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(مباشرة اتلاف حقنده‌در)

٩١٢ ماده

برکسنه دیکرک کرک کندوسنده وکرک امینی یدنده اولان مالنی کرک قصداً وکرک من غیر قصد اتلاف ایتسه ضامن اولور

اما غاصب یدنده‌کی مال مغصوبی آخر کسنه اتلاف ایتسه مغصوب منه مخیردر دیلرسه غاصبه تضمین ایتدیروب او دخی متلفه رجوع ایدر ودیلرسه متلفه تضمین ایتدیروب متلف بوصورتده غاصبه رجوع ایده‌مز

٩١٣ ماده

برینک ایاغی قایوب ده دوشه‌رک آخرک مالنی اتلاف ایتسه ضامن اولور

٩١٤ ماده

برکسنه کندو مالی ظنیله دیکرک مالنی اتلاف ایتسه ضامن اولور

٩١٥ ماده
بر کمسنه دیکرک البسه سنی چکوبده یرتسه تمام قیمتنی
ضامن اولور اما البسه یه تشبث ایدوبده صاحبی
چکمکله یرتسه نصف قیمتنی ضامن اولور
کذلك بر کیمسه دیکرک اتکی اوزرینه اوتوروبده صاحبی
بیلمیه‌رك قالقمغله البسه‌سی یرتلسه او کمسنه البسه‌نك
نصف قیمتنی ضامن اولور
٩١٦ ماده
بر صبی دیکرک مالنی اتلاف ایتسه کندو مالندن ضمان
لازم کلور مالی یوق ایسه حال یسرینه انتظار اولنور
ولیسنه تضمین ایتدیرلمز
٩١٧ ماده
بر کیمسنه دیکرک مالنه قیمتجه بر کونه نقصان کتورسه
نقصان قیمتنی ضامن اولور
٩١٨ ماده
بر کیمسه دیکرک خانه ودکان مثلو عقارینی بغیر حق هدم
ایتسه صاحبی مخیردر . دیلرسه انقاضنی هدم ایدن
کیمسه‌یه ترك ایدرك مبنیا قیمتنی تضمین ایتدیرر و دیلرسه
اول عقارك مبنیا قیمتندن انقاضك قیمتنی تنزیل و قیمت
باقیه‌یی تضمین ایله برابر انقاضی دخی الیقور

فقط غاصب انی کالاول بنا ایدیورسه ضماندن بری اولور

٩١٩ ماده

بر محلده حریق وقوعبولمغله برکیمسه برخانه‌یی صاحبنك اذنی اولمقسزین یقوبده اوراده حریق منقطع اولدقده اکر امر ولی‌الامر ایله یقمش ایسه ضمان لازم کلمز و اکر خود بخود یقمش ایسه ضامن اولور

٩٢٠ ماده

برکیمسه آخرك باغچه‌سنده‌کی اشجاری بغیر حق قطع ایتدکده صاحبی مخیردر · دیلرسه اول اشجارك قائما قیمتلرینی اخذ ایله اشجار مقطوعه‌یی قاطعه ترك ایدر · و دیلرسه قائماً قیمتلرندن مقطوعاً قیمتلرینی بالتنزیل باقی مبلغ ایله برابر اشجار مقطوعه‌یی دخی الیقور

مثلا اشجار قائم اوله‌رق باغچه‌نك قیمتی اون بیك وبلا اشجار قیمتی بشبیك و اشجار مقطوعه‌نك قیمتی ایکبیك غروش اولسه صاحبی مخیردر · دیلرسه اشجار مقطوعه‌یی قاطعه ترك ایله بشبیك غروش الور ودیلرسه اوچ بیك غروشله برابر اشجار مقطوعه‌یی دخی الیقور

٩٢١ ماده

برکیمسه مظلوم اولمغله آخره ظلم ایتمکه صلاحیتی اولەماز

مثلا بری دیکرك مالنی اتلاف ایتمکله او دخی بالمقابله انك مالنی اتلاف ایتسه ایکیسی دخی ضامن اولدیغی کبی بر قبیله‌دن بری دیکر قبیله‌دن برشخصك مالنی اتلاف ایتمکله او دخی اولکی قبیله‌دن دیکر برینك مالنی اتلاف ایلسه هر بری تلف ایتدیکی مالی ضامن اولور · نتکم برکیمسه الدانوب‌ده آخردن بر قلب آقچه السه آنی بشقه سنه سورمکه صلاحیتی اوله‌ماز

(فصل ثانی)

(تسبباً اتلاف بیاننده در)

٩٢٢ ماده

برکیمسه تسبباً برینك مالنی اتلاف یاخود قیمتنی تنقیص ایتسه یعنی کندوسنك فعلی بر مالك تلفنه یاخود نقصان قیمتنه سبب مفضی اولسه ضامن اولور

مثلا بری دیکرکمسنه‌نك اثوابنه صاریلوب‌ده مجادله ایدرکن اول کمسنه‌نك اوزرندن برشی دوشوب تلف اولسه یاخود سقطلانسه صاریلان کیمسه ضامن اولور

وکذا برکیمسه دیکرك تارلا و باغچه‌سنك صوینی بغیر حق سد ایدوب‌ده مزروعات ومغروساتی قوریوب تلف اولسه یاخود صوینی طاشیروب‌ده دیکرك تارلاسنی صو باصه‌رق

مزروعاتی تلف اولسه اول کیمسه ضامن اولور
کذلك بر کیمسه دیکر یك اخورینك قپوسنی آچوبده
ایچندهکی حیوان فرار ایله ضایع اولسه یاخود قفسنك
قپوسنی آچوبده ایچندهکی قوش اوچسه ضامن اولور

٩٢٣ ماده

بر بنك حیوانی بر کیمسهدن اورکوبده فرار ایله ضایع
اولسه ضمان لازم کلمز ٠ اما اول کیمسه حیوانی قصداً
اورکتمش ایسه ضامن اولور

وکذا بر صیاد آوه تفنك آتوبده سسندن دیکرك حیوانی
اورکهرك فرار ایدرکن دوشوب تلف یاخود ایاغی سقط
اولسه ضامن اولماز اما حیوانی اورکتمك قصدیله تفنك
اتمش ایسه ضامن اولور (٩٣) مادهیه باق

٩٢٤ ماده

تسببك بر وجه بالا موجب ضمان اولمسنده تعدی شرطدر
یعنی متسببك بر ضرری ضامن اولمسی اول ضرره
مفضی اولان فعلی حقسز اولهرق ایشلمش اولمسی ایله
مشروطدر

مثلا بر کیمسه بلا اذن ولی الامر طریق عامده بر قویی
قازوبده اورایه دیکرك حیوانی دوشهرك تلف اولسه
ضامن اولور ٠ اما کندو ملکنده قازمش اولدیغی

قویی یه دیکرك حیوانی دوشـەرك تلف اولسه ضامن اولماز .

٩٢٥ ماده

بری بر شیئك تلفنه سبب اولان بر ایش ایشلمش اولدیغی حالده آره یه بر فعل اختیاری حیلولت ایلسه یعنی بشقه بر کیمسـه اول شیئ‌ٔ مباشرة اتلاف ایتسـه اول فعل اختیاری صاحبی اولان فاعل مباشر ضامن اولور

(٩) ماده یه باق

(فصل ثالث)

(طریق عامده احداث اولنان شیلره دائردر)

٩٢٦ ماده

هر کسك طریق عامده حق مروری واردر . فقط بشرط السلامه‌در

یعنی ممکن التحرز اولان حالاتده بشقه‌سنه ضرر ویرمامك شرطیله مقیددر . بنـاء علیه طریق عامده برحـالك ارقه‌سنده‌کی یوکی دوشوبده برینـك مالنی تلف ایتسـه حـال ضـامن اولور . نته‌کیم تیمورجی دکانـنده تیمور دوکرکن قیغلجم صیچرایوبده طریق عامده مرور ایدن بر کیمسه‌نك البسه‌سنی احراق ایلسه تیمورجی ضامن اولور

٩٢٧ ماده

اذن ولی الامر اولمدقجه کمسنه طریق عامده بیع وشرا ایچون اوتوره ماز • وبلا اذن برشی وضع واحداث ایده مز • وایدرسه اندن تولد ایدن ضرر وزیانی ضامن اولور

بناء علیه برکیمسه طریق عام اوزره کرسته یاخود طاش یغوبده اوزرینه دیکرك حیوانی باصوب سورچه رك تلف اولسه اول کیمسه ضامن اولور • کذلك برکیمسه طریق عامه یاغ کبی برقایغین نسنه دوکوبده دیکرك حیوانی قایوب تلف اولسه اول کمسنه ضامن اولور

٩٢٨ ماده

برینك دیواری یقلوبده دیکره بر ضرر ایراث ایتسه ضمان لازم کلمز • فقط اوجه اول دیوار مائل انهدام اولوبده اکا دیکر بر کیمسه دیواریکی هدم ایت دیو تقدم وتنبیه ایدوبده دیواری هدم ایده جك قدر وقت کچمش ایسه اول حالده ضمان لازم کلور •

شو قدر که اول کیمسه حق تقدم وتنبیه اصحابندن اولمق شرطدر

شویله که اول دایور اکر قومشونك خانه سی اوزرینه یقلمش ایسه تقدم ایدن کیمسه اول خانه نك سکاننده ن

اولمليدر خارجدن برينك تقـدم وتنبيهى مفيد اولماز ·
واكر طريق خاص اوزره ييقلمش ايسه تقدم ايدن كيمسه
اول طريقده حق مروری اولان كساندن اولمق لازمدر ·
واكرطريق عام اوزرينه ييقلمش ايسه هركيم اولورايسه
اولسون تقدمه حق واردر

(فصل رابع)

(جنايت حيوان حقنده در)

٩٢٩ ماده

برحيوانك كندولكندن اولهرق ايتديكى ضررى صاحبى
ضامن اولماز · (٩٤) ماده يه باق
فقط بر حيوان بر كيمسه نك مالنى استهلاك ايدركن اول
حيوانك صاحبى كورو بده منع ايتمز ايسه ضامن اولور
و برده ثور نطوح يعنى سوسكن اوكوز وكلب عقور يعنى
طالايجى كلب كبى ضررى متعين بر حيوان اولو بده
صاحبنه محـلهسى يا قريه سى اهاليسـندن برى حيوانى
ضبط ايت ديو تقـدم ايتمشـكن صاحبى صاليويرو بده
بر كمسـه نك حيوانى يا ديكر مالنى تلف ايتسه صاحبى
ضامن اولور

٩٣٠ ماده

بركيمسـه كرك راكب اولسون وكرك اولمسـون كندو

ملکنده ایکن حیوانی اوك ایاغی یاخود باشی و یاقویروغی ایله چارپه‌رق و یاخود ارقه ایاغیله دپه‌رك آخرکمسنه‌یه ضرر ایتسه صاحبی ضامن اولماز

٩٣١ ماده

برکیمسه دیکرك ملکنه حیوانني ادخال ایتدکده صاحبنك اذنیله ادخال ایتمش ایسه کندو ملکنده بولنمش کبی عد اولنه‌رق مادهٔ آنفده بیان اولنان صورتلرده حیوانك جنایتنی ضامن اولماز

واکر صاحبنك اذنی اولقسزین ادخال ایتمش ایسه کرك راکب اولسون وکرك قائد یعنی یدیجی یا سائق یعنی سوریجی اولسون و کرك حیوانك یاننده بولنمسون هر حالده اول حیوانك ایتدیکی ضرر و زیانی ضامن اولور

اما حیوان بوشانوب کندو ملکندن اوله‌رق برینك ملکنه دخول ایله بر ضرر ایتسه صاحبی ضامن اولماز

٩٣٢ ماده

هرکسك طریق عامده حیوانیله دخی مروره حق واردر

بناء علیه برکیمسه طریق عامده حیواننه راکب اولوب کیدرکن ممکن التحرز اولمیان ضرروزیانی ضامن اولماز

مثلا حیوانك اياغندن توز و چامور صیچرايو بده دیكرك البسه سنی لكه دار ایلسه ياخود ارقه اياغیله دپوب و يا قو يروغیله چارپوبده بر ضرر ایتسه ضمان لازم كلمز . اما مصادمه سندن يا اوك اياغيله ياخود باشيله چارپمسندن وقوعه كلان ضرر و زيانی راكب اولان كيمسه ضامن اولور

٩٣٣ ماده

طريق عامده قائد و سائق دخی راكب كبيدر

يعنی انلر دخی آنجق راكبك ضامن اولديغی ضرری ضامن اولورلر

٩٣٤ ماده

بر كيمسه نك طريق عامده حيوانی طوردیرمغه ياخود باغلامغه حقی يوقدر

بناء عليه بر كيمسه طريق عامده حيوانی طوردیرسه ياخود باغلاسه كرك اوك ويا ارقه اياغيله دپسون و كرك سائر صورتله ضرر ايتسون اول كيمسه هرحالده اول حيوانك جنايتنی ضامن اولور . اما آت بازاری وكرا باركيرلرينك طورديغی محللر كبی حيوان طورمغه اعداد وتعيين اولنمش اولان يرلر مستثنادر

ماده ٩٣٥

بر كيمسه حيوانني باشى بوش طريق عامه صاليويرسه اول حيوانك ايتديكى ضررى ضامن اولور

ماده ٩٣٦

بر كيمسه‌نك راكب اولديغى حيوان اوك ياخود ارقه اياغيله كندو ملكنده وكرك سائر محلده برشيئك اوزرينه باصوبده تلف ايتسه راكب اولان كيمسه اول شيئى مباشرةً اتلاف ايتمش عد اولنه‌رق هرحالده ضامن اولور

ماده ٩٣٧

آت كم آلميوبده راكبى باشنى ضبط ايده‌ميه‌رك بر ضرر ايتسه ضمان لازم كلمز

ماده ٩٣٨

بر كيمسه كندو ملكنده حيوانني باغلامش اولديغى حالده ديكر برى كلوبده بلا اذن اورايه حيوانني باغلاديغى صورتده صاحب ملكك حيوانى آنى دپوب تلف ايتسه ضمان لازم كلمز ٠ واكر اول حيوان صاحب ملكك حيوانني تلف ايتسه صاحبى ضامن اولور

ماده ٩٣٩

بر محلده حيوان باغلامغه حق اولان ايكى كمسنه

حیوانلرینی باغلادقلرنده حیوانلرك بری دیكرینی تلف ایتسه ضمان لازم كلمز

مثلا بر خانه‌ده مشترك اولان ایكی كشی حیوانلرینی بر محله باغلایوبده برینك حیوانی دیكرینك حیوانی تلف ایتسه ضمان لازم كلمز

۹٤۰ ماده

ایكی كشی كندولرینك حیوان باغلامغه حق اولمیان برده حیوانلرینی باغلایوبده اول باغلایانك حیوانی دیكرلك حیوانی تلف ایتسه ضمان لازم كلمز . وصكره باغلایانك حیوانی اولكینك حیوانی تلف ایتسه ضمان لازم كلور

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ۲۳ ربیع الاخر سنه ۱۲۸۹

عمر خلوصی	احمد جودت
امین الفتوی	وكیل درس
السید خلیل	السید خلیل

عن اعضای دیوان احكام عدلیه قاضی دارالخلافة العلیه

احمد حلمی	سیف الدین
مدیر معلمخانهٔ نواب	قسام عسكری
السید یونس وهبی	احمد خالد

عن اعضای جمعیت

عبداللطیف شكری

كتاب الحجر والاكراه والشفعه

صورت خط همایون

(موجبنجه عمل اولنه)

(کتاب تاسع)

(حجر واکراه وشفعه بیانده اولوب برمقدمه ایله)

(اوچ بابی حاویدر)

(مقدمه)

(حجر واکراه وشفعه یه متعلق اصطلاحات فقیه)

٩٤١ ماده

حجر . برشخص مخصوصی تصرف قولیسندن منعدرکه بعد الحجر اول شخصه محجور دنیلور

٩٤٢ ماده

اذن . حجری فك ایتمك وحق منعی اسقاط ایلمکدرکه اذن ویریلان شخصه مأذون دنیلور

٩٤٣ ماده

صغیرغیرممیز . بیع وشرایی فهم ایتمیان یعنی ملکیتی بیعك سالب و شرانك جالب اولدیغنی بیلمیان واونده بش الدانق کبی غبن فاحش اولدیغی ظاهر اولان برغبنی غبن یسیردن تمیز وتفریق ایلمیان چوجق اولوب بونلری تمیز ایدن چوجغه صغیرممیز دینلور

ماده ٩٤٤

مجنون ایکی قسمدر . بری مجنون مطبقدرکه جنونی جمیع اوقاتی مستوعب اولان کیمسه‌در . دیکری مجنون غیر مطبقدر که کاه مجنون اولوب کاه افاقت بولان کیمسه در

ماده ٩٤٥

معتوه . اول مختل الشعور اولان کیمسه‌در که فهمی قلیل وسوزی مشوش وتدبیری فاسد اولور

ماده ٩٤٦

سفیه . مالنی بیهوده یره صرف ایله ومصارفنده تبذیر واسراف ایله اضاعه واتلاف ایدن کیمسه‌در

ابله وساده دل اولمق حسبیله کار وتمتع یولنی بیله‌میوبده اخذ واعطاسنده الدانه کلان کیمسه‌لر دخی سفیه عد اولنور

ماده ٩٤٧

رشید . مالنی محافظه خصوصنده تقید ایدرك سفه وتبذیردن توقی ایدن کیمسه‌در

ماده ٩٤٨

اکراه . برکمسنه‌یی اخافه ایله رضاسی اولمقسزین بر ایش ایشلمك اوزره بغیر حق اجبار ایتمکدر که اول کمسنه‌یه رانك فحیله مکره واجبار ایدن کیمسه‌یه مجبر

واول ایشه مکره علیه وخوفی موجب اولان شیئه مکره به دینلور.

٩٤٩ ماده

اکراه ایکی قسمدر ۰ قسم اول اکراه ملجیدر که اتلاف نفس یاقطع عضو یاخود بونلردن برینه مؤدی اولور ضرب شدید ایله اولان اکراهدر ۰ قسم ثانی اکراه غیر ملجیدر که یالکز غم والمی موجب اولور ضرب وحبس کبی شیلرله اولان اکراهدر

٩٥٠ ماده

شفعه ۰ بر ملك مشترایی مشترییه هر قاچه مال اولدیسه اول مقدار ایله تملك ایتمکدر

٩٥١ ماده

شفیع ۰ حق شفعه سی اولان کیمسه در

٩٥٢ ماده

مشفوع ۰ حق شفعه نك تعلق ایلدیکی عقار در

٩٥٣ ماده

مشفوع به ۰ شفیعك مابه الشفعه اولان ملکیدر

٩٥٤ ماده

خلیط ۰ صو حصه سی و یول حصه سی کبی حقوق ملکده مشارك دیمکدر

٩٥٥ ماده

شرب خاص . اشخاص معدوده یه مخصوص اولان ماء جاریه‌ده کی حق شربدر اما عموماک منتفع اولدیغی نهرلردن صو آلمق شرب خاص قبیلندن دکلدر

٩٥٦ ماده

طریق خاص . چیقماز زقاق دیمکدر

(باب اول)

(حجره متعلق مسائل بیانده اولوب درت فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(صنوف و احکام محجورین بیانده در)

٩٥٧ ماده

صغیر و مجنون و معتوه ذاتا محجورلردر

٩٥٨ ماده

سفیه اولان کیمسه حاکم طرفندن حجر اولنه بیلور

٩٥٩ ماده

مدیون دخی غرمانک طلبیله حاکم طرفندن حجر اولنه بیلور

٩٦٠ ماده

مواد آتفه‌ده ذکر اولنان محجورینک بیع و شرا کبی

متصرفات قوليه لری معتبر اولمز ایسه ده کندو فعللرندن نشئت ایدن ضرر و زیانی ضامن اولورلر

مثلا بر چوجق غیر ممیز اولسه بیله بر ینك مالنی اطلاف ایتدکده ضمان لازم کلور

٩٦١ ماده

سفیه و مدیون حاکم طرفندن حجر اولندقده سببی ناسه بیان ایله اشهاد و اعلان اولنور

٩٦٢ ماده

حاکم طرفندن حجری مراد اولنان کیمسه نك حضوری شرط اولمیوب غیاباً دخی حجری صحیح اولور

فقط خبر حجرك اول کیمسه یه وصولی شرطدر . حجر اولندیغی خبری کندوسنه واصل اولمدقجه منحجر اولمیوب اولوقته قدر واقع اولان عقود و اقراری معتبر اولور

٩٦٣ ماده

فاسق اولان کمسنه مالنی تبذیر و اسراف ایتدکجه مجرد فسق سببیله حجر اولنه‌مز

٩٦٤ ماده

طبیب جاهل کبی عمومه مضرتی اولان بعض کسان دخی حجر اولنور

فقط بونده حجردن مراد اجرای عملدن منع دیمکدر یوخسه تصرفات قولیه‌دن منع معناسنه دکلدر

٩٦٥ ماده

برکیمسه بر چارشوده صنعت یا تجارت اجرا ایدوبده اول صنعت یا تجارت اربابی بزم کار و کسبمزه خلل کلیور دیو اول کیمسه‌یی صنعت و یا تجارتنی اجرادن حجر و منع ایتدیره مزلر

(فصل ثانی)

(صغیر و مجنون و معتوهه متعلق مسائل بیا‌نده در)

٩٦٦ ماده

صغیر غیر ممیزك ولیسی اذن ویرسه بیله انك تصرفات قولیه‌سی اصلا صحیح اولمز

٩٦٧ ماده

صغیر ممیزك قبول هبه و هدیه کبی حقنده نفع محض اولان تصرفی ولیسنك اذن واجازتی اولمسه بیله معتبردر . وآخره برشی هبه ایتمك کبی حقنده ضرر محض اولان تصرفی ولیسنك اذن واجازتی اولسه بیله معتبر اولماز

اما ذاتاً نفع ایله ضرر بیننده دائر اولان عقودی

ولیسنك اجازتنه موقوفاً منعقد اولور ۰ ولیسی دخی اجازت ویروب ویرمامكده مخیردر ۰ شویله كه صغیر حقنده فائده‌لو كورر سه مجیز اولور كورمز ایسه مجیز اولماز

مثلا بر صغیر ممیز بلا اذن برمال صاتسه ولو كه دیكرندن زیاده ثمن ایله صاتمش اولسه بیله بیعك نفاذی ولیسنك اجازتنه موقوفدر ۰ زیرا عقد بیع ذاتاً نفع ایله ضرر بیننده متردد اولان عقوددندر

٩٦٨ ماده

صغیر ممیزی تجربه ایچون مالنك برمقداری ولیسی كندوسنه تسلیم ایله اخذ واعطایه اذن ویره بیلور ۰ ورشدی تحقق ایدر ایسه باقی اموالنی دخی كندوسنه دفع وتسلیم ایلر

٩٦٩ ماده

ربح قصد اولندیغنه دلالت ایدن عقد مكررلر اخذ واعطایه اذندر

مثلا بر صغیره ولیسنك الیش ویرش ایت یاخود فلان جنس مالی آل صات دیمسی اخذ واعطایه اذن دیمكدر ۰ اما وار چارشودن فلان شیئ آل یاخود فلان شیئ صاتیویر دیمسی كبی یالكز برعقدك اجراسی امر ایتمسی

اخذ واعطایه اذن دیمك اولیوب بلكه عرف وعادت اوزره اول صغیری توكیلا استخدام قبیلندن عد اولنور

٩٧٠ ماده

ولینك اذنی زمان ومكان وبرنوع اخذ واعطا ایله تقیید وتخصص ایتمز

مثلا بركون یاخود برآی ایچون اذن ویرسه صغیر ممیز علی الاطلاق مأذون اولوب ولیسی انی حجر ایتدیكجه مؤبدا مأذون قالور

وكذا فلان چارشوده الیش ویرش ایت دیسه هر یرده اخذ واعطایه مأذون اولور كذلك فلان جنس مالی آل صات دیسه هرجنس اموالی الوب صاته بیلور

٩٧١ ماده

اذن صراحة اولدیغی كبی دلالة دخی اولور

مثلا برصغیر ممیزی ولیسی الیش ویرش ایدركن كوردكده سكوت ایدوبده منع ایتمسه دلالة اذندر

٩٧٢ ماده

برصغیره ولیسی طرفندن اذن ویرلدكده تحت اذنده داخل اولان خصوصاتده بالغ منزله سنده اولور ۰ وبیع واجاره كبی عقودی معتبر اولور

٩٧٣ ماده

بر صغیره اذن ویرمش اولان ولیسی بعده آنی حجر ایله اول اذنی ابطال ایده بیلور . فقط نوجهله اذن ویرمش ایسه ینه اول وجهله حجر ایتمسی شرطدر

مثلا بر صغیره ولیسی اخذ واعطا ایچون اذن عام ویروبده چارشونی خلقنک معلومی اولدقدن صکره آنی حجر ایده جك اولدقده حجری دخی اولوجهله عام اولوبده اول چارشو خلقنك اکثریسنك معلومی اولمق شرطدر یوخسه کندو خانه سنده ایکی اوچ کشینك محضرنده حجر ایتمسی صحیح اولماز

٩٧٤ ماده

صغیرك بوبابده ولیسی اولا باباسی ثانیاً باباسی فوت اولمش ایسه وصی مختاری یعنی باباسنك حال حیاتنده اختیار ونصب ایتمش اولدیغی وصی ثالثاً وصی مختار دخی وفات ایدرسه انك حال حیاتنده نصب ایلدیکی وصی رابعاً جد صحیحی یعنی صغیرك باباسنك باباسی یاخود باباسنك باباسی باباسی خامساً اشبو جدك حال حیاتنده اختیار ونصب ایلمش اولدیغی وصی سادساً اول وصینك نصب ایلدیکی وصی سابعاً حاکم یاخود وصی منصوبی یعنی حاکمك نصب ایلدیکی وصی در

اما قرنداش و عموجه و سائر اقرابانك وصی اولمدقلری حالده اذن ویرملری جائز اولماز

ماده ٩٧٥

حاکم بر صغیر ممیزك تصرفنده منفعت کوردیکی حالده اذن مقدم اولان ولی اذندن امتناع ایتسه حاکم بو خصوصده اول صغیره اذن ویره بیلور و دیکر ولیسی ارتق انی حجر ایده مز

ماده ٩٧٦

بر صغیری مأذون ایدن ولی فوت اولدقده ویرمش اولدیغی اذن باطل اولور . فقط حاکمك اذنی وفاتیله یاخود عزلیله باطل اولماز

ماده ٩٧٧

بر حاکمك مأذون ایتدیکی صغیری ینه اول حاکم یاخود خلفی حجر ایده بیلور . یوخسه باباسی یاخود دیکر ولیسی حاکمك وفاتی یاخود عزلی اولورسه ینه آنی حجر ایده مز

ماده ٩٧٨

معتوه اولان کیمسه صغیر ممیز حکمنده در

ماده ٩٧٩

مجنون مطبق صغیر غیر ممیز حکمنده در

٩٨٠ ماده

مجنون غیر مطبقك حال افاقتنده اولان تصرفاتی عاقلك تصرفی کبیدر

٩٨١ ماده

بر چوجق بالغ اولدقده مالنك كندوسنه اعطاسی خصوصنده استعجال اولنمیوب تأنی ایله تجربه اولنملیدر رشید اولدیغی تحقق ایدر ایسه اول وقت اموالی كندوسنه و یریلور

٩٨٢ ماده

بر چوجق غیر رشید اولەرق بالغ اولور ایسه رشدی تحقق ایتدكجه مالی كندوسنه ویرلمیوب كما فی السابق تصرفدن منع اولنور

٩٨٣ ماده

بر صغیرك رشدی ثابت اولمدین اموالی وصیسی طرفندن كندوسنه ویریلوب بعده اول صغیرك یدنده ضایع اولسه یاخود صغیر اتلاف ایتسه وصی ضامن اولور

٩٨٤ ماده

بر صغیرك بلوغی اوزرینه مالی كندوسنه ویریلوب بعده سفیه اولدیغی تحقق ایتسه حاكم طرفندن حجر اولنور

٩٨٥ ماده

حد بلوغ احتلام و احبال (یعنی کبه ایلك) وحیض و حبل (یعنی کبه اولمق) ایله ثابت اولور

٩٨٦ ماده

سن بلوغك مبدئی ارککده تام اون ایکی وقیزده تام طقوز ومنتهاسی ایکیسنده دخی تام اون بش یاشدر و بر ارکك اون ایکی و بر قیز طقوز یاشنی تکمیل ایدوبده بالغ اولمسه بالغ اولنجیه دك مراهق ومراهقه دینلور

٩٨٧ ماده

منتهای سن بلوغه وارمش ایکن کندوسنده آثار بلوغ ظاهر اولمیان کیمسه حکما بالغ عد اولنور

٩٨٨ ماده

مبدأ سن بلوغه وارمیان بر چوجق بالغم دیو دعوی ایلسه قبول اولنماز

٩٨٩ ماده

بر مراهق یاخود مراهقه حضور حاکمده بالغ اولدیغنی اقرار ایتدکده جثه سنك بلوغه تحملی اولمامق حسبیله ظاهر حال کندوسنی مکذب اولور ایسه بو اقراری تصدیق اولنماز و اکر جثه سنك بلوغه تحملی اولوبده

ظاهر حال کندوسنی تکذیب ایتمز ایسه تصدیق اولنور و عقود و اقراری نافذ و معتبر اولور • و بر مدت صکره بن اولوقت یعنی حین اقرارده بالغ دکل ایدم دیو بعدالاقرار واقع اولان تصرفات قولیه‌سنی فسخ ایتمک ایستسه اکا التفات و اعتبار اولنماز

(فصل ثالث)

(سفیه محجور حقنده در)

۹۹۰ ماده

سفیه محجور معاملاتده صغیر ممیز کبیدر • فقط سفیهك ولیسی آنجق حاکمدر • انك اوزرنده اب وجدینك و وصیلرینك حق ولایتی یوقدر

۹۹۱ ماده

سفیهك بعد الحجر معاملاتجه تصرفات قولیه‌سی صحیح اولماز ایسه ده قبل الحجر تصرفاتی سائر ناسك تصرفاتی کبیدر

۹۹۲ ماده

سفیه محجورك کرك کندو و کرك نفقه‌سی اوزرینه لازم اولنلر کندوسنك مالندن انفاق اولنورلر

٩٩٣ ماده
سفيه محجور برمالنى صاتسه نافذ اولماز ايسه‌ده حاكم منفعت كورر ايسه اجازت ويرر

٩٩٤ ماده
سفيه محجورك آخره دين اقرارى مطلقا صحيح اولماز . يعنى كرك وقت حجرده موجود وكرك بعد الحجر حادث اولان اموالى حقنده اقرارينك تأثيرى اولماز

٩٩٥ ماده
سفيه محجور اوزرنده اولان حقوق ناس كندوسنك مالندن تأديه اولنور

٩٩٦ ماده
سفيه محجور آقچه استقراض ايدوبده كندو نفقه‌سنه صرف ايتدكده اكر قدر معروف اوله‌رق صرف ايتمش ايسه حاكم اول آقچه‌يى انك مالندن تأديه ايلر . واكر فضله صرف ايتمش ايسه حاكم نفقه‌سى مقدارينى محسوب ايدوب فضله‌سنى ابطال ايلر

٩٩٧ ماده
سفيه محجور كسب صلاح ايتدكده حاكم طرفندن حجرفك اولنور

(فصل رابع)

(مدیون محجور حقنده‌در)

٩٩٨ ماده

مدیونك قدرتی وار ایکن دینك اداسنده مماطله ایلدیکی نزد حاکمده ظاهر اولوبده دائنلری دخی مالی صاتیله‌رق دینك تأدیه‌سنی حاکمدن طلب ایتدکارنده حاکم آنی حجر ایدر
وکندوسی مالنی صاتوبده دینی ایفـادن امتناع ایتدیکی تقدیرده حاکم انك مالنی صاتوب دینی تأدیه ایلر
شویله که مدیون حقنده بیعی اهون اولاندن بدأ ایله‌صکره ده بوترتیب اوزره اهونی تقدیم ایدرك ابتدا نقودندن باشـلایوب وفا ایتمز ایسه عروضنی وعروضی دخی وفا ایتمز ایسه عقارینی صاتار

٩٩٩ ماده

مدیون مفلس یعنی دیونی مالـنه مسـاوی یاخود ازید اولوبده غرماسی تجارتله مالنك ضایع اولمسندن ویاخود مالنی قاچرمسندن ویا آخرك اوزرینه چکورمسندن خوف ایله حاکمه مراجعت ایدرك مالنـده تصرفدن یاخود آخره بورج اقرارندن حجر اولنمسـنی طلب ایتـدکارنده حاکم اول کیمسه‌یی حجر ایدر ٠ واموالنی صاتوب اثماننی

بين الغرما تقسيم ايلر . فقط كندوسنه بر يا ايكى قات البسه ترك اولنور

شو قدر كه اول مديونك قيمتلو البسه سى اولوبده مادونى ايله اكتفا قابل اولور ايسه اول البسه دخى صاتيلوب ثمندن كندوسنه برقات اوجوز البسه النه رق باقيسى غرمايه ويريلور كذلك برقوناغى اولوبده مادونى اكا كفايت ايدر ايسه اول قوناق صاتيلوب ثمندن حالنه مناسب برمسكن النور وباقيسى غرمايه اعطا اولنور

٩٠٠٠ ماده

مديون مفلسك مدت محجوريتنده كرك كندو وكرك اوزرينه نفقه سى لازم اولان كسنه لر كندوسنك مالندن انفاق اولنور

١٠٠١ ماده

دين ايچون حجر انجق مديونك وقت حجرده موجود اولان مالنه تأثير ايدر اما بعد الحجر النه كچن ماله تأثيرى اولماز

١٠٠٢ ماده

هبه وصدقه وثمن مثلندن نقصانه مال صاتمق كبى هرنه كه غرمانك حقنى ابطاله مؤدى اوله حجر انده مؤثر اولور

بنــاء عليه مديون مفلســك حقوق غرمايه مضر اولان عقودى وسـائر تصرفات وتبرعاتى وقت حجرده موجود اولان اموالى حقنـده معتبر اولـماز · اما بعـد الحجر اكتساب ايلديكى اموالى حقندهمعتبراولور · وبشقه سنه بورج اقرار ايتدكده وقت حجرده موجود اولان اموالى حقنده معتبر اولماز · اما بعد زوال الحجر معتبر اولور واولوقت ادا ايلمك اوزره مديون قالور وبردهٔ بعدالحجر مال قازانور ايسهاندن ويرلمك اوزره اقرارى نافذ اولور

(باب ثانى)

(اكراهه متعلق مسائل بياننده‌در)

١٠٠٣ ماده

مجبرك تهديدينى ايقاعه مقتدر اولمسى شرطدر

بناء عليه تهديدينى ايقاع واجرايه مقتدر اولميان كيمسه‌نك اكراهى معتبر اولماز

١٠٠٤ ماده

مكره بهك وقوعنده مكرهك قورقسى يعنى مكره عليهى ايشلمديكى تقديرده مجبرك مكره بهى اجراايده‌جكنه كندوسنجه ظن غالب حاصل اولمسى شرطدر

١٠٠٥ ماده

مکره اکر مکره علیهی مجبرك یاخود آدمنـك حضورنده ایشلر ایسه اکراه معتبر اولور . اما مجبرك یاخود آدمنك غیابنده ایشلرایسه اکراهك زوالندن صکره طوعا ایشلمش اوله‌جغی جهتله بو اکراه معتبر اولماز

مثلا بر کیمسه دیکره مالنی صاتمق اوزره اکراه ایدوبده مکره انك غیابنده طرفندن برآدمی دخی اولمدیغی حالده واروب مالنی صاتسه اکراه معتـبر اولمیوب بیعی صحیح ومعتبر اولور

١٠٠٦ ماده

اکراه معتـبر ایله وقوعبولان بیع وشرا وایجـار وهبه و فراغ و عن مال صلح و اقرار وابراء وتأجیل دین واسقاط شفعه معتبر اولماز . کرك اکراه ملجی اولسون وکرك اکراه غیر ملجی اولسون . فقط مکره بعدزوال الاکراه مجیز اولورسه اول حالده معتبر اولور

١٠٠٧ ماده

اکراه ملجی بروجه بالا تصرف قولیه‌ده معتبر اولدیغی کبی تصرفات فعلیه‌ده دخی معتبر اولور . اما اکراه غیر ملجی یالکز تصرفات قولیه‌ده معتبر اولوب تصرفات فعلیه‌ده معتـبر اولماز بنـاء علیه برکیمسـه دیکره فلانك

مالنی اتلاف ایت یوخسه سنی قتل ایدرم یاخود بر عضوکی
کسرم دیو بده مکره دخی اتلاف ایتسه اکراه معتبر
اولوب ضمان انجق مجبره لازم کلور • اما فلانك مالنی
اتلاف ایت یوخسه سنی ضرب یا حبس ایدرم دیو بده
او دخی اتلاف ایتسه اکراه معتبر اولمیوب ضمان انجق
متلفه لازم کلور

(باب ثالث)

(شفعه بیانده اولوب درت فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(مراتب شفعه بیانده در)

۱۰۰۸ ماده
اسباب شفعه اوچدر • اولکیسی نفس مبیعده مشارك
اولمقدر • نته کیم ایکی کیمسه نك بر عقارده شایعا
اشتراکلری کبی
ایکنجیسی حق مبیعده خلیط اولمقدر • نته کیم حق شرب
خاص و طریق خاصده اشتراك کبی
مثلا حق شرب خاصده اشتراکلری اولان باغچه لردن
بریسی صاتلدقده دیکر باغچه لر اصحابی هب شفیع اولورلر
کرك جار ملاصق اولسونلر و کرك اولمسونلر

کذلك قپوسی طریق خاصه آچیلان بر خانه صاتلدقده اول طریق خاصه قپوسی اولان دیکر خانه‌لر اصحابنك کافه‌سی شفیع اولور کرك جار ملاصق اولسونلر وکرك اولمسونلر ۰ اما عمومك منتفع اولدیغی بر نهردن صو آلان یاخود قپوسی طریق عامه آچیلان خانه‌لردن بری صاتلدقده اول نهردن صو آلان یاخود اول طریق عامه قپوسی اولان دیکر خانه‌لر اصحابنك حق شفعه‌سی یوقدر اوچنجیسی مبیعه جار ملاصق اولمقدر

۱۰۰۹ ماده

حق شفعه اولا نفس مبیعه مشارك اولان کیمسه‌نك ثانیاً حق مبیعده خلیط اولانك ثالثاً جار ملاصقکدر ۰ و برنجی، طالب ایکن دیکرلرینك وایکنجیسی طالب ایکن اوچنجینك حق شفعه‌سی یوقدر

۱۰۱۰ ماده

نفس مبیعده مشارك اولمدیغی یاخود اولو بده حق شفعه سندن واز کچدیکی حالده حق مبیعده خلیطی وار ایسه حق شفعه آنکدر

حق مبیعده خلیطی دخی یوغیسه یاخود اولو بده حقندن واز کچر ایسه اول حالده جار ملاصق شفیع اولور

مثلا بر کیمسه مستقلا ملکی اولان عقارینی صاتدقده یاخود بر مشترك عقارده‌کی حصهٔ شایعه‌سنی صاتو بده مشارکی حق شفعه‌سندن واز کچدکده اکر اول عقارك حق شرب خاصنده یاخود طریق خاصنده خلیطی وار ایسه حق شفعه آنکدر یوق ایسه یاخود اولوبده حقندن کچرسه اول حالده حق شفعه جار ملاصقکدر

١٠١١ ماده

بر بنانك فوقانیسی یعنی اوست قاتی برینك وتحتانیسی یعنی الت قاتی دیکرینك ملکی اولدیغی صورتده یکدیکره جار ملاصق عد اولنور

١٠١٢ ماده

بر خانه‌نك دیوارنده مشارك اولان کیمسه اول خانه ده مشارك حکمنده در . اما دیوارده مشارك اولمیوبده فقط کندو خانه‌سنك کیرشلری قومشوسنك دیواری اوزرینه ممتد اولدیغی صورتده جار ملاصق عد اولنور مجرد اول دیوار اوزرینه کیرشلرینك اوجلرینی قویمق حقی اولمغله شریك و خلیط عد اولنه‌ماز

١٠١٣ ماده

متعدد شفیعلر اولدیغی حالده عدد رؤسه اعتبار اولنور مقدار سهامه یعنی حصه‌لرینك مقدارینه اعتبار اولنماز

مثلا بر خانه‌نك نصف حصه‌سی بر کیمسه‌نك و ثلث ایله سدس حصه‌لری دیکر ایکی کشینك اولدیغی حالده نصف حصه صاحبی حصه‌سنی آخره صاتدقده دیکرلری شفعه ایله طالب اولسه‌لر بالمناصفه بینلرنده تقسیم اولنور . یوخسه ثلث حصه صاحبی حصه‌سنه کوره زیاده حصه آله‌ماز

١٠١٤ ماده

ایکی صنف خلیطلر اجتماع ایتدکده اخصی اعمك اوزرینه تقدیم اولنور

مثلا بر نهر صغیردن آچیلان خرقده حق شربی اولان یری ملك بر باغچه حق شربیله بیله صاتلدقده اول خرقده حق شربی اولنلر حق شفعه‌ده مقدم ومرجحدر . اما اول نهرده حق شربی اولان یری ملك بر باغچه حق شربیله بیله صاتلدقده کرك اول نهرده و کرك خرقنده حق شربی اولنلر هپ شفیع اولورلر . نته‌کیم بر چیقماز زقاقدن منشعب دیکر بر چیقماز زقاغه قپوسی اچیلان بر ملك خانه صاتلدقده انجق بوشعبه‌یه قپوسی اولان خانه‌لر اصحابی شفیع اولور . اما اول چیقماز زقاقده قپوسی اولان بر خانه صاتلدقده کرك اول زقاقده و کرك شعبه‌سنده حق مروری اولنلر هپ شفیع اولورلر

١٠١٥ ماده

حق شرب خاصی اولان بر باغچه صاحبی حق شربنی صاتمیوبده یالکز اول باغچه‌یی صاتسه حق شربنده خلیط اولنلر شفیع اوله‌ماز

طریق خاص دخی بوکا قیاس اولنه

١٠١٦ ماده

حق شرب حق طریقه مقدمدر

بناء علیه برباغچه صاتیلوبده بر کیمسه انك حق شرب خاصنده و دیکر بری طریق خاصنده خلیط اولسه حق شرب صاحبی حق طریق صاحبی اوزرینه ترجیح وتقدیم اولنور

(فصل ثانی)

(شرائط شفعه بیاننده‌در)

١٠١٧ ماده

مشفوعك ملك عقار اولمسی شرطدر

بناء علیه سفینه‌ده وسائر منقولاتده و وقف عقارده و اراضی امیریه‌ده شفعه جاری اولماز

١٠١٨ ماده

مشفوع بهك دخی ملك اولمسی شرطدر

بناء عليه برملك عقار صاتلدقده اتصالنده بولنان وقف عقارك متوليسى ياخود متصرفى شفيع اوله‌ماز

١٠١٩ ماده

وقف ير ياخود اراضىٔ اميريه اوزرنده‌كى ملك اشجار وابنيه منقول حكمنده اوله‌رق بونلرده شفعه جارى اولماز

١٠٢٠ ماده

برملك عرصه اوزرنده‌كى اشجار وابنيه ايله برابر صاتلدقده يره تبعا اشجار وابنيه‌ده دخى شفعه جارى اولور . اما يالكز اشجار وابنيه صاتلديغى صورتده شفعه جارى اولماز

١٠٢١ ماده

شفعه انجق عقد بيع ايله ثابت اولور

١٠٢٢ ماده

هبه بشرط العوض بيع حكمنده‌در

بناء عليه بركيمسه ملك خانه‌سنى بشرط العوض آخره هبه وتسليم ايتسه جارملاصق شفيع اولور

١٠٢٣ ماده

بلاعوض هبه وميراث ووصيت كبى بلابدل آخره تمليك اولنان عقارده شفعه جارى اولماز

١٠٢٤ ماده

شفيعك واقع اولان عقد بيعه صراحة ياخود دلالة رضاسى اولمامق شرطدر

مثلا عقد بيعى ايشتدكده پك اعلا ديسه حق شفعه سى ساقط اولوب اندن صكره طلب شفعه ايده من • وكذا بيعك عقد اولنديغنى ايشتدكدنصكره عقار مشفوعى مشتريدن اشترا ياخود استيجار ايتمك ايستسه حق شفعه سى ساقط اولور • كذلك بر كسنه نك بايعه وكيل اولوب ده صاتديغى عقارده حق شفعه سى اوله ماز (١٠٠) ماده يه باق

١٠٢٥ ماده

بدلك معلوم المقدار مال اولمسى شرطدر

بناء عليه مال اولميان بدل ايله تمليك اولنان عقارده شفعه جارى اولماز

مثلا برحمام استيجار ايله اجرت ديو ويريلان ملك خانه ده شفعه جريان ايتمز زيرا بونده خانه نك بدلى مال اوليوب منافع قبيلندن اولان اجرتدر • كذلك بدل مهر اوله رق ويريلان ملك عقارده شفعه جارى اولماز

١٠٢٦ ماده

بايعك مبيعدن ملكى زائل اولمق شرطدر

بناء علیه بیع فاسدده بایعك حق استردادی ساقط اولمدقجه شفعه جاری اولماز و بیع بشرط الخیارده اکر مخیر یالکز مشتری ایسه شفعه جاری اولور . واکر بایع مخیر ایسه حق خیاری ساقط اولمدقجه شفعه جاری اولماز . اما خیار عیب ایله خیار رؤیت شفعه نك ثبوتنه مانع دکلدر

۱۰۲۷ ماده

تقسیم عقارده شفعه جاری اولماز

مثلا بر مشترك خانه مشارکاری بیننده تقسیم اولندقده جار ملاصق شفیع اوله ماز

(فصل ثالث)

(طلب شفعه بیاننده در)

۱۰۲۸ ماده

شفعه ده اوچ طلب لازمدر که طلب مواثبه وطلب تقریر و اشهاد وطلب خصومت وتملکدر

۱۰۲۹ ماده

شفیعك عقد بیعی طویدیغی مجلسده درحال بن مبیعك شفیعی یم یاخود بالشفعه طلب ایدرم دیمك کبی طلب شفعه یه دلالت ایدر بر سوز سویلسی لازمدر . بوکا طلب مواثبه دینلور

١٠٣٠ ماده

طلب مواثبه‌دن صکره شفیعك طلب تقریر واشهاد ایتمسی لازمدر

شویله که ایکی کشی حضورنده اوله‌رق مبیعك یاننده بو عقاری فلان کیمسه اشترا ایتمش یاخود مشترینك یاننده سن فلان عقاری اشترا ایتمش سین و یاخود مبیع هنوز بایع یدنده ایسه انك یاننده سن فلان عقارکی فلانه صاتمش سین بن ایسه شوجهتله انك شفیعی یم و طلب شفعه ایتمشیدم شمدی دخی طلب ایدرم شاهد اولکز دیملیدر

واکر شفیع اوزاق محلده بولنوبده بالذات بو وجهله طلب تقریر واشهاد ایده‌مزسه بر ینی توکیل ایدر ۰ وکیل بوله‌ماز ایسه مکتوب کوندرر

١٠٣١ ماده

طلب تقریر واشهاددنصکره شفیعك حضور حاکمده طلب و دعوی ایتمسی لازمدر ۰ ایشته بوکا طلب خصومت و تملك دینلور

١٠٣٢ ماده

شفیع اکر طلب مواثبه‌یی تأخیر ایدر ایسه مثلا عقد بیعی طویدیغی کبی اول مجلسده طلب شفعه ایتمیوبده بشقه ایش ایله یاخود آخر صدده دائر بر بحث ایله مشغول اولمق کبی

اعراضه دلالت ايدر برحالده بولنور ايسه ياخود طلب شفعه ايتمدين اول مجلسدن قالقار ايسه حق شفعه‌سی ساقط اولور

١٠٣٣ ماده

شفيع اكر طلب تقرير واشهادی ولوكه مكتوب ايله اولسون اجرا ايده‌جك قدر وقت كچوبده تأخير ايدرسه حق شفعه ساقط اولور

١٠٣٤ ماده

طلب تقرير واشهاددن صكره شفيع اكر اخر ديار ده بولنمق كبی برعذر شرعيسی يوق ايكن طلب خصومتی برآی تأخير ايدرسه حق شفعه‌سی ساقط اولور

١٠٣٥ ماده

محجورينك حق شفعه‌سنی وليسی طلب ايدر ٠ وبر صغيرك حق شفعه‌سنی وليسی طلب ايتمز ايسه بعد البلوغ كندونك طلب شفعه‌يه صلاحيتی قالماز

(فصل رابع)

(حكم شفعه بياننده‌در)

١٠٣٦ ماده

مشترينك بالتراضی تسليمله ياخود حاكمك حكميله شفيع اولان كيمسه مشفوعه مالك اولور

ماده ١٠٣٧

برملكى شفعه ايله المق ابتدا اشترا منزله سنده‌در بناء عليه خيار رؤيت وخيار عيب ايله رد كبى ابتدا اشترا ايله ثابت اولان حكملر شفعه ايله دخى ثابت اولور

ماده ١٠٣٨

طلب مواثبه وطلب تقرير دنصكره مشتر ينك بالتراضى تسليمى ياخود حاكمك حكمى ايله شفيع هنوز مشفوعه مالك اولمدن فوت اولسه حق شفعه ورثه سنه انتقال ايتمز

ماده ١٠٣٩

شفيع ايكى طلبدن صكره هنوز بروجه مشروح مشفوعه مالك اولمدن مشفوع بهى صاتلسه حق شفعه سى ساقط اولور

ماده ١٠٤٠

شفيع بروجه مشروح هنوز مشفوعه مالك اولمدن ملك مشفوعك اتصالنده ديكر برملك عقار صاتلسه بو ايكنجى عقاره شفيع اوله‌مز

ماده ١٠٤١

شفعه تجزى قبول ايتمز

بناء على ذلك عقار مشفوعك بر مقدارينى ترك ايله ديكر بر مقدارينى المغه شفيعك حقى يوقدر

ماده ١٠٤٢

شفعادن بعضيسی حصه سنی بعضيسنه هبه ایده مز . ایدرسه حق شفعه سنی اسقاط ایتمش اولور

ماده ١٠٤٣

شفیعلردن بریسی حاکمك حکمندن مقدم حقنی اسقاط ایلسه دیکر شفیع عقار مشفوعی تماما آله بیلور . واکر حاکمك حکمندن صکره شفیعلردن بریسی حقنی اسقاط ایلسه شفیع دیکر انك حقنی آله ماز

ماده ١٠٤٤

مشتری بناء مشفوعی بویاتمق کبی مالندن بر شی زیاده ایلسه شفیعی مخیردر دیلرسه ترك ایدر دیلرسه بنانك ثمنیله برابر اول زیاده نك دخی قیمتنی ویروب مشفوعی آلور

ومشتری عقار مشفوع اوزرینه ابنیه یاپمش یاخود آغاج غرس ایتمش ایسه شفیع مخیر اولوب دیلرسه ترك ایدر ودیلرسه عقار مشفوعك ثمنیله برابر ابنیه نك یاخود اشجارك قیمتنی ویروب مشفوعی آلور یوخسه ابنیه یاخود اشجاری قلع ایتمك اوزره مشتری یه جبر ایده مز

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ١٦ ربیع الآخر سنه ١٢٩٠

امين الفتوى
السيد خليل

احمد جودت

عن اعضاء ديوان احكام عدليه
احمد خلوصى

قاضى دار الخلافة العليه
سيف الدين

عن اعضاء مجلس تدقيقات
شرعيه احمد خالد

عن اعضاى ديوان احكام
عدليه احمد حلمى

كتاب الشركة

﴿ صورت خط همايون ﴾

(موجبنجه عمل اولنه)

(كتاب عاشر)

(انوع شركاته دائر اولوب بر مقدمه ايله سكز بابى)

(حاويدر)

(مقدمه)

(بعض اصطلاحات فقهيه بياننده در)

١٠٤٥ ماده

شركت · فى الاصل بردن زياده كيمسه‌لره بر شيئك اختصاصى و انلرك اول شى ايله امتيازى در
فقط او يله بر اختصاصه سبب اولان عقد شركت معناسنده دخى عرف و اصطلاح اوله‌رق مستعملدر
بناء عليه مطلقا شركت ايكى قسمه تقسيم اولنور · برى شركت ملكدركه اشترا واتهاب كبى اسباب تملكدن بريله حاصل اولور · ديكرى شركت عقددركه شريكلر بيننده ايجاب وقبول ايله حاصل اولور ايكيسنك دخى تفصيلاتى باب مخصوصلرنده كلور
بونلردن بشقه برده شركت اباحه واردركه مباح اولان

یعنی صو کبی فی الاصل کمسنه‌نك ملکی اولمیان شیلری اخـذ واحراز ایله تملکه صلاحیتده عامه‌نك متشـارك اولمسیدر

١٠٤٦ ماده

قسمت • تقسیم دیمکدر • تعریف وتفصیلی باب مخصوصنده کلور

١٠٤٧ ماده

حائط • دیوان وتخته پرده وچیت دیمکدر • جمعی حیطان کلور

١٠٤٨ ماده

ماره • عامه وزننده طریق عامه‌دن مرور وعبور ایدنلردر

١٠٤٩ ماده

قنـات • قافك فتحیله یرده صو اجـرا ایده‌جك کول وکار یزدر • جمعی قنوات کلور

١٠٥٠ ماده

مسنات • میم مضمومه وسین مفتوحه ونون مشدده ایله سنور وصو بندی وصو خرقلرینك کنارلری دیمکدر • جمعی مسنیات کلور

١٠٥١ ماده

احیا • اعمار دیمکدر که اراضی‌یی زراعته صالح قیلمقدر

١٠٥٢ ماده

تحجير • اراضی‌یه بشقه کسنه وضع ید ایتمامك ایچون اطرافنه طاش وسائر نسنه وضع ایتمکدر

١٠٥٣ ماده

انفاق • مالی خرج وصرف ایتمکدر

١٠٥٤ ماده

نفقه • حوایجه وتعیشـه صرف اولنه‌جق آقچه وزاد وذخیره مقوله‌سیدر

١٠٥٥ ماده

تقبل • برایشی تعهد والتزام ایتمکدر

١٠٥٦ ماده

مفاوضین • عقد شرکت مفاوضه ایدنلردر

١٠٥٧ ماده

رأس المال • سرمایه دیمکدر

١٠٥٨ ماده

ربح • فائده وکار دیمکدر

١٠٥٩ ماده

ابضاع • برکیمسـه‌نك کاری تماماً کندوسنه عائد اولمق اوزره دیکر کسنه‌یه سرمایه ویرمسیدرکه سرمایه‌یه بضاعه و ویرن کمسـنه‌یه مبضع و الان کسنه‌یه مستبضع دینلور

(باب اول)

(شركت ملك بياننده اولوب اوچ فصلى مشتملدر)

(فصل اول)

(شركت ملكك تعريف و تقسيمى بياننده در)

١٠٦٠ ماده

شركت ملك . اسباب تملكدن اولان اشترا و اتهاب و قبول وصيت و توارث كبى بر سببله ياخود خلط و اختلاط اموال ايله يعنىماللرى يكديكره قابل تمييز و تفريق اوليه‌جق صورتده فارشديرمق و ياخود ماللرى اول صورتده يكديكره قارشمق ايله برشيئك بردن زياده كيمسه‌لر بيننده مشترك يعنى اول شيئك انلره مخصوص اولمسيدر

مثلا ايكى كيمسه بر مال اشترا ياخود برى انلره هبه يا وصيت ايدوب بده انلر دخى قبول ايتسه و ياخود بر مال ايكى كشى‌يه موروث اولسه اول مال انلرك بيننده مشترك اولور وانلر اول مالده حصه‌دار و متشارك و هر برى انده ديكرينه مشارك اولورلر

كذلك ايكى كمسنه ذخيره‌لرينى بربرينه قارشديرسه ياخود چواللرى دلنمك كبى بروجهله ايكيسنك ذخيره‌لرى بربرينه

قارشسه اشبو مخلوط یا مختلط ذخیره ایکیسی بیننده مال مشترك اولور

١٠٦١ نجی ماده

برکیمسه بر آلتونی دیکرك اول جنسدن اولان ایکی آلتونیله قاریشدیروب ده تمییزی قابل اولمدیغی حالده ایکیسی ضایع اولسه قالان بر آلتون ایکیسی بیننده ثلث وثلثان نسبتیله مشترك اولوب ثلثانی ایکی آلتون صاحبنك و ثلثی بر آلتون صاحبنك اولور

١٠٦٢ نجی ماده

شرکت ملك ٠ اختیاری وجبری قسملرینه تقسیم اولنور

١٠٦٣ نجی ماده

شرکت اختیاریه ٠ متشارکلرك فعللری ایله حاصل اولان اشتراکدر

نته کیم بر وجه بالا اشترا واتهاب وقبول وصیت ایله خلط اموال صورتلرنده حاصل اولان اشتراك کبی

١٠٦٤ ماده

شرکت جبریه ٠ متشارکلرك فعللری ایله اولمیوب بشقه سبب ایله حاصل اولان اشتراکدر

نته کیم توارث واختلاط مالین صورتلرنده حاصل اولان اشتراك کبی

١٠٦٥ ماده

متعدد وديعلرك وديعه‌يى حفظده اشتراكلرى شركت اختياريه قبيلندندر ٠ اما روزكار اوبده بركمسنه‌نك جامه‌سنى برمشترك خانه‌يه اتسه اول خانه صاحبلرينك اول جامه‌يى حفظده اشتراكلرى شركت جبريه قبيلندن اولور

١٠٦٦ ماده

شركت ملك ٠ شركت عين وشركت دين قسملرينه دخى تقسيم اولنور

١٠٦٧ ماده

شركت عين ٠ معين وموجود اولان مالده اشتراكدر ايكى كشينك برقيونده ياخود برسورى قيونده شايعا اشتراكلرى كبى

١٠٦٨ ماده

شركت دين ٠ الهجقده اشتراكدر

ايكى كشينك بركمسنه ذمتنده الهجقلرى اولان شوقدر غروشده اشتراكلرى كبى

(فصل ثانی)

(اعیان مشترکه‌نك کیفیت تصرفی بیاننده‌در)

١٠٦٩ ماده

بر ملکده مستقلا صاحبی اولان کیمسه نصل که کیف مایشاء تصرف ایدرسه ملك مشترکده دخی صاحبلری بالاتفاق اول وجهله تصرف ایدرلر

١٠٧٠ ماده

بر مشترك خانه‌ده صاحبلری برلکده اوله‌رق ساکن اوله‌بیلور . فقط بریسی اول خانه‌یه اجنبی آدم ادخال ایده‌جك اولورسه دیکری مانع اوله‌بیلور

١٠٧١ ماده

بر ملك مشترکده حصه‌دارلردن بری دیکرینك اذنیله مستقلا تصرف ایده‌بیلور فقط اول حصه‌داره مضر اوله‌جق وجهله تصرفی جائز اولماز

١٠٧٢ ماده

حصه‌دارلردن بری آخره حصه‌کی بکا صات ویاخود بنم حصه‌می اشترا ایت دیو جبر ایده‌مز فقط بینلرنده مشترك اولان ملك اکر قابل قسمت اولوبده مشارکی دخی غائب دکل ایسه تقسیم وقابل قسمت دکل ایسه مهایاة ایتدیره‌بیلور . نته‌کیم تفصیلاتی باب ثانیده کلور

١٠٧٣ ماده

شركت ملك ايله مشترك اولان اموالك حاصلاتی صاحبلری بيننده حصه‌لرینه كوره تقسيم اولنور

بناء عليه بر مشترك حيوانك سوتندن ياخود ياوريلرندن مشاركلرك برينه حصه‌سندن فضله بر شی شرط ايدلسه صحيح اولماز

١٠٧٤ ماده

ياوريلر ملكيتده انالرينه تابعدر

مثلا برينك اتی ديكرك قيصراغنی اشمه حاصل اولان ياوريسی قصراق صاحبنكدر . كذلك برينك اركك و ديكرك ديشی كوكرجنلری اولسه بونلردن حاصل اولان ياوريلر ديشی كوكرجين صاحبلرينكدر

١٠٧٥ ماده

شركت ملكده متشاركلردن هر بری ديكری حصه‌سنده اجنبيدر . بريسی ديكرك وكيلی دكلدر

بناء عليه برينك اذنی اولمدقجه ديكری انك حصه‌سنده تصرف ايده‌مز . فقط مشترك خانه سكناده و دخول و خروج كبی توابع سكنادن اولان احوالده صاحبلرندن هر برينك علی وجه الكمال ملك مخصوصی اولمق اوزره اعتبار اولنور

مثلا بر مشترك باركيرى صاحبلرندن برى ديكرينك اذنى اولمقسزين اعاره و يا اجاره ايدوبده باركير مستعير و يا مستأجر يدنده تلف اولسه ديكرى اكا حصه سنى تضمين ايتديره بيلور • كذلك بريسى بلا اذن مشترك باركيره بنوب ياخود يوك يوكلدوبده كيدركن باركير تلف اولسه ديكرينك حصه سنى ضامن اولور • وكذا بر مدت استعمال ايله باركير زبون اولوبده قيمتنه نقصان كلسه ديكرك نقصان قيمتدن حصه سنى ضامن اولور • اما مشترك خانه ده صاحبلرندن برى ديكرندن اذن المقسزين بر مدت ساكن اولسه كندى ملكنده ساكن اولمش ديمك اولور • بو جهتله مشاركنك حصه سى ايچون اجرت ويرمسى لازم اولماز • وقضارا خانه محترق اولسه ضمان دخى لازم كلمز

ماده ١٠٧٦

مشترك اراضى يى صاحبلرندن برى زراعت ايتمكله ديكرينك عادت بلده اوزره حاصلاتدن ثلث يا ربع كبى بر حصه المغه صلاحيتى يوقدر

فقط زراعتيله ارضه نقصان كلمش ايسه نقصان قيمتندن حصه سنى زراعت ايدن مشاركنه تضمين ايتديره بيلور

۱۰۷۷ ماده

مال مشترکی صاحبلرندن بری آخره ایجار ایله اجرتنی اخذ ایتدکده دیکرینک حصه‌سنی اکا رد واعطا ایدر

۱۰۷۸ ماده

حصه‌دارلردن بری غائب اولدیغی صورتده اکر مواد آتیه‌ده بیان اولنه‌جغی وجهله دلالة رضاسی بولنور ایسه حاضر اولان کندی حصه‌سی قدر ملك مشترکدن انتفاع ایده بیلور

۱۰۷۹ ماده

حاضرك غائبه مضر اولمیه‌جق وجهله ملك مشترکدن انتفاعنه غائبك رضاسی وار عد اولنور

۱۰۸۰ ماده

مستعملینك استعمالیله مختلف اولان ملك مشترکدن انتفاعه غائبك دلالة رضاسی بولنه‌ماز

بناء علیه مشترك البسه صاحبلرندن بری دیکرك غیابنده تلبس ایده‌مز

وکذا بریسی دیکرینك غیابنده بینلرنده مشترك اولان بارکیره بنه‌مز

اما یوك طاشیمق وچفت سورمك کبی مستعملینك اختلافیله مختلف اولمیان ایشلرده حصه‌سی قدر استعمال ایده‌بیلور

نته كيم متشاركلردن برى غائب اولدقده ديكرى بينلرنده
بالاشتراك اجير اولان خدمتكارى كون آشورى استخدام
ايده بيلور

١٠٨١ ماده

خانه‌ده سكنى مستعمليننك اختلافيله مختلف دكلدر
بناء عليه مناصفة مشترك اولان خانه صاحبلرندن بريسى
غائب اولسه ديكرى التى آى ترك ايتمك كبى بروجهله انتفاع
ايده بيلور
شو قدر كه دائره‌سى خلق غلبه‌لك ايسه مستعمليننك
استعماليله مختلف قبيلندن اولور وبونده غائبك دلالة
رضاسى بولنماز

١٠٨٢ ماده

حاضر وغائبك خانهٔ مشتركده حصه‌لرى يكديكردن مفرز
ايسه حاضر اولان كيمسه غائبك حصه‌سنده ساكن
اوله‌ماز لكن بوش طورمغله خراب اولمسندن خوف
اولنور ايسه حاكم اول حصهٔ مفرزه‌يى ايجار ايله اجرتنى
غائب ايچون حفظ وتوقيف ايلر

١٠٨٣ ماده

مهاياة انجق بعد الخصومه جارى ومعتبر اولور
بناء عليه برمشترك خانه‌ده صاحبلرندن بريسى ديكرينك

حصه‌سی ایچون اجرت ویرمکسزین برمدت مستقلا ساکن اولدقده دیکری یا اول مدت ایچون بنم حصه‌مك اجرتنی ویر . ویاخود بن اولقدر مدت ساکن اولورم دیه‌میوب انجق دیلرسه خانه قابل قسمت اولدیغی تقدیرده تقسیم ودیلرسه اندن صکره معتبر اولمق اوزره مهایاة ایتدیرر

فقط مشترك خانه صاحبلرندن بری غائب اولوبده دیکری مادهٔ آنفه‌ده بیان اولندیغی اوزره برمدت انده ساکن اولسه غائب دخی کلدکده اوقدر مدت انده ساکن اوله‌بیلور

١٠٨٤ ماده

خانهٔ مشترکی صاحبلرندن حاضر اولان کیمسه ایجار و اجرتندن کندی حصه‌سنی الوب غائبك حصه‌سنی حفظ وتوقیف ایتسه جائز اولور . و غائب کلدکده حصه‌سنی اندن الور

١٠٨٥ ماده

مشترك اراضی صاحبلرندن بری غائب اولدقده زراعتك نقصان ارضی موجب اولمیوب ارضه نافع اوله‌جغی معلوم اولور ایسه حاضر اولان مشارکی اول اراضینك تمامنی زراعت ایده‌بیلور . ونقدر مدت زراعت ایدرسه

غائب دخی کلدکده اول قدر اراضی‌یی زراعت ایلر واکرزراعتك نقصان ارضی موجب وترکی نافع وارضك قوتلنمه‌سنی مؤدی اوله‌جغی معلوم اولورسه اول اراضینك زراعتنه غائبك دلالة اذنی بولنماز • بناءعلیه حاضراولان مشارکی اول اراضیدن یالکز کندی حصه‌سی مقدارینی مثلا مناصفة مشترك ایسه نصفنی زراعت ایلر • وسنهٔ آتیده تکرار زراعت ایده‌جك اولورسه ینه اول نصفنی زراعت ایدوب یوخسه بر سنه بر طرفنی و دیکر سنه دیکر طرفنی زراعت ایده‌مز واکر اول اراضینك تمامنی زراعت ایدرسه غائب کلدکده اکا نقصان ارضدن حصه‌سنی تضمین ایتدیره‌بیلور

تفصیلات سابقه حاضرك حاکمه مراجعت ایتمدیکی تقدیرده‌در • اما حاکمه مراجعت ایتدکده هرحالده عشریا خراج اراضی ضایع اولمامق ایچون اول اراضینك تمامنی زراعت ایتمك اوزره حاکم اکا اذن ویرر • وبو تقدیرجه غائب کلدکده نقصان ارض دعواسی ایده‌مز

۱۰۸٦ ماده

مشترك باغ صاحبلرندن بری غائب اولدقده دیکری باغك اوزرنده قائم اولوب میوه حصوله کلدککده کندی حصه‌سنی اخذ و استهلاك ایدر

غائبك حصه‌سنی دخی صاتوب ثمننی توقیف ایده‌بیلور ٠ فقط غائب کلدکده مخیردر ٠ دیلرسه اول بیعی مجیز اولور وموقوف اولان ثمنی الور ٠ ودیلرسه مجیز اولمیوب حصه‌سنی اکا تضمین ایتدیرر

۱۰۸۷ ماده

مشارکلردن برینك حصه‌سی دیکرینك یدنده ودیعه حکمنده در

بناء علیه بریسی خود بخود مال مشترکی آخره ایداع ایدوبده اول مال تلف اولسه مشارکنك حصه‌سنی ضامن اولور (۷۹۰) ماده‌یه باق

۱۰۸۸ ماده

حصه‌دارلردن بری حصه‌سنی دیلرسه مشارکنه صاتار ٠ ودیلرسه مشارکندن اذن المقسزین آخر کمسنه‌یه دخی صاته بیلور (۲۱۵) ماده‌یه باق

فقط فصل اولده بیان اولنان خلط واختلاط اموال صورتلرنده بری مشارکنك اذنی اولمدقجه مخلوط یامختلط اولان مال مشترکده‌کی حصه‌سنی بشقه کمسنه‌یه صاته‌مز

۱۰۸۹ ماده

موروث اولان اراضیده ورثه‌دن بعضیسی مشترك اولان

تخمی دیكرلرینك یاخود صغیر ایسه‌لر وصیلرینك اذنیله اكسه حاصلاتی جمله‌سنك بیننده مشترك اولور واكر ایچلرندن بریسی كندی تخمنی اكسه حاصلاتی انكدر ٠ فقط زراعتیله ترتب ایدن نقصان ارضدن سائر ورثه‌نك حصه‌سنی ضامن اولور

(٩٠٧) ماده‌یه باق

١٠٩٠ ماده

ورثه‌دن بری دیكرلرینك اذنی اولمقسزین قبل القسمه تركه‌دن برمقدار پاره اخذ واعمال ایتسه ضرری كندوسنه عائد اولدیغی كبی كار ایتدیكی صورتده دخی ورثه اندن حصه آله‌ماز

(فصل ثالث)

(دیون مشتركه بیاننده‌در)

١٠٩١ ماده

ایكی یا زیاده كیمسه‌لرك بركمسنه ذمتنده اولان الاجقلری سبب واحددن ناشی ایسه ایكیسی بیننده شركت ملك ایله مشترك بردین اولور ٠ و اكر سبب متحد اولمازایسه دین دخی مشترك اولماز ٠ نته‌كیم مواد آتیه‌دن متضح ومستبان اولور

ماده ١٠٩٢

متوفانك اعيان متروكه‌سی وارثلری بيننده حصه‌لرينه كوره مشترك اولديغی كبی آخرك ذمتنده اولان اله‌جغی دخی كذلك وارثلری بيننده حصه‌لرينه كوره مشترك اولور

ماده ١٠٩٣

مال مشتركی اتلاف ايدن كمسنه‌نك ضماناً دينی اولان مبلغ اول مالك صاحبلری بيننده مشترك اولور

ماده ١٠٩٤

ايكی كشی بيننده مشترك اولان شوقدر غروشی بر كمسنه‌يه اقراض ايتسه‌لر مستقرضك اشبو دينی اول ايكی كشی بيننده مشترك اولور

اما ايكی كشی بر كمسنه‌يه بشقه بشقه آقچه اقراض ايتسه‌لر هر بری بشقه بشقه اله‌جقلو اولوب مستقرضك بو دينلری ايكيسی بيننده مشترك اولماز

ماده ١٠٩٥

صفقهٔ واحده ايله بر مال مشترك صاتيلوب‌ده صاحبلرندن هيچ بر ينك حصه‌سی حين بيعده ذكر و تسميه اولنمسه بوندن طولايی مشتری ذمتنده اولان اله‌جقلری دين مشترك اولور

واكر حين بيعده هر برينك ثمن مبيعده اولان حصه‌سنك

مقـداری یاخود نوعی تسمیه وتعیین قلنسـه مثلا بر ینك
حصه‌سی شو قدر و دیکر ینك حصه‌سی بوقدر غروش
یاخود برینـك حصه‌سی مسکوکات خالصه و دیکر ینك
حصه‌سی مسـکوکات مغشوشه دیو حصه‌لری تفریق و
تمییز اولنسه بایعلر ثمن مبیعده متشارك اولمیوب هر بری
بشقه بشقه الاجقلو اولور
کذلك بریسی حصهٔ شایعه‌سنی برکمسنه یه صاتدقدنصکره
دیکری دخی حصهٔ شایعه‌سنی ایروجه اوله‌رق ینه اول
کمسـنه یه صاتسه ثمن مبیعده متشـارك اولمیوب هر بری
بشقه بشقه الاجقلو اولور

١٠٩٦ ماده

ایکی کشی بر مالی صفقهٔ واحده ایله برکمسنه یه صاتسه‌لر
مثلا برینك برآتی و دیکرینك برقصراغی اولوبده ایکیسی
برلکده اوله‌رق شوقدر غروشه بیع ایتسه‌لر مبلغ مزبور
بایعلر بیننده مشترك بر الـه‌جق اولور
و اکر هر بری کندو حیوانـنه شو قدر غروش دیو تسمیهٔ
ثمن ایلسه هر بری بشقه بشقه الاجقلو اولوب حیوانلرك
مجموع اثمانی دین ایله مشترك اولماز ٭ کذلك ایکی کشی
برکمسـنه یه بشقه بشقه برر مال صاتسه‌لر مبیعلرك اثمانی

دين مشترك اولميوب هر بری بشقه بشقه الاجقلو اولور

١٠٩٧ ماده

ایکی کشی کفالتلری حسبیله برکسنه‌نك بورجنی تأدیه ایتدکلرنده اکر بینلرنده مشترك اولان مالدن ویرمشلر ایسه مکفول عنهده اولان الاجقلری دین مشترك اولور

١٠٩٨ ماده

برکیمسه شو قدر غروش دینی ادا ایتمك اوزره ایکی کشی‌یه امر ایدوبده انلر دخی تأدیه ایتدکلرنده اکر بینلرنده‌کی مال مشترکدن ویرمشلر ایسه اول کیمسه‌ده اولان الەجقلری بر دین مشترك اولور

واکر ویردکلری آقچه بینلرنده مشترك اولمیوبده هر برینك حصه‌سی حقیقة متمیز ایسه مجرد برلکده ادا ایتمش اولملریله اول کیمسه‌ده اولان الاجقلری دین مشترك اولماز

١٠٩٩ ماده

دین مشترك دکل ایسه دائنلرندن هر بری الەجغنی مدیوندن بشقه بشقه طلب واستیفا ایلر ٠ وهر بریسی هرنه قبض ایدرسه کندی الەجغنه محسوب ایدر ٠ دائن دیکراندن حصه الەماز

١١٠٠ ماده

دين مشترك ايسه دائنلردن هر بری کندی حصه‌سنی مديوندن طلب ايده‌بيلور و برينك غيابنده دائن ديكر حاكمه مراجعت ايله حصه‌سنی مديوندن طلب ايتدكده ويرمسی ايچون حاكم طرفندن امر اولنور

١١٠١ ماده

دين مشتركدن دائنلرك بری هرنه قبض ايدرسه ديكريله بينلرنده مشترك اولور · و مشاركی اندن حصه‌سنی الور · قابض انی يالكز كندی حصه‌سنه محسوب ايده‌مز

١١٠٢ ماده

دائنلردن بری دين مشتركدن حصه‌سنی الوبده صرف واستهلاك ايتسه مشاركی اكا حصه‌سنی تضمين ايتديره‌بيلور مثلا ايكی كشی بيننده مناصفة مشترك اولان بيك غروش اله‌جقدن بريسی حصه‌سی اولان بش يوز غروشی مديوندن اخذ وقبض ايله صرف واستهلاك ايلسه مشاركی اولان دائن ديكر اكا ايكی يوز اللی غروشنی تضمين ايتديره‌بيلور و بو حالده مديونك ذمتنده قالان بشيوز غروش ينه ايكيسی بيننده مشترك اولور

١١٠٣ ماده

دائن مشاركلردن بری دين مشتركدن برشی قبض ايتميوب

فقط حصه سنه بدل مديوندن بر متاع اشترا ايلسه دائن
ديكر اول متاعده مشارك اولماز فقط متاعك ثمنندن كندى
حصه سنى اكا تضمين ايتديره بيلور . واكر اشتراك اوزره
اتفاق ايدرلرسه او متاع بينلرنده مشترك اولور

١١٠٤ ماده

دائن مشاركلردن برى دين مشتركده كى حقندن مثلا
شو قدر طوپ بز اوزرينه مديون ايله صلح اولەرق او
قدر طوپ بزى قبض ايتسه مخير اولور . ديلرسه الديغى
بزلردن مشاركنك حصه سنه اصابت ايدن مقدارى
اكا تسليم ايدر . وديلرسه واز كچمش اولديغى
حقندن مشاركنك حصه سنه اصابت ايدن مقدار مبلغى
اكا ويرر

١١٠٥ ماده

دائنلردن برى بر وجه بالا كرك دين مشتركلن بر مقدارينى
يا تمامنى قبض ايتسون وكرك كندى حصه سنه بدل مال
اشترا ايلسون وكرك الەجغى مقابلنده بر مال اوزرينه
مديون ايله صلح اولسون دائن ديكر هر صورتده مخير
اولور . ديلرسه مشاركنك بو معامله سنى مجيز اولور .
ومواد آنفەده بيان اولنديغى اوزره حصه سنى اندن
الور . وديلرسه مجيز اوليوب حصه سنى مديوندن استر

واکر مدیونده الەجغی باتارسه دائن قابضه رجوع ایدر ۰ مقدما مجیز اولماسی مانع رجوع اولماز

۱۱۰٦ ماده

دائنلردن بری دین مشترکده اولان حصه‌سنی مدیوندن الوب یدنده قضارا تلف اولسه مشارکنك بو مقبوضده اولان حصه‌سنی ضامن اولماز ۰ فقط کندوسی حصه‌سنی استیفا ایتمش اولور ۰ مدیونده قلان الەجق دخی مشارکنه عائد اولور

۱۱۰۷ ماده

دائنلردن بری دین مشترکده‌کی حصه‌سنه بدل مدیونی اجرت ایله استخدام ایلسه دیکری اجرتدن کندی حصه‌سنه اصابت ایدن مقداری اکا تضمین ایتدیره‌بیلور

۱۱۰۸ ماده

دائن مشارکلردن بری کندی حصه‌سی ایچون مدیوندن رهنی الوب یدنده رهن تلف اولسه مشارکی اندن حصه‌سنه دوشن مقداری تضمین ایتدیره‌بیلور

مثلا مناصفة مشترك اولان دینك مقداری بیك غروش اولوب دائنلردن بری کندی حصه‌سی ایچون بشیوز غروشلق بر رهن السه و یدنده بو رهن تلف اولسه دین مشترکك نصفی ساقط اوله‌جغندن دائن دیکر کندی

حصه سنه عائد اولان ایکیوز اللی غروشی اکا تضمین ایتدیره بیلور.

١١٠٩ ماده

دائنلردن بری دین مشترکده‌کی حصه‌سی ایچون مدیوندن کفیل الدیغی و یاخود حصه‌سنی بر کمسنه اوزرینه حواله ایتدیردیکی صورتده کفیلدن یاخود محال علیهدن اخذ و قبض ایلدیکی مبلغده دائن دیکر اکا مشارك اولور

١١١٠ ماده

دائنلردن بری دین مشترکده‌کی حصه‌سنی مدیونه هبه یاخود مدیونك ذمتنی اندن ابرا ایلسه هبه‌سی یا ابراسی صحیح اولور • و بوندن طولایی مشارکنك حصه‌سنی ضامن اولماز

١١١١ ماده

بر دین مشترکده متشارك اولان دائنلردن بری مدیونك مالنی اتلاف ایدوبده ضمانا انك الاجغنه تقاص اولسه مشارکی اندن حصه‌سنی اله بیلور

فقط دین مشترکك ثبوتندن مقدم اولان بر سببله دائنلردن برینك مدیونه دینی اولوبده دین مشترکده‌کی حصه‌سیله تقاص اولسه مشارکی اکا حصه‌سنی تضمین ایتدیره مز

ماده ١١١٢

دائنلردن بری دیکرینك اذنی اولقسزین دین مشترکی تأجیل و تأخیر ایده مز

(لاحقه)

ماده ١١١٣

بر کیسه ایکی کشی یه بر مال صاتسه هر بزندن حصه سنی بشقه بشقه مطالبه ایدر مشتریلر یکدیکره کفیل اولمدقجه برینك بورجی دیکرندن مطالبه اولنه ماز

(باب ثانی)

(قسمت بیانده اولوب طقوز فصلی مشتملدر)

(فصل اول)

(قسمتك تعریف وتقسیمی حقنده در)

ماده ١١١٤

قسمت ، حصهٔ شایعه یی تعیین ایتمکدر

یعنی کیل ووزن وذراع کبی بر مقیاس ایله حصه لری یکدیکردن تمیز و افراز ایلمکدر

ماده ١١١٥

قسمت ایکی وجهله اولور ، شویله که یا اعیان مشترکه

یعنی متعدد و مشترك شیلر قسملره بولنه‌رك هر فردنده شایع اولان حصه‌لر بر قسمنده جمع ایدلمش اولور . اوچ کشی بیننده مشترك اولان اوتوز قیونی اونر اونر اوچه تقسیم کبی بوکا قسمت جمع دینلور . یاخود بر عین مشترك تقسیم اولنوب هر جزئنده شایع اولان حصه‌لر بر قسمنده تعین ایدر . بر عرصه‌نك ایکی‌یه تقسیمی کبی . بوکا قسمت تفریق وقسمت فرد دینلور

١١١٦ ماده

قسمت بر جهتله افراز و بر جهتله مبادله در

مثلا ایکی کیسه بیننده مناصفةً مشترك اولان بر کیله بغدایك هر حبه‌سنده هر برینك نصف حصه‌سی اولدیغی حالده مجموعی قسمت جمع قبیلندن اوله‌رق ایکی قسمه تقسیم ایله بر قسمی برینه و دیکر قسمی دیکرینه ویرلدکده هر بری کندوسنك نصف حصه‌سنی افراز و نصف دیکرینی آخرك نصف حصه‌سیله مبادله ایتمش اولور

کذلك ایکی کشی بیننده مناصفةً مشترك اولان بر عرصه‌نك هر جزئنده هر برینك نصف حصه‌سی اولدیغی حالده قسمت تفریق ایله ایکی‌یه تقسیم اولنه‌رق هر برینه بر قسمی ویرلدکده هر بری کندو نصف حصه‌سنی افراز و نصف دیکرینی آخرك نصف حصه‌سیله مبادله ایلمش اولور

١١١٧ ماده

مثلياتده افراز جهتى راجحدر

بناء عليه مثليات مشتركه‌ده متشارك اولنلردن هربرى ديكرينك غيابنده وانك اذنى اولقسزين كندى حصه‌سنى اخذ ايده بيلور . فقط غائبك حصه‌سى كندوسنه تسليم اولنمدقجه قسمت تمام اولماز . وقبل التسليم غائبك حصه‌سى تلف اولسه مشاركنك قبض ايلمش اولديغى حصه بينلرنده مشترك اولور

١١١٨ ماده

قيمياتده مبادله جهتى راجحدر . مبادله ايسه تراضى ياخود حكم قاضى ايله اوله بيلور

بناء عليه مثلياتدن اوليان اعيان مشتركه‌ده متشارك اولنلردن بريسى آخرك غيابنده وانك اذنى اولقسزين كندى حصه‌سنى اخذ ايده‌مز

١١١٩ ماده

مكيلات وموزونات ايله جوز و يومورطه كبى عدديات متقاربه هب مثلياتدر فقط ال ايشى اولان او انى كبى اختلاف صنعت حسبيله مختلف ومتفاوت اولان موزونات قيميدر

وبرده‌ارپه ايله قاريشق بغداى كبى خلاف جنسيله يكديكردن

تمییز وتفریق اولنه‌میه‌جق صورتده مخلوط اولان مثلی قیمیاتدندر

ذرعیات دخی قیمیدر فقط برجنس چوقه وفابریقه معمولاتی اولان بزلر کبی افرادی بیننده تفاوت اولمیوبده ذراعی شو قدر غروشه دیو صاتیلان ذرعیات مثلیدر

حیوانات ایله قاون وقارپوز کبی افرادی بیننده قیمتجه تفاوت بولنان عددیات متفاوته قیمیاتدندر

یازمه کتابلر قیمی وباصمه کتابلر مثلیدر

١١٢٠ ماده

قسمت جمع ایله قسمت تفریقدن هربری ایکی نوعه تقسیم اولنور . نوع اول قسمت رضا . ونوع ثانی قسمت قضادر

١١٢١ ماده

قسمت رضا . متقاسمینك یعنی ملك مشترك صاحبلرینك رضالریله اجرا اولنان قسمتدر که بالتراضی بینلرنده تقسیم ایدرلر یاخود جمله‌سنك رضالریله حاکم تقسیم ایلر

١١٢٢ ماده

قسمت قضا . مقسوم له اولنلردن یعنی ملك مشترك صاحبلرندن بعضیسنك طلبی اوزرینه قاضینك جبراً حکماً تقسیمیدر

(فصل ثانی)

(شرائط قسمت بیاننده‌در)

١١٢٣ ماده

مقسومك عین اولمسی شرطدر . بناء علیه دین مشترکك قبل القبض تقسیمی صحیح اولماز

مثلا متوفانك متعدد کمسنه‌لر ذمتنده اله‌جغی اولوبده فلانده اولان اله‌جغی فلان وارثك وفلانده اولان اله‌جغی فلان وارثك اولمق اوزره تقسیم اولنسه صحیح اولماز . وبو صورتده وارثلردن بری نه تحصیل ایدرسه وارث دیکر اكا مشارك اولور (باب اولك فصل ثالثنه باق)

١١٢٤ ماده

حصه‌لر تمییز وافراز اولنمدقجه قسمت صحیح اولماز

مثلا مشترك بر یغین بغدای صاحبلرندن بری دیکرینه سن یغنك شو طرفنی ال بو طرفی بنم اولسون دیسه تقسیم اولنمش اولماز

١١٢٥ ماده

مقسوم حین قسمتده مشارکلرك ملکی اولمق شرطدر بناء علیه بعدالقسمه مقسومك مجموعنه بری مستحق چیقسه قسمت باطل اولور

وكذا مقسومك نصف وثلث كبى برجزء شايعنه مستحق چيقسه قسمت باطل اولوب مقسومك تكرار تقسيمى لازم كلور

كذلك برحصه نك مجموعنه مستحق چيقسه قسمت باطل اولوب حصۀ باقيه حصه دارلر بيننده مشترك اولور واكريالكز برحصه نك برمقدار معيننه ياخود برجزء شايعنه مستحق چيقسه اول حصه صاحبى مخير در ٠

ديلرسه قسمتى فسخ ايدر ٠ وديلرسه فسخ ايتميوب مقدار نقصانيله ديكر حصه داره رجوع ايدر

مثلا يوز آلتمش ارشون برعرصه مناصفةً ايكى يه تقسيم اولندقدن صكره برحصه نك نصفنه برى مستحق چيقسه اول حصه صاحبى ديلرسه قسمتى فسخ ايدر وديلرسه حصه سنك ربعيله مشاركنه رجوع ايدر يعنى انك حصه سنك يكرمى ارشون محلى اولور وهرحصه نك برر مقدار معيننه مستحق چيقديغى تقديرده اكر مساوات اوزره ايسه قسمت فسخ اولنماز ٠ واكر بريككى از وبريككى چوق ايسه انجق مقدار زياده يه اعتبار اولور ٠ ويالكز برينك حصه سندن بر مقدار معيننه مستحق چيقمش كبى اولور وزياده كيمك حصه سنه اصابت ايتمش ايسه بروجه بالا

مخیر اولوب دیلرسه قسمتی فسخ ایدر . ودیلرسه مقدار نقصانیله مشار کنه رجوع ایلر .

١١٢٦ ماده

قسمت فضولی . قولا یاخود فعلا اجازته موقوف اولور مثلا بری مال مشترکی خود بخود تقسیم ایتسه جائز و نافذ اولماز . فقط صاحبلری یك اعلا دیو قولا اجازت ویرسه یاخود حصهٔ مفرزه لرنده تصرف املاك ایله یعنی بیع و ایجار کبی تملکك لوازمندن اولان بر وجهله تصرف ایتسه لر قسمت صحیح و نافذ اولور

١١٢٧ ماده

قسمتك عادلانه اولمسی یعنی حصه لر استحقاقلرینه کوره تعدیل اولنه رق بریسنده نقصان فاحش اولمامسی لازمدر بناء علیه قسمتده غبن فاحش دعواسی استماع اولنور . فقط مقسوم له اولنلر استیفای حق ایلدکلرینی اقرار ایتدکدنصکره غبن فاحش دعواسی ایدرلرسه استماع اولنماز

١١٢٨ ماده

قسمت رضاده متقاسمیندن هر برینك رضاسی شرطدر بناء علیه بریسی غائب اولسه قسمت رضا صحیح اولماز . و ایچلرنده صغیر وار ایسه ولیسی یاخود وصیسی انك

مقامنه قائم اولور . واکر ولیسی یاخود وصیسی یوق ایسه حاکمك امرینه موقوف اولور و حاکم طرفندن بر وصی نصب اولنه‌رق انك معرفتیله تقسیم اولنور

١١٢٩ ماده

قسمت قضاده طلب شرطدر . حصه‌دارلرك بریسی طرفندن اولسون طلب واقع اولمدقجه حاکم طرفندن جبراً قسمت صحیح اولماز

١١٣٠ ماده

حصه‌دارلردن بعضیسی قسمت استیوب ده بعضیسی امتناع ایتدیکی تقدیرده فصل ثالث و فصل رابعده بیان اولنه‌جغی وجهله مال مشترك اکر قابل قسمت ایسه حاکم آنی جبراً تقسیم ایلر . دکل ایسه تقسیم ایلمز

١١٣١ ماده

قابل قسمت . تقسیمه صالح اولان مال مشترکدر . شویله که اول مالدن مقصود اولان منفعت قسمت ایله فوت اولمیه

(فصل ثالث)

(قسمت جمع بیاننده در)

١١٣٢ ماده

متحد الجنس اولان اعیان مشترکه ده قسمت قضا جاری اولور

یعنی مشارکلردن یالکز بعضیسنك طلبی اوزینه حاکم انلری حکما تقسیم ایلر . کرك مثلیاتدن اولسون وکرك قیمیاتدن اولسون

١١٣٣ ماده

متحد الجنس اولان مثلیاتك افرادی بیننده فرق وتفاوت اولمدیغندن قسمتی مشارکلردن هیچ برینه مضر اولمدقدن بشقه هر بری حقنی المش وهر برینك تمامیت ملکی حصوله کلمش اولور

تقسیم ایکی کشی بیننده مشترك اولان برمقدار بغدای حصه‌لرینه کوره تقسیم اولندقده هر بری حقنی استیفا ایدرك حصه‌سنه اصابت ایدن بغدایه مستقلاً مالك اولور . شو قدر درهم آلتون کلیچه و بوقدر قیه کموش یا باقر و یا تیمور کلیچه و برجنسدن اولان شوقدر باستال چوقه و بوقدر طوپ بز وشو قدر عدد یمورطه دخی بو قبیلدن در

١١٣٤ ماده

متحد الجنس اولان قیمیاتك افرادی بیننده فرق وتفاوت
وار ایسه ده پك جزئی اولمق حسبیله یوق حکمنده
اولدیغندن بونلر دخی بروجه بالا قابل قسمت عداولنمشدر
مثلا ایکی کشی بیننده مشترك اولان بشیوز قیون
حصه‌لرینه کوره ایکی یه تقسیم اولندقده هر بری حقنی
عینیله المش کبی اولور .

شو قدر یوز دوه و بوقدر یوز اینك دخی بو قبیلدندر

١١٣٥ ماده

اجناس مختلفه‌ده یعنی مختلف الجنس اولان اعیان
مشترکه‌ده قسمت قضا جاری اولماز . کرك مثلیاتدن
اولسون وکرك قیمیاتدن اولسون یعنی مشارکاردن یالکز
برینك طلبی اوزرینه حاکم انلری جبراً قسمت جمع ایله
تقسیم ایده‌مز

مثلا حصه‌دارلردن برینه شو قدر کیله بغدای و اکا
مقابل دیکرینه بوقدر کیله اربه یاخود برینه شو قدر
قیون و اکا مقابل دیکرینه بوقدر دوه یا اینك و برینه
برقلیچ ودیکرینه براکر طاقمی و برینه برقوناق ودیکرینه
بردکان یا برچفتلك اعطاسیله قسمت قضا جائز اولماز .

اما کندیلری راضی اولدقلری حالده وجه مشروح اوزره قسمت رضا جائز اولور

١١٣٦ ماده

اختلاف صنعت حسبیله مختلف اولان اوانی ولوکه بر جنس معدندن مصنوع اولسه بیله مختلف الجنس عد اولنور

١١٣٧ ماده

جلیات و بیوك اینجو وجواهر دخی مختلف الجنس اولان اعیاندندر

اما افرادی بیننده قیمتجه تفاوت اولمیان اوفق اینجولر و صاپی طاشی دنیلان خرده الماسلر کبی جواهر صغیره متحد الجنس عد اولنور

١١٣٨ ماده

متعدد قوناقلر ودکانلر وچفتلکلر دخی مختلف الجنس اولوب قسمت جمع ایله تقسیم اولنمازلر

مثلا متعدد قوناقلردن بری مشارکلردن برینه ودیکری دیکرینه اعطا ایله قسمت قضا جائز اولمیوب بونلرك هربری بروجه آتی قسمت تفریق ایله تقسیم اولنه بیلور

(فصل رابع)

(قسمت تفريق بياننده در)

١١٣٩ ماده

برعين مشتركك تفريق وتبعيضى صاحبلرندن هيچ برينه مضر دكل ايسه قابل قسمتدر

مثلا بر عرصه تقسيم اولندقده هرقسمده ابنيه ياپيلور . واغاج ديكيلور . وقيو قازيلور . بوجهتله عرصه‌دن مقصود اولان منفعت باقى اولور

كذلك برقوناغك سلاملق وحرم دائره‌لرى بشقه بشقه بر منزل اولمق اوزره تفريق تقسيم اولندقده قوناقدن مقصود اولان سكنى منفعتى فوت اولماز . ومشاركلردن هربرى مستقلاً بر منزل صاحبى اولور

بناء عليه كرك عرصه‌ده وكرك قوناقده قسمت قضا جارى اولور

يعنى صاحبلرندن برى قسمت ايستيوبده ديكرى امتناع ايلسه حاكم انلرى جبراً تقسيم ايلر

١١٤٠ ماده

برعين مشتركك تفريق وتبعيضى صاحبلرندن برينه نافع وديكرينه مضر يعنى منفعت مقصوده سنى مفوت اولوبده

نفعی اولان کیمسه قسمت ایستر ایسه کذلك حاکم آنی حکماً تقسیم ایلر

مثلا مشترك برخانه ده متشارك اولنلردن برینك حصه سی از اولوبده بعدالتقسیم انده سکنی ایله انتفاع اولنه میه جق اولدیغی حالده حصه سی چوق اولان مشارکی قسمت ایستر ایسه حاکم انی قضاء تقسیم ایلر

١١٤١ ماده

تفریق وتبعیضی صاحبلرندن هربرینه مضر اولان برعین مشترکده قسمت قضا جاری اولماز

مثلا بردکرمن تقسیم اولنسه ارتق دکرمن اوله رق استعمال اولنه مز بوجهتله منفعت مقصوده فوت اولور . بناءعلیه مشارکلرندن یالکز برینك طلبی اوزرینه حاکم آنی تقسیم ایده مز . اما بالتراضی تقسیم اولنور . حمام وقویی وقنات وکچوك اوطه وایکی خانه اره سنده کی حائط دخی بویله در . برحیوان ایله بر عربه وبر اکر وبرجبه وبر یوزك طاشی کبی یارمغه وقیرمغه محتاج اولان عروض دخی بوقبیلندندر که هیچ برنده قسمت قضا جاری اولماز

١١٤٢ ماده

برمشترك کتابك تقسیم اوراقی جائز اولمدیغی کبی متعدد

جلدلره منقسم اولان بر کتابك جلد بجلد تقسیمی دخی جائز اولماز

ماده ۱۱۴۳

ایکی یاخود زیاده کیمسه‌لر بیننده مشترك اولوبده بشقه‌سنك اصلا دخوله حقی اولمیان طریقك بری قسمتنی ایستیوبده دیکری امتناع ایتدیکی تقدیرده نظر اولنور . اکر بعدالقسمه هر برینه بر طریق قاله‌جق اولور ایسه تقسیم اولنور
والا قسمته جبر اولنماز . مکرکه هر برینك بشقه بشقه طریق ومنفذی اوله . اول حالده ینه تقسیم اولنور

ماده ۱۱۴۴

مسیل مشترك دخی طریق مشترك کبیدر که بری قسمت ایستیوبده دیکری امتناع ایتدیکی تقدیرده اکر بعدالقسمه هر برینه صوینی آقیده‌جق قدر یر قالورسه یاخود مسیل اتخاذ ایده‌جك بشقه یری وار ایسه تقسیم اولنور . والا تقسیم اولنماز

ماده ۱۱۴۵

بر کیمسه حق مروری باقی اولمق اوزره ملکی اولان طریقی صاتسه بیلدیکی کبی ایکی کشی بیننده مشترك اولان بر عقارك تقسیمنده طریق مشترکك رقبه‌سی یعنی ملکیتی برنده قالمق

وديكرينك يالكز حق مروري اولمق اوزره قسمت دخي جائز اولور

١١٤٦ ماده

بر خانه‌نك تقسيمنده ايكي حصه ارەسندكي حائط حصه‌دارلر بيننده مشترك اولەرق براغلمق جائز اولديغي كبي يالكز برينك ملكي اولمق اوزره قسمت دخي جائز اولور

(فصل خامس)

(كيفيت قسمت بياننده‌در)

١١٤٧ ماده

مال مشترك اكر مكيلاتدن ايسه كيل ايله وموزوناتدن ايسه وزن ايله وعددياتدن ايسه عدد ايله وذرعياتدن ايسه ذراع ايله تقسيم اولنور

١١٤٨ ماده

عرصه واراضي ذرعياتدن اولدقلرينه مبني ذراع ايله تقسيم اولنور

اما اوزرلرنده‌كي اشجار وابنيه تقدير قيمت ايله تقسيم قلنورلر

١١٤٩ ماده

برقوناغك تقسيمنده برحصه‌نك ابنيه‌سي ديكر حصه‌نك

ابنیه‌سنه نسبتله دها قیمتلو اولدیغی تقدیرده ممکن ایسه دیکر حصه‌یه عرصه‌دن قیمتجه اکا معادل اوله‌جق قدر فضله یر ویریلور دکل ایسه اکا مقابل نقود علاوه ایدیلور

١١٥٠ ماده

ایکی کشی بیننده مشترك برخانه‌نك فوقانیسی برینه وتحتانیسی دیکرینه اعطا اولنمق اوزره قسمتی مراد اولندقده کرك فوقانی وکرك تحتانی تقویم اولنه‌رق قیمت اعتباریله تقسیم اولنور

١١٥١ ماده

بر قوناق تقسیم اولنه‌جق اولدقده قسام اولان کیمسه ابتدا انی کاغد اوزرنده تصویر وعرصه‌سنی ذراع ایله مساحه وابنیه‌سنی تقویم وصاحبلرینك حصه‌لرینه کوره تسویه وتعدیل وممکن ایسه هر حصه‌یی یکدیکره تعلق قالمامق اوزره حق طریق و شرب ومسیلی ایله افراز وبرنجی وایکنجی واوچنجی دیو تلقیب ایتملی و بعده قرعه چکملیدر . برنجی ابتدا اسمی چیقانك وایکنجی ثانیا اسمی چیقانك واوچنجی ثالثا اسمی چیقانك اولور . زیاده حصه وار ایسه ینه بوترتیب اوزره یورر

۱۱۵۲ ماده
تكاليف امريه اكر محافظهٔ نفوذ ایچون ايسه عدد رؤس اوزرينه تقسيم اولنوب نسوان وصبيان دفتر توزيعه ادخال اولنماز . واكر محافظهٔ املاك ایچون ايسه مقدار ملك اوزرينه تقسيم اولنور
زيرا (۸۷) ماده ده مذكور اولديغى اوزره غرامت غنيمته كوره در

(فصل سادس)

(خيارات بياننده در)

۱۱۵۳ ماده
بعده اولديغى كبى اجناس مختلفه نك تقسيمنده دخى خيار شرط و خيار رؤيت و خيار عيب وار در
مثلا حصه دارلردن برى شوقدر كيله بغداى واكا مقابل ديكرى بوقدر كيله ارپه ياخود برى شو قدر قيون و اكا مقابل ديكرى بوقدر اينك آلمق اوزره مال مشتركى بالتراضى بينلرنده تقسيم ايتدكلرنده اكر بريسى شو قدر كون مخير اولمق اوزره شرط ايلمش اولسه اول مدت ظرفنده ديلرسه قسمتى قبول وديلرسه فسخ ايدر و اكر بريسى هنوز مال مقسومى كورمامش ايسه كوردكده

کذلك مخیر اولور واکر بریسنك حصه‌سی عیبلو چیقسه دیلرسه قبول و دیلرسه رد ایلر

١١٥٤ ماده

متحد الجنس اولان قیمیاتك تقسیمنده دخی خیار شرط و رؤیت وعیب واردر

مثلا مشترك اولان یوزقیون صاحبلری بیننده حصه‌لرینه کوره تقسیم اولندقده اکر بریسی شوقدر کون مخیر اولمق اوزره شرط ایلمش اولسه اول مدت ظرفنده قسمتی قبول ایدوب ایتامکه مخیر اولور ٠ واکرهنوز قیونلری کورمامش ایسه کوردکده کذلك مخیراولور ٠ واکر بریسنك حصه‌سنه اصابت ایدن قیونلرك عیب قدیمی ظهور ایتسه کذلك مخیراولوب دیلرسه قبول ودیلرسه رد ایلر

١١٥٥ ماده

متحد الجنس اولان مثلیاتك تقسیمنده خیار شرط ورؤیت اولمیوب فقط خیار عیب واردر

مثلا ایکی کشی بیننده مشترك اولان بریغین بغدای تقسیم اولندقده شو قدر کون مخیراولمق شرطی معتبر اولماز ٠ و بری بغدایی کورمامش ایسه کوردکده مخیر اولماز ٠ اما برینه یغینك اوست طرفندن ودیکرینه الت طرفندن

ویریلوبده الت طرفی چورك چیقسه صاحبی مخیر اولوب دیلرسه قبول ودیلرسه رد ایدر

(فصل سابع)

(قسمتك فسخ واقالەسی بیانندە در)

١١٥٦ مادە

قرعەلر كاملا چكلدكده قسمت تمام اولور

١١٥٧ مادە

قسمت تمام اولدقده ارتق اندن رجوع اولنەماز

١١٥٨ مادە

اثنای قسمتده مثلا قرعەلرك چوغی چیقوبده یالكز بری قالمش اولدیغی حالده حصەدارلردن بری رجوع ایدەجك اولسه باقیلور . اكر قسمت رضا ایسه رجوع ایدەبیلور . واكر قسمت قضا ایسه رجوع ایدەمز

١١٥٩ مادە

بعد القسمه حصەدارلر كندی رضالریله قسمتی فسخ واقاله ایدرك مقسومی كما فی السابق بینلرندە مشترك ایدەبیلورلر

١١٦٠ مادە

قسمتده غبن فاحش اولدیغی تبین ایدر ایسه فسخ اولنەرق تكرار قسمت عادله ایله تقسیم اولنور

١١٦١ ماده

ترکه نك تقسیمندن صکره میتك دینی ظهور ایتسه قسمت فسخ اولنور

مکرکه ورثه دینی ایفا یاخود دائنلر الهجقلرندن انلری ابرا ایدرلر ویاخود میتك مقسومدن بشقه مالی اولوبده بورج انکله ایفا اولنور ایسه اول حالده قسمت فسخ اولنماز

(فصل ثامن)

(احکام قسمت بیاننده در)

١١٦٢ ماده

حصه دارلردن هر بری بعدالقسمه کندی حصه سنه مستقلا مالك اولور. برینك حصه سنده ارتق دیکرینك علاقه سی قالماز . و باب ثالثده بیان اولنه جغی وجهله هر بریسی کندی حصه سنده کیف مایشاء تصرف ایدر حتی ایکی کشی بیننده مشترك بر خانه تقسیم اولنوبده برینك حصه سنه ابنیه ودیکرینك حصه سنه عرصهٔ خالیه اصابت ایتدیکی صورتده عرصه صاحبی اول عرصه ده قویی قازار وکاریر یاپار وابنیه انشا ایدوب دیلدیکی قدر یوکسلتك چیقار ابنیه صاحبنك هواسنی یاخود کونشی سد ایتسه بیله مانع اوله ماز

١١٦٣ ماده

اراضی تقسیمنده اشجار و چفتلك تقسیمنده اشجار ایله ابنیه من غیر ذكر داخل اولور • یعنی اشجار وابنیه كیمك حصه سنده بولنور ایسه انك اولور • حین تقسیمده ذكر وتصریحه یاخود جمیع حقوقیله ویا جمیع مرافقیله دینلمك كبی برتعبیر عمومی ایله ادخاله حاجت یوقدر

١١٦٤ ماده

كرك اراضی و كرك چفتلك تقسیمنده اكین و میوه ذكر و تصریح اولنمدقجه داخل اولمیوب انلر كما كان مشترك اوله رق قالور • حین تقسیمده كرك جمیع حقوقیله كبی بر تعبیر عمومی ایراد اولنسون وكرك اولنمسون

١١٦٥ ماده

مقسومك اراضی مجاوره ده اولان حق طریق و مسیلی هر حالده داخل قسمت اولور • یعنی كیمك حصه سنده واقع اولورسه انك حقوقندن اولور • حین قسمتده كرك جمیع بحقوقیله دینلسون وكرك دینلمسون

١١٦٦ ماده

حین قسمتده بر حصه نك دیكر حصه ده طریق یاخود مسیلی اولمسی شرط ایدیلورسه اول شرطه رعایت ایدیلور

١١٦٧ ماده

بر حصه‌نك ديكر حصه‌ده طريقى اولوبده حين قسمتده ابقاسى شرط ايدلمامش ايسه بشقه طرفه صرف وتحويلى قابل اولديغى تقديرده صرف وتحويل اولنور. حين قسمتده كرك جميع حقوقيله دنيلسون وكرك دينلمسون اما طريقك بشقه طرفه صرف وتحويلى قابل اولمديغى تقديرده باقيلور. اكرحين قسمتده جميع حقوقيله دينلمش ايسه طريق داخل قسمت اوله‌رق حالى اوزره ابقا اولنور. واكر جميع حقوقيله كبى برتعبير عمومى علاوه اولنمامش ايسه قسمت فسخ اولنور

بوخصوصده مسيل دخى عينيله طريق كبيدر

١١٦٨ ماده

ايكى كشى بيننده مشترك برخانه‌ده ديكر كمسنه‌نك طريقى اولوبده خانه صاحبلرى اول خانه‌يى تقسيم ايده‌جك اولدقلرنده طريق صاحبى مانع اوله‌ماز . فقط انلر دخى خانه‌يى تقسيم ايتدكلرنده طريقى حالى اوزره ترك ايدرلر

واوچى بالاتفاق خانه ايله برابر طريقى دخى صاتدقلرى تقديرده اكرطريق اوچنك بيننده مشترك ايسه ثمن اوچنك بيننده تقسيم اولنور

واكر طريقك رقبه‌سی قوناق صاحبلرينك اولوبده اول كمسنه‌نك يالكز حق مروری وار ايسه هر بری حقنی الور

شويله كه عرصه بركره حق مرور ايله وبركره حق مرورسز تقويم اولنوب ايكی قسمت بيننده‌كی فضله حق مرور صاحبنك اولور . وباقيسی خانه صاحبلرينه عائد اولور

مسيل دخی طريق كبيدر . يعنی بر مشترك خانه‌ده ديكر كمسنه‌نك حق مسيلی اولسه اول خانه صاحبلری خانه‌يی تقسيم ايدوب مسيلی حالی اوزره ترك ايدرلر

١١٦٩ ماده

برقوناغك حواليسنده ديكر كمسنه‌نك منزلی اولوبده منزل صاحبی اول حواليدن مرور ايدر اولديغی حالده قوناق صاحبلری قوناغی تقسيم ايده‌جك اولدقلرنده منزل صاحبی مانع اوله‌ماز

فقط انلر قوناغی تقسيم ايتدكلرنده منزلك قپوسی عرضنده اكا بر يول ترك ايدرلر

١١٧٠ ماده

ايكی‌يه تقسيم اولنان برقوناغك ايكی قسمی اره‌سنده بر حائط اولوبده برقسمك ديكر حائطنك اوزرنده‌كی كيرشلرك

اوجلری اول حائط مشترك اوزرنده بولندیغی صورتده اكر حین قسمتده اول كیرشلرك رفعی شرط ایدلمش ایسه رفع اولنور ٠ والا رفع اولنماز

ایكی قسم اره‌سنده‌كی حائط برحصه‌دارك واوجلری اول حائط اوزرینه بندیرلمش اولان كیرشلر دیكر حصه‌دارك ملكی اولمق اوزره تقسیم اولندیغی صورتده دخی حكم ینه بو وجهله در

١١٧١ ماده

برقسمده واقع اولان اغاجلرك داللری دیكر قسمك اوزرینه صارقمش اولدیغی صورتده دخی اكر حین قسمتده قطعی شرط ایدلمامش ایسه اول داللر كسدیریله‌مز

١١٧٢ ماده

بر طریق خاصده حق مروری اولان برمشترك خانه تقسیم اولندقده حصه‌دارلردن هر بری اول طریقه قپو وپنجره آچه‌بیلور ٠ سائر اصحاب طریق اكا مانع اوله‌ماز

١١٧٣ ماده

قابل قسمت اولان بر ملك مشتركده حصه‌دارلردن بری كندوسیچون دیكر حصه‌دارك اذنی اولقسزن بر بنا

یاپدقدنصکره دیکر حصه دار قسمت طلب ایتدکده تقسیم
اولنور
اول بنا بانیسنك حصه سنه اصابت ایدرسه فبها ۰ واکر
دیکر حصه دارك حصه سنه اصابت ایدرسه بو حصه دار
اول بنایی هدم ورفع ایتدیره بیلور

(فصل تاسع)

(مهایئه بیانده در)

ماده ١١٧٤

مهایئه ۰ قسمت منافعدن عبارتدر

ماده ١١٧٥

مثلیاتده مهایئه جاری اولماز
مهایئه اول قیمیاتده جاری اولورکه عینلری باقی اوله رق
انلرله انتفاع ممکن اوله

ماده ١١٧٦

مهایئه ایکی نوعدر ۰ نوع اول زمانا مهایئه در
نته کیم ایکی کشی بیننده مشترك اراضی یی بر سنه بری
و دیکر سنه دیکری زراعت ایتمك و بر مشترك قوناق
صاحبلرندن هر بری بالمناوبه اول قوناقده برر سنه
اوتورمق اوزره مهایئه لری کبی

نوع ثانی. مکاناً مهایئه در
نته کیم ایکی کشی بیننده مشترك اولان اراضینك یاریسنی
بری و دیکر یاریسنی دیکری زراعت ایتمك و مشترك
قوناغك بر طرفنده بری و دیکر طرفنده دیکری یاخود
اوست قاتنده بری و آلت قاتنده دیکری و مشترك ایکی
خانه نك بریسنده بری و دیکرنده دیکری اوتورمق اوزره
مهایأه لری کبی

١١٧٧ ماده

بر مشترك حیوانی صاحبلری بالمناوبه قوللانمق اوزره
مهایئه جائز اولدیغی کبی ایکی مشترك حیواندن برینی
بری و دیکر بنی دیکری قوللانمق اوزره مهایئه دخی
جائز اولور

١١٧٨ ماده

زماناً مهایئه بر نوع مبادله در
شویله که بر حصه دارك کندو نوبتنده کی حصهٔ منفعتی
دیکر حصه دارك نوبتنده کی حصهٔ منفعتیله مبادله ایدلمش
اولور . بو جهتله زماناً مهایئه اجاره حکمنده در
بناء علی ذلك زماناً مهایئه ده شو قدر کون یاخود شو
قدر آی کبی بر مدت ذکر و تعیین اولنمق لازمدر

ماده ۱۱۷۹

مكانا مهايئه بر نوع اقرار در
شويله كه ايكى حصه دارك مثلا بر مشترك قوناقده اولان
منفعتلرى شايع يعنى اول قوناغك هر جزئنه شامل ايكن
مهايئه ايله برينك منفعتى اول قوناغك بر قطعه سنده
و ديكرينك منفعتى ديكر قطعه سنده جمع ايدلمش اولور
بناء على ذلك مكانا مهايئه ده ذكر و تعيين مدت لازم
دكلدر

ماده ۱۱۸۰

زمانا مهايئه ده بدايت ايچون يعنى حصه دارلردن
قنغيسى اول انتفاع ايتمك ايچون قرعه چكلديكى كبى
مكانا مهايئه ده دخى قرعه ايله تعيين محل اولنمليدر

ماده ۱۱۸۱

مشترك و متعدد شيلرك صاحبلرندن برى مهايئه استيوبده
ديكرى امتناع ايتدكده اكر اول عين مشتركار متفق المنفعه
ايسه لر مهايئه يه جبر اولنور و اكر مختلف المنفعه ايسه لر
جبر اولنماز
مثلا ايكى مشترك خانه دن برنده برى و ديكرنده ديكرى
ساكن اولمق وايكى مشترك حيواندن برينى برى
و ديكرينى ديكرى قوللانمق اوزره برى مهايئه ايستيوبده

دیکری امتناع ایلسه مهایأه جبر اولنور . اما بری خانه‌ده ساکن اولوبده دیکری حمامی ایجار ایلمك یاخود بری خانه‌ده ساکن اولوبده دیکری اراضی‌یی زراعت ایتمك اوزره بالتراضی مهایأه جائز ایسه‌ده بری امتناع ایتسه مهایأه‌یه جبر اولنماز

ماده ١١٨٢

قابل قسمت اولان مال مشترك صاحبلرندن بری قسمت و دیکری مهایأه ایستسه قسمت ادعاسی قبول اولنور وهیچ بریسی قسمت طلبنده اولمدیغی حالده بری مهایأه ایستیوبده دیکری امتناع ایلسه مهایأه جبر اولنور

ماده ١١٨٣

قابل قسمت اولمیان برعین مشترك صاحبلرندن بری مهایأه ایستیوبده دیکری امتناع ایلسه مهایأه‌یه جبر اولنور

ماده ١١٨٤

سفینه و دکرمن وقهوه‌خانه وخان وحمام کبی عموماً اجرتله منتفع اولدیغی عقارات مشترکه اهلنه ایجار ایله اجرتی حصه‌دارلر بیننده حصه‌لرینه کوره تقسیم اولنور واکر حصه‌دارلردن بری حصه‌سنی ایجاردن امتناع ایدرسه مهایأه‌یه جبر اولنور . فقط برینك نوبتنده غله‌سی

یعنی کراسی زیاده اولورسه اول زیاده حصه دارلر بیننده تقسیم اولنور

ماده ١١٨٥

حصه دارلردن هر بری زمانا مهایئه دن صکره کندو نوبتنده عقار مشترکی ومکانا مهایأه دن صکره کندو حصه سنه اصابت ایدن قطعه یی بالذات استعمال ایده بیلدیکی کبی آخره ایجار ایله کندوسیچون اجرتنی اخذ ایده بیلور

ماده ١١٨٦

ابتدا منافع اوزرینه مهایئه اولندقدن صکره حصه دارلر کندو نوبتلرینی ایجار ایدوب ده برینك نوبتنده غله زیاده اولسه دیکر حصه دار اول زیاده ده مشارك اولماز اما ابتدا استغلال ایتمك اوزره مثلا بر مشترك خانه نك کراسنی بر آی بری و بر آی دیکری المق اوزره مهایئه ایتسه لر فضله سی مشترك اولور

فقط ایکی خانه دن برینك غله سنی بری و دیکرینك غله سنی دیکری آلمق اوزره مهایئه ایتدکلرنده برخانه نك غله سی زیاده اولسه دیکر حصه دار اکا مشارك اولماز

ماده ١١٨٧

اعیان اوزرینه مهایئه جائز اولماز

مثلا مشترك اشجار ميوه‌لرى ومشترك حيوانلرك سوتى ويوكى اعياندن اولمغله اشجار مشترکه‌دن بر مقدارينك ميوه‌سنى مشاركاردن برى وديكر مقدارينك ميوه‌سنى ديكرى و ديوشرمك و مشترك قيونلرك برسوريسنك سوتينى ويوكنى برى وديكر برسوريسنك سوتينى ويوكنى ديكرى آلمق اوزره مهايئه صحيح اولماز

ماده ١١٨٨

حصه‌دارلر بالتراضى بينلرنده مهايئه ايتدكارنده بعده يالكز بريسى آنى فسخ ايده‌بيلور ايسه‌ده برى كندى نوبتنى آخره ايجار ايتمش ايسه مدت اجاره منقضى اولمدقجه ديكرى مهايئه‌يى فسخ ايده‌مز

ماده ١١٨٩

حكم حاكم ايله اجرا اولنان مهايئه‌يى حصه‌دارلردن يالكز برى فسخ ايده‌مز ايسه‌ده هپسى بالتراضى فسخ ايده‌بيلور

ماده ١١٩٠

حصه‌دارلردن برى حصه‌سنى صاتمق ياخود تقسيم ايتمك مراد ايتدكده مهايئه‌يى فسخ ايده‌بيلور

اما مجرد مال مشتركى اسكى حالنه اعاده ايتمك اوزره

بلا سبب مهایئه‌یی فسخ ایده‌جك اولسه حاكم اكا مساعده ایتمز

١١٩١ ماده

حصه‌دارلردن برینك یاخود هپسنك وفاتیله مهایئه باطل اولماز

(باب ثالث)

(حیطان و جیرانه متعلق مسائل بیاننده اولوب)

(درت فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(احكام املاكه دائر بعض قواعد بیاننده در)

١١٩٢ ماده

هركس ملكنده كیف مایشاء تصرف ایدر . فقط بشقه‌سنك حقی تعلق ایدرسه مالكی ملكنده استقلال اوزره تصرفدن منع ایدر

مثلا فوقانیسی برینك و تحتانیسی دیكرك ملكی اولان ابنیه‌ده فوقانی صاحبنك تحتانیده حق قراری وتحتانی صاحبنك فوقانیده حق سقفی یعنی كونشدن ویاغموردن تستر وتحفظ حقی اولمغله بریسی دیكرك اذنی اولمدقجه اكا مضر اوله‌بیله‌جك برشی یاپه‌ماز وكندو بناسنی یقه‌ماز

ماده ١١٩٣
فوقانی ایله تحتانینك زقاق قپوسی بر اولدیغی حالده ایکیسنك صاحبلری اول قپویی مشترکا استعمال ایدرلر . احد هما آخری دخول وخروجدن منع ایده‌مز

ماده ١١٩٤
کیم که بریره مالك اولورسه مافوقنه وماتحتنه دخی مالك اولور
یعنی ملکی اولان عرصه‌ده ایستدیکی ابنیه‌یی یاپوق و دیلدیکی قدر چیقمق وزمینی حفریله مخزن یاپوق و دیلدیکی قدر درین قویی قازمق کبی تصرفاته مقتدر اولور

ماده ١١٩٥
کسنه خانه‌سنده احداث ایلدیکی اوطه‌سنك سچاغی قومشوسنك خانه‌سی اوزرینه اوزاده‌ماز . اوزادرسه اول خانه اوزرینه کلان مقداری قطع اولنور

ماده ١١٩٦
برکیمسه‌نك باغچه‌سنده‌کی اغاجك داللری قومشوسنك خانه‌سی یاخود باغچه‌سی اوزرینه اوزامش اولسه اول داللری باغلایوبده کیروچکدیرمك یاخود کسدیرمك ایله کندو هواسنی تفریغ ایتدیرمکه قومشوسنك صلاحیتی واردر

اما اغاجك كولكه سی قومشوسنك باغچه سنده كی مزروعاته مضردر دیو اغاج كسیله مز

١١٩٧ ماده

هیچ كیمسه ملكنده تصرفدن منع اولنه ماز . مكركه آخره ضرر فاحشی اوله . اول حالده منع اولنه بیلور . نته كیم فصل ثانیده تفصیل اولنور

(فصل ثانی)

(معاملات جواریه حقنده در)

١١٩٨ ماده

هركس كندی ملكی اولان حائط اوزرینه دیلدیكی قدر چیقار و استدیكی شیئ یاپار ضرر فاحشی اولمدقجه قومشوسی مانع اوله ماز

١١٩٩ ماده

بنایه ضرر ویرن یعنی بنایه وهن كتورن و انهدامنه سبب اولان یاخود حوائج اصلیه یی یعنی سكنی كبی بنادن مقصود اولان منفعت اصلیه یی منع ایدن شیلر ضرر فاحشدر

١٢٠٠ ماده

ضرر فاحش بأی وجه كان دفع ایتدیریلور

مثلا برخانه‌نك اتصالنده تیمورجی دكانی یاخود دكرمن یاپیلوبده تیمور ضربندن یاد كرمنك دورانندن اول خانه‌نك بناسنه وهن كلمك یاخود فرون احداث ایله تو تونك كثرتندن ویابزر خانه احداث ایله رائحهٔ كریهه‌سندن اول خانه‌ده اوتوریله‌میه‌جق مرتبه صاحبی متأذی اولمق ضرر فاحش اولمغله بوضررلر بأی وجه كان دفع وازاله ایتدیریلور
وكذا بركیمسه دیكرك خانه‌سنه متصل عرصه‌سنده خرق احداث ایدرك دكرمنه صو اجرا ایتمكله خانه‌نك دیوارینه وهن كلسه یاخود بركیمسه قومشوسنك دیوارینك دیبنی مزبله اتخاذ و سپورندی القا ایتمكله دیوار چوریسه دیوارك صاحبی ضررینی دفع ایتدیرر
كذلك برینك خانه‌سی قربنده دیكرك احداث ایلدیكی خرمنك توزی كلمكله اول خانه‌ده طوریله‌میه‌جق مرتبه صاحبی متأذی اولسه ضرری دفع ایتدیریلور
نته‌كیم برینك خرمن یری قربنده دیكری بر مرتفع بنا احداث ایله خرمنك روزكارینی سد ایلسه ضرر فاحش اولمغله رفع ایتدیریلور كذلك بركیمسه بزازلر چارشوسنده آشجی دكانی احداث ایدوبده تو تونی قومشوسنك امتعه‌سنه اصابت ایله ضرر فاحشی اولسه دفع ایتدیریلور

وكذلك بر كيمسه نك خانه سنده كى كاريز ياريلو بده قومشوسنك خانه سنه جريان ايتمكله ضرر فاحش اولسه قومشوسنك دعواسى اوزرينه اول كاريزك تعمير واصلاحى لازم كلور

۱۲۰۱ ماده

بر خانه نك هواسنى ياخود نظارتنى كسمك وياخود كونشك دخولنى منع ايتمك كبى حوايج اصليه دن اولميان منافعه مانع اولمق ضرر فاحش دكلدر

فقط ضياىى بالكليه سد ايتمك ضرر فاحشدر

بناء عليه بر كيمسه بربنا احداث ايله قومشوسنك بر پنجره لى اولان اوطه سنك پنجره سنى سد ايدوبده يازى اوقونه ميه جق مرتبه قرانلق اولسه ضرر فاحش اولمغله دفع ايتديريلور ۰ قپوسندن ضيا السون دينيله مز ۰ زيرا اوطه سنك قپوسى صوغوقدن واسباب سائره دن ناشى قپانمغه محتاج اولور

واكر اوطه نك ايكى پنجره سى اولوبده بريسى بروجه بالا بنا احداثيله سد ايدلمش اولسه ضرر فاحش عد اولنماز

۱۲۰۲ ماده

مطبخ وقويى باشى وخانه نك حوليسى كبى مقر نسوان اولان محلك كورنمسى ضرر فاحش عد اولنور

بناء علی ذلك بر كمسنه نك خانه سنده احداث ایلدیكی پنجره سندن یاخود مجدداً انشا ایلدیكی بنانك پنجره سندن جارملا صقنلك یاخود زقاق آشوری خانه سی اولان بركیمسه نك مقر نسوان اولان محلی كورینور اولسه بوضررك رفعیله امر اولنور . اول كمسنه دخی نسوان كورنمیه جك صورتده دیوار یاخود تخته پرده یاپوب اول ضرری دفع ایتمكه مجبور اولور . اما بهرحال پنجره سنی سد ایتمك اوزره جبر اولنه ماز

نته كیم چیتدن معمول برحائطك ارالغندن قومشونك مقرنسوان اولان محلی كورینور اولسه اول ارالقلری سد ایتمك اوزره حائطك صاحبنه امر اولور . اما یقوبده دیوار یاپمق اوزره جبراولندماز

(٢٢) ماده یه باق

١٢٠٣ ماده

بربنانك انسان بویندن یوكسك پرده پنجره سی اولوبده احتمالكه نردبان وضعیله قومشوسنك مقر نسوان اولان محلنه نظر ایلر دیو قومشوسی اول پنجره یی سد ایتدیره مز

(٧٤) ماده یه باق

١٢٠٤ ماده

باغچه مقر نسوان عد اولنماز

بناء علیه بر کیمسه‌نك خانه‌سندن قومشوسنك مقر نسوان اولان محلی کورنمیوب فقط باغچه‌سی کورنمکله قومشوسی مجرد ارالقده نسوان باغچه‌یه چیقدقده خانه‌کدن کورنمکله باغچه‌مه اولان نظارتکی کس دیه‌مز

۱۲۰۵ ماده

برکیمسه باغچه‌سنده‌کی میوه اغاجنه چیقدقده قومشوسنك مقر نسوان اولان محلی کورینور اولسه کمسنه اغاجك اوزرینه چیقه‌جق اولدقده نسوان تستر ایتمك ایچون اخبار ایتمك لازمدر ۰ اخبار ایتمدیکی تقدیرده حاکم انی بلا اخبار اول اغاجه چیقمقدن منع ایدر

۱۲۰۶ ماده

ایکی کشی بینلرنده مشترك اولان قوناغی تقسیم ایتدکلرنده برینك حصه‌سنه اصابت ایدن محلدن دیکرینك مقرنسوان اولان محلی کورینور اولسه مشترکا بینلرنده برستره اتخاذ ایتملری ایچون امر اولنور

۱۲۰۷ ماده

برکیمسه مشروع اوله‌رق ملکنده تصرف ایتمکده ایکن بشقه‌سی انك یاننده بنا احداثیله کندوسی متضرر اولسه ضررینی انجق کندو دفع ایتمك لازم کاور

مثلا برخانه‌نك قدیمی پنجره‌لرندن دیکر کمسنه‌نك محدث

خانه‌سنك مقر نسوان اولان محلی كورينور اولسه محدث
خانه صاحبی مضرتنی كندو دفع ايتمك لازمكلور ·
عتيق خانه صاحبندن ادعايه صلاحيتی يوقدر · نته كيم
بركمسه تيمورجی دكاننه متصل عرصه‌سنده برخانه احداث
ايلسه تيمور ضربندن خانه‌مه ضرر فاحش ترتب ايديور
ديو دكانی تعطيل ايتديره‌مز · وكذا اسكيدن خرمن يری
اولان برمحلك قربنده بری خانه احداث ايتدكده خرمنك
توزی خانه‌م اوزرينه كليور ديو خرمن صاحبنه بوراده
خرمن دوكمه ديه‌مز

ماده ١٢٠٨

بر منزلك قديمی يعنی عتيق پنجره‌لردن قومشوسنك
عرصهٔ خاليه‌سی كورينوركن منزل محترق اولدقده اولا
قومشوسی اول عرصه‌ده خانه احداث ايتدكدن صكره
اول منزلی دخی صاحبی وضع قديمی اوزره بنا ايده‌رك
آچديغی پنجره‌لردن اول محدث خانه‌نك مقر نسوان
اولان محلی كورينور اولسه بو مضرتی خانه صاحبی
كندو دفع ايتمك لازم كلور · صاحب منزله نظارتكی
كس ديو جبر ايده‌مز

ماده ١٢٠٩

بركيمسه‌نك خانه‌سنده احداث ايلديكی پنجره‌لر ايله

قومشوسنك مقرنسوان اولان مواضعى بيننده قومشوسنك بر يوكسك اوطه‌سى اولمغله مقرنسوان اولان محلى اول پنجره‌لردن كورنمز ايكن قومشوسى اول اوطه‌يى هدم ايتمكله اول پنجره‌لردن قومشوسنك مقرنسوان اولان محلى كورينور اولسه قومشوسى مجرد پنجره‌لر محدث ايدى انكچون نظارتكى كس ياخود پنجره‌لرى سد ايت ديه‌ميوب مضرتنى كندو دفع ايتمك لازم كلور

۱۲۱۰ ماده ·

حائط مشتركى صاحبلرندن برى ديكرينك اذنى اولمدقجه ترفيع ايده‌مز و اوزرينه كوشك و سائره ياپه‌مز · كرك آخره مضر اولسون وكرك اولمسون

فقط بريسى عرصه‌سى اوزرينه اوطه بنا ايتمك اوزره كيرش وضع ايده‌جك يعنى كيرشلرك اوجلرينى اول حائط اوزرينه بنديره‌جك اولسه مشاركى اكا مانع اوله‌ماز · لكن اون قدر كيرش وضع ايده‌جك ايسه مشاركنك دخى اولقدر كيرش وضعنه حق اوله‌جغندن حائط نقدر كيرش وضعنه متحمل ايسه انجق نصفى قدر كيرش وضع ايده‌بيلوب زياده‌يه تجاوز ايده‌مز

واكر اول حائط اوزرنده فى الاصل ايكيسنك دخى

مساوات اوزره كيرشلرى اولديغى حالده برى كندى كيرشلرينى تزييد ايده جك اولسه منع ايده بيلور

١٢١١ ماده

حائط مشترك صاحبلرندن برى اول حائط اوزرنده كى كيرشلرك محللرينى صاغه صوله واشاغيدن يوقارويه دكشديره مز . اما كيرشلرك اوجلرى يوكسكده ايكن ايندروبده حائطك دها اشاغيسنه وضع ايده بيلور

١٢١٢ ماده

بركيمسه نك صو قويوسى قربنده قومشوسى بركنيف ياكاريز ياپوبده اول قويينك صوينى افساد ايلسه ضررى دفع ايتديره بيلور . و بر وجهله دفع ضررى قابل اولماز ايسه اوكنيف ياكاريز قپاتديريلور كذلك برصو يولنك ياننده برينك ياپديغى كاريزك چركابى صويه واصل اوله رق ضرر فاحشى اولوبده قپاتمقدن غيرى صورتله دفع ضررى قابل اولمسه اول كاريز قپاتديريلور

(فصل ثالث)

(طريقلر حقنده در)

١٢١٣ ماده

بر طريقك ايكى طرفنده خانه سى اولان كيمسه برندن

دیکرینه کوپری انشا ایده‌جك اولسه منع اولنور ۰ اما انشا ایتدکدن صکره اکر ماره‌یه ضرری یوق ایسه هدم اولنماز

فقط بو یله طریق عام اوزره یاپلمش اولان کوپریلرده وشهنیشینلرده حق قرار اولماز ۰ بناء علی ذلك بر وجه بالا طریق عام اوزره انشا اولنان کوپری منهدم اولدقدن صکره صاحبی بنا ایده‌جك اولسه ینه منع اولنه بیلور

١٢١٤ ماده

طریق عام اوزرنده الچق چیقندیلر وشهنیشینلر کبی ماره‌یه ضرر فاحشی اولان شیلر قدیم اولسه بیله رفع ایتدیریلور

(٧) ماده‌یه باق

١٢١٥ ماده

برکیمسه خانه‌سنی تعمیر ایده‌جك اولدقده ماره‌یه ضرر ویرمامك شرطیله طریقك برطرفنده سریعا چامور یاپوب بناسنه صرف ایده بیلور

١٢١٦ ماده

لدی الحاجه امر سلطانی ایله برکسه‌نك ملکی قیمتیله النوب طریقه الحاق اولنه بیلور ۰ فقط تأدیهٔ ثمن اولنمدقجه ملکی یدندن النه‌ماز (٢٥١) و (٢٦٢) ماده‌لره باق

١٢١٧ ماده

ماره یه مضرتی اولمدیغی حالده بر کمسه‌نه طریقك فضله اولان یرینی ثمن مثلیله جانب میریدن الوب خانه‌سنه الحاق ایده‌بیلور

١٢١٨ ماده

طریق عامه کیم اولور ایسه اولسون مجدد قپو آچه‌بیلور

١٢١٩ ماده

طریق خاصده حق مروری اولمیان کمسه‌نه مجددا قپو آچه‌ماز

١٢٢٠ ماده

طریق خاص انده حق مروری اولنلرك ملك مشترکلری کبیدر

بناء علیه طریق خاص اصحابندن بریسی سائرینك اذنی اولمدقجه کرك مضر اولسون وکرك اولمسون اول طریقده برشی احداث ایده‌مز

١٢٢١ ماده

طریق خاص اصحابندن بری سائر اصحاب طریقك اذنی اولمدقجه مجدداً بنا ایلدیکی خانه‌سنك طامله‌سنی اول طریقه اقیده‌ماز

۱۲۲۲ ماده

برکیمسه طریق خاصده اولان قپوسنی سد ایتمکله حق مروری ساقط اولماز

بناء علیه صکره کندوسی وخانه سنی صاتسه مشتریسی تکرار قپوسنی آچه بیلور

۱۲۲۳ ماده

طریق عامدن مرور ایدنلرك کثرت ازدحامدن ناشی طریق خاصه دخول ایتمکه حقلری واردر

بناء علیه برطریق خاص اصحابی بینلرنده بالاتفاق اول طریق خاصی صاته مازلر • وبینلرنده تقسیم ایده مزلر • واغزینی سد ایلیه مزلر

(فصل رابع)

(حق مرور ومجری ومسیل بیاننده در)

۱۲۲٤ ماده

حق مرورده وحق مجراده وحق مسیلده قدمه اعتبار اولنور

یعنی بونلر قدیمدن اوله کلدیکی وجه اوزره ترك وابقا اولنورلر

زیرا (٦) ماده حکمنجه قدیم اولان شی حالی اوزره

ابقا اولنور • وخلافنه دليل اولمدجه تغییر اولنماز
اما شرعه مخالف اولان قديمه اعتبار يوقدر • يعنى
فى الاصل نامشروع اولەرق ياپلمش اولان شى قديم
اولسەده اكا اعتبار اولنميوب ضرر فاحشى وار ايسه
ازاله اولنور (٢٧) مادەيه باق
مثلا برخانەنك چركابى ازقديم طريق عامه جارى اولەكلسه
ومارەيه ضررى اولسه قدمنه اعتبار اولنميوب ضررى
دفع ايتديريلور

١٢٢٥ ماده

برينك عرصەسندن ديكر كمسنەنك حق مرورى اولديغى
حالده عرصه صاحبى آنى مرور وعبوردن منع ايدەمز

١٢٢٦ ماده

مبيحك اباحەسندن رجوعه صلاحيتى واردر • و برضرر
اذن و رضا ايله لازم اولماز
بناء على ذلك بركمسنه ديكرك عرصەسندن حق مرورى
اولمديغى حالده مجرد صاحبنك اذنيله بر مدت مرور
ايتدكدن صكره صاحبى ديلرسه انى مروردن منع
ايدەبيلور

١٢٢٧ ماده

برينك عرصەسندن بر ممر معينده حق مرورى اولان

كسنه‌نك اذنیله صاحب عرصه اول ممر اوزرینه بنا احداث ایلسه اول كسنه‌نك حق مروری ساقط اولوب صاحب عرصه ایله ارتق مخاصمه‌یه حقی قالماز

(٥١) ماده‌یه باق

١٢٢٨ ماده

برینك عرصه‌سندن دیكر كسنه‌نك خرقی یاخود صو یولی بحق جاری اوله كاوركن عرصه صاحبی فیمابعد اجرا ایتدیرمم دیو منع ایده‌مز

و بونلر اصلاح و تعمیره محتاج اولدقده ممكن ایسه صاحبی مجرایه دخول ایله بونلری اصلاح و تعمیر ایدر اما اول عرصه‌یه كیرمدكچه تعمیرلری ممكن اولمدیغی حالده صاحبی عرصه‌سنه كیرمكه اذن و یرمز ایسه حاكم طرفندن كندوسنه یا عرصه‌كه كیرمك اوزره اذن و یر یاخود سن تعمیر ایت دیو جبر اولنور

١٢٢٩ ماده

بر خانه‌نك یاغمور صولری ازقدیم قومشونك خانه‌سنه آققده اولدیغی حالده قومشوسی بوندن صكره اقتمم دیو منع ایده‌مز

١٢٣٠ ماده

بر طریقده اولان خانه‌لرك طامه‌لری از قدیم اول طریقه

منصب و اورادن الت طرفنده واقع بر عرصه ایچندن جاری اوله کلورکن عرصه صاحبی عرصه سنده کی مسیل قدیمی سد ایده مز ٠ سد ایدرسه حاکم طرفندن سدی رفع ایله وضع قدیمنه ارجاع اولنور

١٢٣١ ماده

کسنه محدث اوطه سنك طاوله سنی آخرك خانه سنه اقیده ماز

١٢٣٢ ماده

برخانه ده حق مسیلی اولان کاریزی خانه صاحبی یاخود صاتار ایسه مشتریسی کما فی السابق اقمقدن منع ایده مز

١٢٣٣ ماده

بر خانه دن بحق جاری اولان کاریز طولوب یاخود یاریلوبده خانه صاحبنه ضرر فاحش اولسه کاریزك صاحبی بوضرری دفعه مجبور اولور

(باب رابع)

(شركت اباحه بيانده اولوب يدى فصلى حاويدر)

(فصل اول)

(مباح اولوب اولميان شيلر بياننده‌در)

١٢٣٤ ماده

صو واوت وآتش مباحدر . ناس بو اوچ شيده شركادر

١٢٣٥ ماده

يرالتنده جريان ايدن صولر كيمسه‌نك ملكى دكلدر

١٢٣٦ ماده

برشخص مخصوصك سعى وعملى ايله استنباط اولنمش اولميوبده ناسك انتفاع ايده كلديكى قويلر بين الناس مشترك ومباح اولان شيلردندر

١٢٣٧ ماده

دكزلر وبيوك كوللر مباحدر

١٢٣٨ ماده

مملوك اولميان انهار عامه كه مقاسمه يعنى برجماعتك ملكى اولان مجراره داخل اولميان نهرلردر . بونلر دخى مباحدر

نیل وفرات وطونه وطونجه کبی

۱۲۳۹ ماده

انهار مملوکه یعنی بروجه مشروح مقاسمه داخل اولان نهرلر ایکی نوعدر

نوع اول اول نهرلردر که صویی بین الشرکا متفرق ومنقسم اولور فقط انلرك اراضیسنده تماماً محو اولمیوب بقیه‌سی عامه‌یه مباح اولان مفازه‌لره یعنی قیرلره جریان ایلر

بوقبیلدن اولان نهرلر من وجه عام اولدیغندن بونلره دخی نهر عام دینلور بونلرده دخی شفعه جاری اولماز

نوع ثانی نهر خاصدرکه صویی اشخاص معدوده‌نك اراضیسنه متفرق ومنقسم اولور • واراضیلرینك نهایتنه وارنجه محو اولوب برمفازه‌یه منفذی اولماز • ایشته شفعه انجق بونوعده جاری اولور

۱۲۴۰ ماده

برکیمسه‌نك اراضیسنه نهرك کتوردیکی چامور انك ملکیدر • دیکر کمسنه اکا تعرض ایده‌مز

۱۲۴۱ ماده

صاحبسز یرلرده خدایی نابت اولان اوتلر مباح اولدیغی

کبی بر کیمسه نك ملکنده سببیتی اولمقسزین خدایی نابت اولان اوتلر دخی مباحدر

اما بو خصوصده اول کیمسه نك تسببی اولسه شویله که اراضیسنی سقی ایتسه یاخود اطرافنه خندق چویرمك کبی بر وجهله انبات ایچون اعداد و تهیه ایلسه اول اراضیده حاصل اولان نباتات کندوسنك مالی اولور • آخر کمسنه انلردن برشی الهمز • الو بده استهلاك ایدرسه ضامن اولور

ماده ١٢٤٢

اوت • ساقی اولمیان نباتات اولوب اشجاره شامل اولماز

منتار دخی اوت حکمنده در

ماده ١٢٤٣

جبال مباحه ده یعنی کمسنه نك ید تملکنه کچمامش اولان طاغلرده کی خدایی نابت اغاجلر مباحدر

ماده ١٢٤٤

بر کیمسه نك ملکنده خدایی نابت اولان اغاجلر کندوسنك ملکیدر • انك اذنی اولمدجه بشقه سی انلری احتطاب ایده مز • ایدرسه ضامن اولور

١٢٤٥ ماده

بر کیمسه بر اغاجی آشیله‌سه آشی قلمندن سورن فلیزلر کندوسنک ملکی اولدیغی کبی میوه‌لری دخی انک اولور

١٢٤٦ ماده

بر کیمسه‌نک نفسیچون اکدیکی تخمک هر درلو حاصلاتی کندی مالیدر کمسنه طرفندن تعرض اولنه‌ماز

١٢٤٧ ماده

آو مباحدر

(فصل ثانی)

(مباح اولان شیلرک کیفیت استملاکی بیانده‌در)

١٢٤٨ ماده

اسباب تملک اوچدر . برنجیسی بیع و هبه کبی ملکی بر مالکدن دیکر مالکه ناقلدر . ایکنجیسی ارث کبی بر کمسنه‌نک دیکره خلف اولمسیدر . اوچنجیسی مالکی اولمیان بر مباح شیئ اله کچورمکدر . بو دخی یا حقیقیدر که اول شیئه حقیقة وضع ید ایلمکدر یاخود حکمیدر که یاغمور صویی برکدیرمک ایچون برقاب قویمق وآو ایچون طوزاق قورمق کبی سببنی تهیئه ایله اولور

١٢٤٩ ماده

هر کیم که مباح اولان شیئی احراز ایلرسه اکا مستقلا مالك اولور

مثلا بر کیمسه‌نك دستی یاخود فوچی کبی برقاب ایله بر نهردن الدیغی صو اول قاب ایچنده محرز ومحفوظ اولمغله اول کیمسه‌نك مالی اولور ٠ بشقه‌سنك اندن انتفاعه صلاحیتی یوقدر ٠ وصاحبنك اذنی اولمقسزین بشقه‌سی اخذ واستهلاك ایدرسه ضامن اولور

١٢٥٠ ماده

احرازك قصده مقرون اولمسی لازمدر

بناء علیه بر کیمسه یاغمور صویی المق قصدیله بر محله برقاب قویدقده اول قاب ایچنده طوپلانان یاغمور صویی اول کیمسه‌نك مالی اولور ٠ کذلك صو برکدرمك ایچون انشا اولنان حوض وصهریجده‌کی صو صاحبنك مالیدر ٠ اما بر کیمسه‌نك بغیر قصد بر محله وضع ایتدیکی قاب درونده بریکن یاغمور صویی کندوسنك مالی اولماز ٠ بشقه بر کمسنه آنی اخذ ایله استملاك ایده‌بیلور (٢) ماده‌یه باق

١٢٥١ ماده

صویی احرازده ارقه‌سی منقطع اولمق شرطدر

بناء علیه ایچندن صو صیزان قویوده کی صو محرز اولماز . صاحبی اباحه ایتمکسزین دیکر کمسنه اویله بر قویوده صیزوب ده مجتمع اولان صویی اخذ واستهلاك ایلسه ضمان لازم کلمز

وکذا صویی متتابع الورود اولان یعنی بر طرفدن نقدر صو چیقارسه دیکر طرفندن اوقدر صو کیرن حوضلرده کی صو محرز دکلدر

١٢٥٢ ماده

خدایی نابت اوتلر طوپلامغله و بچوب دمت ایتمکله احراز اولنمش اولور

١٢٥٣ ماده

جبال مباحه ده خدایی نابت اولان اغاجلری کیم اولورسه اولسون احتطاب ایده بیلور . و مجرد احتطاب ایله یعنی طوپلامغله انلره مالك اولور . باغلامق شرط دکلدر

(فصل ثالث)

(مباح اولان شیلرك احکام عمومیه سی بیاننده در)

١٢٥٤ ماده

مباح ایله هر کس انتفاع ایده بیلور . فقط سائره ضرر ویرمامك ایله مشروطدر

١٢٥٥ ماده

مباح اولان شیئ اخذ و احراز ایتمکدن بر کیمسه آخر کیمسه‌یی منع ایده مز

١٢٥٦ ماده

صاحبسز یرلرده خدایی نابت اولان اوتلری هر کس حیواننه یدیره‌بیلور و انلردن استدیکی قدر اخذ واحراز ایده‌بیلور

١٢٥٧ ماده

بر کیمسه‌نك ملکنده کندوسنك تسببی اولمقسزین خدایی نابت اولان اوتلر دخی مباح ایسه‌ده صاحبی کندی ملکنه آخری دخولدن منع ایده‌بیلور

١٢٥٨ ماده

بر کیمسه‌نك جبال مباحه‌دن طوپلایوب ده اوراده براقدیغی اودونلری بشقه‌سی اخذ ایلسه اول کیمسه استرداد ایده‌بیلور

١٢٥٩ ماده

جبال مباحه‌ده و صاحبسز وادیلرده ومرعالرده‌کی صاحبسز آغاجلرك میوه‌لرینی کیم اولورسه اولسون دیوشیره‌بیلور

۱۲٦۰ ماده

برکیمسه بربنی قیردن اودون طوپلامق یاخود آوطوتمق ایچون استیجار ایتسه اول اجیرك طوپلادیغی اودون و یا طوتدیغی آو مستأجرك اولور

۱۲٦۱ ماده

برکیمسه کندی ملکنده آتش یاقسه سائر بنی ملکنه دخول ایله انتفاعدن منع ایده بیلور

اما کمسه نك ملکی اولمیان صحراده بری آتش یاقسه سائر ناس انکله انتفاع ایده بیلور . شویله که انکله ایصینه بیلور وضیاسنده برشی دیکه بیلور . واندن قندیلنی یاقه بیلور آتشك صاحبی مانع اوله ماز . فقط صاحبنك اذنی اولمدقجه کمسه اول آتشدن برقور اله مز

(فصل رابع)

(حق شرب و شفه بیاننده در)

۱۲٦۲ ماده

شرب . اکین وحیوان صولامق ایچون صو ایله انتفاع ایتمك نوبتیدر

۱۲٦۳ ماده

حق شفه . صو ایچمك حق دیمکدر

ماده ١٢٦٤

هر کس هوا وضیا ایله انتفاع ایلدیکی کبی دکزلر و بیوك کوللر ایله دخی انتفاع ایده بیلور

ماده ١٢٦٥

مملوك اولمیان نهرلردن هر کس اراضیسنی سقی ایده بیلور · واراضیسنی سقی ایتمك و دکرمن انشا ایلمك اوزره جدول وخرق آچه بیلور · فقط سائره مضرتی اولمامق شرطدر ·

بناء علیه صویی طاشیروبده خلقه ضرر ویرسه یاخود نهرك صویی بتون بتون کسلسه ویاخود قایقلرك سیرینه مانع اولسه منع اولنور

ماده ١٢٦٦

محرز اولمیان صوده جمله انسان وحیوانلرك حق شفه سی واردر

ماده ١٢٦٧

انهار مملوکه نك یعنی مجاریٔ مملوکه یه داخل اولان صولرك حق شربی اصحابنکدر · سائرینك انلرده حق شفه سی واردر

بناءعلی ذلك برجماعته مخصوص اولان نهردن یاخود برینك خرقندن یاقناتندن یاخود قویوسندن بلا اذن

بشقه‌سی اراضیسنی سقی ایده‌مز • فقط حق شفه‌سی
اولمق حسبیله صو ایچه بیلور • وحیوانلرینك كثرتی
حسبیله نهرك یاخرقك ویاخود قناتك تخریبندن خوف
اولنماز ایسه حیوانلرینی دخی كتوروب صولایه بیلور •
وبرده دستی وفوچی ایله صو الوب خانه‌سنه وباغچه‌سنه
كوتوره بیلور

١٢٦٨ ماده

بر كیمسه‌نك ملكی درونده صویی متتابع اولوروداولان
برحوض یاخود برقویی ویاخود برنهر اولدیغی حالده
صو ایچمك استیان كمسنه ملكنه دخولدن منع
ایده بیلور
لكن قربنده بشقه ایچه‌جك مباح صو بولنماز ایسه
ملك صاحبی یا اول كیمسه‌یه صو چیقارمغه ویاخود
كیرو بده صوالمسی ایچون رخصت ویرمكه مجبوردر •
وصو چیقارمدیغی تقدیرده اول كمسنه‌نك كیرو بده صو
المغه حق واردر • فقط بشرط السلامه در • یعنی
حوضك یا قویینك ویاخود نهرك كنارینی بوزمق كبی
بر ضرر ایتمامسی شرطدر

١٢٦٩ ماده

بر نهر مشترکده حصه‌دار اولان كیمسه دیكرلرك اذنی

اولدقجه اندن دیکر بر نهر یعنی جدول ویا خرق آچاماز . وقدیم نوبتنی تبدیل ایلیه‌مز . وکندی نوبتنی اول نهردن حق شربی اولمیان دیکر اراضیسنه سوق ایده‌مز و بوشیلرده دیکر حصه‌داران رضا ویرسه‌لر بعده کندولری یاخود وارثلری رجوع ایده‌بیلورلر

(فصل خامس)

(احیاء موات حقنده‌در)

ماده ١٢٧٠

اراضیٔ موات . اول یرلردر که کمسه‌نك ملکی و بر قصبه وقریه‌نك مرعاسی یامحتطبی یعنی بالطه‌لغی اولمدیغی حالده اقصای عمراندن بعید اوله

یعنی قصبه یا قریه‌نك الك کنارنده‌کی خانه‌لردن جهیر الصوت اولان کیمسه‌نك صداسی استماع اولنمیه

ماده ١٢٧١

عمرانه قریب اولان یرلر اهالی‌یه مرعی و خرمن یری و محتطب اولـق اوزره ترك اولنور . و بو یرلره اراضیٔ متروکه دینلور

ماده ١٢٧٢

برکیمسه اذن سلطانی ایله اراضیٔ مواتدن بر یری احیا و اعمار ایلسه اکا مالك اولور

واكر سلطان ياخود وكيلى بركيمسه يه بر يردن مجرد انتفاع ايدوبده تملك ايتمامك اوزره احياسنه اذن ويرسه اول كيمسه مأذون اولديغى وجهله اول يرده تصرف ايدر . اما اول يره مالك اولماز

١٢٧٣ ماده

بركيمسه برقطعه اراضينك برمقدارينى احيا ايدوبده باقيسنى ترك ايتسه احيا ايتديكى محلاره مالك اولوب باقيسى انك اولماز

فقط احيا ايلديكى اراضينك اورته سنده برمقدار محلى خالى قالسه اول محل دخى انك اولور

١٢٧٤ ماده

بركيمسه اراضىٔ مواتدن بريرى احيا ايتدكدنصكره ديكر كمسنه لر دخى كلوب درت طرفنده كى يرلرى احيا ايتسه لر اول كيمسه نك يولى الك صكره احيا ايدننك اراضيسنده تعين ايدر . يعنى انك يولى اورادن اولور

١٢٧٥ ماده

تخم اكمك و فدان ديكمك ارضى احيا اولديغى كبى نطاس ايلمك ياصوق ايتمك ياخود صوق ايچون خرق وجدول اچق دخى احيا در

ماده ١٢٧٦

بر كيمسه اراضئ مواتدن بر يرك اطرافنه ديوار چكسه ياخود سيل صويندن محافظه ايده‌جك قدر اطرافنى يوكسلدوبده مسنات ياپسه اول يرى احيا ايتمش اولور

ماده ١٢٧٧

طاش ياخود ديكن و يا قورى اغاج داللرى وضع ايدرك اراضينك جوانب اربعه‌سنى احاطه ايتمك ياخود اراضينك اوتلرينى آيقلامق و ياخود ايچنده‌كى ديكنلرى ياقمق و ياخود قويى قازمق اول اراضى‌يى احيا ديمك اولميوب انجق تحجير در

ماده ١٢٧٨

بر كيمسه اراضئ مواتده اولان اوتلرى يا ديكنلرى بيچوب و اراضينك اطرافنه وضع ايله اوزرلرينه طوپراق دخى وضع ايدوب انجق سيل صوينه مانع اوله‌جق وجهله مسناتنى اتمام ايلمسه اول اراضى‌يى احيا ايتمش اولميوب فقط تحجير ايتمش اولور

ماده ١٢٧٩

بر كيمسه اراضئ مواتدن بر محلى تحجير ايتسه اوچ سنه مدت اول يره سائرندن احق اولور ٠ اوچ سنه‌يه قدر

احیا ایتمز ایسه حقی قالماز . واحیا ایتمك اوزره بشقه سنه ویریله‌بیلور

١٢٨٠ ماده

برکیمسه‌نك اذن سلطانی ایله اراضیٔ مواتده قازدیغی قویی کندوسنك ملکیدر

(فصل سادس)

(اراضیٔ مواتده اذن سلطانی ایله حفر اولنان قویولرك)
(واجرا اولنان صولرك وغرس اولنان اغاجلرك)
(حریمی بیاننده در)

١٢٨١ ماده

قویینك حریمی یعنی حوالیسنك حقوقی هر طرفدن قرقر ارشوندر

١٢٨٢ ماده

کوزلرك یعنی بریردن چیقاریلوب‌ده صویی یریوزنده جاری اولان منبعلرك حریمی هر طرفدن بشریوز آرشوندر

١٢٨٣ ماده

هر وقت آیقلانمغه محتاج اولمیان نهر کبیرك ایکی طرفدن حریمی نهرك نصفی قدردرکه ایکی طرفده‌کی حریملرینك مقداری نهرك عرضنه مساوی اولور

١٢٨٤ ماده

هر وقت آیقلانمغه محتاج اولان نهر صغیرك یعنی خرقلرك وجدوللرك و بر ده یر التنده کی قناتك حریملری آیقلانه جقلری وقت طاشلرینی و چامورلرینی طرح والقا ایچون لزومی قدر یر در

١٢٨٥ ماده

صویی یر یوزنده جاری اولان قناتك حریمی کوزلر کبی هر طرفدن بشر یوز آرشوندر

١٢٨٦ ماده

قویلرك حریمی صاحبلرینك ملکیدر ۰ بشقه سی انده بر وجهله تصرف ایده مز ۰ و بر کیمسه دیکرینك حریمنده قویی قازسه قپاتدیریلور

منبعلرك و نهرلرك وقنواتك حریملری دخی بو وجه اوزره در

١٢٨٧ ماده

بر قوینك حریمی قربنده دیکری اذن سلطانی ایله بر قویی حفر ایتسه سائر جهتلردن بو قوینك دخی قرقر آرشون حریمی اولور ۰ اما اولکی قوینك جهتنده انك حریمنه تجاوز ایده مز

١٢٨٨ ماده

برقویینك حریمی خارجنده بركمسنه قویی قازوبده اولکی قویینك صویی بو قیویه كیتمه برشیئی لازم كلمز

نته كیم بركمسنه دیكرك دكانی یاننده دكان آچوبده اولكی دكانك اخذ واعطاسی كاسد اولسه ایكنجی دكان سد اولنه مز

١٢٨٩ ماده

اراضی موانده اذن سلطانی ایله غرس اولنان اغاجك حریمی هر طرفدن بشر آرشوندر • بو مسافه درونده بشقه سی اغاج غرس ایده مز

١٢٩٠ ماده

دیكرك عرصه سی ایچنده جریان ایدن خرقك ایكی طرفدن صویی طوته جق قدر كنارلری خرق صاحبنكدر

وایكی طرفدن كنارلری مرتفع ایسه بومرتفع یرلردخی كذلك خرق صاحبنكدر

واكر كنارلری مرتفع اولمیوبده اوزرلرنده كرك عرصه صاحبنك وكرك خرق صاحبنك مغروس اغاجلری اولمق كبی برینك ذی الید اولدیغنه دائر بر دلیل دخی بولنمز ایسه اول حالده بو یرلر عرصه صاحبنكدر • فقط خرق

صاحبی دخی خرقنی ایقلایه جغی وقت چامورینی ایکی طرفنه طرح و القا ایتمکه حقی وار در

١٢٩١ ماده

برکیمسه نك کندی ملکنده حفر ایلدیکی قویینك حریمی بوقدر • قومشوسی دخی انك یاننده و کندی ملکنده دیکر برقویی حفر ایده بیلور • واول کیمسه بنم قویمك صوینی جذب ایدر دیو قومشوسنك قویی حفر ایتمسنه مانع اوله مز

(فصل سابع)

(احکام صیده دائر اولان مسائل بیاننده در)

١٢٩٢ ماده

کرك مزراق وتفنك کبی آلات جارحه ایله وکرك آغ وطوزلق کبی شیلرله وکرك معلم کلب کبی آزیلی حیوانلر ومعلم طوغان کبی یرتیجی قوشلر ایله آو طوتمق جائزدر

١٢٩٣ ماده

صید یعنی آو انساندن متوحش اولان یبانی حیواندر

١٢٩٤ ماده

حیوانات اهلیه صید اولمدیغی کبی انسان ایله مأنوس اولان یبانی حیوانلر دخی صید اولماز

بناء على ذلك امثالى دلالتيله يبانى اولمديغى معلوم اولان كوكرجين ياخود اياغنده زيل اولان طوغان وبويننده طاسمه بولنان كيك طوتلسه لقطه قبيلندن اولوب صاحبى ظهورنده ويرمك اوزره طوتان كيمسه‌نك انى اعلان ايتمسى لازم كلور

۱۱۹۵ ماده

صيدك انساندن ممتنع اولمسى يعنى اياقلريله ياخود قنادلريله صاوشوب قورتيله بيله‌جك حالده بولنمسى لازمدر

قاچوب قورتيله‌ميه‌جق حاله دوچار اولسه مثلا بركيك بر قويى‌يه دوشسه حال صيديتدن چيقمش اولور

۱۲۹۶ ماده

كيم كه برآوى حال صيديتدن چيقارسه انى طوتمش اولور

۱۲۹۷ ماده

آو طوتانكدر

مثلا بركيمسه برآوه آتوبده انى قاچوب قورتيله‌ميه‌جق صورتده جرح ايلسه اكا مالك اولور . اما خفيفجه يعنى قاچوب قورتيله‌بيله‌جك صورتده جرح ايتدكده اكا مالك اولميوب ديكر كمسنه انى اورمغله ياخود ديكر صورتله طوتسه اكا مالك اولور

وكذا بر كيمسه بر آوى اوروب دوشوردكدنصكره اول آو قالقوبده قجاركن ديكر كمسنه انى اخذ ايله استملاك ايده بيلور

١٢٩٨ ماده

ايكى صيادك قورشونلرى بردن بر آوه اصابت ايلسه اول آو ايكيسى بيننده مناصفة مشترك اولور

١٢٩٩ ماده

ايكى كيمسه كلب معلمرين صاليوروبده ايكيسى بر آوه اصابت ايتسه اول آو صاحبلرى بيننده كذلك مشترك اولور . واكر هربرى برر آوطوتسه هر برينك طوتديغى آو صاحبنك اولور

كذلك ايكى كيمسه كلب معلمرينى صاليوروبده برى آوى دوشورمش وديكرى اولدرمش اولديغى صورتده اكر اولكيسنك كلبى انى قاچوب قورتيله ميه جق حاله كتورمش ايسه اول آو انكدر

١٣٠٠ ماده

بر كيمسه نك خرقنده ياجدولنده اولامقسزين طوتيله ماز اولان بالقلرى ديكر كمسنه صيد ايله استملاك ايده بيلور

١٣٠١ ماده

بر كيمسه صو كنارنده صيدماهى ايچون بر يرتهيئه ايدرك

اورایه برچوق بالق کاوبده صو ازاله رق اول بالقلر آوله مغه محتاج اولقسزین طوتیله بیلور اولسه اول بالقلر اول کیمسه نك اولور

اما اول محلده صویك كثرتندن ناشی بالقلرك طوتلمسی آولامغه محتاج اولسه بو بالقلر اول کیمسه نك اولیوب دیکر کمسنه انلری صید ایله استملاك ایده بیلور

١٣٠٢ ماده

برکیمسه نك خانه سنه برآو کیروبده انی طوتمق ایچون قپوسنی سد ایلسه اکا مالك اولور

اما قپوسنی سد ایله احراز ایتمدن اکا مالك اولیوب دیکر بر کمسنه اول آوی طوتیویرسه اکا مالك اولور

١٣٠٣ ماده

برکیمسه صید ایچون برمحله آغ وطوزاق کبی برشی وضع ایدوبده برآو طوتلسه اول کیمسه نك مالی اولور

فقط برکیمسه آغنی قوریتمق ایچون برمحله سروبده اکا برآو طوتیلیویرسه انك مالی اولماز

نته کیم برکیمسه نك اراضیسنده کی چقوره دوشن آوی دیکر کمسنه اخذ ایله استملاك ایده بیلور . اما اول اراضی صاحبی اول چقوری صید ایچون حفر ایتمش ایسه اول آوه سائرندن احق اولور (١٢٥٠) ماده یه باق

ماده ١٣٠٤

بر يبانى حيوان بركيمسه نك باغچه سنده بووه ياپغله ويورطله مغله انك مالى اولماز . ديكر بركيمسه انك يورطه لرينى ياخود ياوريلرينى اخذ ايديورسه باغچه صاحبى استرداد ايده مز

فقط اول كيمسه باغچه سنى يبانى حيوان كلوبده يورطلامق وياوريلامق ايچون تهيئه ايتمش ايسه كلوب يورطلايان و ياوريليان حيوانلرك يورطه لرى وياوريلرى كندوسنك اولور

ماده ١٣٠٥

بركيمسه نك باغچه سنده مكان اتخاذ ايدن آريلرك ياپديغى بال اول باغچه نك منافعندن معدود اوله رق اول كيمسه نك ماليدر . كمسنه اكا تعرض ايده مز . يالكز بيت المالك عشرينى ويرمسى لازم كلور

ماده ١٣٠٦

بركيمسه نك قوانده مجتمع بولنان آريلر مال محرز عد اولنور . بونلرك بالى دخى اول كيمسه نك ماليدر

ماده ١٣٠٧

برينك قواندن چيقان اوغل آريسى ديكرك خانه سنه قونوبده خانه صاحبى اخذ ايلسه قوان صاحبى انى استرداد ايده بيلور

(باب خامس)

(نفقات مشترکه بیاننده أولوب ایکی فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(اموال مشترکه‌نك تعمیراتی و دیکر بعض مصارفاتی بیاننده‌در)

ماده ۱۳۰۸

بر ملك مشترك تعمیر وترمیمه محتاج اولدقده صاحبلری حصه‌لرینه کوره بالاشتراك تعمیر ایدرلر

ماده ۱۳۰۹

حصه‌دارلردن بری دیکرینك اذنیله کندی مالندن قدر معروف پاره صرف ایدرك ملك مشترکی تعمیر ایتسه مشارکنه حصه‌سیله رجوع ایدر

یعنی مصرفدن مشارکنك حصه‌سنه هرنه اصابت ایدرسه انی اندن الور

ماده ۱۳۱۰

محتاج تعمیر اولان ملك مشترکك صاحبلرندن بری غائب اولوبده دیکری انی تعمیر ایتمك ایستدکده حاکمدن اذن الور

وحاکمك اذنی غائب اولان حصه‌دارك اذنی مقامنده قائم اولور

یعنی حاضر اولان حصه دار اذن حاکمله اول ملك مشترکی تعمیر ایتدکده غائب اولان مشارکندن اذن المش حکمنده اوله رق مصرفدن حصه سیله اکا رجوع ایدر

ماده ١٣١١

برکیمسه مشارکندن وحاکمدن استیذان ایتمکسزین ملك مشترکی خود بخود تعمیر ایلسه متبرع اولور

یعنی مصرفدن مشارکنك حصه سنه اصابت ایدن مقداری اندن آله ماز اول ملك مشترك کرك قابل قسمت اولسون وکرك اولمسون

ماده ١٣١٢

برکیمسه قابل قسمت اولان ملك مشترکنی تعمیر ایتمك ایستیوبده مشارکی امتناع ایتمشیکن خود بخود تعمیر ایلسه متبرع اولور

یعنی مشارکنه حصه سیله رجوع ایده مز

واکر اول کیمسه مشارکنك بووجهله امتناعی اوزرینه حاکمه مراجعت ایتسه (٢٥) ماده یه مبنی تعمیره جبر اولنه ماز . فقط جبرا تقسیم اولنه بیلور . وبعد القسمه اول کیمسه کندی حصه سنده ایستدیکنی یاپار

ماده ١٣١٣

دکرمن وحمام کبی قابل قسمت اولمیان بر ملك مشترك

تعميره محتاج اولمغله صاحبلرندن بری تعمیر ایتمك استیوبده مشارکی امتناع ایتسه حاکمك اذنیله کندی طرفندن قدر معروف پاره صرف ایدرك تعمیر ایلر ٠ ومصارف تعمیریه‌دن مشارکنك حصه‌سنه اصابت ایدن مقدار پاره کندوسنك اندن اله‌جغی اولور ٠ واول ملك مشترکی ایجار ایله اجرتندن اشبو اله‌جغنی استیفا ایده بیلور واکر حاکمدن استیذان ایتمکسزین تعمیر ایتمش ایسه نقدر صرف ایتدیکنه باقلیوب انجق بنانك وقت تعمیرده‌کی قیمتندن مشارکنك حصه‌سنه اصابت ایدن مقداری بر وجه مشروح استیفا ایده بیلور

ماده ١٣١٤

بویله دکرمن وحمام کبی قابل قسمت اولمیان ملك مشترك بالکلیه منهدم اولوبده عرصهٔ صرفه قالدیغی حالده صاحبلرندن بری بنا ایتمك ایستیوبده دیکری امتناع ایلسه بنایه جبر اولنمیوب عرصه‌سی تقسیم اولنور

ماده ١٣١٥

فوقانیسی برینك وتحتانیسی دیکرك ملکی اولان ابنیه منهدم یا محترق اولسه هر بری کما فی السابق ابنیه‌سنی یاپار ٠ احدهما آخره مانع اوله‌ماز

وفوقانی صاحبی تحتانی صاحبنه سن ابنیه کی یاپ که
اوزرینه بنده ابنیه می یاپه یم دیو بده تحتانی صاحبی امتناع
ایتمکله فوقانی صاحبی حاکمدن اذن الهرق تحتانی
وفوقانی ابنیه یی انشا ایتدکده تحتانی صاحبی حصهٔ
مصرفنی ویرنجیه دك انی تحتانیده تصرفدن منع ایدر

ماده ۱۳۱۶

ایکی قومشو بیننده کی حائط مشترك اوزرنده طرفینك
کوشك وکیرش اوجلری کبی جوله لری اولدیغی حالده
حائط منهدم اولوبده برینك امتناعی اوزرینه دیکری
بنا ایلسه مشارکی مصرفنك نصفنی تأدیه ایدنجیه دك
انی اول حائط اوزرینه جوله وضعندن منع ایدر

ماده ۱۳۱۷

ایکی خانه بیننده دیوار منهدم اولوبده برندن دیکرینك
مقر نسوان اولان محلی کورینور اولدیغی جهتله برینك
صاحبی مشترکا دیواری بنا ایتمك استدیکی حالده دیکرینك
صاحبی امتناع ایلسه بنایه جبر اولنماز . فقط تخته دن
یاخود سائر نسنه دن بالاشتراك بینلرنده بر ستره اتخاذ
ایتملری ایچون حاکم طرفندن جبر اولنور

ماده ۱۳۱۸

ایکی قومشوسی بیننده مشترك اولان دیواره وهن کلوبده

سقوطندن خوف اولنمغله بری نقضنی ایستدیکی حالده دیکری امتناع ایتسه بالاشتراك نقض وهدم ایتمك اوزره جبراولنور

١٣١٩ ماده

ایکی صغیر یاخود ایکی وقف بیننده مشترك اولان برعقار تعمیره محتاج اولوبده حالی اوزره ابقاسی مضر اولدیغی حالده ایکی وصیدن یاخود ایکی متولیدن بری تعمیر ایتمك ایستیوبده دیکری امتناع ایلسه تعمیره جبر اولنور

مثلا ایکی صغیرك خانه‌لری بیننده برمشترك دیوار اولوبده سقوطندن خوف اولنه‌رق برینك وصیسی تعمیر ایتمك ایستدیکی حالده دیکرینك وصیسی ابا ایلسه جانب حاکمدن براءین آدم ارسال ایله نظر اولنور. فی الواقع دیوارك حالی اوزره ترکی تقدیرنده صغیرلر حقنده ضرر اوله‌جغی معلوم اولورسه ابا ایدن وصی دیکر وصی ایله مشترکا مال صغیردن اول دیواری تعمیر ایتمك اوزره جبر اولنور کذلك ایکی وقف بیننده مشترك اولان برخانه تعمیر محتاج اولوبده متولیلردن بری تعمیر ایتمك ایستدیکی حالده دیکری امتناع ایلسه مال وقفدن تعمیر ایتمك اوزره حاکم طرفندن جبراولنور

ماده ۱۳۲۰

ایکی کشی بیننده مشترك برحیوان اولوبده بریسی آنی بسلمکدن ابا ایتمکله دیکری حاکمه مراجعت ایتسه حاکم ابا ایدن حصه داره یاحصه‌کی صات ویاخود مشترکا حیوانی بسله دیو امر ایدر

(فصل ثانی)

(نهر ومجرالرك کری واصلاحی حقنده در)

ماده ۱۳۲۱

مملوك اولمیان نهرك کری واصلاحی یعنی آیقلانمسی بیت المال اوزرینه در واکر بیت المالك وسعتی یوق ایسه انی آیقلامق اوزره ناسه جبر اولنور

ماده ۱۳۲۲

مملوك اولان نهر مشترکك آیقلانمسی اصحابی یعنی حق شربی اولنلر اوزرینه‌در . حق شفه اصحابی مؤنت کری واصلاحده تشریك اولنه‌ماز

ماده ۱۳۲۳

حق شرب اصحابندن بعضیلری نهر مشترکی تطهیر ایتمك ایستیوبده بعضیلری ابا ایتدیکی صورتده نظر اولنور اکر نهر عام ایسه ابا ایدن کیمسه سائرلریله بالاشتراك ایقلامق اوزره جبر اولنور (۲۶) ماده‌یه باق

واكر نهر خاص ایسه آیقلامق ایستیانلر حاكمك اذنیله اول نهری آیقلایوب امتناع ایدن کیمسه مصرفدن حصه‌سنه اصابت ایدن مقداری ایفا ایدنجیه‌دك انی اول نهر ایله انتفاعدن منع ایدرلر

١٣٢٤ ماده

حق شرب اصحابنك كافه‌سی نهر مشترکی آیقلامقدن امتناع ایتدکلری صورتده كذلك نهر عام ایسه آیقلامق اوزره کندولرینه جبر اولنور واكر نهر خاص ایسه جبر اولنماز

١٣٢٥ ماده

كرك مملوك اولمیان وكرك مملوك اولان نهر عامك كنارنده بر كیمسه‌نك یری اولوبده صو ایچمك ونهری اصلاح ایتمك كبی احتیاجات ایچون بشقه یول اولمدیغی حالده عامه اول یردن مرور ایده‌بیلور . صاحبی مانع اولهماز

١٣٢٦ ماده

نهر مشترکك مؤنت کری واصلاحی یوقاریدن باشلار . وابتدا جمله حصه‌دارلر بونده متشارك اولورلر . واك اوست طرفده‌کی حصه‌دارك اراضیسندن کچلدکده

اوخلاص اولور وهكذا اشاغيسنه قدر ايتر . زيرا
غرامت غنيمته كوره در (٨٧) ماده‌يه باق
مثلا اون كشى بيننده مشترك اولان بر نهر آيقلانه‌جق
اولدقده الك اوست طرفنده‌كى حصه‌دارك نهايت
اراضيسنه قدر اولان قطعه‌سنك مصارفى جمله‌سنك
اوزرينه واندن صكره طقوزى اوزرينه وايكنجيسنك
اراضيسى دخى چيلدكده سكزى اوزرينه تقسيم ايديلور .
صكره‌ده بو سياق اوزره كيديلور والك اشاغيده‌كى
حصه‌دار جمله‌سنك مصرفنده مشارك اوله‌رق الك صكره
كندو حصه‌سنى يالكز ياپار بوجهتله الك يوقاروده‌كى
حصه‌دارك مصرفى جمله‌سندن آز والك اشاغيده‌كى
حصه‌دارك مصرفى جمله‌سندن زياده اولور

ماده ١٣٢٧

كاريز مشتركى آيقلامق مؤنتى اشاغيدن باشلار
شويله كه الك اشاغيده‌كى حصه‌دارك عرصه‌سنده‌كى حصهٔ
كاريزك مصرفنده جمله‌سى حصه‌دار اولورلر واندن
يوقارو چيقلدقده اول حصه‌دار خلاص اولور وهكذا
برر برر خلاص اوله‌رق الك يوقاروده‌كى حصه‌دار كندى
حصه‌سنى يالكزجه ياپار بوجهتله الك اشاغيده‌كى

حصه‌دارك مصرفی جمله‌سندن از واك بوقاروده كی
حصه‌دار مصرفی جمله‌سندن زیاده اولور

١٣٢٨ ماده

طریق خاصك تعمیری دخی كاریز كبی اشاغیدن باشلار ·
واغزی یعنی مدخلی اشاغی منتهاسی یوقارو عد واعتبار
اولنور · واغزنده بولنان حصه‌دار یالكز كندی
حصه‌سنه عائد اولان مصارف تعمیریه‌ده مشارك اولور
ومنتهاسنده اولان حصه‌دار هر برینك حصهٔ مصارفنده
مشارك اولدقدن بشقه كندی حصه‌سنی یالكز كندی
یاپار

(باب سادس)

(شركت عقد بیاننده اولوب التی فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(شركت عقدك تعریف وتقسیمی بیاننده در)

١٣٢٩ ماده

شركت عقد · ایكی یا زیاده كیمسه‌لر بیننده سرمایه
وفائده‌سی مشترك اولمق اوزره عقد شركتدن عبارتدر

١٣٣٠ ماده

شركت عقدك ركنی لفظا یاخود معنی ایجاب وقبولدر

مثلا بر كيمسه ديكر كيمسه‌يه شوقدر غروش سرمايه ايله اخذ و اعطا ايتمك اوزره سنكله شريك اولدم ديو بده ديكرى دخى قبول ايتدم ديسه لفظا ايجاب وقبول ايله شركت منعقد اولور ٠ واكر بريسى ديكرينه بيك غروش ويروب و بونك اوزرينه سنده بيك غروش قوى و مال اشترا ايت ديو بده ديكرى دخى انك ديديكى كبى ياپسه معنى قبول ايتمش اولمغله شركت منعقد اولور

١٣٣١ ماده

شركت عقد ٠ ايكى قسمه تقسيم اولنور ٠ شو يله كه شريكلر اكر بينلرنده مساوات تامه اولمق شرطيله عقد شركت ايدرك سرمايهٔ شركت اوله‌بيله‌جك مالل رينى شركته ادخال ايتدكلرى حالده مقدار سرمايه‌لرى و ربحدن حصه‌لرى متساوى اولورسه شركت مفاوضه اولور

تنبيه كيم بر كيمسه وفات ايدوبده اوغللرى پدرندن قالان مجموع اموالى سرمايه اتخاذ ايدرك هر درلو مال آلوب صاتمق و ربحى بينلرنده مساوات اوزره عقد شركت مفاوضه ايده‌بيلور فقط بويله مساوات تامه اوزره شركتك وقوعى نادر اولور

واكر مساوات تامه شرط ايلمكسزين عقد شركت ايدرلر ايسه شركت عنان اولور

١٣٣٢ ماده

شركت كرك مفاوضه وكرك عنان اولسون يا شركت اموال ويا شركت اعمال وياخود شركت وجوهدر شويله كه شريكلر اكر اورته يه سرمايه اولمق اوزره برمقدار مال قويوبده برلكده ياخود آيروآيرو وياخود مطلقا اخذ واعطا ايتمك وحاصل اوله جق ربحى بينلرنده تقسيم ايلمك اوزره عقد شركت ايدرلر ايسه شركت اموال اولور

واكر عمللريني سرمايه ايدوبده آخردن ايش تقبل يعني تعهد والتزام ايدرك حاصل اوله جق كسبي يعني اجرتي بينلرنده تقسيم ايلمك اوزره عقد شركت ايدرلر ايسه شركت اعمال اولور . بوكا شركت ابدان وشركت صنايع وشركت تقبل دخي دنيلور . نته كيم ايكي درزينك ياخود بر درزى ايله بر بوياجينك شريك اولملرى كبي واكر سرمايه لرى اولمديغى حالده كندى اعتبارلريله ويره سيه مال آلوب صاته رق حاصل اوله جق ربحى بينلرنده تقسيم ايتمك اوزره عقد شركت ايدرلر ايسه شركت وجوه اولور

(فصل ثانی)

(شرکت عقدك شرائط عمومیه‌سی بیاننده در)

۱۳۳۳ ماده

شرکت عقدك هرقسمی وکالتی متضمندر

شویله که شریکلردن هر بری تصرفده یعنی الوب صاتمقده وآخردن اجرتله ایش تقبل ایتمکده دیکرینك وکیلیدر

بناء علی ذلك وکالتده عقل وتمییز شرط اولدیغی کبی علی العموم شرکتده دخی شریکلرك عاقل وممیز اولملری شرطدر

۱۳۳۴ ماده

شرکت مفاوضه کفالتی دخی متضمندر

بناء علیه مفاوضلرك کفالته اهلیتلری دخی شرطدر

۱۳۳۵ ماده

شرکت عنان یالکز وکالتی متضمن اولوب کفالتی متضمن دکلدر

بناء علیه حین عقدنده کفالت ذکر اولنمدیغی صورتده شریکلر یکدیکرك کفیلی دکلدر . بوجهتله صبیء مأذون دخی عقد شرکت عنان ایده‌بیلور

اما شركت عنانك حين عقدنده كفالت ذكر اولنديغى تقديرده شريكلر يكديكرك كفيلى اولور

ماده ١٣٣٦

شريكلر بيننده ربحك نه وجهله تقسيم اولنه‌جغى بيان اولنمق شرطدر . مبهم ومجهول قالورسه شركت فاسد اولور

ماده ١٣٣٧

شريكلر بيننده تقسيم اولنه‌جق ربحك حصه‌لرى نصف وثلث وربع كبى جزء شايع اولمق شرطدر . شريكلردن برينه ربحدن مقطوعا شو قدر غروش ويرلمك اوزره مقاوله اولنسه شركت باطل اولور

(فصل ثالث)

(شركت اموالك شرائط مخصوصه‌سى بياننده در)

ماده ١٣٣٨

سرمايه‌نك نقود قبيلندن اولمسى شرطدر

ماده ١٣٣٩

رائج اولان باقر سكه عرفا نقوددن معدود در

ماده ١٣٤٠

مسكوك اولميان التون وكومش ايله معامله بين الناس

عرف و عادت ایسه بونلر دخی نقود حکمنده اولورلر. دکل ایسه عروض حکمنده درلر

ماده ١٣٤١

سرمایه‌نك عین اولمسی شرطدر . دین یعنی ذمم ناسده اولان اله‌جق سرمایهٔ شرکت اوله‌ماز

مثلا ایکی کیمسه آخر کمسه‌نه ذمتنده اولان اله‌جقلرینی سرمایه اتخاذ ایدوب ده انك اوزرینه عقد شرکت ایده‌مزلر. و برینك سرمایه‌سی عین و دیکرینك سرمایه‌سی دین اولسه ینه شرکت صحیح اولماز

ماده ١٣٤٢

عروض و عقار کبی نقوددن معدود اولمیان اموال اوزرینه عقد شرکت صحیح اولماز یعنی بونلر سرمایهٔ شرکت اوله‌ماز

مکرکه ایکی کیمسه بویله نقود قبیلندن اولمیانماللرینی سرمایهٔ شرکت ایتمك استدکارنده هر بری مالنك نصفنی دیکرینه صاتوب ده اشتراکاری حاصل اولدقدن صکره بو مال مشترکاری اوزرینه عقد شرکت ایده‌بیلورلر

نته کیم ایکی کیمسه مثلیاتدن اولان بر نوع ماللرینی مثلا بر مقدار بغدایلرینی بکدیکرینه قارشدیروب ده بینلرنده شرکت ملك حاصل اولدقدن صکره اشبو مال

مخلوطی سرمایه اتخاذ ایدرك انك اوزرینه عقد شركت
ایده‌بیلور

١٣٤٣ ماده

برینك باركیری ودیكرینك اكر طاقمی اولوبده بونلری
ایجار ایله حاصل اولان اجرتی بینلرنده تقسیم ایتمك
اوزره شریك اولسه‌لر شركت فاسد اولوب اجرت
حاصله باركیر صاحبنه عائد اولور ٠ و اكر طاقمی
باركیره دخیل و تابع اولمغله صاحبی اجرتدن حصه‌دار
اوله‌میوب انجق اكرینك اجر مثلنی الور

١٣٤٤ ماده

برینك دابه‌سی اوزرینه دیكری امتعه‌سنی تحمیل ایله
كزدیروب صاتمق و ربحی بینلرنده مشترك اولمق اوزره
شریك اولسه‌لر شركت فاسد اولوب حاصل اولان كار
امتعه صاحبنك اولور ٠ دابه صاحبی دخی دابه‌سنك
اجر مثلنی الور

دكان دخی دابه كبیدركه بری دیكرك دكاننده امتعه‌سنی
صتاتوبده ربحی بینلرنده مشترك اولمق اوزره شریك
اولسه‌لر شركت فاسد اولوب امتعه‌نك ربحی صاحبنه
عائد اولور ٠ دكان صاحبی دخی دكانك اجر مثلنی
الور

(فصل رابع)

(شركت عقده متعلق بعض ضوابط حقنده‌در)

ماده ١٣٤٥

عمل تقويم ايله متقوم اولور ٠ يعنى ايش تعين قيمت ايله قيمتلنور ٠ وبر شخصك عملى ديكر شخصك عملنه نسبتله دها قيمتلو اوله بيلور

مثلا شركت عنـان ايله شريك اولان ايكى كيمسـه نك سرمايه‌لرى متساوى وايكيسنك دخى عمل ايتمسى مشروط اولديغى حالده برينه ربحدن فضله حصه اعطاسى شرط قيلنسه جائز اولور ٠ زيرا بريسى اخذ واعطاسى دها ماهر وعملى ازيد وانفع اوله بيلور

ماده ١٣٤٦

ضمان عمل برنوع عمل در

بناءعليه بر كيمسه دكاننه ارباب صنايعدن بريني قويوب وتقبل وتعهد ايلديكى ايشلرى اكا كورديروبده حاصل اوله‌جق كسبى يعنى اجرتى بينـلرنده منـاصفة تقسيم ايتمك اوزره عقد شركت صنايع ايتسه‌لر جائز اولور ٠ ودكان صاحبنك نصف حصه‌يه استحقاقى انجـق عمـلى ضامن و متعهد اولمسيله در شـو قدركه بونك ضمننده دكانك منفعتنه دخى نائل اولور

١٣٤٧ ماده

ربحه استحقـاق بعضاً مال یا عمل ایله اولدیغی کبی بعضاً
دخی (٨٥) ماده حکمنجه ضمان ایله اولور
نته‌کیم مضاربه‌ده ربحه رب‌المال مالیله ومضارب عملیله
مستحق اولور و ارباب صنایعدن بری یانه برشاکرد
الوبده تقبـل و تعهـد ایلدیکی ایشـلری نصف اجرتله
اکا کوردیرسه جائز اولور وکسبك یعنی ایش صاحبلرندن
النان اجرتك نصفنه اول شاکرد عملیله مستحق اولدیغی
کبی استـاد دخی عملی ضـامن ومتعهد اولمسـیله نصف
دیکرینه مستحق اولور

١٣٤٨ ماده

سـالف الذکر امور ثلثه‌دن یعنی مال وعمل وضمـاندن
بریسی بولنماز ایسه ربحه استحقاق یوقدر
مثلا برکیمسه دیکرینـه سن مالکله تجارت ایتـده ربحی
بینمزده مشترك اولسون دیسه‌شرکتی ایجـاب ایلمز ۰ و
بوصورتده حاصل اولان ربحدن حصه الهماز

١٣٤٩ ماده

ربحه استحقاق انجق عقد شرکتده ایراد اولنان شرطه
کوره در ۰ اجرا اولنان ایشه کوره دکلدر

بناء عليه عمل ايتمسی مشروط اولان شريك عمل ايتمسه بيله عمل ايتمش كبی عد اولنور

مثلا شركت صحيحه ايله شريك اولان ايكی كيسه نك ايكيسی دخی عمل ايتمك اوزره شرط ايدلمش اولديغی حالده يالكز بريسی عمل ايدوب ده ديكری بعذر ياخود بغير عذر عمل ايتمسه بيله يكديكرك وكيلی اولديغندن شريكنك عمل ايتمسيله كندوسی دخی عمل ايتمش كبی عد اولنه رق كار بينلرنده شرط ايتدكاری وجهله تقسيم اولنور

١٣٥٠ ماده

شريكلر يكديكرك امينيدر

هر برينك يدنده مال شركت وديعه حكمنده در . بلاتعد و لاتقصير بريسنك يدنده مال شركت تلف اولسه شريكنك حصه سنی ضامن اولماز

١٣٥١ ماده

شركت اموالده سرمايه شريكلر بيننده متساو يا ياخود متفاضلا مشترك اولور

اما برندن سرمايه ديكرندن عامل اولديغی صورتده اكر ربحی بينلرنده مشترك اولمق اوزره مقاوله اولنسه مضاربه اولور . نته كيم باب مخصوصنده كاور

واكر ربحی تماما عاملنه عائد اولەجق ایسه قرض اولور

واكر ربحك تماما سرمایه صاحبنه عائد اولمسی شرط ایدیلورسه اول سرمایه عاملك یدنده بضاعه وعامل مستبضع اولور

مستبضع ایسه وكیلی متبرع حكمنده اولدیغندن كار و زیان تماما مال صاحبنه عائد اولور

١٣٥٢ ماده

شریكلردن بری فوت یاخود جنون مطبق ایله مجنون اولسه شركت منفسخ اولور

فقط شریكلر اوچ یازیاده اولدیغی صورتده شركتك انفساخی یالكز فوت یا مجنون اولان حقنده اولوب دیكرلرك بیننده شركت باقی قالور

١٣٥٣ ماده

شریكلردن برینك فسخیله شركت منفسخ اولور

فقط انك فسخنی دیكرك بیلمسی شرطدر ٠ برینك فسخ ایلدیكی دیكرینك معلومی اولمدقجه شركت منفسخ اولماز

١٣٥٤ ماده

شریكلر فسخ شركت ایدوبده نقود موجوده برینك وذممده اولان الەجق دیكرینك اولمق اوزره اقتسام ایتسەلر قسمت صحیح اولماز

بوصورتده نقود موجوده‌دن بری نه قبض ایتسه دیکری
اکا مشارك اولور . ذممده‌کی اله‌جق دخی بینلرنده
مشترك قالور (١١٢٣) ماده‌یه‌باق

١٣٥٥ ماده

شریکلردن بری مال شرکتدن برمقداریی الوبده اعمال
ایدرکن مجهلا فوت اولسه ترکه‌سندن شریکنك حصه‌سی
استیفا اولنور (٨٠١) ماده‌یه باق

(فصل خامس)

(شرکت مفاوضه بیانده‌در)

١٣٥٦ ماده

فصل ثانیده بیان اولندیغی اوزره مفاوضلر یکدیکرك
کفیلیدر

بناء علیه برینك اقراری کندی حقنده نصل نافذ اولورسه
شریکی حقنده دخی اویله‌جه نافذ اولور

وبری دین اقرار ایتدکده مقرله هر قنغیسندن ایستر ایسه
مطالبه ایدر وبیع وشرا واجاره کبی شرکت جاری اولان
معاملاتدن طولایی مفاوضلردن برینه هرنه درلو بورج
ترتب ایدر ایسه دیکرینه دخی لازم اولور

وبرینك صاتدیغی شیٔ عیبله دیکرینه رد اولنه بیلدیکی

کبی برینك اشترا ایلدیکی شیئی دیکری عیبله رد ایده بیلور

١٣٥٧ ماده

مفاوضلردن برینك کندویه واهل وعیالنه الدیغی مأکولات والبسه وسائر حوایج ضروریه کندوسنکدر. شریکنك انده حقی یوقدر

فقط بایع بونلرك ثمننی دخی بحسب الکفاله شریکندن مطالبه ایده بیلور

١٣٥٨ ماده

شرکت امواله مفاوضلرك مقدار سرمایه‌لری وربحدن حصه‌لری متساوی اولمق شرط اولدیغی کبی برینك سرمایهٔ شرکتدن فضله سرمایهٔ شرکت اوله‌بیله‌جك مالی یعنی نقودی یاخود نقود حکمنده اولان اموالی اولمامق شرطدر

اما برینك سرمایهٔ شرکتدن فضله سرمایهٔ شرکت اولمیه‌جق مالی یعنی عروض یاعقاری یاخود آخر کمسنه ذمتنده الهجغی اولسه مفاوضه‌یه ضرر ویرمز

١٣٥٩ ماده

شرکت اعماله شریکلرك هربری تقبل ایش اولورسه

اولسون تقبل والتزام ایده بیلمك وعلی السویه عملی ضامن ومتعهد وفائده وضررده متساوی وبرینه شرکت سببیله نه ترتب ایدرسه دیکری اکا کفیل اولمق اوزره عقد شرکت ایدرلرسه مفاوضه اولور

بوصورتده هرقنغیسندن اولورسه اولسون اجیرودکان اجرتی مطالبه اولنه بیلور

و انلردن آخر برکسنه برمتاع دعوی ایدوبده بریسی اقرار ایتدکده دیکری انکار ایتسه بیله انك اقراری نافذ اولور

١٣٦٠ ماده

ایکی کیمسه ویره سی یه مال الوب صاتمق ومال مشترا وثمن وربحی بینلرنده مناصفة مشترك وهر بری دیکرینه کفیل اولمق اوزره عقد شرکت ایتسه‌لر شرکت وجوهك مفاوضه سی اولور

١٣٦١ ماده

عقد مفاوضه ده مفاوضه لفظی سویلنمك یاخود مفاوضه نك جمیع شرائطی تعداد اولنمق شرطدر علی الاطلاق عقد شرکت اولنورسه عنان اولور

ماده ١٣٦٢

بر وجه بالا بو فصلده مذكور اولان شرطلردن بريسى بولنمسه مفاوضه عنانه منقلب اولور

مثلا شركت اموالده مفاوضلردن برينك يدينه ارث ايله يا هبه طريقيله برمال كچدكده اكر نقود كبى سرمايهٔ شركت اوله‌بيله‌جك مال ايسه مفاوضه عنانه منقلب اولور . اما عروض وعقار كبى سرمايهٔ شركت اولميان مال ايسه مفاوضه‌يه ضرر ويرمز

ماده ١٣٦٣

شركت عنانك صحتى ايچون هر نه كه شرط ايسه مفاوضه‌نك صحتى ايچون دخى شرطدر

ماده ١٣٦٤

شركت عنان ايله شريك اولانلر تصرفجه هر نه ياپه‌بيلور ايسه مفاوضلر دخى انى ياپه‌بيلور

(فصل سادس)

(شركت عنان حقنده اولوب اوچ مبحثى حاويدر)

(مبحث اول)

(شركت اموال دائر اولان مسائل بياننده در)

ماده ١٣٦٥

شركت عنان ايله شريك اولنلرك سرمايه‌لرى متساوى

اولمق شرط دکلدر . برینک سرمایه‌سی دیکرینک سرمایه‌سندن دها زیاده اوله‌بیلور . وهر بریسی بالجمله نقدلرینی سرمایه‌یه ادخال ایتمکه مجبور اولمیوب مالرینک مجموعنی یاخود بر مقداری اوزرینه عقد شرکت ایده‌بیلور . بو جهتله سرمایه‌لرندن فضله سرمایهٔ شرکت اوله‌بیله‌جک مالری مثلا نقدلری اوله‌بیلور

ماده ١٣٦٦

عموم تجارت اوزرینه عقد شرکت جائز اولدیغی کبی خاصة برنوع تجارت اوزرینه مثلا ذخیره تجارتی اوزرینه دخی عقد شرکت اولنه‌بیلور

ماده ١٣٦٧

شرکت صحیحه‌ده ربحک توجهله تقسیمی شرط ایدیلور ایسه هرحالده اول شرطه رعایت اولنور

ماده ١٣٦٨

شرکت فاسده‌ده ربح وفائده سرمایه‌لرک مقدارینه کوره تقسیم اولنور . شریکلردن برینه فضله شرط ایدلمش ایسه اکا اعتبار اولنماز

ماده ١٣٦٩

بلا تعد ولاتقصیر وقوعه کلان ضرر وزیان هر حالده

سرمایه‌لرك مقدارینه كوره منقسم اولور ٠ دیكر وجهله
شرط ایدلسه اكا اعتبار اولنماز

١٣٧٠ ماده

سرمایه‌لر كرك متساوی و كرك متفاضل اولسون
شریكار كاری بینلرنده سرمایه‌لرینك مقدارینه كوره
تقسیم ایتمك اوزره شرط ایتسه‌لر صحیح اولور ٠ وكار
بینلرنده شرط ایتدكاری وجهله سرمایه‌لرینك مقدارینه
كوره تقسیم اولنور ٠ كرك ایكیسنك دخی عمل ایتمسی
شرط اولنسون و كرك یالكز برینك عمل ایتمسی شرط
قیلنسون ٠ شوقدر واركه یالكز برینك عمل ایتمسی
مشروط اولدیغی تقدیرده انك یدنده دیكرك سرمایه‌سی
بضاعه حكمنده اولور

١٣٧١ ماده

شریكارك سرمایه‌لری متساوی اولدیغی حالده برینه
ربحدن فضله حصه مثلا ربحك ثلثانی شرط ایدلسه
ایكیسنك دخی عمل ایتمسی مشروط اولدیغی تقدیرده
شركت صحیح وشرط معتبر اولور

(١٣٤٥) ماده‌یه باق

اما یالكز برینك عمل ایتمسی مشروط اولدیغی تقدیرده
نظر اولنور ٠ عمل اكر ربحدن حصه‌سی زیاده اولان

شريك اوزرينه شرط ايدلمش ايسه كذلك شركت صحيح و شرط معتبر اولور • واول شريك ماليله سرمايه سنك ربحنه و عمليله فضله سنه مستحق اولور فقط انك يدنده شريكنك سرمايه سي مال مضاربه حكمنده اوله رق مضاربه يه شبيه بر شركت اولور

و عمل اكر ربحدن حصه سي آز اولان شريك اوزرينه شرط ايدلمش ايسه جائز اوليوب ربح بينلرنده سرمايه لرينك مقدارينه كوره تقسيم اولنور

زيرا ربح اكر شرط ايتدكارى وجهله تقسيم اولنسه عامل اوليان شريكك الهجغى فضله يه مال و عمل وضماندن برشى مقابل اولماز ربحه استحقاق ايسه انجق بو امور ثلثه دن بريله در (١٣٤٧) و (١٣٤٨) ماده لره باق

١٣٧٢ ماده

شريكارك سرمايه لرى متفاضل مثلا برينك سرمايه سى يوز بيك وديكرينك سرمايه سى يوز اللى بيك غروش اولديغى حالده ربحك بينلرنده مساوات اوزره تقسيمى شرط اولنسه سرمايه سى آز اولان كيمسه نك سرمايه سنه نسبتله ربحدن فضله حصه المسى شرط ايدلمش ديمك اوله جغندن شريكارك سرمايه لرى متساوى اولديغى حالده برينه ربحدن فضله شرط ايدلمش كبى اولور

بناء عليه ايكيسنك ياخود ربحدن حصه‌سی زياده يعنی سرمايه‌سی آز اولان شريكك عمل ايتمسی شرط ايدلمش ايسه شركت صحيح و شرط معتبر اولور . و اكر يالكز ربحدن حصه‌سی آز يعنی سرمايه‌سی چوق اولان شريكك عمل ايتمسی شرط ايدلمش ايسه جائز اوليوب كار بينلرنده سرمايه‌لری مقدارينه كوره تقسيم اولنور

ماده ١٣٧٣

شريكلرك هر بری مال شركتی كرك پشين پاره ايله وكرك ويره‌سی يه اوله‌رق از و چوق بها ايله صاته‌بيلور

ماده ١٣٧٤

شريكلردن قنغيسی اولور ايسه اولسون يدنده شركتك سرمايه‌سی اولديغی حالده پشين پاره ايله و ويره‌سی يه مال اشترا ايده‌بيلور

فقط غبن فاحش ايله مال اشترا ايدر ايسه الديغی مال كندوسنك اولوب شركتك اولماز

ماده ١٣٧٥

شريكلردن بری يدنده شركتك سرمايه‌سی اولمديغی حالده شركت ايچون مال اشترا ايده‌مز . ايدرسه اول مال كندوسنك اولور

١٣٧٦ ماده

شریکلردن بری تجارتلری جنسندن اولمیان برشیئی کندو پاره‌سیله اشترا ایتدکده اول مال کندوسنك اولوب شریکی اندن حصه‌مند اولماز

اما بریسنك یدنده شرکتك سرمایه‌سی وار ایکن تجارتلری جنسندن اولان برمالی کندی پاره‌سیله اشترا ایتسه بیله شرکتك اولور

مثلا قاشجیلق ایتمك اوزره عقد شرکت ایدن ایکی کمسنه‌دن بری کندو پاره‌سیله برآت آلسه کندوسنك اولوب شریکی اول آته حصه‌دار اولماز ۰ اما برقاش آلسه شرکتك اولور وآلور ایکن بن قاشی کندم ایچون آلیورم شریکمك بونده حصه‌سی یوقدر دیو اشهاد ایتسه بیله مفید اولمیوب اول قاش شریکیله بینلرنده مشترك اولور

١٣٧٧ ماده

حقوق عقد انجق عاقده عائددر

بناء علیه شریکلردن برینك اشترا ایلدیکی مالی قبض ایله ثمنی تأدیه ایتمك یالکز انك اوزرینه لازم اولور ۰ بو جهتله برینك اشترا ایلدیکی مالك ثمنی انجق اندن مطالبه اولنوب شریکندن مطالبه اولنه‌ماز ۰ وکذا شریکلردن برینك صاتدیغی مالك ثمنی قبض ایتمك انجق آنك

حقيدر بو جهتله مشتری ثمنی دیکرینه ویرسه یالکز ثمنی قابض اولان شریکك حصه سندن بری اولوب عاقد اولان شریکك حصه سندن بری اولماز • وینه بو جهتله عاقد اولان شریك صاتدیغی مالك ثمنی قبضه آخر بر کیمسه‌یی توکیل ایتسه شریکی انی عزل ایده‌مز • اما بیع وشرا واجاره ایچون شریکلردن برینك توکیل ایتدیکنی دیکر شریکی عزل ایده بیلور

ماده ١٣٧٨

عیب ایله رد دخی حقوق عقددن اولمغله شریکلردن برینك اشترا ایلدیکی مالی دیکری عیب ایله رد ایده‌مز • وبرینك صاتدیغی مال عیب ایله دیکرینه رد اولنه‌ماز

ماده ١٣٧٩

شریکلردن هر بری مال شرکتی ایداع وابضاع ایده‌بیلور • ومضاربه‌یه ویره‌بیلور • وعقد اجاره ایده بیلوب مثلا مال شرکتی حفظ ایچون دکان و اجیر استیجار ایده‌بیلور

اما شریکنك اذنی اولمدقجه مال شرکتی کندو مالیله خلط وآخر کمسنه ایله عقد شرکت ایده‌مز • ایدوبده

مال شركت ضايع اولسه شريكنك حصه سنى ضامن اولور

ماده ١٣٨٠

شريكلردن برى ديكرينك اذنى اولمدقجه مال شركتدن آخر كمسنه يه اقراض ايده ماز اما شركت ايچون استقراض ايده بيلور . وبرى هرنقدر آقچه استقراض ايدرايسه بالاشتراك شريكنك دخى بورجى اولور

ماده ١٣٨١

شريكلردن برى امور شركت ايچون آخر دياره كيتدكده مصرفنى مال شركتدن الور

ماده ١٣٨٢

شريكلردن هر برى ديكرينه رأيكله عمل ايت ياخود ديلديككى ياپ ديه رك شركت ايشنى يكديكرك رأينه تفويض ايتسه هر برى توابع تجارتدن اولان ايشلرى ياپه بيلور

شويله كه مال شركتى رهن شركت ايچون ارتهان و مال شركت ايله سفر ومال شركتى كندى ماليله خلط وآخر كمسنه ايله عقد شركت ايده بيلور

اما مالى اتلاف و بغير عوض تمليك خصوصلرينى شريكنك اذن صريحى اولمدقجه ياپه مز

مثلا شریکنک اذن صریحی اولمدقجه مال شرکتدن کمسنه یه اقراض و هبه ایده مز

١٣٨٣ ماده

شریکلردن بری دیکرینی مال شرکتله آخر دیاره کیتمه یاخود ویره سی یه مال صاتمه دیو نهی ایتمشیکن دیکری دکلیو بده آخر دیاره کیتسه یاخود ویره سی یه مال صاتسه واقع اولان ضرردن شریکنک حصه سنی ضامن اولور

١٣٨٤ ماده

شرکت عنانک معامله لرنده شریکلردن برینک بورج اقرار ایتمسی دیکرینه سرایت ایتمز

شویله که اول دینک انجق کندو عقد و معامله سی ایله اولدیغنی اقرار ایتمش ایسه تمامنی کندوسنک ایفا ایتمسی لازم کلور

واکر شریکیله برلکده اجرا ایلدیکی معامله دن طولایی بر بورج اولدیغنی اقرار ایتمش ایسه نصفنی ادا ایتمسی لازم اولور

واکرانجق شریکنک اجرا ایلدیکی برمعامله دن طولایی بورج اولدیغنی اقرار ایتمش ایسه برشی لازم کلز

(مبحث ثانی)

(شرکت اعماله دائر اولان مسائل بیاننده در)

١٣٨٥ ماده

شرکت اعمال ایش تقبل ایتمك اوزره عقد شرکتدن عبارتدر

شویله که اجیر مشترکلر مستأجرین طرفندن طلب وتکلیف اولنان عملك ایفاسنی تقبل یعنی تعهد والتزام ایتمك اوزره عقد شرکت ایدرلر . ضمان عملده کرك متساوی وکرك متفاضل اولسونلر . یعنی کرك عملی علی التساوی متعهد وضامن اولمق شرطیله عقد شرکت ایلسونلر وکرك عملك مثلا ثلثنی بریسی اوزرینه وثلثانی دیکری اوزرینه شرط ایتسونلر .

١٣٨٦ ماده

شریکلردن هربری ایش تقبل وتعهد ایده بیلور بری تقبل ایدوبده دیکری عمل ایتمك دخی جائز اولور وشرکت صنایع ایله شریك اولان ایکی درزینك بری متاعی قبول ایله کسوب بیچمك ودیکری دیکمك دخی جائزدر

ماده ١٣٨٧

ایش تقبل ایتمکده شریکلر یکدیکرک وکیلیدر بوجهتله برینك تقبل ایلدیکی ایشك ایفاسی هم کندوسنه وهمده شریکنه لازم کلور

بناء علی ذلك ضمان عملده شرکت اعمالك عنانی مفاوضه حکمنده در که شریکلردن برینك تقبل ایلدیکی ایشك ایفاسنی مستأجر هرقنغیسندن ایسترایسه مطالبه ایدر وشریکلردن هربریسی اول ایشی ایفایی مجبور اولور بریسی بو ایشی شریکم تقبل ایتمش بن قارشمم دیه‌مز

ماده ١٣٨٨

اقتضای بدل خصوصنده دخی شرکت اعمالك عنانی مفاوضه حکمنده‌در

یعنی شریکلردن هر بری مستأجردن تمام اجرتی مطالبه ایده‌بیلور مستأجر دخی هر قنغیسنه ویرسه بری اولور

ماده ١٣٨٩

شریکلردن بری تقبل ایلدیکی ایشی بالذات ایفایه مجبور دکلدر. دیلرسه کندوسی یاپار ودیلرسه شریکنه یاخود دیکر برینه یاپدیرر

فقط مستأجر اکر بالذات انك عمل ایتمسنی شرط

ایدرسه اول حالده کندوسنك پایمسی لازم کاور (٥٧١) مادیه باق

١٣٩٠ ماده

شریکلر کسبی شرط ایتدکاری وجهله تقسیم ایدرلر یعنی متساویا تقسیم ایتمك اوزره شرط ایتمشلر ایسه مساوات اوزره تقسیم ایدرلر . واکر متفاضلا مثلا ثلث وثلثان وجهله تقسیم ایتمك اوزره شرط ایتمشلر ایسه ایکیلی برلی اولەرق تقسیم ایدرلر

١٣٩١ ماده

عملده تساوی وکسبده تفاضل شرط ایدلسه جائز اولور

مثلا شریکلر متساویا عمل ایتمك وکسبی ایکیلی برلی اولەرق تقسیم ایلمك اوزره شرط ایتسەلر جائز اولور . زیرا بریسی صنعتده دها ماهر وعمل دها ایی اولەبیلور

١٣٩٢ ماده

شریکلر ضمان عمل ایله اجرته مستحق اولورلر بناء علیه بری مریض اولمق یا بر طرفه کیتمك ویاخود بوش طورمق کبی بر وجهله ایشلمیوبده یالکز شریکی ایشلسه حاصل اولان کسب واجرت ینه شرط ایتدکاری وجهله تقسیم اولنور

١٣٩٣ ماده

شریکلردن برینك صنعیله مستأجرفیه تلف یاسقط اولسه دیکر شریکیله بالاشتراك ضامن اولورلر

ومستأجر مالنی قنغیسنه ایستر ایسه تضمین ایتدیرر • و بوزیان شریکلر بیننده مقدار ضمانه کوره تقسیم اولنور مثلا ایشی مناصفة تقبل وتعهد ایتمك شرطیله عقدشرکت ایتمشلر ایسه زیان دخی یاری یاری یه تقسیم اولنور • واکر ثلث وثلثان وجهله عمل تقبل و تعهد ایتمك اوزره عقد شرکت ایتمشلر ایسه زیان دخی ایکیلی برلی اولەرق تقسیم اولنور

١٣٩٤ ماده

تقبلده و عملده متشارك اولمق اوزره حماللرك عقد شرکت ایتمسی صحیحدر

١٣٩٥ ماده

دکان برینك وآلات وادوات دیکرینك اولەرق ایکی کشی تقبل عمل ایتمك اوزره عقد شرکت ایتسەلر صحیح اولور

١٣٩٦ ماده

برندن دکان ودیکرندن عمل اولمق اوزره ایکی کشی عقد شرکت صنایع ایتسەلر صحیح اولور (١٣٤٦) ماده یه باق

ماده ۱۳۹۷

برینك براستری ودیکرینك بر دوه‌سی اولوبده انلرله حموله نقلنی متساو یا تقبل وتعهد ایتمك اوزره عقد شرکت اعمال ایتسه‌لر صحیح اولور . وحاصل اولان کسب واجرت بینلرنده مناصفة تقسیم اولنور . دوه یوکنك زیاده اولمسنه باقلماز . زیرا شرکت اعمالده شریکلر ضمان عمل ایله بدله مستحق اولورلر

اماتقبل عمل اوزرینه عقدشرکت اولنمیوبده استر ودوه‌یی عینا ایجار ایتمك وحاصل اولان اجرتی بینلرنده تقسیم ایلمك اوزره شریك اولسه‌لر شرکت فاسد اولوب استرودوه‌دن‌قنغیسی ایجار اولنور ایسه اجرتی صاحبنه عائد اولور . فقط دیکری تحمیل ونقلده اکا اعانه ایتمش ایسه عملنك اجر مثلنی الور

ماده ۱۳۹۸

برکیمسه کندوسنك عیالنده بولنان اوغلیله برلکده اوله‌رق اجرای صنعت ایلسه کسبك کافه‌سی اول کیمسه‌نك اولور واوغلی معین صاییلور

نته‌کیم برکیمسه اغاج غرس ایدرکن عیالنده اولان اوغلی اکا اعانه ایتسه اغاج اول کیمسه‌نك اولوب اوغلی اکا مشارك اولماز

(مبحث ثالث)

(شركت وجوهه دائر اولان مسائل بيانده‌در)

١٣٩٩ ماده

شريكلرك مال مشترا ده على التساوى حصه‌دار اولملرى شرط دكلدر

مثلا الدقلرى مال بينلرنده نصفيت اوزره اوله‌بيلديكى كبى ايكيلى برلى اولمق دخى جائز اولور

١٤٠٠ ماده

شركت وجوهده ربحه استحقاق انجق ضمان ايله در

١٤٠١ ماده

مال مشترانك ضمان ثمنى شريكلرك مال مشترا ده‌كى حصه‌لرينه كوره‌در

١٤٠٢ ماده

شريكلردن هر برينك مال مشترا ده حصه‌سى نقدر ايسه ربحدن حصه‌سى دخى اوقدر اولور

واكر برينه مال مشترا ده‌كى حصه‌سندن فضله شرط ايدلسه شرط لغو اولور

وربح بينلرنده مال مشترا ده‌كى حصه‌لرينه كوره تقسيم اولنور مثلا الدقلرى اشيانك بينلرنده يارى يه اولمسنى شرط

ایدرلر ایسه ربح دخی یاری یه اولور
واکر ایکیلی برلی اولمق اوزره شرط ایدرلرسه ربح دخی
ایکیلی برلی اولور
اما الدقلری اشیانك نصفیت اوزره اولمسی مشروط
اولدیغی حالده ربحك ثلث وثلثان وجهله تقسیمنی شرط
ایتسه‌لر بوشرطه اعتبار اولنمیوب ربح بینلرنده مناصفة
تقسیم اولنور
١٤٠٣ ماده
ضرروزیان هر حالده شریکلرك مال مشترا ده‌کی حصه‌لرینه
کوره تقسیم اولنور . عقد شرایه کرك برلکده مباشرت
ایتسونلر وکرك یالکز بریسی مباشرت ایلسون
مثلا شرکت وجوه ایله شریك اولان ایکی کیمسه اخذ
واعطالرنده متضرر اولدقلری صورتده اکر مال مشترا
بینلرنده نصفیت اوزره اولمق شرطیله عقد شرکت ایتمشلر
ایسه ضرر وزیان دخی مساوات اوزره تقسیم اولنور .
واکر مال مشتراده ثلث وثلثان وجهله حصه‌دار اولمق
شرطیله عقد شرکت ایتمشلر ایسه ضرر وزیان دخی ایکیلی
برلی اوله‌رق تقسیم اولنور . ضرر ایتدکاری مالی
کرك برلکده صاتون السونلر وکرك بریسی شرکت ایچون
صاتون المش اولسون

(باب سابع)

(مضاربه حقنده اولوب اوچ فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(مضاربه نك تعريف وتقسيمی بيانده در)

١٤٠٤ ماده

مضاربه . برطرفدن سرمايه وديكر طرفدن سعی وعمل اولمق اوزره برنوع شركتدر . سرمايه صاحبنه رب المال وعامله مضارب دينلور

١٤٠٥ ماده

مضاربه نك ركنی ايجاب وقبولدر

مثلا رب المال مضاربه شو سرمايه يی آل ربحی بيننزده ياری يارييه ياخود ايكيلی برلی تقسيم اولنمق اوزره مضاربة سعی وعمل ايت ديسه ياخود شو پاره لری آل وسرمايه ايت ربحی بيننزده شو نسبت اوزره مشترك اولسون ديمك كبی مضاربه معناسنی افاده ايدر برسوز سويلسه ومضارب دخی قبول ايلسه مضاربه منعقد اولور

١٤٠٦ ماده

مضاربه ايكی قسمدر . بری مضاربهٔ مطلقه . وديكری مضاربهٔ مقيده در

۱٤٠۷ ماده

مضاربهٔ مطلقه · زمان ومکان وبرنوع تجارت ایله
و بایع و مشتری یی تعیینله مقید اولمیان مضاربه در ·
و بونلردن بریله تقیید اولنورسه مضاربهٔ مقیده اولور
مثلا فلان وقت یا فلان یرده یاخود فلان جنس مال آل
صات و یاخود فلان کیمسه‌لر ایله یا فلان بلده اهالیسیله
آلش ویرش ایت دیسه مضاربهٔ مقیده اولور

(فصل ثانی)

(مضاربه‌نك شروطی بیاننده در)

۱٤٠۸ ماده

رب‌المالك توکیله و مضاربك وکالته اهلیتلری شرطدر

۱٤٠۹ ماده

رأس المالك سرمایهٔ شرکت اوله‌بیله‌جك مال اولمسی
شرطدر · (باب شرکت عقدك فصلی ثالثنه باق) ·
بناء علی ذلك عروض و عقار ایله ذمم ناسده اولان
آله‌جق مضاربه‌ده رأس المال اوله‌ماز
فقط رب‌المال اکر عروضدن برشی ویروبده بونی صات
و ثمنیله مضاربة عمل ایت دیسه و مضارب دخی قبول
وقبض ایدرك اول مالی صاتوب و بدلی اولان نقودی

سرمایه ایدو بده آلش ویرش ایلسه مضاربه صحیح اولور
کذلك فلانك ذمتنده آله‌جغم اولان شو قدر غروشی قبض ایتده مضاربه یولنده قوللان دیسه واودخی قبول ایتسه صحیح اولور

١٤١٠ ماده
سرمایه‌نك مضاربه تسلیم اولنمسی شرطدر

١٤١١ ماده
شرکت عقدکبی مضاربه ده دخی رأس المالك معلوم اولمسی و عاقدینك ربحدن حصه‌لری نصف وثلث کبی بر جزء شایع اوله‌رق تعیین ایدلمسی شرطدر
فقط علی الاطلاق شرکت تعبیر اولنسه مثلا ربحی بیننزده مشترك اولسون دینلسه مساواته مصروف اولور · ورب المال ایله مضارب بیننده ربح یاری یاری‌یه تقسیم اولنور

١٤١٢ ماده
بالاده مذکور اولان شرطلردن بری بولنمسه مثلا عاقدینك حصه‌لری جزء شایع اوله‌رق معین اولمیوبده برینه ربحدن شو قدر غروش ویرلمك اوزره قطع و تعیین اولنسه مضاربه فاسد اولور

(فصل ثالث)

(مضاربه‌نك احكامی بیاننده در)

١٤١٣ ماده

مضارب امیندر . انك یدنده سرمایه ودیعه حكمنده در وسرمایه‌ده تصرف ایتمسی جهتله رب‌المالك وكیلیدر . وكار ایدرسه انده شریك اولور

١٤١٤ ماده

مضاربهٔ مطلقه‌ده مضارب مجرد عقد مضاربه ایله مضاربه‌نك لوازم وتفرعاتندن اولان ایشلری یاپمغه مأذون اولور

شویله كه اولا صاتوب كار ایتمك ایچون مال اشترا ایده‌بیلور . فقط غبن فاحش ایله مال اشترا ایدرسه كندوسی ایچون المش اولور . مضاربه حسابنه داخل اولماز

ثانیاً كرك پشین پاره ایله وكرك ویره‌سی‌یه اوله‌رق آز وچوق بها ایله مال صاته‌بیلور . فقط بین‌التجار عرف وعادت اولدیغی مرتبه مهلت ویره‌بیلور یوخسه بین‌التجار معروف اولمیان اوزون مدت ایله مال صاته‌ماز

ثالثاً صاتدیغی مالك ثمننی حواله قبول ایده‌بیلور

رابعاً اخر کمسنه‌یی بیع و شرایه توکیل ایده‌بیلور

خامساً مال مضاربه‌یی ایداع و ابضاع ورهن وارتهان وایجار واستیجار ایده‌بیلور

سادساً آلش ویرش ایتمك اوزره آخر بلده‌یه کیده‌بیلور

١٤١٥ ماده

مضاربهٔ مطلقه‌ده مال مضاربه‌یی مضارب کندی مالیله قارشدیرمغه و مضاربه‌یه ویرمکه مجرد عقد مضاربه ایله مأذون اولماز

فقط مضاربلرك مال مضاربه‌یی کندیماللری ایله قارشدیرملری عادت اولان بلده‌ده ایسه مضاربهٔ مطلقه‌ده مضارب اکا دخی مأذون اولور

١٤١٦ ماده

اکر مضاربهٔ مطلقه‌ده رب المال مضاربه رأیکله عمل ایت دیه‌رك مضاربه اموریني انك رأینه تفویض ایتمش ایسه مضارب هرحالده مال مضاربه‌یی کندی مالیله قارشدرمغه و مضاربه‌یه ویرمکه مأذون اولور

اما مال مضاربه‌دن هبه واقراض ایتمکه وسرمایه‌دن زیاده بورج آلتنه کیرمکه بوصورتده دخی مأذون

اولیوب بونلرك اجراسی رب المالك اذن صریحنه موقوفدر

١٤١٧ ماده

مضارب کندی مالیله مال مضاربه‌یی قارشدردیغی صورتده حاصل اولان ربحی سرمایه‌لرك مقدارینه کوره تقسیم ایدر

یعنی کندی سرمایه‌سنك فائده‌سنی کندوسی آلور ومال مضاربه‌نك فائده‌سی رب‌المال ایله بینلرنده شرط ایتدکلری وجهله تقسیم اولنور

١٤١٨ ماده

رب‌المالك اذنیله مضاربك سرمایه‌دن زیاده اوله‌رق ویره‌سی‌یه الدیغی مال ایکیسی بیننده شرکت وجوه ایله مشترك اولور

١٤١٩ ماده

مضارب اکر مضاربه ایشیله بولندیغی بلده‌دن بشقه یره کیدرسه قدر معروف مصرفنی مال مضاربه‌دن آلور

١٤٢٠ ماده

مضاربهٔ مقیده ده رب‌المالك قید وشرطی نه ایسه مضاربك اکا رعایت ایتمسی لازمدر

١٤٢١ ماده

مضارب اكر مأذونيتنك خارجنه چيقار وشرطه مخالفت ايدر ايسه غاصب اولور و بوحالده ايتديكى آلش ويرشك كار وضررى كندوسنه عائد اولور . ومال مضاربه تلف اولورسه ضامن اولور

١٤٢٢ ماده

رب المال اكر مال مضاربه ايله فلان محله كيتمه ياخود ويره سى يه مال صاتمه ديو نهى ايتمشيكن مضارب اكا مخالفت ايدرك مال مضاربه ايله اول محله كيدوبده مال مضاربه تلف اولسه ياخود ويره سى يه مال صاتوبده پاره سى باتسه مضارب ضامن اولور

١٤٢٣ ماده

رب المال مضاربه يى بر وقت معين ايله توقيت ايتدكده اول وقتك كچمسيله مضاربه منفسخ اولور

١٤٢٤ ماده

رب المال مضاربى عزل ايتدكده عزلنى اكا بيلديرمسى لازم كلور

مضارب كندوسنك عزلنه واقف اولنجيه دك واقع اولان تصرفاتى معتبر اولور

وعزلنه واقف اولدقدن صكره النده كى نقودده تصرف

ایده‌مز اما النده نقوددن بشقه مال بولنورسه انی صاتوب
نقده تبدیل ایده‌بیلور

١٤٢٥ ماده

مضارب انجق عملی مقابله‌سنده ربحه مستحق اولور
عمل ایسه انجق عقد ایله متقوم اولور ٠ بناء علیه عقد
مضاربه ده مضاربه‌نه مقدار شرط ایدلمش ایسه اکا کوره
ربحدن حصه آلور

١٤٢٦ ماده

رب المالك ربحه استحقاقی مالی ایله‌در
بناء علیه مضاربهٔ فاسده‌ده ربحك مجموعی اکا عائد
اولور ٠ ومضارب انك اجیری منزله‌سنده اولوب
اجر مثل آلور ٠ فقط حین عقدده شرط ایتدکاری
مقداری تجاوز ایده‌مز ٠ وربح یوق ایسه اجر مثله‌دخی
مستحق اولماز

١٤٢٧ ماده

مال مضاربه‌دن برمقداری تلف اولسه اول امرده ربحدن
محسوب اولنوب رأس المااله سرایت ایتدیرلمز
واکر ربحك مقدارینی تجاوز ایدوبده رأس المااله سرایت
ایدرسه مضارب انی ضامن اولماز ٠ مضاربه کرك صحیح
اولسون وکرك فاسد اولسون

١٤٢٨ ماده

ضرر وزیان هر حالده رب الماله عائد اولور . ومضارب ایله بینلرنده مشترك اولمسی شرط ایدیلورسه اول شرطه اعتبار اولنماز

١٤٢٩ ماده

رب المال یا مضارب فوت یاخود جنون مطبق ایله مجنون اولسه مضاربه منفسخ اولور

١٤٣٠ ماده

مضارب مجهلا فوت اولسه ترکه‌سندن ضمان لازم کلور (٨٠١) و (١٣٥٥) ماده‌لره باق

(باب ثامن)

(مزارعه و مساقات بیاننده اولوب ایکی فصله)

(منقسمدر)

(فصل اول)

(مزارعه بیاننده‌در)

١٤٣١ ماده

مزارعه . برطرفدن اراضی ودیکر طرفدن عمل یعنی زراعت اوله‌رق حاصلات بینلرنده تقسیم اولنمق اوزره برنوع شرکتدر

١٤٣٢ ماده

مزارعه‌نك ركنى ايجاب وقبولدر

شويله كه اراضى صاحبى عامله يعنى چفتجى‌يه بويرى حاصلاتدن شو قدر حصه اولمق اوزره سكا مزارعه وجهله ويردم ديوبده چفتجى دخى قبول ايتدم يا راضى اولدم ديسه ياخود رضاسنه دلالت ايدر برسوز سويلسه وياخود چفتجى ير صاحبنه بن سنك يركده مزارعه وجهله عمل ايده‌يم ديوبده اودخى راضى اولسه مزارعه منعقد اولور

١٤٣٣ ماده

مزارعه‌ده عاقدينك عاقل اولمسى شرطدر . بالغ اولمسى شرطدكلدر . بناء عليه صبى مأذون دخى عقد مزارعه ايده بيلور

١٤٣٤ ماده

زرعك يعنى نه اكيله‌جكنك تعيينى ياخود چفتجى هرنه ديلرسه اككك اوزره تعميمى شرطدر

١٤٣٥ ماده

حين عقدده چفتجينك حاصلاتدن اولمق اوزره حصه‌سى نصف وثلث كبى جزء شايع اوله‌رق تعيين اولنمق شرطدر

واكر حصه‌سی تعیین اولنمـاز یاخود حاصلاتدن بشـقه برشی ویرلمك اوزره تعیین قیلنور و یاخود حاصلاتدن شـوقدر کیله دیو قطع اولنور ایسـه مزارعه صحیح اولماز

۱٤۳٦ ماده

یرك زرعه صالح اولمسی وچفتجی یه تسلیم ایدلمسی شرطدر

۱٤۳۷ ماده

بالاده مذکور اولان شرطلردن بری بولنماز ایسه مزارعه فاسد اولور

۱٤۳۸ ماده

مزارعهٔ صحیحه‌ده عاقدین نصل شرط ایتـدیلر ایسه حاصلاتی بینلرنده اولوجهله تقسیم ایدرلر

۱٤۳۹ ماده

مزارعهٔ فاسده‌ده حاصلات کاملا تخم صاحبنك اولور دیکری یر صاحبی ایسـه یرینك اجرتنی آلور . واکر چفتجی ایسه اجر مثل آلور

۱٤٤۰ ماده

اکین یشیل ایکن یرصاحبی فوت اولسه اکین یتشنجیه قدر چفتجی ایشنه دوام ایدر . متوفانك وارثلری اکا مانع اوله‌ماز

واكر چفتجی فوت اولسه کندوسنك وارثی انك مقامنه قائم اولوب دیلرسه اکین یتشنجیه دکین زراعت ایشنه دوام ایلر • یر صاحبی اکا مانع اولهماز

(فصل ثانی)

(مساقات بیانندهدر)

١٤٤١ ماده

مساقات • برطرفدن اشجار ودیکر طرفدن تربیه اولمق وحاصل اولان میوه بینلرنده تقسیم اولنمق اوزره برنوع شرکتدر

١٤٤٢ ماده

مساقاتك رکنی ایجاب وقبولدر

شویله که اشجار صاحبی میوهسندن شوقدر حصه اولمق اوزره مساقات وجهیله شو اشجاری سکا ویردم دیوب عامل یعنی اول اشجاری تربیه ایدهجك اولان کیمسه دخی قبول ایتسه مساقات منعقد اولور

١٤٤٣ ماده

عاقدینك عاقل اولمسی شرطدر • بالغ اولمسی شرط دکلدر

١٤٤٤ ماده

مزارعهده اولدیغی کبی عقد مساقاتده دخی عاقدینك

حصه‌لری نصف وثلث کبی جزء شایع اوله‌رق تعیین اولنمق شرطدر

١٤٤٥ ماده

اشجارك عامله تسلیمی شرطدر

١٤٤٦ ماده

مساقات صحیحه‌ده عاقدین بینلرنده شرط ایتدکلری وجهله میوه‌یی تقسیم ایدرلر

١٤٤٧ ماده

مساقات فاسده‌ده حاصل اولان میوه تماماً اشجار صاحبنك اولور • عامل دخی اجر مثل آلور

١٤٤٨ ماده

میوه خام ایکن اشجار صاحبی فوت اولسه میوه یتشنجیه قدر عامل ایشنه دوام ایدر • متوفانك وارثلری اکا مانع اوله‌ماز

واکر عامل فوت اولسه وارثی انك مقامنه قائم اولوب دیلرسه ایشنه دوام ایدر • اشجار صاحبی اکا مانع اوله‌ماز

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ١٦ جمادی‌الاخره سنه ١٢٩١

امين الفتوى
السيد خليل

مفتى دارشوراى عسكرى
احمد خلوصى

عن اعضاء مجلس تدقيقات
شرعيه احمد خالد

ناظر معارف عموميه
احمد جودت

قاضى دار الخلافة العليه
سابقا سيف الدين

عن اعضاى ديوان احكام
عدليه احمد حلمى

كتاب الوكالة

صورت خط همايون

(موجبنجه عمل اولنه)

(كتاب حادى عشر)

(وكالت حقنده اولوب برمقدمه ايله اوچ بابى مشتملدر)

(مقدمه)

(بعض اصطلاحات فقهيه بياننده در)

١٤٤٩ ماده

وكالت . بر كيمسه ايشنى بشقه سنه تفويض ايتمك واول ايشده انى كندو يرينه اقامه ايلمكدر

اول كيمسه يه موكل و يرينه اقامه ايلديكى كمسنه يه وكيل واول ايشه موكل به دينلور

١٤٥٠ ماده

رسالت . بر كيمسه تصرفده دخلى اولمقسزين بر كمسنه نك سوزينى ديكره تبليغ ايتمكدر

اول كيمسه يه رسول واول كمسنه يه مرسل وديكرينه مرسل اليه دنيلور

(باب اول)

(وكالتك ركن وتقسيمى بياننده در)

١٤٥١ ماده

توكيلك ركنى ايجاب و قبولدر

شويله كه موكل شو خصوصه سنى وكيل ايتدم ديو بده وكيل دخى قبول ايتدم ديسه ياخود قبولى مشعر بشقه برسوز سويلسه وكالت منعقد اولور كذلك وكيل برشى سويلميوب ده اول خصوصك اجراسنه تشبث ايلسه دلالة وكالتى قبولى ايتمش اولمغله تصرفى صحيح اولور

اما بعدالايجاب وكيل رد ايتسه ايجابك حكمى قالماز بناء عليه موكل بوخصوصه سنى وكيل ايتدم ديو بده وكيل اوله جق كمسنه قبول ايتم ديو رد ايلدكدنصكره موكل بهك اجراسنه مباشرت ايلسه تصرفى صحيح اولماز

١٤٥٢ ماده

اذن واجازت توكيلدر

١٤٥٣ ماده

اجازت لاحقه وكالت سابقه حكمنده در

مثلا بركيمسه فضولى آخرك مالنى صاتدقدن صكره مال صاحبنه خبر ويروب اودخى مجيز اولسه اوجهاتى وكيل ايتمش كبى اولور

ماده ١٤٥٤

رسالت وكالت قبيلندن دكلدر

مثلا بر كيمسه يه صراف آقچه اقراض ايده جك اولوبده او دخي آقچه يي كتورمك اوزره خدمتكاريني كوندرسه خدمتكار اول كمسه نك رسوليدر يوخسه استقراضه وكيلي دكلدر

كذلك بر كيمسه نك بر آت اشترا ايتمك اوزره جانبازه كوندرديكي شخص اول جانبازه فلان كيمسه سندن فلان آتي صاتون المق ايستيور ديمسي اوزرينه جانباز دخي شو قدر غروشه اولمق اوزره بو آتي اكا صاتدم وار اكا سويله و آتي تسليم ايله ديه رك اول شخصه ويروب او دخي منوال مشروح اوزره اول كيمسه يه اتي تسليم و او دخي همان قبول ايتدكده اول كيمسه ايله جانباز بيننده بيع منعقد اوله رق اول شخص ارده مجرد بر رسول و واسطه اولور . يوخسه وكيل اولماز

وكذلك بر كيمسه قصابه بنم بازاره كيدوب كلان فلان خدمتكاريمه بنم ايچون يوميه شو قدر قيه ات وير ديوب او دخي بو وجهله ويرسه اول خدمتكار افنديسنك رسولي اولور وكيلي ديمك اولماز

١٤٥٥ ماده

امر بعضا وكالت و بعضا رسالت قبيلندن اولور

مثلا بر كيمسه نك امريله خدمتكارى بر تاجردن مال اشترا ايلدكده اول كيمسه نك شرايه وكيلى اولور

اما اول كيمسه برتاجر ايله پازارلق ايدوبده مالى الوب كتورمك اوزره خدمتكارينى كوندرسه افنديسنك رسولى ديمك اولوب يوخسه وكيلى اولماز

١٤٥٦ ماده

ركن توكيل بعضا مطلق اولور

يعنى برشرطه معلق يابروقته مضاف ياخود برقيد ايله مقيد اولماز وبعضا شرطه معلق اولور

مثلا فلان تاجر بورايه كلور ايسه بنم شو آتمى صاتمق اوزره سنى وكيل ايتدم ديوبده اودخى قبول ايتسه وكالت اول تاجرك كلمسنه معلق اوله رق منعقد اولور • واول تاجر كلور ايسه وكيل دخى اول مالى صاته بيلور • والا صاته ماز

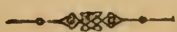
وبعضا بروقته مضاف اولور

مثلا نيسان آينده بنم حيوانلريمى صاتمغه سنى وكيل ايتدم ديوبده اودخى قبول ايتسه شهر نيسان حلولنده وكيل

اولوب همان اول وقت یاخود اندن صكره اول حیوانلری بالوكاله صاته بیلور اما نیساندن اول صاته ماز

وبعضا برقید ایله مقید اولور

مثلا شو ساعتمی بیك غروشه صاتمغه سنی وكیل ایتدم دیسه وكیلك وكالتی انی بیك غروشدن اشاغی یه صاتمامق ایله مقید اولور

(باب ثانی)

(شرط وكالت بیانده‌در)

١٤٥٧ ماده

موكلك موكل به اولان ایشی یاپمغه مقتدر اولمسی شرطدر

بناء علیه صبئ غیر ممیز ایله مجنونك توكیلی صحیح اولماز

وصبئ ممیز حقنده هبه وصدقه كبی ضرر محض اولان ایشلرده ولیسی اذن ویرسه بیله آخری توكیل ایده‌مز . وقبول هبه وصدقه كبی حقنده نفع محض اولان ایشلرده ولیسنك اذنی اولمسه بیله آخری توكیل ایده بیلور . امابیع وشرا كبی نفع ایله ضرر بیننده دائر ومتردد اولان تصرفاتده اكر اخذ واعطایه مأذون ایسه بشقه سنی

دخی توکیل ایده‌بیلور . دکل ایسه توکیل ولیسنك اجازتنه موقوفاً منعقد اولور

١٤٥٨ ماده

وکیلك عاقل و ممیز اولمسی شرطدر . بالغ اولمسی شرط دکلدر

بناءً علیه صبیٔ ممیز مأذون اولمسه‌بیله وکیل اوله‌بیلور . فقط حقوق عقد اکا عائد اولمیوب موکلنه عائد اولور

١٤٥٩ ماده

برکیمسه بالذات یاپه‌بیله‌جکی خصوصلرده و معاملاته دائر اولان هرحقك ایفا و استیفاسنده بشقه سنی توکیل ایده بیلور

مثلا برکیمسه بیع وشرا وایجار واستیجار ورهن وارتهان وایداع و استیداع و هبه واتهاب وصلح وابراء واقرار ودعوی وطلب شفعه و قسمت وایفا واستیفای دیونه وقبض ماله دیکر برکیمسه‌یی توکیل ایتسه جائز اولور فقط موکل بهك معلوم اولمسی لازمدر

(باب ثالث)

(وكالتك احكامى بياننده اولوب التى فصلى مشتملدر)

(فصل اول)

(وكالتك احكام عموميه سى بياننده در)

١٤٦٠ ماده

هبه واعاره ورهن وايداع واقراض وشركت ومضاربه ده و عن انكار صلحده وكيلك عقدى موكلنه مضاف قيلمسى لازمدر . موكلنه مضاف قيلماز ايسه صحيح اولماز

١٤٦١ ماده

بيع وشرا واجاره ده وعن اقرار صلحده وكيلك عقدى موكلنه مضاف قيلمسى شرط دكلدر . موكلنه مضاف قيلميوبده نفسنه اضافت ايله اكتفا ايتمسى دخى صحيح اولور . وايكى صورتده دخى ملكيت انجق موكلنه ثابت اولور

فقط عقد اكر موكله مضاف قيلنماز ايسه حقوق عقد عاقده يعنى وكيله عائد اولور . واكر موكله مضاف قيلنور ايسه حقوق عقد دخى موكله عائد اولور . وبو صورتده وكيل رسول كبى اولور

مثلا وكيل بالبيع عقدى موكلنه مضاف قيلميوب‌ده نفسنه اضافت ايله اكتفا ايدرك موكلنك برمالنى صاتدقده مبيعى مشترى‌يه تسليم ايتمكه مجبور اولور وثمنى مشتريدن طلب وقبض ايده‌بيلور ومال مشترايه بر مستحق چيقوب‌ده بعد الحكم ضبط اولنسه مشترى وكيل بالبيعه رجوع ايدر • يعنى ويرديكى ثمنى اندن ايستر

ووكيل بالشرا عقدى بو وجهله موكلنه مضاف قيلمقسزين اشترا ايلديكى مالى قبض ايدر ومال مشترانك ثمنى موكلندن المسه بيله كندى مالندن بايعه ويرمك اوزره جبراولنور • ومال مشتراده عيب قديم ظهور ايتسه رد ايچون وكيلك مخاصمه‌يه حقى اولور • اما وكيل اكر عقدى موكلنه مضاف قيلمش ايسه مثلا فلانك طرفندن بالوكاله صاتدم ياخود فلان ايچون الدم ديه‌رك عقد بيع ايلمش اولسه اوحالده آنفا بيان اولنان حقوق عقد هپ موكله عائد اولور • وبو صورتده وكيل رسول حكمنده قالور

١٤٦٢ ماده

رسالتده حقوق عقد مرسله عائد اولور • رسوله اصلا تعلق ايتمز

١٤٦٣ ماده

بیع وشرا وایفا واستیفای دینه وقبض عینه وکیل اولان کیمسه نك جهت وکالتدن طولایی مقبوضی اولان مال کندی یدنده ودیعه حکمنده در . بلا تعد ولاتقصیر تلف اولسه ضمان لازم کلمز

جهت رسالتدن طولایی رسولك یدنده کی مال دخی کذلك ودیعه حکمنده در

١٤٦٤ ماده

مدیون بورجنی دائنه کوندروبده قبل الوصول رسول یدنده تلف اولدیغی صورتده اکر مدیونك رسولی ایسه مدیونك مالندن تلف اولور واکر دائنك رسولی ایسه دائنك مالندن تلف اولوب مدیون بورجندن بری اولور

١٤٦٥ ماده

برکیمسه ایکی کشی یی بردن توکیل ایتسه وکیل اولدقلری خصوصده یالکز بریسی تصرف یعنی ایفای وکالت ایده مز

فقط خصومته یاخود رد ودیعه یه ویاخود قضاء دینه وکیل ایسه لر یالکز بریسی ایفای وکالت ایده بیلور

اما برکیمسه یی برخصوصه وکیل ایتدکدنصکره دیکرینی

دخی رأساً اوایشه وکیل ایتدیکی صورتده هرقنغیسی ایفای وکالت ایتسه جائز اولور

١٤٦٦ ماده

برکیمسه وکیل اولدیغی خصوصده بشقه سنی توکیل ایده من

مکرکه موکل اکا اذن ویرمش ویاخود رأیکله عمل ایت دیمش اوله اول حالده وکیل بشقه سنی توکیل ایده بیلور

وبووجهله وکیلك توکیل ایتدیکی کیمسه موکلك وکیلی اولور . یوخسه اول وکیلك وکیلی اولماز . حتی وکیل اولك عزلیله یاخود وفاتیله وکیل ثانی منعزل اولماز .

١٤٦٧ ماده

اکر وکالتده اجرت شرط ایدیلوبده وکیل دخی ایفای وکالت ایلر ایسه اجرته مستحق اولور . واکر شرط ایدلمیوبده وکیل دخی اجرت ایله خدمت ایدر مقوله دن دکل ایسه متبرع اولوب اجرت ایستیه من

(فصل ثانی)

(شرايه وكالت بياننده در)

١٤٦٨ ماده

(١٤٥٩) ماده‌نك فقرهٔ آخره‌سی حكمنجه وكالتك ايفاسی قابل اوله‌جق مرتبه موكل بهك معلوم اولمسی لازمدر

شويله كه موكل اشترا ايتديره‌جكی شيئك جنسنی بيان ايتمليدر وجنسك تحتنده اكر انواع متغايره وار ايسه يالكز جنسك بيانی كافی اولميوب نوعنی ياخود بهاسنی دخی بيان ايتمك لازم كلور

واكر النه‌جق شيئك جنسی بيان اولنماز ايسه ياخود جنسی بيان اولنوب انجق تحتنده انواع متغايره اولديغی حالده نوعی يا بهاسی تعيين قلنماز ايسه وكالت صحيح اولماز مكركه وكالت عامه ايله توكيل ايتمش اوله

مثلا بركيمسه بكا برآت آل ديو ديكرينی توكيل ايتسه وكالت صحيح اولور و بركيمسه اثوابلق قاش آلمق اوزره برينی توكيل ايده‌جك اولدقده جنسنی يعنی چتاری می المق ايستر يوخسه بشقه جنس قاشمی ايستر بوراسنی بيان ايله برابر شام يا هند قاشی ديو نوعنی

یاخود طوپی شو قدر غروشلق دیو بهاسنی بیان ایتمسی لازمدر ٭ جنسنی بیان ایتمیوب ده یالکز بکا برداببه ال یاخود قاش آل دیسه و یاخود مثلا چتاری آل دیو بده نوعنی یا بهاسنی بیان ایتمسه وکالت صحیح اولماز فقط بکا برقات روبالق قاش یاخود چتاری آل هرقنغی جنس و یا نوعدن اولورسه اولسون سنك رأیکه مفوضدر دیسه وکالت عامه اولوب وکیل قنغی جنس و نوعدن ایستر ایسه اله بیلور

١٤٦٩ ماده

اصلك یا مقصدك و یاخود صنعتك اختلافیله جنس دخی مختلف اولور

مثلا پاموق بزیله کتان بزی اصللرینك اختلافی سببیله مختلف الجنسدرلر وقیونك یوکی ایله دریسی اختلاف مقصد حسبیله مختلف الجنسدر زیرا دریدن مقصد طلوم یاپمق اولوب یوك القدن مقصد ایسه ایپلك یاپوب کلیم طوقومق کبی اکا مغایر اولان خصوصلردر ٭ و شار کوی چکه سیله عشاق چکه سی هپ یوکدن معمول اولدقلری حالده اختلاف صنعت حسبیله مختلف الجنسدرلر

١٤٧٠ ماده

وکیل اکر جنسده مخالفت ایدرسه یعنی موکل فلان

جنسدن برشی آل دیو بده وکیل بشقه برجنسدن بر مال آلسه هر نه قدر الدیغی شی دها فائده‌لو اولسه بیله موکل حقنده نافذ اولماز یعنی وکیلك الدیغی مال کندو اوزرنده قالوب موکل ایچون آلمش اولماز

١٤٧١ ماده

موکل قوج آل دیو بده وکیل دیشی قیون السه موکل حقنده نافذ اولمیوب النان قیون وکیلك اولور

١٤٧٢ ماده

موکل بکا فلان عرصه‌یی آل دیو بده اول عرصه اوزرینه ابنیه یاپسه اندن صکره وکیل انی بالوکاله الەماز . اما فلان خانه‌یی آل دیو بده اول خانه صیوادلسه یاخود اکا بر دیوار علاوه ایدلسه بوحالده وکیل انی بالوکاله الەبیلور

١٤٧٣ ماده

موکل سوت آل دیو بده نه سوتی اولدیغنی تصریح ایتمسه بلده ده معروف اولان سوته محمول اولور

١٤٧٤ ماده

موکل پرنج آل دیسه وکیل اولان کیمسه چارشوده صاتیلان هر نوع پرنجدن الەبیلور

ماده ١٤٧٥

برکیمسه برخانه المق ایچون دیکرینی توکیل ایده جك اولدقده محله‌سنی و بهاسنی بیان ایتملیدر . بیان ایتمز ایسه وکالت صحیح اولماز

ماده ١٤٧٦

برکیمسه بر تك اینجو یاخود بر قرمزی یاقوت طاشی المق اوزره بر ینی توکیل ایده جك اولدقده بهاسی قاچ غروشه قدر اوله‌جغنی بیان ایتمسی لازمدر . ایتمز ایسه وکالت صحیح اولماز

ماده ١٤٧٧

مقدراتده موکل بهاك مقداری یاخود ثمنی بیان اولنمق لازمدر

مثلا بغدای المق ایچون برینی توکیل ایتدکده قاچ کیله اوله‌جغنی سویلمسی یاخود شو قدر غروشلق بغدای دیو مقدار ثمنی بیان ایلمسی لازم کاور . بیان ایتمز ایسه وکالت صحیح اولماز

ماده ١٤٧٨

موکل بهك وصفی بیان اولنمق لازم دکادر

مثلا اعلی یا اوسط یا ادنی دیو وصفنك بیانی لازم کلمز

شو قدر که موکل بهك وصفی موکلك حالنه موافق اولمق لازمدر

مثلا بر بارکیر کیراجیسی کندوسنه بر بارکیر المق اوزره بريني توکيل ایتدکده وکیل کیدو بده یکرمی بیك غروشلق بر عرب آتی آله‌مز الور ایسه شراسی موکل حقنده نافذ اولماز یعنی اول آت موکل ایچون النمش اولمیوب وکیلك اوزرنده قالور

١٤٧٩ ماده

وکالت بر قید ایله تقیید اولندقده وکیل اکا مخالفت ایده‌مز ایدر ایسه شراسی موکل حقنده نافذ اولمیوب الدیغی مال کندو اوزرنده قالور

فقط موکل حقنده دها فائده‌لو بر صورتده مخالفت ایدرسه معنا مخالفت اولنمز

مثلا برکیمسه فلان خانه‌یی بنم ایچون اونبیك غروشه آل دیدکده وکیل دها زیاده اشترا ایتسه موکل حقنده نافذ اولمیوب اول خانه کندوسنك اوزرنده قالور اما اونبيك غروشدن اشاغی ایسه موکل ایچون النمش اولور

کذلك ویره‌سی‌یه آل دیوبده وکیل پشین اقچه ایله السه اول مال وکیلك اوزرنده قالور اما پشین اقچه ایله آل دیوبده ویره‌سی‌یه السه موکل ایچون النمش اولور

ماده ١٤٨٠

بر كيمسه اشتراسنه وكيل اولديغى شيئك نصفنى اشترا ايتديكى صورتده اكر اول شيئك تبعيضنده ضرر وار ايسه شراسى موكل حقنده نافذ اولماز يوق ايسه نافذ اولور

مثلا بر طوپ قاش آل ديوبده وكيل يارم طوپ السه موكل حقنده نافذ اولميوب اول مال وكيلك اوزرنده قالور اما التى كيله بغداى آل ديوبده وكيل اوچ كيله السه موكل ايچون آلمش اولور

ماده ١٤٨١

موكل بكا برجبه لك چوقه آل ديوبده وكيلك الديغى چوقه دن جبه چيقمسه شراسى موكل حقنده نافذ اولميوب اول چوقه وكيلك اوزرنده قالور

ماده ١٤٨٢

بر شيئك بهاسى بيان اولنمقسزين اشتراسنه وكيل اولان كمسنه اول شيئى قيمت مثليه سيله آله بيلديكى كبى غبن يسير ايله دخى آله بيلور

فقط ات و اكمك كبى سعر و قيمتى معين اولان شيلرده غبن يسير دخى معفو اولماز

اما غبن فاحش ايله آلورسه هر حالده شراسى موكل

حقنده نافذ اولميوب اول مال كندوسنك اوزرنده قالور

١٤٨٣ ماده

على الاطلاق اشترا نقود ايله اشترابه مصروف اولور بوصورتده برشيئك اشترا سنه وكيل اولان كيمسه انى بر مالى ايله ترانيه ايتسه موكل حقنده نافذ اولميوب اول شى وكيلك اوزرنده قالور

١٤٨٤ ماده

برموسم معينده لزومى اولان شيئى المق ايچون بركيمسه ديكرينى توكيل ايتسه اول موسمه مصروف اولور مثلا بركيمسه بر بهار موسمنده شالى جبه المق ايچون برينى توكيل ايتسه اويازين قوللانلق اوزره جبه المسى ايچون توكيل ايتمش اولور موسم كچدكدن صكره ياخود كله جك سنه نك بهارنده السه موكل حقنده نافذ اولميوب وكيلك الديغى جبه كندى اوزرنده قالور

١٤٨٥ ماده

برمعين شيئك اشترا سنه وكيل اولان كيمسه اول شيئى كندوسى ايچون اشترا ايدهمز واشترا ايدركن بن بونى كندم ايچون الدم ديسه بيله كندوسنك اولميوب موكلك اولور

مكركه موكلـك تعيين ايتديكى بهـادن زياده و تعيين بهـا ايتديكى صورتده غبن فاحش ايله اولورسـه اول وقت مال وكيلك اولور

و برده موكل حاضر اولديغى حالده وكيل بن بونى كندم ايچون الدم ديرسه اول مال وكيلك اولور

١٤٨٦ ماده

بر كيمسه بكا فلانك آتنى آل ديو بده وكيل لا ونعم برشى سويلكمسزين كيدوب اول آتى اشترا ايتديكى تقديرده اكر آلوركن موكل ايچون آلدم ديرسه موكلك اولور واكر كندم ايچون الدم ديرسه كندوسنك اولور

اما يالكز الدم ديو بده كيمك ايچون الديغنى سويلمامشيكن صكره‌دن موكل ايچـون الدم ديديكى صورتده اكر آت تلف ياخود بر عيب حادث اولمدن ديمش ايسـه تصديق اولنور . واكر آت تلف ياخود برعيب حادث اولدقدن صكره ديمش ايسه تصديق اولنماز

١٤٨٧ ماده

برشى المق اوزره بركيمسـه‌يى ايكى كشى بشـقه بشقه توكيل ايتديكى صورتده وكيل اول مالى الوركن قنغيسى ايچـون قصد ومراد ايتمش ايسـه اول مال انك اولور

١٤٨٨ ماده

وكيل بالشرا كندى مالنى موكل ايچون صاتسه صحيح اولماز

١٤٨٩ ماده

وكيلى الديغى مالى هنوز موكله تسليم ايتمدن عيبنه مطلع اولسه انى كندولكندن اولەرق رد ايده بيلور اما موكله تسليم ايتدكدن صكره انك امر وتوكيلى اولمقسزين رد ايده مز

١٤٩٠ ماده

وكيل اكر مالى مؤجل اولەرق اشترا ايلسه موكل حقنده دخى مؤجل اولوب وكيل انك ثمننى پشين اولەرق طلب ايده مز

اما وكيل پشين پاره ايله اشترا ايتدكدنصكره بايع ثمنى تاجيل ايتسه وكيل ثمنى موكلدن بروجه پشين طلب ايده بيلور

١٤٩١ ماده

وكيل بالشرا ثمنى كندى مالندن ويروب ده مبيعى قبض ايتسه موكله رجوع ايده بيلور يعنى ويرديكى ثمنى اندن اله بيلور . ومال مشترانك ثمنى هنوز بايعه ويرمامش اولسه بيله موكلندن ثمنى طلب وموكل انى ادا ايدنجيه دك مالى حبس وتوقيف ايده بيلور

۱٤۹۲ ماده

وکیل بالشرا یدنده مال مشترا قضاءً تلف یا ضایع اولسه موکلك مالندن تلف اولور وثمندن برشی ساقط اولماز

فقط وکیل انی استیفای ثمن ایچون حبس ایدوبده اول حالده تلف یا ضایع اولسه ثمنی وکیلك ویرمسی لازم کلور

۱٤۹۳ ماده

وکیل بالشرا موکلك اذنی اولمدقجه عقد بیعی اقاله ایده‌مز

(فصل ثالث)

(بیعه وکالت حقنده در)

۱٤۹٤ ماده

علی الاطلاق بیعه وکیل اولان کیمسه موکلنك مالنی ازه چوغه یعنی مناسب کوردیکی بها ایله صاته بیلور

۱٤۹٥ ماده

موکل اکر تعیین ثمن ایتمش ایسه یعنی شو قدر غروشه صات دیمش ایسه وکیل اندن نقصانه صاته ماز ．
صاتار ایسه بیعی موکلنك اجازتنه موقوف منعقد اولور ．

وخود بخود نقصانه صاتوبده مالی مشتری‌یه تسلیم ایتدکده موکل اکا اول مالی تضمین ایتدیره بیلور

١٤٩٦ ماده

وکیل بالبیع موکلك مالنی کندوسی ایچون السه صحیح اولماز

١٤٩٧ ماده

وکیل بالبیع کندو لهنده شهادتلری جائز اولمیانلره موکلك مالنی صاته‌مز مکرکه دکرندن زیاده‌یه صاتار ایسه بیعی صحیح اولور

وبرده موکل اکر دیلدیککی کیمسه‌یه صات دیو وکالت عامه ایله توکیل ایتمش ایسه اول حالده وکیلك انلره دخی ثمن مثلیله صاتمسی جائز اولور

١٤٩٨ ماده

علی الاطلاق بیعه وکیل اولان کیمسه موکلك مالنی پشین اقچه ایله یاخود اول مال حقنده بین التجار معروف اولان مدت ایله ویره‌سی‌یه صاته بیلور . اما عرف وعادته مخالف برمدت طویله ایله صاته‌مز

وبرده صراحة یاخود دلالة بروجه پشین صاتمغه وکیل اولسه ویره‌سی‌یه صاته‌مز

مثلا موکل بومالی بروجه پشین صات یاخود شومالی

صاتە بورجی ویردیسە وکیل انی ویرەسی یە صاتەمز

ماده ١٤٩٩

برمالك تبعیضندە ضرر وار ایسە وکیل انك نصفنی صاتەمز یوق ایسە صاتەبیلور

ماده ١٥٠٠

وکیل ویرەسی یە صاتدیغی مالك ثمنی مقابلندە رهن یاکفیل الەبیلور . فقط رهن تلف یا کفیل مفلس اولسە وکیل ضامن اولماز

ماده ١٥٠١

موکل رهن ایلە یا کفیل ایلە صات دیدکدە وکیل بلا رهن وبلا کفیل صاتەمز

ماده ١٥٠٢

وکیل بالبیع صاتدیغی مالك ثمننی مشتریدن المدیغی حالدە کندی مالندن موکلە ادا ایتمك اوزرە جبر اولنماز

ماده ١٥٠٣

ثمن مبیعی قبض ایتمك وکیلك حقی اولسە دخی موکل قبض ایدیویرسە صحیح اولور

ماده ١٥٠٤

وکیل اگر اجرتسز ایسە صاتدیغی مالك ثمننی

استيفا و تحصيله مجبور دكلدر فقط كندو رضاسيله تحصيل ايتديكى تقديرده موكلنى قبض و تحصيل ثمنه توكيل ايتمسى لازم كلور

اما دلال و سمسار كبى اجرت ايله بيعه وكيل اولان كيمسه مبيعك ثمننى استيفا و تحصيله مجبوردر

١٥٠٥ ماده

وكيل بالبيع خود بخود بيعى اقاله ايده‌بيلور

فقط بو اقاله موكل حقنـده نافذ اولميوب وكيلك موكله ثمنى ويرمسى لازم كلور

(فصل رابع)

(مأموره دائر اولان مسائل بياننده‌در)

١٥٠٦ ماده

بركيمسه برشخصه ياخود ميرى يه اولان دينى ادا ايتمك اوزره ديكر كيمسه يه امر ايدوبده اودخى كندى مالندن ايفا ايتسه صكره آمره رجوع ايدر آمر كرك رجوعى شرط ايتسون وكرك شرط ايتمسون

يعنى كرك صكره بندن المق اوزره بورجمى وير ياخود سن ويرده صكره بن سكا ويره‌يم ديمك كبى برتعبير ايله مأمورك كندوسنه رجوع ايتمسنى شرط ايلسون و كرك يالكز بورجمى ويرديمش اولسون

١٥٠٧ ماده

كندی مالندن مسكوكات مغشوشه ايله ايفـای دينه مأمور اولان كيمسه دائنه مسكوكات خالصه ويرسه آمر دين مسكوكات مغشوشه الور • ومسكوكات خالصه ايله ايفای دينه مأمور اولان كيمسه مسكوكات مغشوشه ايله اداء دين ايتسه آمردن مسكوكات مغشوشه الور اما بر دينك اداسنه مأمور اولان كيمسه دائنه كندی مالنی صاتوب ده آمرك دينه تقاص ايتسه دينك مقداری نه ايسه آمردن انی آلور • وكندی مالنی دائنه دكرندن زياده يه صاتمش اولسه بيله امر مديون اول زياده يی دينندن تنزيل ايتديره مز

١٥٠٨ ماده

بر كيمسه كندوسی ياخود اهل و عيالی ايچون مصرف ايتمك اوزره آخر كمسنه يه امر ايتدكدنصكره مصرفنی بن ويره يم رجوعی شرط ايتمسه بيله اول كمسنه قدر معروف مصرفنی آمردن الور

كذلك خانه می ياپدر ديو امر ايدوب ده مأمور دخی ياپدرديغی صورتده رجوعی شرط ايتمامش اولسه بيله صرف ايتديكی قدر معروف مبلغی آمردن الور

١٥٠٩ ماده

برکیمسه فلانه اوذونج اقچه یاخود بخشش ویاخود صدقه ویر صکره بن سکا ویره‌یم دیو آخر کمسنه‌یه امر ایدوب ده او دخی ویرسه صکره آمره رجوع ایدر

اما صکره بن سکا ویره‌یم یاخود صکره بندن آل دیمك کبی برسوز ایله رجوعی شرط ایتمکسزین یالکز ویر دیدیکی صورتده مأمور اکا رجوع ایده‌مز . شوقدر وارکه مأمور اکر آمرك عیالنده بولنمق یاخود شریکی اولمق کبی بر وجهله بومثللو خصوصلرده آمره رجوعی عرف و عادت ایسه رجوعی شرط ایتمامش اولدیغی صورتده دخی رجوع ایلر . (٣٦) ماده‌یه باق

١٥١٠ ماده

برکمسنه‌نك امری انجق کندی ملکی حقنده جاری اولور مثلا برکیمسه شو مالی دکزه آت دیو بده مأمور دخی انی بشقه‌سنك مالی اولدیغنی بیله‌رك آتسه صاحبی او مالی اتانه تضمین ایتدیرر مجبر اولدقچه آمره برشی لازم کلمز

١٥١١ ماده

برکیمسه بنم شو قدر غروش دینمی سن کندی مالندن ادا ایت دیو آخر کمسنه‌یه امر ایدوب او دخی وعد

ایتدکدنصکره ادادن امتناع ایتسه مجرد وعد ایتمش اولمسیله اول کمسنه ادای دینه جبر اولنماز

۱۵۱۲ ماده

آمرك مأمورده الاجغی یاخود امانت اقچه‌سی اولو بده اندن دیننی ادا ایتمك اوزره امر ایلسه مأمور ادای دینه جبر اولنور

اما آمر فلان مالمی صاتده دینمی ادا ایت دیدیکی صورتده مأمور اکر وکیل متبرع ایسه بیله جبراولنماز . واکر وکیل بالاجره ایسه اول مالی بیع ایله آمر دیننی ادا ایلك اوزره جبر اولنور

۱۵۱۳ ماده

برکیمسه فلان دائنمه ویر دیو آخر کمسنه‌یه بر مقدار اقچه ویردیکی صورتده آمرك بشقه دائنلری اندن حصه المغه صلاحیتلری اولمیوب مأمور اول اقچه‌یی انجق آمرك امر ایتدیکی دائنه ویرر

۱۵۱٤ ماده

برکیمسه بورجنی تأدیه ایتمك اوزره بشقه‌سنه بر مقدار اقچه ویروبده مأمور هنوز اول مبلغی دائنه اعطا یا ارسال و ایصال ایتمدن آمرك فوت اولدیغی معلوم

اولسه اول اقچه آمرك تركه‌سنه رجعت ايدر • ودائنك تركه‌يه مراجعتی لازم كلور

ماده ١٥١٥

بركيمسه دائننه ويرمك اوزره آخر كمسنه‌يه برمقدار اقچه ويروب انجق دائننه‌كی سندينه ظهريه ايتدكجه وياخود علم وخبر المدقجه اقچه‌يی تسليم ايتمه ديو نهی ايتمشيكن مأمور ظهريه ايتديرمكسزين علم وخبر المقسزين اقچه‌يی دائنه ويروب بعده دائن انی انكار ايتسه و قبضی اثبات اولنه‌ميوبده تكرار اول پاره‌يی آمردن السه آمر انی مأموره تضمين ايتديرر

(فصل خامس)

(خصومته يعنی مرافعه‌يه وكالت حقنده در)

ماده ١٥١٦

مدعی ومدعا عليهدن هر بری ديلديكنی خصومته توكيل ايده‌بيلور ديكرينك رضاسی شرط دكلدر

ماده ١٥١٧

خصومته وكيل اولان كيمسه‌نك موكلی عليهنه اقراری اكر حضور حاكمده ايسه معتبر اولور • حضور حاكمده دكل ايسه معتبر اولماز • وكندوسی وكالتدن منعزل اولور

ماده ١٥١٨

بر كيمسه آخرى خصومته توكيل ايدوب ده كندى عليهنه اقرارى استثنا ايلسه جائز اولور

بو صورتده موكلك عليهنه وكيلك اقرارى صحيح اولماز (١٤٥٦) مادهنك فقرهٔ اخيرهسنه باق

و بويله اقراره مأذون دكل ايكن حضور حاكمده اقرار ايتديكى صورتده وكالتدن منعزل اولور

ماده ١٥١٩

خصومته وكالت قبضه وكالتى مستلزم اولماز

بناء عليه دعوى وكيلى قبضه دخى وكيل دكل ايسه محكوم به اولان مالك بالوكاله قبضنه صلاحيتى اولماز

ماده ١٥٢٠

قبضه وكالت خصومته وكالتى مستلزم اولماز

(فصل سادس)

(عزل وكيله دائر اولان مسائل بيانندهدر)

ماده ١٥٢١

موكل وكيلنى وكالتدن عزل ايدهبيلور

فقط غيرك حقى تعلق ايتمش ايسه عزل ايدهمز

نتهكيم بر مديون مالنى رهن ايدوب ده حين عقد رهنده

یاخود صکره‌دن دینك وعده‌سی حلولنده رهنی صاتمق اوزره بریني توکیل ایتدیکی صورتده مرتهنك رضاسی اولدقجه موکل راهن او وکیلی عزل ایده‌مز
کذلك مدعینك طلبی اوزرینه مدعی علیه بریني خصومته توکیل ایتدکده مدعینك غیابنده انی عزل ایده‌مز

۱۵۲۲ ماده

وکیل کندینی وکالتدن عزل ایده‌بیلور
فقط بر وجه بالا غیرك حقی تعلق ایتمش ایسه عزل ایده‌میوب ایفای وکالته مجبور اولور

۱۵۲۳ ماده

موکل وکیلنی عزل ایتدکده وکیله خبر عزلی واصل اولنجیه‌دك وکالتی اوزرنده قالور . واولوقته قدر تصرفی صحیح اولور

۱۵۲۴ ماده

وکیل کندوسنی عزل ایتدکده عزلنی موکله بیلدیرمه‌سی لازم کلور وعزلی موکلك معلومی اولنجه‌یه‌دك وکالت کندی عهده سنده قالور

۱۵۲۵ ماده

مدیونك غیابنده قبض دینه وکیل اولان کیمسه‌یی موکلی عزل ایده‌بیلور اما دائن انی مدیونك حضورنده توکیل

ایتمش ایسه مدیونك علمی لاحق اولدقجه عزلی صحیح اولماز بو صورتده مدیون انك عزلنی اوكرنمكدن اكا دینی اعطا ایتسه دیندن بری اولور

١٥٢٦ ماده

موكل بهلك ختـامیله وكالت نهـایت بولور وكیل دخی بالطبع وكالتدن منعزل اولور

١٥٢٧ ماده

موكلك وفاتیله وكیل منعزل اولور

فقط غیرك حقی تعلق ایتمش ایسه منعزل اولماز

(٧٦٠) ماده‌یه باق

١٥٢٨ ماده

موكلك وفاتیله وكیلك وكیلی دخی منعزل اولور

(١٤٦٦) ماده‌یه باق

١٥٢٩ ماده

وكالت موروث اولماز

یعنی وكیل فوت اولدقده وكالتك حكمی قالماز . وبو جهتله وكیلك وارثی انك مقامنه قائم اولماز

١٥٣٠ ماده

موكلك یاخود وكیلك تجنن ایتمسیله وكالت باطل اولور

ارادهٔ سنیه تاریخی، فی ٢٠ جمادی الاولی سنه ١٢٩١

امين الفتوى — معاون رياست شوراى دولت

السيد خليل — احمد جودت

رئيس دائرهٔ محاكمات — قاضى دار الخلافة العليه

سيف الدين — احمد خلوصى

عن اعضاى ديوان احكام عدليه

احمد حلمى

كتاب الصلح والابرا

﴿ صورت خط همایون ﴾

(موجبنجه عمل اولنه)

(کتاب ثانی عشر)

(صلح وابرا حقنده اولوب برمقدمه ایله درت بابی)
(مشتملدر)

(مقدمه)

(بعض اصطلاحات فقهیه بیاننده در)

ماده ١٥٣١

صلح ، بالتراضی نزاعی رفع ایدن برعقددر که ایجاب وقبول ایله منعقد اولور

ماده ١٥٣٢

مصالح ، عقد صلح ایدن کمسنه در

ماده ١٥٣٣

مصالح علیه ، بدل صلح دیمکدر

ماده ١٥٣٤

مصالح عنه ، مدعی به اولان شیدر

ماده ١٥٣٥

صلح ، اوچ قسمدر ، قسم اول عن اقرار صلحدر که مدعی علیهك اقراری اوزرینه واقع اولان صلحدر ،

قسم ثانی عن انکار صلحدر که مدعی علیهك انکاری اوزرینه واقع اولان صلحدر • قسم ثالث عن سکوت صلحدر که مدعی علیه اقرار و انکار ایتمیوب سکوتی اوزرینه واقع اولان صلحدر

١٥٣٦ ماده

ابرا • ایکی قسم اولوب بری ابراء اسقاط و دیکری ابراء استیفا در • ابراء اسقاط • بر کیمسه دیکر کمسنه‌ده اولان حقنك تمامنی اسقاط یاخود بر مقدارینی حط و تنزیل ایله اول کمسنه‌یی بری قیلمقدر • اشته بو کتاب صلحده موضوع بحث اولان ابرا بو در

ابراء استیفا بر کیمسه دیکر کمسنه‌دن حقنی قبض و استیفا ایلمش اولدیغنی اعتراف ایتمکدن عبارت اولەرق بر نوع اقرار در

١٥٣٧ ماده

ابراء خاص • بر خانه یاخود بر چفتلك و یاخود بر جهتدن اولاجق دعواسی کبی بر خصوصه متعلق دعوادن بر کمسنه‌یی ابرا ایتمکدر

١٥٣٨ ماده

ابراء عام • کافهٔ دعاویدن بر کمسنه‌یی ابرا ایلمکدر

(باب اول عقد صلح وابرا ايدنلر حقنده در)

١٥٣٩ ماده

مصالحك عاقل اولمسى شرطدر ٠ بالغ اولمسى شرط دكلدر.

بناء عليه مجنون و معتوه ايله صبئ غير مميزك صلحى اصلا صحيح اولماز ٠ وصبئ مأذونك صلحنده ضرر بين يوق ايسه صحيح اولور ٠ شويله بركيمسه صبئ مأذوندن برشى دعوى ايدوبده او دخى اقرار ايتديكى صورتده عن اقرار صلحى صحيح اولور

وصبئ مأذون الهجغنى امهال و تأجيل ايتمك اوزره عقد صلح ايده بيلور ٠ و الهجغنك برمقدارى اوزرينه صلح اولدقده اكر بينه سى وار ايسه صلحى صحيح اولماز ٠ واكر بينه سى اوليوبده خصمنك يمين ايده جكى دخى معلوم اولور ايسه صلحى صحيح اولور ٠ وآخر كمسنه دن برمال دعوى ايدوبده مقدار قيمتى اوزرينه صلح اولسه صحيح اولور ٠ فقط اولمالك قيمتندن نقصان فاحش اوزرينه صلح اولسه صحيح اولماز

١٥٤٠ ماده

بر صبينك دعواسندن وليسى صلح اولدقده اكر صبى يه

ضرر بين يوق ايسه صحيح اولور . واكر ضرر بين وار ايسه صحيح اولماز

بناء عليه بر كيمسه بر صبيدن شوقدر غروش دعوى ايدوبده صبينك پاره سندن ويرمك اوزره پدرى صلح اولدقده اكر مدعينك بينه سى وار ايسه صلح صحيح اولور واكر مدعينك بينه سى يوق ايسه صلح صحيح اولماز . وصبينك آخر كمسنه ذمتنده اله جغى اولوبده پدرى انك برمقدارينى حط وتنزيل ايله صلح اولدقده اكر بينه سى وار ايسه صحيح اولماز واكر بينه سى اولميوبده خصمنك يمين ايده جكى دخى معلوم اولور ايسه اول حالده صلح صحيح اولور وصبينك اله جغى قيمتنده برمال اوزرينه وليسى صلح اولسه صحيح اولور . فقط غبن فاحش بولنور ايسه صلحى اولماز

١٥٤١ ماده

على الاطلاق صبى ايله مجنون ومعتوهك ابراسى صحيح اولماز .

١٥٤٢ ماده

خصومتده وكالت صلحه وكالتى مستلزم اولماز

بناء عليه بر كيمسه آخر كمسنه يى دعواسنده وكيل ايدوبده اودخى بلا اذن اول دعوادن صلح اولسه صحيح اولماز

١٥٤٣ نجی ماده

برکیمسه کندی دعواسندن صلح اولمق اوزره دیکرینی توکیل ایدوبده اودخی بالوکاله صلح اولدقده مصالح علیه موکل اوزرینه لازم کلور وکیل انکله مؤاخذ ومطالب اولماز

مکرکه وکیل مصالح علیهه ضامن اوله اول حالده وکیل کفالتی حسبیله مؤاخذه اولنور

وبرده وکیل عن اقرار برمالدن مال اوزرینه صلح اولوبده صلحی نفسنه مضاف قیلار ایسه اولوقت وکیل مواخذه اولنور • یعنی بدل صلح اندن النور اودخی موکله رجوع ایلر

مثلا وکیل بالوکاله شو قدر غروش اوزرینه صلح اولدقده اول مبلغی موکلك ویرمسی لازم کلور وکیل اندن مسؤل اولماز

فقط سن شو قدر غروش اوزرینه صلح اول بن کفیلم دیمش ایسه اوحالده بو اقچه وکیلدن النور اودخی موکلنه رجوع ایلر • وبرده عن اقرار مالدن مال اوزرینه صلح واقع اولوبده وکیل سن فلانك دعواسندن بنمله صلح اول دیه‌رك عقد صلح ایتمش ایسه بیع حکمنده اولدیغی

جهتله بو صورتده دخی بدل صلح وکیلدن النور او دخی موکلنه رجوع ایدر

١٥٤٤ ماده

ایکی کشی بیننده اولان دعوادن آخر بر کمسـنه فضولی اولەرق یعنی بلا امر صلح اولندقده اکر بدل صلحه ضامن اولور ایسه یاخود بنم فلان مالم اوزرینه دیو بدل صلحی کندی مالنه مضاف قیلار ایسه ویاخود شو مبلغ یاخود شو سـاعت اوزرینـه دیو میدانده اولان نقوده یاعروضه اشـارت ایدر ایسـه یاخود ضـامن اولمیوب وکندی مالنه اضافه یا اشارت دخی ایتمیوبده علی الاطلاق شوقدر غروش اوزرینه صلح اولدم دیر واول مقدار مبلغی تسلیم ایدر ایسه اشبو درت صورتده دخی صلح صحیح واول کمسنه متبرع اولور

واکر دردنجی صورتده بدل صلحی تسـلیم ایتمز ایسه مدعی علیهك اجازتنه موقوف اولوب اکر مجیز اولور ایسه صلح صحیح و بدل صلح مدعی علیه اوزرینه لازم اولور. واکر مجیز اولماز ایسه صلح باطل اولور ودعوی حالی اوزره قالور

(باب ثانی)

(مصالح علیه ایله مصالح عنهك بعض احوال)
(وشروطی بیاننده در)

۱۵٤٥ ماده

مصالح علیه اکر عین ایسه مبیع حکمنده واکر دین ایسه ثمن حکمنده اولور بناء علیه بعده مبیع یاخود ثمن اولمغه صالح اولان شیٔ صلحده بدل صلح اولمغه دخی صالح اولور

۱۵٤٦ ماده

مصالح علیه مصالحك مال وملکی اولمق شرطدر بناء علیه مصالح شقه کسنه‌نك مالنی بدل صلح اوله‌رق ویرسه صلحی صحیح اولماز

۱۵٤۷ ماده

کرك مصالح علیه وکرك مصالح عنه قبض وتسلیمه محتاج ایسه معلوم اولمسی لازم . واکر قبض وتسلیمه محتاج دکل ایسه معلوم اولمسی شرط دکلدر

مثلا برکیمسه دیکر کسنه‌نك یدنده بولنان برخانه‌دن واول کسنه دخی انك یدنده بولنان باغچه‌دن برحق دعوی ایدوبده ایکیسی دخی تعیین مدعا ایتمکسزین دعوالرندن

واز کچمك اوزره صلح اولسه‌لر صحیح اولور . کذلك
برکیمسه دیکرك یدنده کی خانه‌ده برحق دعوی ایدوبده
تعیین مدعا ایتمکسزین مدعی علیه اکا بربدل معلوم ویرمك
واو دخی ترك دعوی ایتمك اوزره صلح اولسه‌لر صحیح
اولور . اما مدعی مدعی علیهه بدل ویرمك واو دخی
اکا حقنی تسلیم ایتمك اوزره صلح اولسه‌لر صحیح اولماز

(باب ثالث)

(مصالح عنه حقنده اولوب ایکی فصلی مشتملدر)

(فصل اول)

(صلح عن الاعیان حقنده‌در)

١٦٤٨ ماده

برمال معین دعواسندن عن اقرار صلح اکر مال اوزرینه
واقع اولور ایسه بیع حکمنده‌در
بونده خیار عیب و خیار رؤیت وخیار شرط جاری
اولدیغی کبی کرك مصالح عنه وکرك مصالح علیه عقار
اولدیغی تقدیرده شفعه دعواسی دخی جاری اولور .
ومصالح عنهك کلیسی یاخود بعضیسی بالاستحقاق ضبط
اولنسه مدعی علیهه ویرمش اولدیغی بدل صلحك

اولمقداريني يعني كاليسني ياخود بعضيسني كيرو آلور ٠
واكر بدل صلحك كاليسي ياخود بعضيسي بالاستحقاق
ضبط اولنسه مدعي مدعى عليهدن مصالح عنهك اول
مقداريني يعني كاليسني ياخود بعضيسني ايستر

مثلا بر كيمسه ديكرندن برخانه دعوى ايدوب او دخي
اول خانه انك اولديغني اقرار ايله برابر شو قدر غروش
بدل ويرمك اوزره صلح اولسه‌لر مدعي اول خانه‌يي
مدعى عليهه صاتمش كبي اولور ٠ و بونده بر وجه بالا
بيعك احكامي جاري اولور

١٥٤٩ ماده

مال دعوا سندن عن اقرار صلح اكر منفعت اوزرينه
واقع اولور ايسه اجاره حكمنده در ٠ بونده دخي
اجاره احكامي جاري اولور

مثلا بر كيمسه بر باغچه دعواسندن شو قدر مدت مدعي
عليهك خانه سنده اوتورمق اوزره صلح اولسه باغچه
مقابلنده اول خانه‌يي اوقدر مدت ايله استيجار ايتمش
اولور

١٥٥٠ ماده

عن انكار ياخود عن سكوت صلح اولمق مدعي حقنده

معاوضه ومدعى عليه حقنده يميندن خلاص ايله قطع منازعه در

بناء على ذلك مصالح عليه اولان عقارده شفعه جريان ايدر اما مصالح عنه اولان عقارده شفعه جريان ايتمز • ومصالح عنهك كليسى ياخود بعضيسى بالاستحقاق ضبط اولنسه مدعى بدل صلحك اول مقدارينى يعنى كليسنى ياخود بعضيسنى مدعى عليهه رد ايدر • و مستحق ايله خصومته باشلار و بدل صلحك كليسى ياخود بعضيسى بالاستحقاق ضبط اولنسه مدعى اول مقدارده دعواسنه رجوع ايلر

١٥٥١ ماده

بركيمسه بر مال معين مثلا بر باغچه دعوى ايدوب بده بر مقدارى اوزرينه صلح اولەرق باقيسنك دعواسندن مدعى عليهى ابرا ايتسه حقنك برمقدارينى المش و باقيسنك دعواسندن واز كچمش يعنى باقيسندكى دعوى حقنى اسقاط ايلمش اولور

(فصل ثانی)

(دیندن یعنی آلهجقدن وحقوق سائرهدن صلح اولمق)
(بیاننده در)

١٥٥٢ ماده

برکیمسه آخرکمسنه ذمتنده کی آلهجغنك برمقداری اوزرینه صلح اولسه آلهجغنك بعضیسنی استیفا ایله باقیسنی اسقاط یعنی باقیسندن اول کمسنه‌یی ابرا ایلمش اولور

١٥٥٣ ماده

برکیمسه معجل اولان هردرلو آلهجغنی تأجیل وامهال ایتمك اوزره صلح اولسه کندوسنك حق تعجیلنی اسقاط ایلمش اولور

١٥٥٤ ماده

برکیمسه مسکوکات خالصه اولان آلهجغنی مسکوکات مغشوشه اوله‌رق المق اوزره صلح اولسه آلهجغنك سکهٔ خالصه اولمق حقنی اسقاط ایلمش اولور

١٥٥٥ ماده

حق شرب و شفعه وحق مرور کبی حقوق دعوالرنده یمیندن قورتلمق ایچون بدل ویروبده صلح اولمق دخی صحیحدر

(باب رابع)

(احکام صلح وابرا بیاننده اولوب ایکی فصلی مشتملدر)

(فصل اول)

(احکام صلحه دائر اولان مسائل بیاننده‌در)

۱۵۵٦ ماده

صلح تمام اولدقده یالکز طرفیندن بری اندن دونه‌مز . ومدعی صلحله بدل صلحه مالك اولور . وارتق دعواده حق قالماز . ومدعی علیه دخی بدل صلحی اندن استرداد ایده‌مز

۱۵۵۷ ماده

طرفیندن بری فوت اولسه وارثلری دخی انك صلحنی فسخ ایده‌مز

۱۵۵۸ ماده

صلح اکر معاوضه حکمنده ایسه طرفین انی کندو رضالریله فسخ واقاله ایده‌بیلورلر . واکر معاوضه معناسنده اولمیوب‌ده بعض حقوقك اسقاطنی متضمن ایسه اصلا نقض وفسخی صحیح اولماز . (٥١) ماده‌یه باق

۱۵۵۹ ماده

یمیندن خلاص ایچون بدل ویرمك اوزره عقد صلح

اولندقده مدعی حق خصومتنی اسقاط ایلمش اولور ٠
وارتق مدعی علیه تحلیف اولنماز

١٥٦٠ ماده

بدل صلح هنوز مدعی یه تسلیم اولنمدن کلیسی یاخود
بعضیسی تلف اولدیغی صورتده اگر تعیین ایله متعین
اولان شیلردن ایسه بالاستحقاق ضبط اولنمش حکمنده
اولور

یعنی عن اقرار واقع اولان صلحده مدعی مصالح عنهك
کلیسنی یاخود بعضیسنی مدعی علیهدن ایستر وعن انکار
یاخود عن سکوت واقع اولان صلحده مدعی
دعواسنه رجوع ایلر ٠ (١٥٤٨) و (١٥٥٠)
ماده‌لره باق ٠ واگر بدل صلح دین ایسه یعنی
شوقدر غروش کبی تعیین ایله متعین اولمیان شیلردن ایسه
صلحه خلل کلیوب تلف اولان مقدارك مثلی مدعی علیه
طرفندن مدعی یه ویرلمك لازم کلور

(فصل ثانی)

(احکام ابرایه دائر اولان مسائل بیاننده در)

١٥٦١ ماده

برکیمسه فلان ایله دعوی و نزاعم یوقدر وفلانده حقم

یوقدر وفلان ایله اولان دعوامدن فارغ اولدم یاخود
واز کچدم و فلانده حقم قالمدی وفلاندن تماما حقمی الدم
دیسه انی ابرا ایتمش اولور

١٥٦٢ ماده

برکیمسه دیکرینی برحقندن ابرا ایتدکده اول حقی ساقط
اولور . ارتق انی دعوی ایده مز . (٥١) ماده یه باق

١٥٦٣ ماده

ابرانك مابعدینه شمولی اولماز
یعنی برکیمسه دیکر کمسنه یی ابرا ایتدکده ابرادن متقدم
اولان حقوقی ساقط اولور . یوخسه ابرادن صکره
حادث اولان حقنی دعوی ایده بیلور

١٥٦٤ ماده

برکیمسه دیکرینی برخصوصه متعلق دعوادن ابرا ایتسه
ابراء خاص اولوب بعده اول خصوصه متعلق دعواسی
مسموع اولماز اما بشقه خصوصه متعلق حقنی دعوی
ایده بیلور
مثلا برکیمسه برخانه دعواسندن خصمنی ابرا ایلسه ارتق
اول خانه یه متعلق دعواسی مسموع اولماز . اماچفتلك
وسائر نسنه یه متعلق دعواسی استماع اولنور

١٥٦٥ ماده

برکیمسه فلانی کافهٔ دعاویدن بری قیلدم یاخود انده اصلا حقم یوقدر دیسه ابراء عام اولوب ارتق ابرادن مقدم اولان هیچ بر حق دعوی ایدەمز . حتی کفالتدن طولایی برحق دعوی ایتسه مسموع اولماز

شویله که اول ابرادن مقدم سن فلان کسنه‌یه کفیل اولمشیدك دیو دعوی ایتسه استماع اولنمدیغی کبی آخر برشخصدن سن بنم ابرا ایتمش اولدیغم کیمسه‌یه قبل‌الابرا کفیل اولمشیدك دیو دعوی ایده‌مز . (٦٦٢) ماده‌یه باق

١٥٦٦ ماده

برکیمسه مال صاتوب وثمنی قبض ایدوبده مبیعه متعلق کافهٔ دعاویدن مشتری‌یی ابرا ایتدیکی کبی مشتری دخی انی ثمن مذکوره متعلق کافهٔ دعاویدن ابرا ایتمش وبو وجهله بینلرنده سند تعاطی ایدلمش ایکن مبیع بالاستحقاق ضبط اولنسه ابرانك تأثیری اولمیوب مشتری ویرمش اولدیغی ثمنی بایعدن استرداد ایلر . (٥٢) ماده‌یه باق

١٥٦٧ ماده

ابرا اولنان کسنه‌لر معین ومعلوم اولمق لازمدر

بناء علیه برکیمسه جمله مدیونلریمی ابرا ایتدم یاخود هیچ

کیمسه‌ده حقم یوق دیسه ابراسی صحیح اولماز . اما فلان محله اهالیسنی ابرا ایتدم دیوب اول محله اهالیسی دخی معین ومعدود کسلاندن عبارت ایسه‌لر ابرا صحیح اولور

ماده ١٥٦٨

ابرا قبوله توقف ایتمز . فقط رد ایله مردود اولور شویله‌که برکمسنه دیگر کمسنه‌یی ابرا ایتدکده اول کمسنه‌نك قبولی شرط دکلدر . فقط او مجلسده ابرایی قبول ایتمم دیو رد ایلسه اول ابرا مردود اولور . یعنی حکمی قالماز

لکن ابرایی قبول ایتدکدن صکره رد ایتسه ابرا مردود اولماز

و برده محال‌له محال علیهی یاخود الەجقلو کفیلی ابرا ایدوبده محال‌علیه یاخود کفیل انی رد ایتسه ابرا مردود اولماز

ماده ١٥٦٩

وفات ایدن کمسنه‌یی دیننذن ابرا ایتمك صحیح اولور

ماده ١٥٧٠

برکیمسه مرض موتنده ورثه‌سندن برینی دیننذن ابرا ایتسه

صحیح ونافذ اولماز اما وارثی اولمیان کمسنه‌یی دیننדن ابرا ایتسه ثلث مالندن معتبر اولور

١٥٧١ ماده

ترکه‌سی مستغرق دیون اولان کمسنه مرض موتنده کندی مدیونلرندن برینی دیندن ابرا ایتسه صحیح و نافذ اولماز

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٦ شوال سنه ١٢٩١

سیف الدین　　السید خلیل　　احمد جودت

احمد حلمی　　احمد خلوصی

كتاب الاقرار

﴿ صورت خط همايون ﴾

(موجبنجه عمل اولنه)

(كتاب ثالث عشر)

(اقرار حقنده اولوب درت بابی مشتملدر)

(باب اول)

(اقرارك شرائطی بياننده در)

ماده ١٥٧٢

اقرار . بر كيمسه ديكر كمسنه نك كندوسنده اولان حقنی خبر ويرمكدر اول كيمسه يه مقر واول كمسنه يه مقرله واول حقه مقربه دينلور

ماده ١٥٧٣

مقرك عاقل بالغ اولمسی شرطدر

بناء عليه صغير وصغيره ومجنون ومجنونه ومعتوه ومعتوهه نك اقراری صحيح دكلدر . وبونلرك عليهنه ولی ووصيلرينك اقراری دخی صحيح اولماز . فقط صغير مميز مأذون كندوسنك مأذونيتی صحيح اولان خصوصلرده بالغ حكمنده در

ماده ١٥٧٤

مقرلهك عاقل اولمسی شرط دكلدر

بناء علیه بر کیمسه بر صغیر غیر ممیز ایچون مال اقرار ایلسه
صحیح اولور و اول مالی ویرمسی لازم کلور

١٥٧٥ ماده

اقرارده مقرك رضاسی شرطدر
بناء علیه جبر و اکراه ایله واقع اولان اقرار صحیح اولماز
(١٠٠٦) ماده‌یه باق

١٥٧٦ ماده

مقرك محجور اولمامسی شرطدر
کتاب حجرك ایکنجی و اوچنجی و دردنجی فصللرینه باق

١٥٧٧ ماده

ظاهر حالك اقراری تکذیب ایتمامسی شرطدر ٠ بناء
علیه جثه‌سنك بلوغه تحملی اولمیان بر صغیر اکر بالغ
اولدم دیو اقرار ایلسه صحیح و معتبر اولماز

١٥٧٨ ماده

مقرلهك جهالت فاحشه ایله مجهول اولمامسی شرطدر ٠
اما جهالت یسیره اقرارك صحتنه مانع اولماز
مثلا بر کیمسه یدنده‌کی مال معینه اشارت ایله بو مال بر
آدمکدر دیو اقرار ایلسه یاخود بو مال فلان بلده
اهالیسندن برینکدر دیو اقرار ایدوبده اول بلده اهالیسی
معدود اولمسه اول کیمسه‌نك اقراری صحیح اولماز اما

بو مال شو ایکی کشیدن برینکدر دیسه یاخود فلان محله اهالیسندن برینکدر دیوبده اول محله اهالیسی قوم محصور اولسه اقراری صحیح اولور . وبروجه بالا کیمسه بو مال شو ایکی کشیدن برینکدر دیدیکی صورتده اکر اول ایکی کشی اتفاق ایدرلر ایسه اول مالی مقردن اله بیلورلر و بعد الاخذ اول ماله بالاشتراك مالك اولورلر . واکر اختلاف ایدرلر ایسه هر بری اول مال کندوسنك اولدیغنه مقرك یمین ایتمسنی طلب ایده بیلورلر ومقر ایکیسنك یمیندن دخی نکول ایدرسه اول مال کذلك اول ایکی کشی بیننده مشترك اولور . واکر یالکز برینك یمیندن نکول ایدرسه اول مال مستقلا یمیندن نکول ایتدیکی کشینك اولور ایکیسنه دخی یمین ایدرسه مقر انلرك دعواسندن بری اولوب مقربه اولان مال کندی یدنده قالور

(باب ثانی)

(اقرارك وجوه صحتی بیانندهدر)

ماده ١٥٧٩

[illegible] معلومی اقرار صحیح اولدیغی کبی مجهولی اقرار دخی صحیح [illegible] شرط بیع واجاره کبی مع الجهاله صحیح

اولمیان عقودده مقر بهك مجهول اولمسی اقرارك صحتنه مانعدر

نته کیم بر کیمسه بنده فلان کمسنه نك امانتی واردر یاخود بن فلان آدمك مالنی غصب یا سرقت ایلدم دیسه اقراری صحیح اولوب اول امانت مجهوله یی یاخود مال مغصوب یا مسروقی بیان و تعیین ایتمك اوزره کندوسنه جبر اولنور اما بن فلان کمسنه یه برشی صاتدم یاخود اندن برشی استیجار ایتدم دیسه صحیح اولماز واول صاتدیغك و یا استیجار ایتدیکك ندر دیو بیان ایتمك اوزره جبر اولنماز

١٥٨٠ ماده

اقرار مقر لهك قبولنه توافق ایتمز · فقط انك ردیله مردود اولوب حکمی قالماز · و مقرله مقر بهك یالکز بر مقدارینی رد ایلسه انجق اول مقدارده اقرارك حکمی قالمیوب رد ایتدیکی مقدارده اقراری صحیح اولور

١٥٨١ ماده

مقر ایله مقرله مقر بهك سببندن اختلاف ایتسه لر بو اختلافلری اقرارك صحتنه مانع اولماز

مثلا بر کیمسه جهت قرضدن طولایی بیك غروش دعوی ایدوب مدعی علیه ایسه ثمن مبیع اوله رق بیك غروش

اقرار ایلسه بو وجهله اختلافلری اقرارك صحتنه مانع اولماز

١٥٨٢ ماده

بر مالدن صلحه طالب اولمق اول مالی اقرار دیمك اولور اما برمالك دعواسندن صلحه طالب اولمق اول مالی اقرار دیمك اولماز

شویله که برکیمسه دیکر کمسنه یه ذمتکده بیك غروش الاجق حقم اولمغله ویردیککده اول کمسنه مبلغ مزبوردن یدی یوز غروشه صلح اوله لم دیو صلحه طالب اولسه مطلوب اولان بیك غروشی اقرار ایتمش اولور . اما شو بیك غروش دعواسندن صلح اوله لم دیو مجرد دفع منازعه ایچون صلحه طالب اولسه مبلغ مزبوری اقرار ایتمش اولماز

١٥٨٣ ماده

برکیمسه نك یدنده کی مالی دیکر کمسنه نك شرایه یااستیجاره ویا استعاره یه طالب اولمسی یاخود بومالی بکا هبه ایت ویا ودیعه اوله رق ویر دیمسی ویاخود اول کمسنه اکا بو مالی ودیعه اوله رق ال دیو بده انك دخی قبول ایتمسی اول مال کندوسنك اولمدیغنی اقرار در

١٥٨٤ ماده

شرطه تعليق اولنان اقرار باطلدر ٠ فقط عرف ناسده حلول اجله صالح اولان بر زمانه تعليق اولنور ايسه دين مؤجلى اقراره حمل اولنور

مثلا بركيمسه ديكر كمسنه يه بن فلان محله وار رسم ياخود فلان مصلحتى درعهده ايدرسم سكا شو قدر غروش دينمدر ديسه اشبو اقرارى باطل اولوب مبلغ مزبورك تأديه سى لازم كلمز ٠ اما فلان آيك ابتداسى ياخود روز قاسم كلورسه سكا شو قدر غروش دينمدر ديسه دين مؤجلى اقراره حمل اولنور واواوقتك حلولنده مبلغ مزبورك تأديه سى لازم كلور (٤٠) ماده يه باق

١٥٨٥ ماده

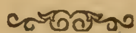
مشاعى اقرار صحيحدر

شويله كه بركيمسه يدنده اولان برملك عقارك نصف و ثلث كبى برحصهٔ شايعه سنى ديكر كمسنه يه اقرار و او دخى تصديق ايتدكدنصكره قبل الافراز والتسليم مقروفات ايلسه مقر بهك شيوعى اشبو اقرارك صحتنه مانع اولماز

١٥٨٦ ماده

دلسزك اشارت معهوده سيله اقرارى معتبردر ٠ اما ناطق اولان كمسنه نك اشارتيله اولان اقرارى معتبر دكلدر

مثلا بر کیمسه ناطق اولان کمسنه یه فلانک سنده شو قدر غروش حقی وارمیدر دیدکده اول کمسنه باشنی اکسیله اول حقی اقرار ایتمش اولماز

(باب ثالث)

(اقرارک احکامی بیاننده اولوب اوچ فصلی مشتملدر)

(فصل اول)

(احکام عمومیه بیاننده در)

١٥٨٧ ماده

یتمش طقوزنجی ماده موجبنجه کشی اقراریله الزام اولنور انجق حاکمک حکمیله تکذیب اولنورسه اقراری حکمسز قالور

شویله که بر کیمسه نک صاتون الوب یدنده بولنان برشیئه آخر کمسنه مستحق چیقه رق انی ادعا ایتمسی اوزرینه لدی المحاکمه اول کمسنه بوشیء فلانک مالی ایدی بکا صاتدی دیمش اولدیغی حالده اول کمسنه دعواسنی اثبات وحاکم دخی حکم ایتدکده مشتری بایعه رجوع ایله ثمن مبیعی اندن استرداد ایلر واکرچه حین محاکمه ده اول شی بایعک مالی ایدوکنی اقرارایله مستحقک دعواسنی انکار ایلمش ایسه ده حاکمک حکمیله تکذیب اولنمش

ایدوکندن اقرارینك حکمی قالمدیغی جهتله مانع رجوع اوله ماز

١٥٨٨ ماده

حقوق عبادده اقراردن رجوع صحیح اولماز

شویله که برکیمسه فلان کمسنه یه شو قدر غروش دینم واردر دیدکده صکره اقرارمدن رجوع ایتدم دیسه نه اعتبار اولنمیوب اقراریله الزام اولنور

١٥٨٩ ماده

برکیمسه وقوعبولان اقرارنده کاذب اولدیغنی ادعا ایتسه مقرله انك کاذب دکل ایدوکنه تحلیف اولنور

مثلا برکیمسه فلاندن شو قدر غروش استقراض ایتدم دیو برقطعه سند ویردکدن صکره واقعا اوقدر غروش استقراض ایتدم دیو سند ویردم ایسه ده هنوز مبلغ مزبوری اندن المدم دیسه انك بواقرارنده کاذب اولمدیغنه مقرله تحلیف اولنور

١٥٩٠ ماده

برکیمسه دیکر کمسنه یه ذمتمده شو قدر غروش الاجغك واردر دیو اقرار ایتدکده اول کمسنه دخی اول الهجق بنم دکلدر فلان شخصکدر دیو اقرار واوشخص دخی انی تصدیق ایلسه اول الهجق ایکنجی مقرلهك اولور

لکن حق قبضی اولکی مقرلهك اولور . یعنی ایکنجی مقرله انی مدیوندن مطالبه ایتسه اکا ادا ایتمك اوزره مدیونه جبر اولنماز . شو قدرکه مدیون کندی رضاسیله اول دینی ایکنجی مقرلهه اعطا ایدرسه ذمتی بری اولوب اولکی مقرله انی تکرار مدیوندن مطالبه ایدهمز

(فصل ثانی)

(نفی ملك و نام مستعار بیانندهدر)

١٥٩١ ماده

مقر اکر اقرارنده مقر بهی نفسنه مضاف قیلارسه انی مقرلهه هبه ایتمش اولوب تسلیم وقبض اولنمدقجه تمام اولماز واکر نفسنه مضاف قیلمازسه مقربه قبل الاقرار مقرلهك ملکی اولدیغنی اقرار ایله نفی ملك ایتمش اولور

مثلا برکیمسه یدمده اولان کافهٔ اموال واشیام فلان کمسنه نکدر بنم اصلا علاقهم یوقدر دیسه اول وقت یدنده موجود اولان جمیع اموال واشیاسنی اول کمسنهیه هبه ایتمش اولوب تسلیم وقبض لازم کلور واکر اوزریمه لابس اولدیغم اثوابدن ماعدا بکا نسبت اولنان کافهٔ اموال واشیا فلان کمسنه نکدر بنم اصلا علاقهم یوقدر

دیسه اولوقت لابس اولدیغی اثوابدن ماعدا کندوسنه
نسبت اولنان یعنی انکدر دینلان کافهٔ اموال واشیاپی
اول کسنه‌یه اقرار ایله نفی ملك ایتمش اولور فقط بو
اقراردن صکره بعض اشیایه مالك اولسه اشبو اقراری
اول اشیایه شامل اولماز
کذلك شو دکانم ایچنده اولان جمیع اموال واشیام فلان
کبیر اوغلمکدر بنم علاقه‌م یوقدر دیسه اولوقت دکان
مذکور ایچنده موجود اولان جمیع اموال واشیاسنی اول
بیوك اوغلنه هبه ایتمش اولوب تسلیم لازم کلور
واکر شو دکانم ایچنده اولان جمیع اموال واشیام فلان
کبیر اوغلمکدر بنم علاقه‌م یوقدر دیسه اولوقت دکان
مذکور ایچنده موجود اولان جمیع اموال واشیاپی اول
بیوك اوغلنه اقرار ایله نفی ملك ایتمش اولور فقط اندن
صکره اول دکانه بعض اشیاقویسه بواقراری اول اشیایه
شامل اولماز
وکذلك برکیمسه فلان یرده‌کی دکانم زوجه‌مکدر دیسه
هبه قبیلندن اولوب تسلیم لازم کلور واکر بکانسبت
اولنان فلان دکان زوجه‌مکدر دیسه قبل الاقرار اول
دکان زوجه‌سنك اولوب کندوسنك ملکی اولدیغنی
اقرار ایتمش اولور

١٥٩٢ ماده
بر كيمسه باسند يدنده اولان بر ملك دكان حقنده بو دكان
فلان كمسنه نكدر بنم علاقه‌م يوقدر و سندنده محرر اسمم
مستعاردر ديوب ياخود باسند آخردن صاتون الديغى
برملك دكان ايچون بو دكانى فلان كمسنه ايچون المشدم
ثمن اوله‌رق ويرديكم اقچه دخى انك مالندندر و سندنده
اسمم مستعار اوله‌رق قيد اولنمشدر ديسه اول دكان نفس
الامرده اول كمسنه‌نك ملكى اولديغنى اقرار ايتمش اولور
١٥٩٣ ماده
بر كيمسه باسند فلان كمسنه ذمتنده اولان شوقدر غروش
اله‌جق هرنقدر سندده بنم ناممه محرر ايسه‌ده مبلغ مزبور
فلان كمسنه نكدر سندده اسمم مستعاردر ديسه مبلغ مزبور
نفس الامرده اول كمسنه‌نك حقى اولديغنى اقرار ايتمش اولور
١٥٩٤ ماده
بر كيمسه حال صحتنده ايكن بروجه بالا اقرار ايله نفى ملك
ايتمش اولسه ياخود اسمنك مستعار اولديغنى اقرار ايتسه
اقرارى معتبر اولوب حال حياتنده كندوسى و وفاتندن
صكره ورثه‌سى بو اقرار ايله الزام اولنور . اما مرض
موتنده ايكن اول وجهله اقرار ايتسه حكمى فصل آتيده
مستبان اولور

(فصل ثالث)

(اقرار مريض بياننده)

١٥٩٥ ماده

مرض موت اول خسته لكدركه اكثريا آنده اولوم قورقوسى اولديغى حالده خسته ذكوردن ايسه خانه سى خارجنده واناثدن ايسه خانه سى داخلنده اولان مصالحنى كورمكدن عاجز اولوب بوحال اوزره برسنه مرور ايتمدن وفات ايليه كرك صاحب فراش اولسون وكرك اولمسون واكر مريضك مرضى ممتد اولوبده دائما برحال اوزره برسنه كچر ايسه اول مريضك مرضى مشتد وحالى متغير اولمدقجه صحيح حكمنده اولوب تصرفاتى صحيحك تصرفاتى كبيدر

اما مرضى مشتد وحالى متغير اولوبده برسنه كچمه دن وفات ايدرسه وقت تغيردن اعتبارا وفاته دك اولان حالى مرض موت عد اولنور

١٥٩٦ ماده

هيچ وارثى اولميان كشينك ياخود زوجه سندن بشقه وارثى اوليان آدمك وياخود زوجندن بشقه وارثى اوليان قادينك مرض موتده اقرارى برنوع وصيت اولەرق معتبر اولور

بناء عليه وارثی اولمیان کشی مرض موتنده جمیع اموالنی
بر کمسنه یه اقرار ایله نفی ملك ایتسه صحیح اولوب وفاتندن
صکره ترکه‌سنه امین بیت المال طرفندن مداخله اولنه‌ماز
کذلك زوجه سندن بشقه وارثی اولمیان کیمسه مرض
موتنده جمیع اموالنی زوجه‌سنه یاخود زوجندن بشقه
وارثی اولمیان قادین جمیع اموالنی زوجنه اقرار ایله نفی
ملك ایتسه صحیح اولوب بعدالوفات بونلردن بریسنك
ترکه‌سنه امین بیت المال طرفندن مداخله اولنه‌ماز

ماده ١٥٩٧

برکیمسه مریض ایکن ورثه‌سندن برینه مال اقرار ایدوبده
بعده اول مرضدن افاقت بولسه بو اقراری معتبر
اولور

ماده ١٥٩٨

برکیمسه مرض موتنده وارثلرندن برینه بر عین یاخود دین
اقرار ایتدکدن صکره فوت اولسه دیکر وارثلرك
اجازتنه موقوفدر انلر مجیز اولورسه انك اقراری دخی
معتبر اولور ٠ واکر انلر مجیز اولماز ایسه انك اقراری
دخی معتبر اولماز

شوقدر وارکه مقرك حیاتنده دیکر وارثلر انی تصدیق

ایتمشلر ایسه وفاتندن صکره انلر بو تصدیقلرندن رجوع
ایده‌میوب اول اقرار معتبر اولور .

و برده وارثه امانت اقراری هر حالده صحیحدر ٠
شویله که بر کیمسه کندوسنك بر وارثنده اولان امانتنی
قبض ایتمش یاخود وارثنك کندوسنده اولان امانت
معلومه‌سنی استهلاك ایلمش ایدوکنی مرض موتنده اقرار
ایلسه صحیح اولور

مثلا فلان اوغلمده ودیعه اولان مالمی اخذ وقبض ایتمشمدر
دیو اقرار ایتسه صحیح ومعتبر اولور وكذا فلان کیمسه‌ده
اولان آله‌جغمی فلان اوغلم بالوكاله اخذ ایدوب بکا
تسلیم ایتمشدر دیسه اقراری معتبر اولور ٠ کذلك فلان
اوغلمك بنده ودیعه یاخود عاریت اولان بشیبك غروشلق
الماس یوزوکنی صاتوب ثمننی کندی اموریمه صرف
واستهلاك ایتمشمدر دیسه اقراری معتبر اولوب اول
یوزوكك قیمتی ترکه‌دن تضمین اولنمق لازم کلور

ماده ١٥٩٩

بو مبحثده وارثدن مراد مریضك وقت وفاتنده وارث
بولنان کیمسه‌در

شوقدر وارکه وارث دکل ایکن صکره‌دن برسبب حادث

ایله مقرك وقت وفاتنده حاصل اولان وراثت اقرارك صحتنه مانع اولماز

نته کیم بر کیمسه مرض موتنده براجنبی قادینه مال اقرار ایدوب بعده انی تزوج ایتدکدن صکره فوت اولسه اقراری نافذ اولور

اما وراثتی بویله بر سبب حادث ایله حاصل اولمیوبده سبب قدیم ایله اولور ایسه اقراری ینه نافذ اولماز

مثلا اوغلی اولان بر کیمسه لابوین قرنداشلرندن برینه مال اقرار ایدوبده اوغلنك وفاتندن صکره کندوسی وفات ایتسه مقرله انك قرنداشی بولندیغی جهتله وارث اوله جغندن اول اقرار نافذ اولماز

١٦٠٠ ماده

مریضك مرض موتنده ایکن زمان صحتنه اسناد ایله اقراری زمان مرضندکی اقراری حکمنده در

بناء علیه مرض موتنده ایکن وارثنده الهجغی اولان شوقدر غروشی زمان صحتنده استیفا ایتمش ایدوکنی اقرار ایتسه دیکر وارثلر مجیز اولمدقچه نافذ اولماز

کذلك حال صحتنده ایکن فلان مالنی ورثه سندن فلانه هبه وتسلیم ایتمش ایدوکنی مرض موتنده اقرار ایلسه

هبه‌سی بینه ایله ثابت یاخود دیکر وارثلری انی مجیز اولمدقجه اقراری نافذ اولماز

۱۶۰۱ ماده

مریضك مرض موتنده اجنبی‌یه یعنی کندوسنه وارث اولمیان کیمسه‌یه کرك عین وکرك دین اقراری جمیع اموالنی محیط اولسه بیله صحیح اولور

شو قدر وارکه مقربه مقره هنوز بیع یاهبه اولنمش یاخود اخردن ارثا انتقال ایلمش اولمق کبی برسببله وقت اقرارده انك ملکی اولدیغی چوق کیمسه‌لرك معلومی اوله‌رق کندو اقرارنده کاذب ایدوکی ظاهر اولورسه اول حالده نظر اولنور ۰ اکر بو اقراری مذاکرهٔ وصیت اثناسنده دکل ایسه هبه دیمك اوله‌رق تسلیم لازم کلور ۰ واکر مذاکرهٔ وصیت اثناسنده ایسه وصیت معناسنه محمول اولور وکرك هبه اولسون وکرك وصیت اولسون انجق ثلث مالندن معتبر اولور

۱۶۰۲ ماده

دیون صحت دیون مرض اوزرینه مقدمدر

یعنی ترکه‌سی غریم اولان کیمسه‌نك حال صحتنده ذمتنه تعلق ایدن دیونی مرض موتنده کی اقراریله ذمتنه تعلق ایدن دیونی اوزرینه تقدیم قلنور ۰ شویله که مریضك

ترکه‌سندن اولا دیون صحت استیفا قلنوب بعده فضله قالور ایسه دیون مرض تأدیه اولنور

فقط مریضك مرض موتنده اسباب معروفه ایله یعنی اقراردن بشقه ناسك مشاهد ومعلومی اولان شرا واستقراض واتلاف مال کبی سببلرله ذمتنه تعلق ایدن دینلری دیون صحت حکمنده‌در

مقربه اعیاندن برشی اولدیغی صورتده دخی حکمی بو منوال اوزره در

یعنی برکیمسه مرض موتنده اجنبی‌یه هرنه درلوشی اقرار ایتسه دیون صحتی یاخود بروجه بالا اسباب معروفه‌ایله لازم کله‌رك دیون صحت حکمنده اولان دیونی تأدیه اولنمدقجه مقرله مقربه مستحق اولماز

۱٦۰۳ ماده

برکیمسه کندوسنك بر اجنبی کسنه‌دن اولان آله‌جغنی استیفا ایلمش اولدیغنی مرض موتنده اقرار ایتدکده نظر اولنور ۰ اکر بوآله‌جغی کندوسنك حال مرضنده ایکن اول کسنه‌نك ذمتنه تعلق ایتمش ایسه بو اقراری صحیح اولور ۰ فقط غرماء صحت حقنده نافذ اولماز واکر بوآله‌جغی کندوسنك حال صحتنده ایکن اول

كمسنه نك ذمتنه تعلق ايتمش ايسه هرحالده صحيح اولور ·
كرك ديون صحت اولسون وكرك اولمسون
مثلا برمريضك حال مرضنده ايكن بر مال صاتدقدن
صكره ثمننى قبض ايلمش اولديغنى اقرار ايتسه صحيح
اولور ايسه ده غرماء صحت وار ايسه انلر بو اقرارى
طوتمامغه قادر اولورلر · واكر حالى صحتنده ايكن برمال
صاتدقدن صكره ثمننى قبض ايلمش اولديغنى مرض موتنده
اقرار ايتسه هرحالده صحيح اولوب غرماء صحت اولسه
دخى انلر بو اقرارى طوتميز ديه مزلر

١٦٠٤ ماده

كمسنه مرض موتنده دائنلرندن برينك دينني ادا ايله سائر
دائنلرينك حقوقنى ابطال ايده مز
فقط مريض ايكن استقراض ايلديكى پاره يى واشترا
ايلديكى مالك ثمننى ادا ايده بيلور

١٦٠٥ ماده

بو مبحثده كفالت بالمال دين اصلى حكمنده در
بناء عليه بركمسنه مرض موتنده وارثنك بورجنه ياخود
اله جغنه كفيل اولسه نافذ اولماز · واجنبى يه كفيل
اولدقده ثلث مالندن معتبر اولور · اما حال صحتنده

ایکن اجنبی‌یه کفیل اولدیغی مرض موتنده اقرار ایتدکده مجموع مالندن معتبر اولور. شو قدر که دیون صحت وار ایسه تقدیم اولنور

(باب رابع)

(اقرار بالکتابه بیاننده در)

١٦٠٦ ماده

کتابتله یعنی یازو ایله اقرار لسان ایله اقرار کبیدر (٦٩) ماده‌یه باق

١٦٠٧ ماده

بر کسنه‌نك کندو اقرارینی یازمق اوزره آخره امر ایتمسی حکما اقرار در

بناء علیه فلان کیمسه‌یه شوقدر غروش بورجم اولدیغنه دائر بر سند یازدیو کاتبه امر ایدرك یازدیروب بده امضا ایلمش یاخود مهرلمش اولدیغی سند کندو خط دستیله اولان سند کبی اقرار بالکتابه قبیلندندر

١٦٠٨ ماده

تجارك معتدبه اولان دفترلرنده کی قیودی دخی اقرار بالکتابه قبیلندندر

مثلا بر تاجر بر کمسنه یه شوقدر غروش بورجی اولدیغنی
کندو دفترینه قید ایتمش اولسه اول کمسنه یه اول قدر
بورج اقرار ایتمش اولوب لدی الحاجه اقرار شفاهیسی
کبی معتبر و مرعی اولور

١٦٠٩ ماده

بر کیمسه کندوسی یازوب یاخود بر کاتبه یازدیروب بده
ممضا یاخود مختوم اوله‌رق آخره ویرمش اولدیغی دین
سندی اکر مرسوم ایسه یعنی رسم و عادته موافق
اوله‌رق یازلمش ایسه اقرار بالکتابه اولوب تقریر
شفاهیسی کبی معتبر و مرعی اولور
بر معتاد ویریله کلان وصولار یعنی مقبوض علم وخبرلری
دخی بو قبیلدندر

١٦١٠ ماده

بر کیمسه بر وجه بالا مرسوم اوله‌رق یازوب یاخود
یازدیروب بده ممضا یاخود مختوم اوله‌رق ویرمش اولدیغی
دین سندی کندوسنك اولدیغنی معترف ایکن حاوی
اولدیغی بورجی انکار ایتسه انکارینه اعتبار اولنمیوب
اول بورجی ایفا ایلمسی لازم کلور
اما سند کندوسنك اولدیغنی انکار ایتدیکی تقدیرده

اكر خط و يا ختمى مشهور متعارف ايسه انكارينه اعتبار اولنميوب اول سند ايله عمل اولنور

واكر خط وختمى مشهور ومتعارف دكل ايسه استكتاب اولنەرق اهل خبره يه كوسترلور انلر ايكيسيده بر شخصك يازوسيدر ديو خبر ويررلر ايسه دين مذكورى ويرمك اوزره اول كيمسه يه امر اولنور

الحاصل سند اكر شائبهٔ تزوير وشبههٔ تصنيعدن برى اولور ايسه انكله عمل اولنور

اما شبهه دن برى اولمديغى تقديرده مديون اول سند كندى سندى اولديغنى انكار ايلديكى كبى اصل دينى دخى منكر ايسه دينى اولميوب سند دخى كندوسنك اولمديغنه مدعينك طلبيله تحليف اولنور

١٦١١ ماده

بر وجه بالا بركيمسه مرسوم اولەرق دين سندى ويردكدن صكره فوت اولسه وارثلرى او سند متوفانك اولديغنى معترف اولدقلرى حالده اول دينى تركهٔ متوفادن ايفا ايتملرى لازم كاور

اما اول سند متوفانك اولديغنى انكار ايتدكلرى تقديرده اكر متوفانك خط وختمى مشهور ومتعارف ايسه اول سند ايله عمل اولنور

١٦١٢ ماده

وفات ایدن بر کیسه‌نك ترکه‌سندن نقود ایله مملو بر کیسه ظهور ایدوب اوزرنده بو کیسه فلان کمسنه‌نك مالیدر بنم یدمده امانتدر دیو متوفانك خطیله محرر بر یافته بولنسه اول کمسنه اول کیسه‌یی ترکهٔ متوفادن اخذ ایدر دیکر وجهله اثباته محتاج اولماز

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ۹ جمادی الاولی سنه ۱۲۹۱

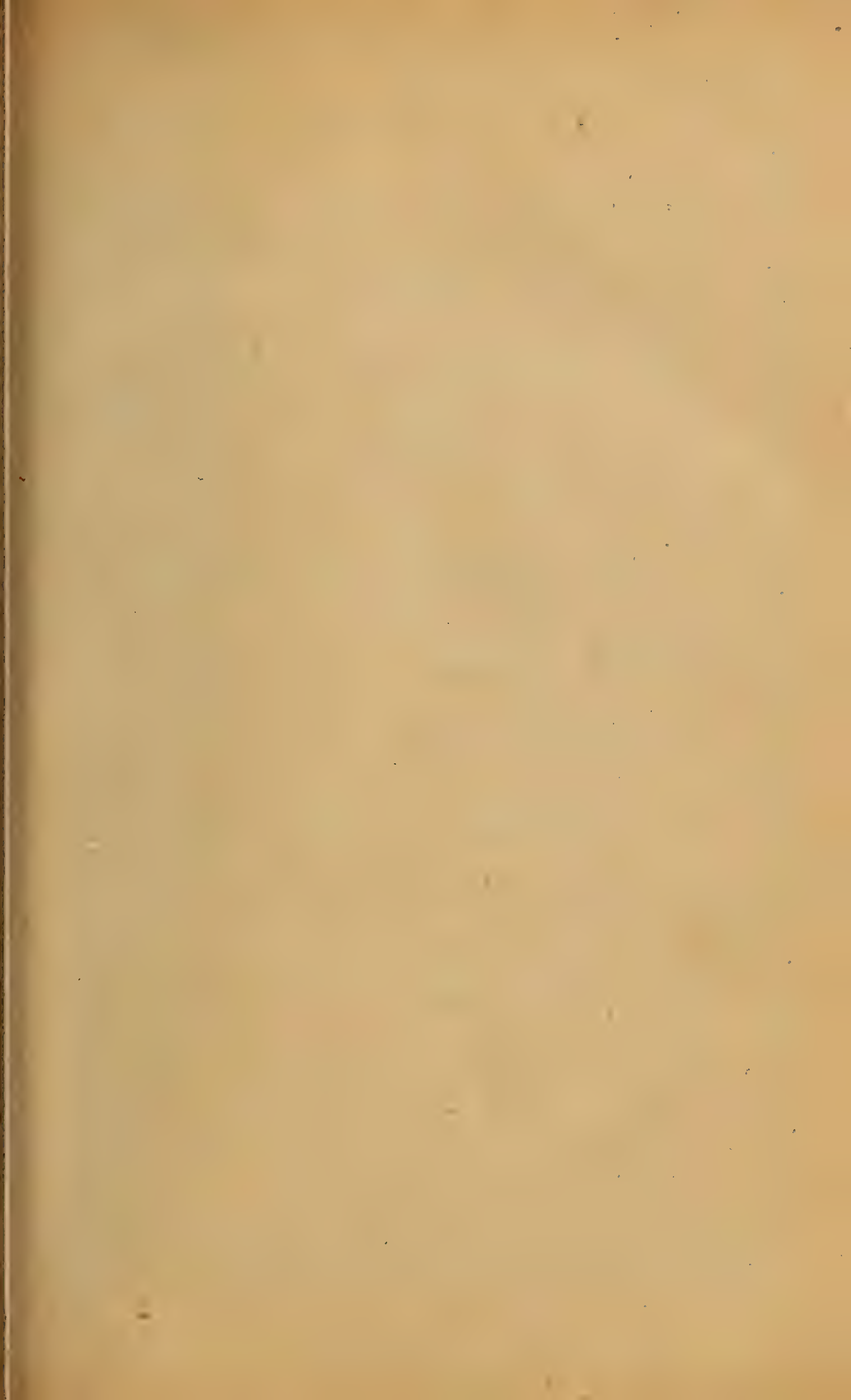

عن اعضاء شورای دولت	امین الفتوی	ناظر عدلیه
سیف الدین	السید خلیل	احمد جودت

رئیس ثانی محکمهٔ تمییز	عن اعضاء مجلس تدقیقات
السید احمد حلمی	شرعیه السید احمد خلوصی
رئیس المسودین	عن اعضاء مجلس تدقیقات
عمر حلمی	شرعیه احمد خالد

اعلامات تمییزی معاونی

عبد الستار

كتاب الدعوى

﴿ صورت خط همايون ﴾

(موجبنجه عمل اولنه)

(كتاب رابع عشر)

(دعوى حقنده اولوب برمقدمه ايله ايكى بابى مشتملدر)

(مقدمه)

(بعض اصطلاحات فقهيه بياننده در)

١٦١٣ ماده

دعوى • بركيمسه ديكر كمسنه دن حضور حاكمده حقنى طلب ايتمكدر

اول كيمسه يه مدعى واول كمسنه يه مدعا عليه دينلور

١٦١٤ ماده

مدعا • مدعينك دعوى ايلديكى شيدر كه مدعابه دخى دينلور

١٦١٥ ماده

تناقض • مدعيدن كندى دعواسنه مناقض يعنى دعواسنك بطلانى موجب برسوز سبقت ايلمش اولمقدر

(باب اول)

(دعوانك شروط واحكامنه ودفع دعوايه دائر اولوب)

(درت فصلی حاویدر)

(فصل اول)

(دعوانك شروط صحتی بیاننده در)

١٦١٦ ماده

مدعی ومدعا علیهك عاقل اولملری شرطدر

مجنونك وصبیٔ غیر ممیزك دعوالری صحیح دکلدر ٠

فقط ولیلری ووصیلری بالولایه وبالوصایه انلرك یرینه

مدعی ومدعی علیه اولورلر

١٦١٧ ماده

مدعا علیهك معلوم اولمسی شرطدر

بناء علیه مدعی فلان قریه اهالیسندن لاعلی التعیین برنده

یاخود برقاچنده شوقدر غروش الهجغم وار دیسه صحیح

اولماز مدعی علیهی تعیین ایلمك لازم کلور

١٦١٨ ماده

حین دعواده خصمك حضوری شرطدر ٠ ومدعا علیه

محکمه یه کلمکدن ووکیل کوندرمکدن امتناع ایتدیکی

تقدیرده اولنه جق معامله کتاب قضاده بیان قلنه جقدر

ماده ١٦١٩

مدعابهك معلوم اولمسی شرطدر . مجهول اولور ایسه دعوی صحیح اولماز

ماده ١٦٢٠

مدعابهك معلومیتی اشارت ایله یاخود وصف وتعریف ایله‌در

شویله که عین منقول اولدیغی تقدیرده مجلس محاکمه‌ده حاضر ایسه اکا اشارت کافیدر . وحاضر دکل ایسه وصف وتعریف وقیمتی بیان ایله معلوم اولورو عقار اولدیغی تقدیرده حدودینك بیانیله تعیین اولنور . ودین ایسه جنس ونوع ووصف ومقداری بیان اولنمق لازم کلور . نته‌کیم مواد آتیه‌دن متضح اولور

ماده ١٦٢١

مدعا به عین منقول اولدیغی حالده حاضر بالمجلس ایسه مدعی اکا الیله اشارت ایدرك اشته بو بغدر بو آدم اکا بغیر حق وضع ید ایدیور الیو یرلمسنی طلب ایدرم دیو دعوی ایدر واکر حاضر بالمجلس اولمیوب انجق مصرفسز جلب واحضاری ممکن ایسه دعواده و شهادت و یاخود یمینده اکا بو وجهله اشارت اولنمق

اوزره مجلس حکمه کتوریلور . واکر مصرفسز احضاری ممکن دکل ایسه مدعی انی تعریف و قیمتنی بیان ایلر

فقط غصب ورهن دعوالرنده قیمتنك بیانی لازم کلمز مثلا بر زمرد یوزکی غصب ایتدی دیسه وقیمتنی بیان ایتمسه وحتی قیمتنی بیلم دیسه بیله دعواسی صحیح اولور

ماده ١٦٢٢

مدعا به اکر جنس نوع و وصفلری مختلف اعیان ایسه جملەسنك مجموع قیمتنی ذکر ایتمك کافی اولور . هر برینك بشقه بشقه قیمتلرینی تعیین ایتمك لازم کلمز

ماده ١٦٢٣

مدعابه عقار ایسه حین دعوی و شهادتده بلدەسی و قریەسی ویا محلەسی وزقاغی وحدود اربعەسی یاخود ثلثەسی وحدودینك صاحبلری وار ایسه انلرك و بابا و دده لرینك اسملری ذکر اولنمق لازمدر فقط مشهور ومعروف اولان آدمك یالکز اسم و شهرتنی ذکر ایتمك کافیدر . بابا ودده سنك اسملرینی ذکره حاجت یوقدر کذلك اول عقار اکر شهرتنه بنی تحدیددن مستغنی ایسه کرك دعواده وکرك شهادتده حدودینك بیانی شرط دکلدر

وبرده مدعی اکر شو سندده حدودی محرر اولان عقار بنم ملکمدر دیو دعوی ایدر ایسه صحیح اولور

١٦٢٤ ماده

مدعی حدودك بياننده اصابت ايدوب ده عقارك مقدار ذراع ویا دونمنی اکسك یا زیاده سویلسه دعواسنك صحتنه مانع اولماز

١٦٢٥ ماده

عقارك ثمنی دعواده حدودینك بيانی شرط دکلدر

١٦٢٦ ماده

مدعابه دین ایسه مدعی انك جنس ونوع و وصف ومقدارینی بیان ایتمسی لازمدر

مثلا التون وکومش دیو جنسنی وعثمانلی سکه‌سی یاخود انکلیز سکه‌سی دیو نوعنی وسکهٔ خالصه یاخود سکهٔ مغشوشه دیو وصفنی ونه مقدار اولدیغنی بیان ایتمسی لازمدر . فقط علی الاطلاق شو قدر غروش دیو ادعا ایتسه دعواسی صحیح وعرف بلده‌جه معهود اولان غروشه مصروف اولور . وایکی درلو غروش متعارف اولدیغی حالده برینك رواج واعتباری دها زیاده اولسه ادناسنه صرف اولنور . نته‌کیم شو قدر عدد بشلك دیو

دعوى ايتسه فى زماننا مسكوكات مغشوشه‌دن اولان
قره بشلكه مصروف اولور

١٦٢٧ ماده

مدعابه عين اولديغى تقديرده سبب ملكيت بيان اولنمق
لازم كلميوب بلكه بومال بنمدر ديو ملك مطلق دعواسى
صحيح اولور
امادين اولديغى تقديرده سبب وجهتى يعنى ثمن مبيعميدر
يوخسه اجرتميدر وياخود آخر جهتدن طولاييى بر
بورجدر الحاصل نه جهتدن طولايى دين اولديغى
سؤال اولنور

١٦٢٨ ماده

اقرارك حكمى مقربهك ظهوريدر يوخسه بداية حدوثى
دكلدر . بوجهتله اقرار سبب ملك اوله‌ماز . بناء عليه
مدعى مجرد مدعا عليهك اقرارينى سبب طوته‌رق اندن
برشئ دعوى ايتسه استماع اولنماز
مثلا مدعى بومال بنمدر وانك ذى اليدى اولان شو آدم
دخى بنم اولديغنى اقرار ايتمشيدى ديو دعوى ايتسه استماع
اولنور اما بومال بنمدر زيرا انك ذى اليدى اولان شو
آدم بنم اولديغنى اقرار ايتمشيدى ديودعوى ايتسه استماع
اولنماز . كذلك مدعى جهت قرضدن طولايى شو

آدمده بوقدر غروش الهجغم واردر حقی، كندوسی دخی
بوجهتدن طولایی اوقدر غروش بورجی اولدیغنی اقرار
ایتمشیدی دیودعوی ایتسه مسموع اولور اماشول آدم
بكاجهت قرضدن طولایی بوقدر غروش بورجی اولدیغنی
اقرار ایتمش اولدیغی ایچون انده بوقدر غروش حقم
واردر ایسترم دیو دعوی ایلسه مسموع اولماز

١٦٢٩ مادّه

مدعابهك محتمل الثبوت اولمسی شرطدر

بناء علیه عقلا یا عادة وجودی محال اولان شیئ ادعا
صحیح اولماز

مثلا بر كیمسه كندوسندن سناً بیوك یاخود نسبی معروف
اولان كمسنه حقنده بوبنم اوغلمدر دیوادعا ایتسه دعواسی
صحیح دكلدر

١٦٣٠ مادّه

دعوانك ثبوتی تقدیرنده مدعا علیهك برشی ایله محكوم
وملزم اولمسی شرطدر

مثلا بر كیمسه دیكر كمسنه یه برشی اعاره ایتدكده دیكر بر
شخص چقوبده بن انك متعلقاتندەنم بكا اعاره ایتسون
دیو دعوی ایتسه صحیح اولماز كذلك بر كیمسه دیكر
كمسنه یی برخصوصه توكیل ایتدكده دیكر بر شخص

چیقوبده بن انك قوەشوسی یم انك وكالتنه دها مناسیم
دیو دعوی ایتسه صحیح اولماز • زیرا هر كس مالنی
دیلدیكنه اعاره و دیلدیكنی امورینه توكیل
ایده بیله جكندن بو دعوالر ثابت اولدیغی تقدیرده مدعا
علیه حقنده هیچ بر حكم ترتب ایتمز •

(فصل ثانی)

(دفع دعوی حقندەدر)

١٦٣١ ماده

دفع • مدعا علیه طرفندن مدعینك دعواسنی دفع ایده جك
بر دعوی درمیان اولنمقده‌در
مثلا بر كیمسه جهت قرضدن طولایی شوقدر غروش دعوی
ایتدكده مدعا علیه بن انی ادا ایتمشیدم یاخود سن بنی
اندن ابرا ایتمشیدك و یاخود بز صلح اولمش ایدك یاخود
بو مبلغ قرض دكلدر بلكه سكا صاتمش اولدیغم فلان
مالك ثمنیدر ویاخود فلان كمسنه‌ده الەجغم اولان اولمقدار
غروشی سكا حواله ایتمكله سن دخی بكا اول مبلغی
ویرمشیدك دیسه مدعینك دعواسنی دفع ایتمش اولور
كذا بر كیمسه دیگر كمسنه‌دن فلانك ذمتنده الەجغم اولان
شوقدر غروشه سن كفیل اولمشدك دیو دعوی ایتدكده

اول کمسنه مدیونك مبلغ مزبوری ادا ایلمش ایدوکنی ادعا ایتسه مدعینك دعواسنی دفع ایتمش اولور

وکذا بر کیمسه دیکر کمسنه نك یدنده بولنان برمالی بنمدر دیو دعوی ایتدکده اول کمسنه اکا بوندن مقدم فلان آدم اول مالی بندن دعوی ایتدکده سن انك دعواسنه شهادت ایتمشیدك دیو ادعا ایلسه مدعینك دعواسنی دفع ایلمش اولور

کذلك بر کیمسه بر متوفانك ترکه سندن شوقدر غروش اله جق دعوی ووارثك انکاری اوزرینه بو دعواسنی اثبات ایتدکدنصکره متوفانك حال حیاتنده اول دینی ادا ایلمش اولدیغنی وارثی ادعا ایلسه مدعینك دعواسنی دفع ایتمش اولور

ماده ١٦٣٢

دفع دعوی ایدن کیمسه دفعنی اثبات ایتدکده مدعینك دعواسی مندفع اولور واثبات ایده مدیکی تقدیرده انك طلبیله اصل مدعی تحلیف اولنور

مدعی یمیندن نکول ایدر ایسه مدعا علیهك دفعی ثابت اولور واکر مدعی یمین ایدر ایسه کندوسنك اصل دعواسی عودت ایدر

١٦٣٣ ماده

بركيمسنه ديكر كمسنه‌دن شوقدر غروش اله‌جق دعوى ايدوبده مدعى عليه دخى بن سنى بو مبلغ ايله فلانك اوزرينه حواله ايدوب هر بريكز دخى حواله يى قبول ايتمش ايديكز ديو ادعا وبونى محال عليه دخى حاضر اولديغى حالده اثبات ايلسه مدعى يى دفع ايله مطالبه سندن خلاص اولور . واكر محال عليه حاضر دكل ايسه انك حضورينه قدر موقوفا مدعى يى دفع ايتمش اولور

(فصل ثالث)

(خصم اولوب اولميانلر بيانده‌دير)

١٦٣٤ ماده

بركيمسه برشى دعوى ايتدكده اكر مدعا عليهك اقرارى تقديرنده انك اقرارى اوزرينه برحكم ترتب ايدر ايسه انكاريله دعواده واقامهٔ بينه‌ده خصم اولور

واكر مدعا عليهك اقرارى تقديرنده بر حكم ترتب ايتمز ايسه انكاريله خصم اولماز

مثلا اصنافدن برى كلوبده برذاتدن سنك رسولك فلان بندن شو مالى الدى ثمنى وير ديو دعوا ايتدكده اول ذات اقرار ايتسه ثمن مبيعى دفع وتسليمه مجبور

اولدیغی جهتـله انکار ایتـدیکی صورتده دخی مدعی یه خصم اولور اول حالده مدعینك دعـواسی و بینه‌سی استماع اولنور . اما مدعی سنك شرایه وکیلك اولان کمسنه الدی دیو دعوی ایتدکده مدعی علیه اقرار ایتسه ثمن مبیعی مدعی یه دفع وتسلیمه مجبور اولـدیغی جهتله انکار ایتدیکی صورتده مدعی یه خصم اولماز اول حالده مدعینك دعواسی استماع اولنماز
ولی و وصی ومتولی بوقاعده‌دن مستثنا در . شویله که برکیمسه مال یتیمی یاخود مال وقفی ملکمدر دیو دعوی ایتدکده وکیلینك یاوصینك یاخود متولینك اقرارلری نافذ اولمدیغندن اوزرینه برحکم ترتب ایتمز . اما انکارلری صحیح اولوب انك اوزرینـه مدعینك دعوی و بینه‌سی استماع اولنور شـو قدر وار که ولی و وصی ومتولیدن صادر اولان برعقـد اوزرینه دعوی اولندیغی حالده اقرارلری دخی معتبر اولور
مثلا مسوغ شرعی یه بناءً برصغیرك مالنی ولیسی صاتوبده اکا دائر مشتری طرفندن بردعوی وقوعبولسه ولینك اقراری معتبر اولور

١٦٣٥ ماده

دعوای عینده خصم انجق ذی الید در

مثلا بر کیمسه دیکر کمسه‌نك آتنی غصب ایله آخر بر شخصه بیع وتسلیم ایدوب بده اول کیمسه آتنی استرداد ایتمك استدکده انجق ذی الیددن دعوی ایدر اما او آتك قیمتنی تضمین ایتدیرمك استدکده غاصبدن دعوی ایدر

١٦٣٦ ماده

برکیمسه مال مشترایه مستحق چیقوب بده آنی دعوی ایتدکده نظر اولنور

اکر مشتری اول مالی قبض ایتمش ایسه حین دعوی وشهادتده خصم یالکز مشتریدر بایعك حضوری شرط دکلدر . واکر مشتری اول مالی هنوز بایعدن قبض ایتمامش ایسه مشتری مالك و بایع ذی الید اولمق حسبیله حین دعوی وشهادتده ایکیسنك دخی حضوری لازمدر

١٦٣٧ ماده

ودیعه‌یی ودیعه‌دن ومستعاری مستعیردن ومأجوری مستأجردن ومرهونی مرتهندن دعوی وقتنده ودیع ایله مودعك ومستعیر ایله معیرك ومستأجر ایله موجرك ومرتهن ایله راهنك برلکده حاضر بولنمالری شرطدر فقط ودیعه ویا مستعار ویا مأجور ویاخود مرهون غصب اولنسه یالکز ودیع ومستعیر ومستأجر ومرتهن

انلری غاصبدن دعوی ایده بیلور مالکك حضوری لازم کلمز و بونلر حاضر اولدقجه یالکز مالك آنلری دعوی ایدهمز

۱٦۳۸ ماده

ودیع مشتری یه خصم اولماز

شویله که برکمسنه دیکر کمسنه نك یدنده اولان خانه ایچون بن بو خانه یی فلان شخصدن شو قدر غروشه صاتون آلدم انی بکا تسلیم ایت دیو دعوی ایتدکده اول کمسنه بو خانه یی بکا اول شخص ایداع و تسلیم ایتدی دیسه مدعینك خصومتی مندفع اولور اول شخصك ایداعنی اثباته حاجت یوقدر • فقط مدعی دخی فی الواقع اول شخص بو خانه یی سکا ایداع ایتمشیدی لکن صکره بکا صاتدی وسندن قبض وتسلمه بنی توکیل ایتدی دیو بده اول شخصك بیع و توکیلنی اثبات ایدرسه اول خانه یی ودیعدن اخذ ایدر

۱٦۳۹ ماده

ودیع مودعك دائننه خصم اولماز

بناء علیه دائن مودعده اولان الهجغنی ودیعك مواجهه سنده اثبات ایدوبده انده کی ودیعه دن استیفای دین ایدهمز • فقط (۷۹۹) ماده ده بیان اولندیغی اوزره

غائبك اوزرینه نفقه‌سی واجب اولان کشی نفقه‌سنی غائبك امانت آقچه‌سندن المق اوزره ودیعدن دعوی ایده بیلور

١٦٤٠ ماده

دائنه مدیوننك مدیونی خصم اولماز

بناءعلیه بر کیمسه متوفاده اولان الەجغنی متوفانك مدیونی مواجهه‌سنده اثبات ایدوب بده اندن استیفا ایده مز

١٦٤١ ماده

بایعه مشترینك مشتریسی خصم اولماز

مثلا بر کیمسه بر مالی دیکر کمسنه‌یه بیع واو دخی آنی قبض ایله آخر شخصه بیع وتسلیم ایتدکدن صکره (مشتری اول اول مالی ثمنی ادا ایتمکسزین قبض ایتمشیدی انك ثمنی ویر یاخود ثمننك استیفاسنه قدر حبس ایتمك اوزره آنی بکا ویر) دیو بایعك مشتری ثانیدن دعواسی استماع اولنماز

١٦٤٢ ماده

متوفانك لهنه وعلیهنه اولان دعواده یالکز ورثه‌دن بریسی خصم اوله بیلور

فقط ترکه‌دن برعینی دعواده اول عین ورثه‌دن کیمك

يدنده ايسه خصم او دره ذی الید اولمیان وارث خصم اولهماز

مثلا متوفانك بر كمسنه‌ده اولان الهجغنی ورثه‌دن یالکز بری دعوی ایده‌بیلور وبعدالثبوت اول الهجغك مجموعی جمله ورثه ایچون حکم اولنور ٠ فقط مدعی اولان وارث اندن یالکز کندی حصه‌سنی قبض ایدر سائر ورثه‌نك حصه‌سنی قبض ایده‌مز

کذلك بر کیمسه ترکه‌دن دین دعوی ایده‌جك اولدقده ورثه‌دن یالکز بریسنك حضورنده دعوی ایده‌بیلور ٠ کرك اول وارث یدنده ترکه‌دن مال بولنسون وکرك بولنمسون ٠و بویله یالکز بر وارثك حضورنده دعوای دین ایدوبده اول وارث دخی دینی اقرار ایتدیکی تقدیرده دیندن آنك حصه‌سنه نقدر اصابت ایدرسه یالکز اول مقداری ویرمك اوزره امر اولنور وانك اقراری سائر ورثه‌یه سرایت ایتمز ٠ واکر اقرار ایتمیوبده مدعی یالکز اول وارثك حضورنده دعواسنی اثبات ایدرسه جمله ورثه علیهنه حکم اولنور ٠ ومدعی اولوجهله محکوم به اولان دینی ترکه‌دن الهجق اولدقده سائر ورثه مدعی‌یه اول دینی تکرار بزم حضورمزده اثبات ایت دیه‌مزلر فقط مدعینك دعواسنی دفعه صلاحیتلری وار

در • اما قبل القسمه متوفانك تركه سندن اولان وفقط ورثه‌دن برينك يدنده بولنان برآتی بر كيسه بنم مالم اولوب متوفايه ايداع ايتمشيدم ديو دعوى ايده‌جك اولدقده خصم انجق ذواليد اولان وارث در • ديكر ورثه‌دن دعوى ايتسه استماع اولنماز • وذى اليددن دعوى ايدوبده انك اقراريله حكم اولنور ايسه سائر ورثه‌يه سرايت ايتمز انك اقرارى انجق كندى حصه‌سى مقدارنجه نافذ اولوب انك اول آتده اولان حصه‌سى مدعينك اولمق اوزره حكم اولنور واكر ذى اليد اولان وارث انكار ايدوبده مدعى دعواسنى اثبات ايدرسه مجموع ورثه عليهنه حكم اولنور • (٧٨) ماده‌يه باق

١٦٤٣ ماده

ارثدن غيرى برسبب ملك ايله برقاچ كيسه بيننده مشترك اولان بر عينى دعواده شركادن برى ديكرلك حصه‌سنده مدعى‌يه خصم اولمز

مثلا شراطريقيله برقاچ كيسه بيننده مشترك برخانه‌يى بركيمسه شركادن يالكز برى حضورنده ملكمدر ديو دعوى و اثبات ايدوبده حكم اولنسه حكم انجق حاضر اولان شريكك حصه‌سنه مقصور اولوب سائرينه سرايت ايتمز

١٦٤٤ ماده

طریق عام کبی منافعی عمومه عائد اولان یرلرك دعواسنده عامه‌دن یالکز بریسی مدعی اولوب انك دعواسی استماع ایله مدعا علیه اوزرینه حکم اولنه بیلور

١٦٤٥ ماده

اهالیلری قوم غیر محصور اولان ایکی قریه بیننده نهر ومرعی کبی منافعی مشترك اولان شیلر دعواسنده طرفیندن بعضیلرینك حضوری کافیدر . اما اهالیلری قوم محصور اولدیغی صورتده بعضلرینك حضوری کافی اولمیوب جمله‌سنك یاخود طرفلرندن وکیللرینك حضوری لازمدر

١٦٤٦ ماده

یوز نفردن زیاده اولان قریه اهالیسی قوم غیر محصور عداولنور

(فصل رابع)

(تناقض بیاننده در)

١٦٤٧ ماده

تناقض ملکیت دعواسنه مانع اولور

مثلا بر کیمسه برمال استشرا ایدوبده یعنی صاتون الق

استبوبده بعده اول مال قبل الاشترا كندوسنك ملكى ايدوكنى دعوى ايتسه مسموع اولماز ، وكذا فلان كمسنه‌ده هيچ برحقم يوقدر ديدكدن صكره اول كمسنه‌دن برشى دعوى ايتسه مسموع اولماز

كذلك بركيمسه ديكر كمسنه‌دن فلان آدمه ويرمك اوزره سكا شو قدر غروش ويرمشيدم سن اكا ويرميوب يدكده قالمغله كتور اول مبلغى وير ديو دعوى ايتدكده مدعا عليه انكار ايتمكله مدعى اقامهٔ بينه ايتدكدنصكره مدعا عليه‌دونوبده كرچك اول آدمه ويرمك اوزره بكا اوقدر غروش ويرمشيدك لكن بن اول مبلغى اكا تسليم ايلدم ديو دفع دعوى ايده‌جك اولسه مسموع اولماز

وكذلك بركيمسه ديكرك يدنده اولان بر دكانى ملكمدر ديو دعوى ايتدكده ذواليدكرچك اول دكان سنك ملكك ايدى لكن فلان تاريخده سن انى بكا بيع ايتمشيدك ديو دعوى ومدعى اصلا بينمزده بيع وشرا جريان ايتمدى ديو كليا انكار ايتمكله ذى اليد دعواسنى اثبات ايتدكدن صكره مدعى دونوب فى‌الحقيقه اول دكانى اول تاريخده سكا بيع ايتمش ايدم لكن بيع وفا ياخود شومقوله شرط ايله عقد اولنمشيدى ديو دعوى ايلسه استماع اولنماز

١٦٤٨ ماده

برکیمسه برمالی دیکر کمسنه نك اولدیغنی اقرار ایتدکدن صکره بندر دیو دعوی ایتسه صحیح اولمدیغی کبی آخرك طرفندن بالوکاله یا بالوصایه دعوی ایتمسی دخی صحیح اولماز

١٦٤٩ ماده

برکیمسه دیکر کمسنه‌یی جمیع دعوادن ابرا ایتدکدن صکره کندوسی ایچون اندن برمال دعوی ایتسه صحیح اولماز . اما بشقه‌سی ایچون بالوکاله یاخود بالوصایه دعوی ایده‌بیلور

١٦٥٠ ماده

برکیمسه برمالی آخر کمسنه ایچون دعوی ایتدکدن صکره کندوسی ایچون دعوی ایتسه صحیح اولماز . اما کندوسی ایچون دعوی ایتدکدن صکره بالوکاله آخر کمسنه ایچون دعوی ایده بیلور زیرا دعوی وکیلی بعضا ملکی نفسنه مضاف قیلار اما برکمسنه عند الخصومه کندو ملکنی بشقه‌سنه مضاف قیلماز

١٦٥١ ماده

حق و احد ایکی کشیدن ایرو ایرو استیفا اولنه‌مدیغی

کبی جهت و احده‌دن طولایی حق واحد ایکی کشیدن ادعا دخی اولنه‌ماز

١٦٥٢ ماده

نصل که متکلم و احدك دعواسنده تناقض بولنور ایسه وکیل وموکل ووارث ومورث کبی متکلم واحد حکمنده اولان ایکی کسنه‌نك کلاملرنده دخی تناقض تحقق ایدر . شویله که بر خصوص حقنده موکلدن سبق ایدن دعوایه منافی وکیلی بر دعوی درمیان ایتسه صحیح اولماز

١٦٥٣ ماده

خصمك تصدیقیله تناقض مرتفع اولور

مثلا برکیمسه جهت قرضدن اوله‌رق دیکر کمسنه‌دن شو قدر غروش اله‌جق دعوی ایتدکدن صکره مبلغ مزبورك جهت کفالتدن اولدیغنی دعوی ایدوبده مدعی علیه دخی بونی تصدیق ایلسه تناقض مرتفع اولور

١٦٥٤ ماده

حاکمك تکذیبیله دخی تناقض مرتفع اولور

مثلا برکیمسه دیکر کمسنه‌نك یدنده اولان مالی بنمدر دیو دعوی ایدوب مدعی علیه دخی اول مال فلانك ایدی بن اندن صاتون الدم دیو انکار ایتمکله مدعی اقامهٔ بینه

ایدو بده حکم اولنسه محکوم علیه اول مالك ثمنیله بایعنه رجوع ایدر واگرچه ابتدا اول مال بایعك ایدوکنی اقرار ایتمیله صکره‌کی رجوعی بیننده تناقض وار ایسه ده حاکمك حکمیله بو اقراری تکذیب اولندیغندن تناقض مرتفعدر

١٦٥٥ ماده

محل خفا اولوبده مدعینك معذرتی ظاهر اولور ایسه تناقض معفو اولور

مثلا برکیمسه برخانه‌یی استیجار ایتدکدنصکره بن صغیر ایکن پدرم بو خانه‌یی بنم ایچون اشترا ایتمش حین استیجارده خبرم یوق ایدی دیو موجردن ادعا و بو یولده بر قطعه سند ابراز ایلسه دعواسی مسموع اولور

کذلك برکیمسه برخانه‌یی استیجار ایتدکدنصکره وقتیله اول خانه کندوسنه پدرندن ارثا انتقال ایلمش ایدوکنه واقف اولوبده موجردن ادعا ایلسه دعواسی استماع قلنور

١٦٥٦ ماده

تقسیم ترکه‌یه ابتدار مقسومك مشترك اولدیغنی اقرار در بناء علیه بعدالتقسیم مقسومی بنمدر دیو دعوی ایتمك تناقضدر

مثلا ترکه نك تقسیمند نصکره ورثه‌دن بریسی اعیان مقسومه‌دن بریی بن متوفادن صاتون المشیدم یاخود متوفی انی حال صحتنده بکا هبه وتسلیم ایتمشیدی دیو ادعا ایتسه مسموع اولماز فقط بن صغیر ایکن متوفی اول مالی بکا ویرمش وقت تقسیمده بیلیوردم دیر ایسه معذور و دعواسی مسموع اولور

۱۶۵۷ ماده

متناقض کورینان ایکی کلامك توفیق ممکن اولوبده مدعی دخی توفیق ایدر ایسه تناقض مرتفع اولور

مثلا بر خانه‌ده مستأجر اولدیغنی اقرار ایتمش ایکن بو خانه بنمدر دیو دعوی ایتسه استماع اولنماز . اما مستأجر ایدم صکره صاحبندن صاتون الدم دیو توفیق ایلسه دعواسی استماع اولنور

کذلك بر کیمسه جهت قرضدن معلوم المقدار غروش دعوی ایدوبده مدعا علیه دخی بن سندن بر شی المدم وسنکله بیننزده هیچ برمعامله جاری اولمشدر یاخود بن سنی اصلا طنیمم دیو بده مدعی اقامهٔ بینه ایتدکدن صکره مدعا علیه بن اول مبلغی ایفا ایتمشدم یاخود سن بنی اندن ابرا ایتمشیدك دیو ادعا ایلسه تناقض اولمغله دعواسی استماع اولنماز . اما مدعینك دعوای

مشروحه‌سی اوزرینه مدعا علیه سکا هیچ بورجم یوقدر
دیو بده مدعی اقامهٔ بینه ایتدکدنصکره مدعا علیه اوت
سکا او قدر بورجم وار ایدی لکن بن انی سکا تأدیه
ایتمشیدم یاخود سن بنی اندن ابرا ایتمشیدك دیو دعوی
واثبات ایلسه مدعی یی دفع ایده‌بیلور
وکذلك برکیمسه دیکرکمسنه‌دن سنده شویله برودیعه‌م
وار ایدی ویر دیو دعوی ایتدکده مدعا علیه سن بکا
اصلا برشی ایداع ایتمدك دیو انکار ایدوبده مدعی
اقامهٔ بینه ایتدکدنصکره مدعا علیه بن انی سکا ردوتسلیم
ایتمشیدم دیو دفع ایده‌جك اولورسه بو دفعی مسموع
اولیوب ودیعه انك یدنده موجود ایسه مدعی انی عینا
الور ومستهلك ایسه قیمتنی تضمین ایتدیرر اما مدعینك
دعوای مشروحه‌سی اوزرینه مدعا علیه بنده‌سنك اویله
ودیعه‌ك یوقدر دیو انکار ایدوبده مدعی اقامهٔ بینه
ایتدکدنصکره مدعا علیه اوت اویله برودیعه‌ك وار ایدی
لکن بن انی سکاردوتسلیم ایتمشیدم دیوادعا ایتسه دعواسی
مسموع اولور

ماده ١٦٥٨

برکیمسه برعقدك باتاً وصحیحا کندوسندن صادراولدیغنی
اقرار ایده‌رك بو اقراری سنده ربط اولندقدن صکره

دونوبده اول عقدك وفاء وياخود فاسدا منعقد اولديغنى ادعا ايتسه دعواسى مسموع اولماز

(١٠٠) ماده‌يه باق

مثلا بركيمسه ملك منزلنى بركمسنه‌يه ثمن معلوم مقابلنده بيع وتسليم ايتدكدنصكره حضور حاكمه واروب بن شو حدود ايله محدود اولان منزلمى شوقدر غروش مقابلنده فلان كمسنه‌يه بيع بات صحيح ايله صاتدم ديو اقرار ايدوبده بو اقرارى سنده ربط اولندقدنصكره دونوبده بيع مزبورى وفا طريقيله ياخود شو مقوله شرط مفسد ايله عقد اولنمشيدى ديو ادعا ايسه دعواسى مسموع اولماز

كذلك بركيمسه ديكر كمسنه ايله اولان دعواسندن صلح اولەرق حضور حاكمه واروبده اول صلحك صحيحا عقد اولنديغنى اقرار ايدرك بو اقرارى سنده ربط اولندقدنصكره دونوبده صلح مزبورى شو مقوله شرط مفسد ايله اولمشيدى ديو ادعا ايلسه دعواسى مسموع اولماز

١٦٥٩ ماده

بركيمسه بر مالى ملكمدر ديوديكر كمسنه حضورنده آخره بيع وتسليم ايتدكده اول كمسنه كوروبده بلا عذر

سکوت ایتمشیکن صکره دن اول مال بنمدر یاخود انده حصه م واردر دیو دعوی ایتسه نظر اولنور ۰ اکر اول کمسنه بایعك اقاربندن یاخود زوج و زوجه دن بریسی ایسه اشبو دعواسی مطلقا استماع اولنماز ۰ واکر اجانبدن ایسه اول وجهله بالکز مجلس بیعده بولنمسی دعواسنك استماعنه مانع اولیوب انجق مجلس بیعده حاضر اولدقدنبشقه مشترینك بر مدت اول ملکده ابنیه یاپمق یاخود یقمق و یاخود اغاج دیکمك کبی تصرف ملاك ایله تصرفنی کوروبده بلا عذر سکوت ایتدکدن صکره بر وجه بالا بنم ملکمدر یاخود آنده حصه م وار در دیو دعوی ایتسه کذلك استماع اولنماز

(باب ثانی)

(مرور زمان حقنده در)

۱۶۶۰ ماده

دین وودیعه وملك عقار ومیراث وعقارات موقوفه ده مقاطعه یاخود اجارتین ایله تصرف ومشروطه تولیت وغله دعوالری کبی اصل وقفه وعمومه عائد اولمیان دعوالر اون بش سنه ترك اولندقدنصکره استماع اولنماز

ماده ١٦٦١

أصل وقف حقنده متولى ومرتزقه‌نك دعوالرى اوتور التى سنه‌يه قدر استماع اولنور ـ

اما اوتوز التى سنه مرور ايتدكدنصكره ارتق استماع اولنماز

مثلا بركيمسه اوتوز التى سنه بر عقاره ملكيت اوزره متصرف اولدقدنصكره بروقفك متوليسى اول عقاره بنم وقفمك مستغلاتندندر ديو دعوى ايتسه استماع اولنماز

ماده ١٦٦٢

طريق خاص ومسيل وحق شرب دعوالرى اكر ملك عقارده ايسه اون بش سنه مرور ايتدكدن صكره استماع اولنماز. واكر عقارات موقوفه‌ده ايسه متولينك انلرى اوتوز التى سنه‌يه قدر دعوايه صلاحيتى واردر اون سنه مرورندن صكره اراضئ ميريه دعوالرى استماع اولنمديغى كبى اراضئ ميريه‌ده‌كى طريق خاص ومسيل وحق شرب دعوالرى دخى اون سنه ترك اولندقدنصكره استماع اولنماز

ماده ١٦٦٣

بو بابده معتبر يعنى دعوانك استماعنه مانع اولان مرور زمان انجق بلا عذر واقع اولان مرور زماندر

يوخسه مدعينك وصيسى بولنسه‌ون بولنمسه‌ون صغير يا مجنون يا معتوه اولمسى ياخود مدت سفر اولان اخر دياره بولنمسى و ياخود خصمنك متغلبه‌دن اولمسى كبى اعذار شرعيه‌دن بويله مرور ايدن زمانه اعتبار اولنماز بناء عليه مرور زمانك مبدئى عذرك زوال واندفاعى تاريخندن اعتبار اولنور

مثلا بركيمسه‌نك حال صغرنده كچن زمانه اعتبار اولنميوب مرورزمان انجق حد بلوغه واصل اولديغى تاريخندن معتبردر

كذلك بركيمسه‌نك متغلبه‌دن بريله دعواسى اولوبده خصمنك تغلبى ممتد اوله‌رق دعوى ايده‌مديكندن مرور زمان بولنسه اول دعوانك استماعنه مانع اولماز. مرور زمان انجق تغلبك زوالى تاريخندن معتبردر

١٦٦٤ ماده

مدت سفر سير معتدل ايله اوچ كونلك يعنى اون سكز ساعتلك مسافه در

١٦٦٥ ماده

بينلرنده مدت سفر اولان ايكى بلده ساكنلرندن بريسى برقاچ سنه‌ده بر كره بربلده‌ده بولشوب يكديكريله محاكمه‌لرى قابل ايكن بربرندن برشى دعوى ايتميه‌رك

بو وجهله مرور زمان بولندقدن صكره مدت مروردن مقدم تاریخ ایله بر ینك دیكرندن دعواسی استماع اولنماز

ماده ١٦٦٦

بر كیمسه بر خصوصی حضور حاكمده دیكر كمسنه دن برقاچ سنه ده بر كره دعوی ایدوب انجق فصل دعوی ایدلمیه رك بو وجهله اون بش سنه مرور ایتسه دعوانك استماعنه مانع اولماز ۰ اما حضور حاكمده اولمیان ادعا ومطالبه مرور زمانی دفع ایده مز

بناء علیه بر كیمسه بر خصوصی مجلس حاكمك غیری یرلرده ادعا ومطالبه ایدرك بو وجهله مرور زمان بولنسه مدعینك دعواسی استماع اولنماز

ماده ١٦٦٧

مرور زمان مدعی مدعا بهی ادعایه صلاحیت كسب ایتدیكی تاریخدن اعتبار اولنور

بناء علیه دین مؤجلی دعواده مرور زمان انجق حلول اجلدن معتبر اولور ۰ زیرا قبل حلول الأجل مدعینك اول دینی دعوی ومطالبه یه صلاحیتی یوقدر

مثلا بر كیمسه دیكر كمسنه دن بوندن اون بش سنه مقدم ثمنی اوچ سنه مؤجل اولمق اوزره سكا بیع ایلدیكم فلان شی ثمنندن سنده شوقدر غروش الهجغم واردر دیو دعوی

ایلسه استماع اولنور ٠ زیرا حلول اجلدن اعتبارا انجق اون ایکی سنه کچمش اولور

کذلك بطنا بعد بطن اولاده مشروط وقفه دائر بطن ثانیده بولنان اولادك دعوالرنده مرور زمان انجق بطن اولك انقراضی تاریخندن معتبردر ٠ زیرا بطن اول موجود ایکن بطن ثانینك دعوایه صلاحیتی یوقدر

و کذلك مهر مؤجل دعواسنده مرور زمانك مبدائی وقت طلاقدن یاخود احد زوجینك وفاتی تاریخندن اعتبار اولنور ٠ زیرا مهر مؤجل یا طلاق یاخود وفات ایله معجل اولنور

ماده ١٦٦٨

مفلس اولان کمسنه‌دن الهجق دعواسنده مرور زمان انجق افلاسك زوالی تاریخندن معتبردر

مثلا اون بش سنه‌دنبرو متمادیا مفلس اولوب هنوز کسب یسار ایلدیکی متحقق اولان بر کیمسه دن دیکر کمسنه اون بش سنه مقدم ذمتکده فلان جهتدن شوقدر غروش الهجغم وار ایدی اول تاریخدنبرو مفلس اولدیغك جهتله دعوی ایده‌مدم شمدی اداء دینه اقتدارك اولمغله دعوی ایدرم دیسه استماع اولنور

١٦٦٩ ماده

بر كيمسه بر دعوايى بر وجه بالا بلا عذر ترك ايدرك مرور زمان بولنسه اول دعوى حياتنده كندوسندن استماع اولنمديغى كبى وفاتنده وارثندن دخى استماع اولنماز

١٦٧٠ ماده

بر دعوايى بر مدت مورث و بر مدت وارث ترك ايدوبده ايكى مدتك مجموعى مرور زمان حدينه بالغ اولورسه ارتق استماع اولنماز

١٦٧١ ماده

بايع ايله مشترى و واهب ايله موهوب له مورث ايله وارث كبيدر

مثلا بر كيمسه بر عرصه يه اون بش سنه متصرف اولوب اول عرصه نك اتصالنده خانه سى اولان كمسنه بو مدتده سكوت ايتدكدن صكره اول خانه يى آخره بيع ايتدكده مشترى اول عرصه اشبو اشترا ايتديكم خانه نك طريق خاصيدر ديو دعوى ايلسه مسموع اولماز

كذلك بر مدت بايع و بر مدت مشترى سكوت ايدوبده ايكى مدتك مجموعى مرور زمان حدينه بالغ اولسه مشترينك دعواسى استماع اولنماز

١٦٧٢ ماده

متوفانك ديكرنده اولان بر مالنى دعواده ورثه سندن بعضيلرى حقنده مرور زمان بولنمشيكن ديكر بعضيسى حقنده صغر كبى برعذر ايله مرور زمان بولنمديغنه مبنى اول مالى دعوى واثبات ايتدكده مدعا بهده اولان حصه سى كندوسنه حكم اولنور وبو حكم سائر ورثه يه سرايت ايتمز

١٦٧٣ ماده

بركيمسه برعقارده مستأجر اولديغنى مقر ايكن اون بش سنه دن زياده زمان مرور ايتدكده اكا مالك اولهماز اما انكار ايدوبده مالك دخى اول عقار بنم ملكمدر شو قدر سنه مقدم سكا ايجار ايتمشيدم دائما اجرتنى قبض ايدرم ديو دعوى ايتدكده نظر اولنور

اكر ايجارى بين الناس معروف ايسه دعواسى استماع اولنور . دكل ايسه استماع اولنماز

١٦٧٤ ماده

تقادم زمان ايله حق ساقط اولماز

بناء عليه مرور زمان بولنان بردعواده مدعا عليه حضور حاكمده مدعينك دعواسى وجهله حالا كندوسنده حق اولديغنى صراحة اقرار واعتراف ايديورر ايسه مرور

زمانه اعتبار اولنیوب مدعا علیهك اقراری موجبنجه حکم اولنور

امامدعی علیه حضور حاکمده اقرار ایتمیوبده مدعی انك دیکر محلده اقرار ایتمش اولدیغنی دعوی ایدرسه مدعینك اصل دعواسی استماع اولنمدیغی کبی اقرار دعواسی دخی استماع اولنماز

فقط دعوی اولنان اقرار مقدما مدعی علیهك معروف اولان خط ویاختمنی حاوی برسنده ربط اولنوبده اول سندك تاریخندن وقت دعوایه قدر مرور زمان مدتی بولنمامش ایسه اوصورتده اقرار دعواسی استماع اولنور

١٦٧٥ ماده

طریق عام ونهر ومرعی کبی منافعی عمومه عائد اولان یرلرك دعواسنده مرور زمانه اعتبار اولنماز

مثلا بر قریه یه مخصوص اولان مرعایی برکیمسه بلا نزاع اللی سنه ضبط وتصرف ایتدکدنصکره قریه‌سی اهالیسی اول مرعایی اندن دعوی ایتسه‌لر استماع اولنور

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ۹ جمادی الاخری سنه ۱۲۹۳

عن اعضاء شوراى دولت سيف الدين

امين الفتوى السيد خليل

ناظر عدليه احمد جودت

رئيس ثانى محكمهٔ تمييز السيد احمد حلمى

عن اعضاء مجلس تدقيقات شرعيه السيد احمد خلوصى

رئيس المسودين عمر حلمى

عن اعضاء مجلس تدقيقات شرعيه احمد خالد

اعلامات مميزى معاونى
عبد الستار

كتاب البينات والتحليف

❊ صورت خط همایون ❊

(موجبنجه عمل اولنه)

(کتاب خامس عشر)

(بینات وتحلیف حقنده اولوب برمقدمه ایله درت بابی)
(مشتملدر)

(مقدمه)

(بعض اصطلاحات فقهیه بیانندهدر)

ماده ١٦٧٦

بینه • حجت قویه دیمکدر

ماده ١٦٧٧

تواتر • کذب اوزره اتفاقلری عقلا جائز اولمیان جماعتك خبریدر

ماده ١٦٧٨

ملك مطلق • ارث وشرا کبی اسباب ملکدن بریله مقید اولمیان ملکیتدر • و بویله بر سبب ایله مقید اولان ملکیته دخی ملك بسبب دینیلور

ماده ١٦٧٩

ذی الید • برعینه بالفعل وضع ید ایدن یاخود تصرف ملاك ایله تصرفی ثابت اولان کیمسهدر

١٦٨٠ ماده

خارج • بروجه بالا وضع يد وتصرفدن بری اولان کیمسه در

١٦٨١ ماده

تحليف • احد خصمينه يمين ويرمكدر

١٦٨٢ ماده

تحالف • خصميندن ايكيسنه دخی يمين ويرمكدر

١٦٨٣ ماده

تحكيم حال • يعنی حال حاضری حکم قيلمق استصحاب قبيلندندر

استصحاب دخی عدمی مظنون اولميان بر امر محققك بقاسيله حكم ايتمكدر كه ابقاء ما كان علی ما كان ديمك اولور

(باب اول)

(شهادت حقنده اولوب سكز فصلی مشتملدر)

(فصل اول)

(شهادتك تعريف ونصابی بياننده در)

١٦٨٤ ماده

شهادت • بركيمسه‌نك آخر كيمسه‌ده اولان حقنی اثبات

ایچون حضور حاکمده وخصمینك مواجههلرنده شهادت
لفظیله یعنی شهادت ایدرم دیو خبر ویرمکدر
اشبو مخبره شاهد واول کیمسهیه مشهود له واول کمسنهیه
مشهود علیه واول حقه مشهود به دینیلور

١٦٨٥ ماده

حقوق عباددہ شهادتك نصابی ایکی ار یاخود بر ارایله
ایکی خاتوندر . فقط ارککلرك اطلاعی ممکن اولمیان
یرلرده یالکز خاتونلرك مال حقنده شهادتلری قبول
اولنور

١٦٨٦ ماده

دلسزك واعمانك شهادتلری مقبول دکلدر

(فصل ثانی)

(شهادتك کیفیت اداسی بیاننده در)

١٦٨٧ ماده

مجلس محاکمهنك خارجنده اولان شهادت معتبر دکلدر

١٦٨٨ ماده

شاهدلرك مشهود بهی بالذات معاینه ایتمش اولوبده
اولوجهله شهادت ایتمسی لازمدر . سماع ایله یعنی ناسدن
ایشتدم دیو شهادت ایتمسی جائز اولماز

فقط بر محلك و وقف ياخود بر كمسنه‌نك فوت اولديغنه ثقه‌دن ايشتدم ديو شهادت ايتسه يعنى بوكا شهادت ايدرم زيرا ثقه‌دن بويله ايشتدم ديسه شهادتى مقبول اولور

وولايت وموت ونسب خصوصلرنده وجه شهادتى بويله تفسير ايلميه‌رك يعنى ايشتدم سوزينى سويلميه‌رك سماع ايله شهادت ايلمسى جائزدر

مثلا فلان آدم فلان تاريخده بوبلده‌ده والى ياخود حاكم ايدى وفلان آدم فلان وقت فوت اولدى وفلان كيمسه فلانك اوغليدر بويله بيلورم ديوبده ايشتدم ديميه‌رك صورت قطعيه‌ده شهادت ايتديكى صورتده هر نقدر بوخصوصلرى معاينه ايتمامش اولسه وسنى انلرى معاينه‌يه مساعد اولمسه بيله شهادتى قبول اولنور . وبرده‌ناسدن ايشتدم ديميوبده بلكه بز بوخصوصى معاينه ايتمدك اما بيغزده بويله مشتهردر بويله بيلورز ديه‌رك شهادت ايتسه هرصورتده جائز اولور

ماده ١٦٨٩

شاهد اكر شهادت ايدرم ديميوبده يالكز فلان خصوصى بويله بيلورم ياخود خبر ويررم ديمش اولسه اداء شهادت ايلمش اولماز . فقط انك اوزرينه حاكم اكا

بو يله شهادت ايدرميسن ديو سؤال ايدو بده او دخي اوت
بو يله شهادت ايدرم ديدكده ايفاى شهادت ايتمش اولور
واگرچه اهل خبره نك اخبارى كبي مجرد تحقيق
واستكشاف حال ايچون واقع اولان افاداتده شهادت
لفظى شرط دكلدر انجق بونلر شهادت شرعيه اولميوب
مجرد اخبار قبيلندندر

١٦٩٠ ماده

مشهودله ومشهود عليه ومشهود به حاضر ايسهلر شاهد
شهادت ايدركن اوچنه دخي اشارت ايدر وانك بووجهله
اشارتى كفايت ايدر • مشهودله ايله مشهود عليهك بابا
و دده لرينك اسملرينى ذكر ايلمسى لازم كلمز
اما غائب اولان موكله ياخود متوفايه دائر اولان
شهادتده شاهد انلرك بابا و دده لرينك اسملرينى ذكر ايتمك
لازمدر • فقط مشهور ومعروف اولان بركيسه ايسه
شاهد انك يالكز اسم وشهرتنى ذكر ايتمك كافيدر زيرا
مقصد اصلى انى سائرندن تمييز ايدهجك وجهله تعريفدر

١٦٩١ ماده

عقاره دائر اولان شهادتده حدودنك بيانى لازمدر •
فقط شاهد اكر مشهود به اولان عقارك حدودينى ذكر

ایتمیوبده محلنده تعیین وارائه ایده بیله جکنی بیان ایلر ایسه
محلنه کیدیلوب ارائه ایتدیریلور

١٦٩٢ ماده

(١٦٢٣) ماده ده بیان اولندیغی اوزره مدعی سندنده کی
حدودده استناد ایله دعوی ایتدیکی تقدیرده شاهدلر
دخی بو سندده حدودی محرر اولان عقار انك ملکیدر
دیو شهادت ایتسه لر صحیح اولور

١٦٩٣ ماده

برکیمسه مورثنك دیکر کمسنه ذمتنده شوقدر غروش
اله جغی اولدیغنی دعوی ایتدکده شاهدلر اکر متوفانك
اول کمسنه ده اول مقدار اله جغی اولدیغنه شهادت
ایتسه لر کفایت ایدر ورثه سنه موروث اولمشدر دیو
تصریحه حاجت یوقدر
دین یرینه عین ادعا اولندیغی صورتده یعنی اول کمسنه
یدنده مورثك برمال معینی بولندیغی ادعا اولندقده دخی
حکم ینه بو وجهله در

١٦٩٤ ماده

برکیمسه ترکه دن شو قدر غروش اله جق دعوی ایتدکده
شاهدلر اکر متوفانك اول کیمسه یه اوقدر دینی اولدیغنه
شهادت ایتسه لر کفایت ایدر وفاتنه قدر ذمتنه باقی ایدی

دیو تصریحه حاجت یوقدر . دین یرینه عین ادعا اولندیغی صورتده یعنی اول کیمسه متوفانك یدنده کندوسنك بر مال معینی اولدیغی دعوی ایتدکده دخی حال بو منوال اوزره در

١٦٩٥ ماده

بر کیمسه دیگر کمسنه دن الهجق دعوی ایتدکده شاهدلر اکر اول کیمسه نك مدعی به اول مقدار دینی اولدیغنه شهادت ایتسه لر کفایت ایدر . فقط خصمی حالا دینك بقاسندن سؤال ایدوبده شاهدلر حالا بقاسنی بیلمز دیسه لر شهادتلری رد اولنور

(فصل ثالث)

(شهادتك شروط اساسیه سی بیاننده در)

١٦٩٦ ماده

حقوق ناسده شهادتده سبق دعوی شرطدر

١٦٩٧ ماده

محسوساك خلافنه اقامه اولنان بینه مقبول اولماز مثلا بر کیمسه نك بر حیات ویا بر خانه نك معمور اولدیغی مشاهد ایکن اول کمسنه نك وفات ایلدیکنه یاخود اول خانه نك خراب اولدیغنه بینه اقامه اولنسه مقبول ومعتبر اولماز

۱٦۹۸ ماده

متواترك خلافنه اقامه اولنان بينه قبول اولنماز

۱٦۹۹ ماده

بينه بر حقى اظهار ايچون مشروع قلنمشدر . بناء عليه فلان كيمسه اوايشى ايشلمدى و فلانشى فلان كمسنه‌نك دكلدر وفلانك فلانه بورجى يوقدر كبى نفى صرفه شهادت قبول اولماز . فقط نفى متواتر بينه‌سى مقبولدر مثلا بر كيمسه فلان كيمسه‌يه فلان وقت فلان محلده شو قدر غروش اقراض ايتدم ديوجهت فرضدن اول مقدار غروش دعوى ايدوب حالبوكه اول كمسنه‌نك اواوقت اوراده اولميوبده بشقه محلده بولنديغى تواترا اثبات اولنسه اشبو تواتر بينه‌سى مقبول اولوب مدعينك دعواسى مسموع اولماز

۱۷۰۰ ماده

شهادتده دفع مغرم وجر مغنم يعنى دفع مضرت وجلب منفعت داعيه‌سى اولمامق شرطدر

بناء عليه اصلك فرعه وفرعك اصله يعنى ابا واجداد وامهات وجداتك اولاد و احفادى لهلرينه واولاد واحفادك ابا واجدادى وامهات وجداتى لهلرينه وهكذا احد زوجينك ديكرى لهنه شهادتلرى مقبول اولماز .

اما بونلردن ماعدا اقربانك يك ديكرى لهسنه شهادتلرى مقبول اولور كذلك بركيمسه نك اتفاقيله تعيش ايدن آدمنك و اجير خاصنك كندو لهسنه شهادتلرى مقبول اولماز • اما قپو يولداشلرينك يكديكرى لهنه شهادتلرى مقبول اولور وكذلك شريكلرك مال شركتده يكديكرى لهسنه شهادتلرى و كفيل بالمال اولان كيمسه نك اصيل طرفندن مكفول بهك ادا اولنديغنه شهادتى مقبول اولماز اما سائر خصوصلرده يكديكره شهادتلرى مقبول اولور

١٧٠١ ماده

دوستك دوستنه شهادتى مقبولدر • فقط بينلرنده كى دوستلق يكديكرك مالنده تصرف ايتمه مرتبه سنه وارر ايسه اول حالده يكديكرك لهسنه شهادتلرى مقبول اولماز

١٧٠٢ ماده

شاهد ايله مشهود عليه بيننده عداوت دنيويه اولمامق شرطدر • عداوت دنيويه عرف ايله بيلنور

١٧٠٣ ماده

بركيمسه هم مدعى وهم شاهد اولهماز

بناء عليه وصينك يتيمه و وكيلك مؤكله شهادتلرى صحيح اولماز

ماده ١٧٠٤

بر كيمسه نك كندو فعلنه شهادتى معتبر دكلدر

بناء عليه وكيللرك ودلاللرك بز بيع ايتمشيدك ديو كندو فعللرينه شهادتلرى معتبر اولماز

كذلك بر بلده حاكمى انفصالندن صكره قبل الانفصال كندوسندن صدور ايتمش اولان حكمه شهادت ايلسه صحيح اولماز اما قبل الانفصال بر كيمسه نك كندى حضورنده واقع اولان اقرارينه بعد الانفصال شهادت ايلسه معتبر اولور

ماده ١٧٠٥

شاهدك عادل اولمسى شرطدر

عادل حسناتى سيئاتنه غالب اولان كيمسه در

بناء عليه رقاص ومسخره كبى ناموس ومروتى مخل حال وحركتلرى اعتياد ايدن اشخاصك وكذب ايله معروف اولان كسانك شهادتلرى مقبول اولماز

(فصل رابع)

(شهادتك دعوايه موافقتى بياننده در)

ماده ١٧٠٦

شهادت اكر دعوايه موافق ايسه قبول اولنور • دكل

ایسه قبول اولنماز . فقط لفظه اعتبار اولیوب معنی موافقت کافیدر

مثلا مدعابه ودیعه اولوبده شاهدلر مدعا علیهك ایداعی اقرار ایلدیکنه شهادت ایتسه‌لر یاخود مدعابه غصب اولوبده شاهدلر مدعا علیهك غصبی اقرار ایلدیکنه شهادت ایلسه‌لر مقبول اولور .

کذلك مدیون اداء دین ایلدیکنی دعوی ایدوبده شاهدلر دائنك مدیونی ابرا ایلدیکنه شهادت ایتسه‌لر مقبول اولور

ماده ۱۷۰۷

شهادتك دعوایه موافقتی یا اکا تمامیله مطابقتی ویاخود مشهود بهك مدعابهدن اقل اولمسی صورتیدر

مثلا مدعی بومال ایکی سنه دنبرو بنم ملکمدر دیو دعوی ایدوبده شاهدلر دخی ایکی سنه دنبرو ملکی اولدیغنه شهادت ایتدکاری صورتده شهادتلری مقبول اولدیغی کبی بر سنه دنبرو ملکی اولدیغنه شهادت ایتدکاری صورتده شهادتلری قبول قیلنور

کذلك مدعی بیك غروش دعوی ایدوبده شاهدلر بشیوزه شهادت ایتدکاری صورتده بشیوز غروش حقنده شهادتلری قبول اولنور

١٧٠٨ ماده
مدعابه اقل اولوبده شاهدلر اكثره شهادت ايلسه‌لر مقبول اولماز
مكر كه شهادت ايله دعوی بيننده‌كی اختلاف ذاتاً قابل توفيق اولوبده مدعی دخی انلرك بينی توفيق ايليه اوحالده شهادت قبول قيلنور
مثلا مدعی بومال ايكی سنه‌دنبرو بنم ملكمدر ديودعوی ايدوبده شاهدلر اوچ سنه‌دنبرو ملكی اولديغنه شهادت ايلسه‌لرقبول قلنماز . كذلك مدعی بشيوز غروش دعوی ايدوبده شاهدلر بيك غروشه شهادت ايتسه‌لرقبول اولنماز اما مدعی بنم آنده اله‌جغم فی‌الواقع بيك غروش ايدی لكن بشيوز ينی استيفا ايتمشيدم شاهدلر اوراسنی بيلمزلر ديو دعوی ايله شهادتك بينی توفيق ايلسه شاهدلرينك شهادتی قبول اولنور
١٧٠٩ ماده
مدعی مثلا شو باغ بنم ملكمدر ديو ملك مطلق دعواسی ايدوبده شاهدلر مدعی بو باغی فلاندن صاتون الدی ديو ملك مقيده شهادت ايتسه‌لر قبول اولنور
شويله كه شاهدلر اولوجهله ملك مقيده شهادت ايتدكلرنده حاكم سنده بوسببله‌می ملك دعواسی ايده‌يورسين يوخسه

آخر سببله می دیو مدعیدن سؤال ایدر مدعی اکر اوت
بنده بو سببله دعوی ایدرم دیر ایسه حاکم اول شاهدلرك
شهادتنی قبول ایدر و اکر سبب آخرله دعوی ایدرم
یاخود بن بو سببله دعوی ایتمم دیر ایسه حاکم اول
شاهدلرك شهادتنی رد ایلر

۱۷۱۰ ماده

مدعی مثلا بر باغده ملك مقید دعواسی ایتدیکی صورتده
نظر اولنور اکر بایعنی ذکر ایتمیهرك صاتون الدم
یاخود مبهم اولهرق برادمدن صاتون الدم دیر ایسه
ملك مطلق دعواسی حکمنده اولمغله شاهدلر بو باغ
انك ملکیدر دیو ملك مطلقه شهادت ایتسهلر قبول
اولنور

اما فلان آدمدن صاتون الدم دیو بایعنی تصریح ایدوبده
شاهدلر ملك مطلقه شهادت ایتسهلر شهادتلری قبول
اولنماز

چونکه ملك مطلق ثابت اولسه عن اصل وقوعی ثابت
اولوب زوائدینه مثلا باغك مقدما حصوله کلمش اولان
میوهلرینه دخی مدعینك مالك اولمسی لازم کلور ملك
مقید ایسه انجق سببنك مثلا عقد بیع وشرانك تاریخ

وقوعندن اعتباراً ثابت اولور بو جهتله ملك مطلق ملك مقيده نسبتله اكثر اولور و بو صورتده شاهدلر اكثره شهادت ايتمش اولورلر

١٧١١ ماده

شهادت اكر دينك سببنده دعوايه مخالف اولور ايسه مقبول اولماز

مثلا مدعى ثمن مبيع اولمق اوزره بيك غروش الهجق دعوى ايدوبده شاهدلر مدعا عليهك جهت قرضدن طولايى اولمقدار دينى اولديغنه شهادت ايلسه‌لر مقبول اولماز . كذلك مدعى بوملك بكا پدرمدن موروثدر ديو دعوى ايدوبده شاهدلر اناسندن موروث اولديغنه شهادت ايتسه‌لر مقبول اولماز

(فصل خامس)

(شاهدلرك اختلافلرى بيانده در)

١٧١٢ ماده

شاهدلر مشهود بهده اختلاف ايتسه‌لر شهادتلرى مقبول اولماز

مثلا شاهدلرك برى بيك غروشلق التون وديكرى بيك غروشلق سيم مجيديه ديو شهادت ايتسه‌لر شهادتلرى قبول اولنماز

١٧١٣ ماده
شاهدلرك مشهود بهه متعلق اولان برشـيده اختلافلرى مشـهود بهده اختلافى موجب اولور ايسـه شهادتلرى قبول اولنماز وموجب اولماز ايسه قبول اولنور
بنـاء عليه غصب وايفاى دين كبى صرف فعلدن عبارت اولان خصوصلرده شاهدلرك برى برزمان معينده ويامكان معينده فعـله وديكرى زمان آخرده يا مكان آخرده فعله شهادت ايلسه‌لر بو اختلافلرى مشهود بهده اختلافى موجب اولمغله شهادتلرى قبول اولنماز
اما قول قبيلندن اولان بيع وشرا واجاره وكفالت وحـواله وهبه ورهن ودين وقرض وابرا ووصيت خصوصلرنده شاهدلرك زمان ومكانده اختلافلرى مشهود بهده اختلافى موجب اولمامغله شهادتلرينك قبولنه مانع اولماز
مثلا بركيمسه بورجنى ادا ايتمش اولديغنى دعوى ايدوب بده شـاهدلرك برى خانه‌سـنده وديكرى دكاننده ادا ايلمش اولديغنه شهادت ايتسه‌لر شهادتلرى قبول اولنماز . اما بركيمسه ديكر كمسـنه‌نك يدنده اولان برمال ايچون سن بو مالى بكا شو قدر غروشه صاتمش ايدك انى بكا تسليم ايت ديو دعوى ايتدكده شـاهدلرك بريسى فلان خانه‌ده

وديكرى فلان دكانده صاتمش اولديغنه شهادت ايتسه‌لر
شهادتلرى قبـول اولنور ٠ زيرا فعل تكرار واعاده
اولنه‌ماز ٠ اما قول تكرار واعاده اولنه‌بيلور

١٧١٤ ماده

شاهدلر مال مغصوبك رنكنده ياخود اركك و يا ديشى
اولمسنده اختلاف ايتسه‌لر شهادتلرى قبول اولنماز
مثلا مغصوب اولان حيوان حقنده شاهدلرك برى قـير
آت وديكرى ياغز يا آل آت و ياخـود برى آت وديكرى
قصراق ديو شهادت ايلسه‌لر شهادتلرى قبول اولنماز

١٧١٥ ماده

دعوى عقدده شاهدلر بدلك مقدارنده اختلاف ايتسه‌لر
شهادتلرى قبول اولنماز
مثلا شاهدلرك برى برمالك بشيوز غروشه وديكرى اوچ
يوز غروشه صاتلديغنه شهادت ايلسه‌لر شهادتلرى قبول
اولنماز

(فصل سادس)

(تزكيهٔ شهود حقنده در)

١٧١٦ ماده

شاهدلر شهادت ايتدكده حاكم مشهود عليهدن نه‌ديرسين
بونلر شهادتلرنده صادقيدرلر يوخسه دكلميدرلر ديو سؤال

ایدر ۰ مشهود علیه اکر شاهدلر بو شهادتلرنده صادقدرلر یاخود بوشهادتلرنده عادلدرلر دیر ایسه مدعا بهی اقرار ایتمش اولور واقراریله حکم اولنور ۰ واکر بونلر شاهد زوردرلر یاخود بونلر عادل آدملر در لکن بوخصوصده خطاایده یورلریاخود واقعه‌یی اونوتمشلردیرایسه ویاخود یالکز بونلر عادل آدملر در دیمکله برابر مدعا بهی انکار ایتسه حاکم حکم ایتمیوب شاهدلری سرا وعلنا تزکیه ایله عادل اولوب اولمدقلرینی تحقیق ایلر

۱۷۱۷ ماده

شاهدلر کرك سرا وکرك علنا منسوب اولدقلری جانبدن یعنی طلبهٔ علومدن ایسه ساکن اولدقلری مدرسه مدرسی ایله معتمد اهالیسندن وعسکریدن ایسه طابوری ضابطان وکاتبلرندن وکتبه‌دن ایسه قلمی ضابطان وخلفاسندن وتجاردن ایسه تجارك معتبرانندن واصنافدن ایسه کتخداسیله لونجه اوسته‌لرندن وصنوف سائره‌دن ایسه محله ویا قریه‌لرینك موثوق ومؤتمن اهالیسندن تزکیه اولنور

۱۷۱۸ ماده

سرا تزکیه اصطلاح فقهاده مستوره تعبیر اولنور ورقه ایله اجرا اولنور

شویله که حاکم اول ورقه‌یه مدعی ومدعی علیك اسملرینی ومدعابه ایله شهودك اسم وشهرت وصنعتلرینی و اشکال ومحللرینی وبابا ودده‌لرینك اسملرینی و معروف ایسه‌لر یالکز اسم وشهرتلرینی تحریر والحاصل شاهدلری سائرندن تمییز ایده‌جك و جهله تعریف وبیان وبرظرف درونه وضع ایله اوزرینی مهرلدکدن صکره مزکی انتخاب اولنان کسنه‌لره ارسال ایدر مزکیلر دخی مستوره‌یی فتح وقرائت ایدوب ایچنده اسملری محرر اولان شاهدلر عادل ایسه‌لر اسملری تحتنه عدل ومقبول الشهاده دیو تحریر وعادل دکللر ایسه عادل دکللر دیو تحریر وامضا ایلیه‌رك مستوره‌یی کتورن آدمی و آخر کسنه‌یی مضموننه واقف اتمکسزین ظرف اوزرینی مهرلیوب حاکمه اعاده ایدر

ماده ۱۷۱۹

مستوره‌ده مزکیلر طرفندن شاهدلر حقنده عادل ومقبول الشهاده دیو یازلیوبده عادل دکللر یاخود حاللرینی بیلمیز ویامجهول الاحوال ویاخود الله بیلور کبی صراحة یاخود دلالة جرحی افاده ایدر بر سوز یازلمش اولور ویاخود هیچ بر شی یازمقسزین مستوره مختوما حاکمه اعاده اولنور ایسه حاکم اول شاهدلرك شهادتنی قبول اتمز

بو صورتده حاكم طرفندن مدعی يه سنك شاهدلرك جرح اولندیغی دینلیوب انجق بشقه شاهدلرك وار ایسه كتور دینلور

واكر مستوره ده عادل ومقبول الشهاده درلر دیو یازلمش ایسه مرتبهٔ ثانیه ده اوله رق علنا تزكیه یه ابتدار اولنور

١٧٢٠ ماده

علنا تزكیه بو وجهله اجرا اولنور كه مزكیلر حضور حاكمه جلب ایله مترافعان حاضر اولدقلری حالده شاهدلر تزكیه اولنور ویاخود مترافعان برابر اولدقلری حالده شاهدلر تزكیه نائبنه ترفیقا مزكیلرك یانلرینه كوندریله رك محلرنده علنا تزكیه اولنورلر

١٧٢١ ماده

سرا تزكیه ده بر مزكی كافی ایسه ده احتیاطه رعایة لااقل ایكی اولملیدر

١٧٢٢ ماده

تزكیهٔ علنیه شهادت قبیلندن اولوب شهادتك شرط ونصابی بونده دخی معتبردر . شوقدر واركه مزكیلرك شهادت لفظنی ذكر ایتملری لازم دكلدر

١٧٢٣ ماده

بر حاكمك عندنده بر خصوص ضمننده عدالتی ثابت

اولان شاهدلرینه اول حاكمك حضورنده دیكر برخصوصه شهادت ایتدكلرنده اكر اره‌سی التی آی چكمامش ایسه حاكم تكرار انلری تزكیه ایله مشغول اولماز ٠ واكر التی آی چكمش ایسه حاكم تكرار انلری تزكیه ایلر

١٧٢٤ ماده

كرك قبل التزكیه وكرك بعد التزكیه مشهود علیه دفع مغرم یاخود جر مغنم كبی شهادتك قبولنه مانع اولور برشی اسنادیله شاهدلره طعن ایدر ایسه حاكم اندن بینه طلب ایلر ٠ ومشهود علیه بونی بالبینه اثبات ایلدیكی تقدیرده حاكم اول شاهدلرك شهادتلرینی رد ایدر واثبات ایده‌مدیكی تقدیرده حاكم اكر شاهدلری تزكیه ایتمامش ایسه تزكیه ایلر ٠ واكر تزكیه ایلمش ایسه شهادتلری موجبنجه حكم ایدر

١٧٢٥ ماده

مزكیلردن بعضیسی شاهدلری جرح وبعضیسی تعدیل ایلسه جرح طرفی مرجح اوله‌رق حاكم انلرك شهادتلریله حكم ایتمز

١٧٢٦ ماده

معاملاتده شاهدلر بعد اداء الشهاده فوت ویاخود غائب اولسه‌لر حاكم انلری تزكیه ایدرك شهادتلریله حكم ایده‌بیلور

(تذنيب)

(تحليف شهود حقنده در)

١٧٢٧ ماده

مشهود اليه قبل الحكم شاهدلره شهادتلرنده كاذب اولمدقلرينه يمين ويرديو حاكمه الحاح ايدوب ده شهادتك يمين ايله تقويتنه دخي لزوم كورلديكي تقديرده حاكم اوشاهدلره يمين ايتديره بيلور . وحاكم شاهدلره يمين ايدرسه كز شهادتكزي قبول ايدرم والا ايتمم ديه بيلور

(فصل سابع)

(شاهدلرك شهادتدن رجوعي حقنده در)

١٧٢٨ ماده

شاهدلر بعد اداء الشهاده وقبل الحكم حضور حاكمده شهادتلرندن رجوع ايتسه لر شهادتلري كأن لم يكن حكمنده اولور وكندولري تعزير اولنورلر

١٧٢٩ ماده

شاهدلرك بعد الحكم حضور حاكمده شهادتلرندن رجوع ايتسه لر حاكمك حكمي نقض اولنميوب محكوم به شاهدلره تضمين ايتديريلور (٨٠) ماده يه باق

ماده ۱۷۳۰

شاهدلرك بعضیسی بروجه بالا شهادتندن رجوع ایتدكده اكر باقیسی نصاب شهادته بالغ ایسه رجوع ایدندن ضمان لازم كلمز فقط تعزیر اولنور . واكر باقیسی نصاب شهادته بالغ دكلسه محكوم بهك نصفی رجوع ایدن بركشی اولدیغی تقدیرده مستقلا اكاو بردن زیاده اولدقلری تقدیرده بالاشتراك سو یا انلره تضمین ایتدیریلور

ماده ۱۷۳۱

رجوعك شرطی حضور حاكمده اولمقدر . شاهدلرك بشقه محلده رجوعنه اعتبار یوقدر

بناء علی ذلك مشهود علیه شاهدلرك بشقه محلده شهادتلرندن رجوع ایتدكلرینی دعوی ایتسه مسموع اولماز وشاهد برحاكمك حضورنده شهادت ایتدكدنصكره دیكر حاكمك حضورنده شهادتندن رجوع ایتسه رجوعی معتبر اولور

(فصل ثامن)

(تواتر حقنده در)

١٧٣٢ ماده

كثرت شهوده اعتبار يوقدر

يعنى طرفيندن برينك طرف آخره نسبتله شاهدلرى زياده اولمغله انك ترجيح اولنمسى لازم كلمز • مكركه شاهدلرينك كثرتى درجهٔ تواتره بالغ اوله

١٧٣٣ ماده

تواتر علم يقين افاده ايدر

بناء عليه بالاده بيان اولنديغى اوزره تواترك خلافنه بينه اقامه اولنه ماز

١٧٣٤ ماده

تواترده لفظ شهادت شرط اولمديغى كبى عدالت دخى ارانماز • بناء عليه مخبرلرك تزكيه سنه حاجت كورنمز

١٧٣٥ ماده

تواترده مخبرلرك عدد معينى يوقدر • انجق عقل انلرك كذب اوزره اتفاقلرينى تجويز ايتميه جك مرتبه برجم غفير اولملرى لازمدر

(باب ثانی)

(حجج خطیه وقرینهٔ قاطعه بیاننده اولوب ایکی)

(فصله منقسمدر)

(فصل اول)

(حجج خطیه بیاننده در)

۱۷۳٦ ماده

یالکز خط وختم ایله عمل اولنماز . فقط شبههٔ تزویر وتصنیعدن سالم ایسه معمول به یعنی مدار حکم اولور بشقه وجهله ثبوته حاجت قالماز

۱۷۳۷ ماده

برات سلطانی وقیود دفتر خاقانی تزویردن امین اولمغله معمول بهدر

۱۷۳۸ ماده

کتاب قضاده بیان اولنهجغی وجهله حیله وفساددن سالم اولهجق صورتده طوتیلان سجلات محاکم ایله دخی عمل اولنور

۱۷۳۹ ماده

مجرد وقفیه ایله عمل اولنماز . اما بروجه بالا موثوق ومعتمدبه اولان سجل محکمهده مقید ایسه اول حالده معمول به اولور

(فصل ثانی)

(قرینهٔ قاطعه بیاننده در)

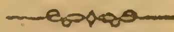
١٧٤٠ ماده

اسباب حکمدن بریسی دخی قرینهٔ قاطعه‌در

١٧٤١ ماده

قرینهٔ قاطعه حد یقینه بالغ اولان اماره در

مثلا بر کمسنه النده قانه بولاشمش بچاق اولدیغی حالده خوف وتلاش ایله بر خالی خانه‌دن چیقدیغی کبی درعقب اوخانه‌یه کیریلوبده هنوز بوغازلانمش برشخص کورلسه اول کمسنه بوشخصك قاتلی اولدیغنه اشتباه اولنماز . شایدکه اول شخص کندو کندوسنی اولدرمش اولمق کبی صرف احتمالات وهمیه‌یه التفات قلنماز . (٧٤) ماده‌یه باق

(باب ثالث)

(تحلیف بیاننده‌در)

١٧٤٢ ماده

اسباب حکمدن بری دخی یمین یاخود یمیندن نکولدر شویله‌که مدعی دعواسنی اثباتدن اظهار عجز ایلدیکی تقدیرده انك طلبیله مدعا علیه یمین ویریلور

فقط بر کیمسه دیکر کمسنه دن سن فلانك وکیلیسین دیو دعوی ایدوبده اول کمسنه انکار ایتدیکی صورتده کندوسنه یمین ویرلمك لازم كلمز

کذلك ایکی کشینك هر بری برکمسنه نك یدنده کی مالی اندن اشترا ایتدم دیو دعوی ایدوبده اول کمسنه برینه صاتدیغنی اقرار ایله دیکرینك دعواسنی انکار ایتدیکی صورتده کندویه یمین توجه ایتمز

بوخصوصده استیجار و ارتهان و اتهاب دخی اشترا کبیدر

۱۷٤۳ ماده ·

خصمندن بری تحلیف اولنه جق اولدیغی حالده والله و یاخود بالله دیو الله تعالی حضرتلرینك اسمنه قسم ایتدیریلور

۱۷٤٤ ماده

یمین انجق حاکمك یاخود نائبنك حضورنده اولور · بشقه کمسنه حضورنده اولان یمیندن نکوله اعتبار یوقدر :

۱۷٤٥ ماده

تحلیفده نیابت جاری اولور · اما یمینده نیابت جاری اولماز

بناء علیه دعوی وکیللری خصمه یمین ویردیره بیلور ٠ اما موکللرینه یمین توجه ایتدکده بالذات انلرك یمین ایتمسی لازم کلور وکیللرینه یمین ایتدیریله‌مز

١٧٤٦ ماده

یمین انجق خصمك طلبی اوزرینه ویریلور ٠ فقط درت یرده بلا طلب حاکم طرفندن یمین ویریلور

اولاً بر کیمسه ترکه‌دن برحق دعوی واثبات ایتدکده حاکم مدعی‌یه بو حقنی متوفادن بروجهله استیفا ایتمدیکنه وایتدرمدیکنه وانی ابرا وبشقه‌سنك اوزرینه حواله ایتمدیکنه وبشقه کمسنه طرفندن ایفا اولنمدیغنه وبو حقك مقابلنده متوفانك رهنی اولمدیغنه یمین ویرر اشته بوکا یمین استظهار دینور

ثانیاً بر کیمسه برماله مستحق چیقوب‌ده دعواسنی اثبات ایتدکده اول مالی کمسنه‌یه صاتمامش وهبه ایتمامش والحاصل بروجهله ملکندن چیقارمامش ایدوکنه حاکم طرفندن یمین ویریلور

ثالثاً مشتری مبیعی عیبنه بناء رد ایده‌جك اولدقده عیبنه مطلع اولدقدن صکره قولا یاخود (٣٤٤) ماده‌ده بیان اولندیغی اوزره ملاکانه تصرفی کبی تصرف ایله

دلالة عيبنه راضی اولمامش ایدوکنه حاکم طرفندن یمین ویریلور

رابعاً حاکم طرفندن شفعه ایله حکم اولنه جق اولدقده شفیعه شفعه یی ابطال یعنی حق شفعه سنی بر وجهله اسقاط ایتمامش اولدیغنه یمین ویریلور

١٧٤٧ ماده

خصمك طلبی اوزرینه هنوز حاکم طرفندن یمین تکلیف اولنمدین مدعا علیه یمین ایدیویرسه معتبر اولمیوب تکرار حاکم طرفندن تحلیف اولنمق لازم کلور

١٧٤٨ ماده

برکیمسه کندو فعلنه دائر یمین ایده جك اولدقده بتاته یمین ویریلور یعنی بوشی بویله در یاخود دکلدر دیو قطعیا یمین ایتدیریلور

اما دیکر کیمسه نك فعلی حقنده یمین ایده جك اولدقده عدم علمه یمین ویریلور یعنی اول شیئی بیلمدیکنه یمین ایتدیریلور

١٧٤٩ ماده

یمین یا سببه یاخود حاصله اولور

شویله که برخصوصك واقع اولوب اولمدیغنه یمین ایتمك

سببه يميندر و برخصوصك حالا باقى اولوب اولمديغنه يمين ايتمك حاصله يميندر

مثلا بيع و شرا دعواسنده عقد بيعك اصلا وقوع بولمديغنه يمين ايتمك سببه يميندر . اما عقدك حالا باقى اولوب اولمديغنه يمين ايتمك حاصله يميندر

١٧٥٠ ماده

مختلف دعوالر مجتمع اولدقده بر يمين كفايت ايدر هر برينه بشقه بشقه يمين ويرلمك لازم كلمز

١٧٥١ ماده

معاملاته دائر اولان دعوالرده كندويه يمين توجه ايدن كيمسه يه يمين تكليف اولنوبده يمين ايتمم ديو صراحة ياخود بلاعذر سكوت ايله دلالة يميندن نكول ايتسه حاكم انك نكوليله حكم ايدر . و بعدالحكم يمين ايده جك اولسه اكا التفات اولنميوب حاكمك حكمى حالى اوزره قالور

١٧٥٢ ماده

دلسزك اشارت معهوده سيله يمينى و يميندن نكولى معتبردر .

(لاحقه)

۱۷۵۳ ماده

مدعی هیچ شاهدم یوقدر دیدکدن صکره شاهد کتوره جك اولسه یاخود فلان وفلاندن بشقه شاهدم یوقدر دیدکدن صکره آخر شاهدم وار دیسه قبول اولنماز

(باب رابع)

(ترجیح بینات وتحالفه دائر اولوب درت فصلی)
(مشتملدر)

(فصل اول)

(تنازع بالایدی بیاننده در)

۱۷۵٤ ماده

متنازع فیه اولان عقارده ذی الیدلك بینه ایله اثبات اولنمق لازمدر . طرفینك تصادقی یعنی مدعینك دعواسی اوزرینه مدعا علیهك دخی اقرار ایلمسی ایله مدعا علیهك ذی الید اولدیغنه حکم اولنه ماز

فقط مدعی اول عقاری بن سندن اشترا ایتمشیدم یاخود سن انی بندن غصب ایتمشیدك دیو دعوا ایتدیکی صورتده

مدعا علیهك ذی الید اولدیغنی بینه ایله اثبـاته حاجت یوقدر

و برده منقول هر کیمك یدنده ایسه ذی الید اودر بر وجه بالابینه ایله اثبـاته حاجت یوقدر ۰ و بونده طرفینك تصادقی کافیدر

۱۷۵۵ ماده

ایکی کیمسـه برعقارده نزاع ایدوب هربری اول عقـاره ذی الید اولدیغنه بینه طلب اولنور

ایکیسی بردن ذی الید اولدقلرینه اقامهٔ بینه ایتـدکلری تقدیرده ایکیسنك دخی مشترکا ذی الید اولدقلری ثابت اولور

واکـر بری وضع یدینی اثباتدن اظهار عجز ایدوبده دیکری واضع الید اولدیغنه اقامهٔ بینه ایدرسه انك ذی الید اولدیغنه حکم اولنوب اوبری خارج عد اولنور

وخصمیندن هیچ بریسی ذی الید اولدیغنی اثبات ایده‌مز ایسه هربرینه آخرك طلبیله خصمنك اول عقارده ذی‌الید اولمدیغنـه یمین ویریلور ۰ ایکیسی دخی یمیندن نکول ایدرسه بالاشتراك اول عقارده ذی الید اولدقلری ثابت اولور ۰ واکر بری یمیندن نکول ایدوبده دیکری یمین

ایدر ایسه یمین ایدن کیمسه اول عقاره مستقلا واضع الید اولمق اوزره حکم اولنوب دیکری خارج عد اولنور ۰ واکر هر بری یمین ایدرسه هیچ بریسنک ذی الید اولدیغنه حکم اولنیوب حقیقت حال ظاهر اولنجه یه دک مدعابه اولان عقار توقیف اولنور

(فصل ثانی)

(ترجیح بینات حقنده‌در)

۱۷۵٦ ماده

ایکی کشی بر مالده علی الاشتراك متصرف یعنی ایکیسی دخی ذی الید ایکن بری بالاستقلال و دیکری بالاشتراك ملکمدر دیو دعوی ایتدکده استقلال بینه‌سی اولادر یعنی ایکیسی دخی اقامهٔ بینه ایده‌جك اولدقلرنده دعوای استقلال ایده‌نك بینه‌سی دعوای اشتراك ایده‌نك بینه‌سی اوزرینه ترجیح اولنور واکر ایکیسی دخی استقلال دعواسی ایدوب ده اقامهٔ بینه ایتسه‌لر اول عقار مشترکا انلره حکم اولنور ۰ واکر بری اثباتدن عاجز اولوب ده دیکری اثبات ایلسه اول عقار مستقلا انك ملکی اولمق اوزره حکم ایدیلور

ماده ١٧٥٧

تاریخ بیان اولنمیان ملك مطلق دعواسنده خارجك بینه‌سی اولادر

مثلا برکیمسه دیکر کمسنه‌نك یدنده اولان خانه ایچون بو خانه بنم ملکمدر بو آدم اکا بغیر حق وضع ید ایدیور الیویرلمسی مطلوبمدر دیو دعوی وذی الید دخی بو خانه بنم ملکمدر بو جهتله بحق وضع ید ایدرم دیو دعوی ایتدکده خارج اولان کیمسه‌نك بینه‌سی ترجیح واستماع قلنور

ماده ١٧٥٨

شرا کبی تکرری قابل برسببله مقید اولان وتاریخ بیان اولنمیان ملکیت دعوالری ملك مطلق دعواسی حکمنده اولوب بونلرده دخی خارجك بینه‌سی ذی الیدك بینه‌سی اوزرینه ترجیح اولنور

فقط ایکیسی دخی برشخصدن تلقیٔ ملك ایتمش اولدقلرینی ادعا ایتدکاری صورتده ذی الید بینه‌سی ترجیح قلنور

مثلا برکیمسه دیکر کمسنه‌نك یدنده اولان بر دکان ایچون بو دکانی بن ولی اغادن اشترا ایتدم بو جهتله بنم ملکم ایکن بو آدم بغیر حق وضع ید ایدیور دیو دعوی وذی الید دخی بن انی بکرافندیدن اشترا ایتدم یاخود پدرمدن

موروثدر بو جهتله وضع يد ايدرم ديو دعوى ايتدكده خارجك بينه‌سى ترجيح واستماع اولنور . اما ذى اليد بو دكانى ولى اغادن بن اشترا ايتدم ديسه اول حالده انك بينه‌سى خارجك بينه‌سى اوزرينه ترجيح قلنور

ماده ۱۷۵۹

نتاج كبى تكررى قابل اولميان بر سببله مقيد ملكيت دعوالرنده ذى اليد بينه‌سى اولادر

مثلا خارج وذى اليد بر طايده نزاع ايدوب هر برى او طايك كندو قسراغندن طوغمه مالى اولديغنى دعوا ايتدكلرنده ذى اليدك بينه‌سى ترجيح اولنور

ماده ۱۷۶۰

ملك مورخ دعواسنده تاريخى مقدم اولانك بينه‌سى اولادر

مثلا بركيمسه ديكر كمسه‌نك يدنده اولان عرصه ايچون بن بو عرصه‌يى بر سنه مقدم فلان شخصدن اشترا ايتدم ديو دعوى و ذى اليد دخى بو عرصه بش سنه مقدم وفات ايدن پدرمدن بكا موروثدر ديو دعوى ايتدكده ذى اليدك بينه‌سى ترجيح اولنور . واكر التى آى مقدم وفات ايدن پدرمدن موروثدر ديمش اولسه اول حالده خارجك بينه‌سى ترجيح قلنور . كذلك خصمينك

هر بری مدعا بهی بشـقه بشـقه شخصلردن اشترا ایتمش اولدقلرینی ادعا وایکیسیده بایعلرینك تاریخ تملکلرینی بیان ایتسـه‌لر قنغیسنك بایعنك تاریخ تملکی مقدم ایسـه انك بینه‌سی ترجیح اولنور

١٧٦١ ماده

نتـاج دعواسـنده تاریخه اعتبار اولنیوب بروجه بالا ذی الید بینه‌سی ترجیح اولنور

انجق مدعا بهك سـنی ذی الیدك تاریخنه توافق ایتدیکی صورتده اکر خارجك تاریخنه توافق ایدرسه خارجك بینه‌سی ترجیح اولنور . واکر سنی ایکیسنه دخی مخالف اولور یاخود معلوم اولماز ایسـه اول حالده ایکیسنك بینه‌لری متهاتر یعنی متسـاقط اوله‌رق مدعا به ذی الیدك یدنده ترك وابقا قلنور

١٧٦٢ ماده

زیاده بینه‌سی اولادر

مثلا بایع ومشتری ثمنك یا مبیعك مقدارنده اختلاف ایتسه‌لر زیاده دعوی ایده‌نك بینه‌سی ترجیح اولنور

١٧٦٣ ماده

تملیك بینه‌سی عاریت بینه‌سی اوزرینه ترجیح اولنور

مثلا برکیمسه دیکر کمسنه‌نك یدنده‌کی مالی عاریت ویرمشیدم

دیو کیروالمق ایستیوبده اول کمسنه دخی سن اول مالی بکا بیع یاهبه ایتمشیدك دیسه بیع یاهبه بینه‌سی ترجیح قیلنور

١٧٦٤ ماده

بیع بینه‌سی هبه ورهن واجاره بینه‌لری اوزرینه واجاره بینه‌سی رهن بینه‌سی اوزرینه ترجیح اولنور

مثلا برکیمسه دیکر کمسنه‌یه فلان مالی سکا صاتمشیدم ثمنی ویر دیو دعوی ایدوبده اول کمسنه دخی سن انی بکا هبه وتسلیم ایتمشیدك دیو دعوی ایتدکده بیع بینه‌سی ترجیح قیلنور

١٧٦٥ ماده

عاریتده اطلاق بینه‌سی اولادر

مثلا برعاریت آت مستعیریدنده تلف اولوبده معیر بن انی سکا درت کون قوللانمق اوزره اعاره ایتمشیدم سن ایسه درت کون مرورنده آتی بکا تسلیم ایتمیوب بشنجی کون یدنده هلاك اولمغله قیمتنی ضامن اول دیو دعوی ومستعیر دخی سن اویله درت کونه‌دك دیوتقیید ایتمیوب علی الاطلاق قوللانمق اوزره بکا اول آتی اعاره ایتمشیدك دیو دعوی ایتدکده مستعیرك بینه‌سی ترجیح واستماع اولنور

ماده ١٧٦٦
صحت بینه‌سی مرض موت بینه‌سی اوزرینه ترجیح اولنور
مثلا برکیمسه برمالی ورثه‌سندن برینه هبه ایدوبده
وفات ایتدکده دیکر ورثه انی مرض موتنده هبه ایلمش
اولدیغنی وموهوب له دخی حال صحتنده هبه ایتمش
ایدوکنی ادعا ایتدکده موهوب لهك بینه‌سی ترجیح
قلنور

ماده ١٧٦٧
عقل بینه‌سی جنون و یاعته بینه‌سی اوزرینه ترجیح
اولنور

ماده ١٧٦٨
حدوث ایله قدم بینه‌سی جمع اولدقده حدوث بینه‌سی
ترجیح اولنور
مثلا برکیمسه‌نك ملکنده دیکر کسنه‌نك مسیلی اولوبده
حادثدر یاخود قدیمدر دیو بینلرنده اختلاف واقع اوله‌رق
صاحب خانه انك حدوثنی ادعا ایله رفعنی طلب و
صاحب مسیلی دخی انك قدمنی ادعا ایتدکده صاحب
خانه‌نك بینه‌سی ترجیح قلنور

ماده ١٧٦٩
راجح طرفی اقامهٔ بینه‌دن اظهار عجز ایتدیکی صورتده

مرجوح طرفندن بينه ايستنيلور اثبات ايدرسه فبها ايده‌مديكی صورتده كندوسنه يمين ايتديريلور

١٧٧٠ ماده

بروجه بالا راجح طرفی اثباتدن اظهار عجز ايتمكله مرجوح طرفی اقامهٔ بينه ايدوب بده موجبيله حكم اولندقدن صكره راجح طرفی اقامهٔ بينه ايتمك استديكی تقديرده ارتق اكا التفات اولنماز

(فصل ثالث)

(سوز كيمك اولديغنه وتحكيم حاله دائر در)

١٧٧١ ماده

زوج ايله زوجه ساكن اولدقلری خانه درونده‌كی اشياده اختلاف ايتدكلری صورتده نظر اولنور . تفنك وقليچ كبی يالكز زوجه صالح اولان ياخود اوانی ومفروشات كبی ايكيسنه‌ده صالح اولان شيلرده زوجه‌نك بينه‌سی ترجيح اولنور . وايكيسيده اثباتدن عاجز اولدقلری صورتده سوز مع اليمين زوجكدر . يعنی اول اشيا زوجه‌سنك اولمديغنه يمين ايدرسه كندوسنك اولديغنه حكم اولنور

اما يالكز نسايه صالح اولان البسه وحليات كبی شيلرده

زوجك بينه‌سی ترجيح قلنور • وايكيسيده اثباتدن عاجز اولدقلری تقديرده سوز مع اليمين زوجه‌نكدر • مگر كه بری ديگره صالح اولان شيلرك صانع و بايعی اولورسه هر حالده سوز مع اليمين انك در

مثلا كوپه نسايه مخصوص حلياتدن اولوب انجق زوج قيومجی اولديغی صورتده سوز مع اليمين آنك اولور

١٧٧٢ ماده

احد زوجينك وفاتنده ورثه مورثك مقامنه قائم اولور فقط طرفين برمنوال محرر اثباتدن عاجز اولدقلری تقديرده ايكيسنه دخی صالح اولان شيلرده سوز مع اليمين حياتده اولاننكدر • و ايكيسی بردن وفات ايتدكلری صورتده ايكيسنه‌ده صالح شيلرده سوز مع اليمين زوجك ورثه سنكدر

١٧٧٣ ماده

واهب هبه‌دن رجوع ايتمك استيوبده موهوب له دخی موهوبك تلف اولديغنی دعوی ايتدكده سوز بلا يمين موهوب لهكدر

١٧٧٤ ماده

امين اولان كيمسه برائت ذمتی حقنده يمينيله تصديق اولنور

نته كيم مودع وديعه يى دعوى ايدوبده وديع دخى بن انى سكا رد ايتدم ديدكده سوز مع اليمين وديعكدر • فقط يميندن خلاص ايچون اقامهٔ بينه ايده جك اولورسه بينه سى استماع قلنور

١٧٧٥ ماده

مختلف ديونى اولان كمسنه دائننه برمقدار شى ويردكدن صكره قنغى دينه محسوباً ويرمش اولديغنى دعوى ايدرسه سوز انككدر

١٧٧٦ ماده

بردكرمنك مدت اجاره سى منقضى اولدقدن صكره مستأجر مدت اجاره اثناسنده صويك انقطاعى حسبيله اول مدتك اجرتدن حصه سنى تنزيل ايتمك ايستيه رك موجر ايله بينلرنده اختلاف واقع اولوبده بينه دخى اولمديغى تقديرده نظر اولنور

اكر اختلافلرى مدت انقطاعك مقدارنده ايسه مثلا مستأجر اون كون وموجر انجق بش كون انقطاعنى دعوى ايتسه سوز مع اليمين مستأجركدر

واكر اختلافلرى اصل انقطاعده ايسه يعنى موجر صويك انقطاعنى كليا انكار ايتسه حال حاضر تحكيم اولنور • يعنى حكم قلنور • شويله كه اكر صو وقت

دعوى وخصومتده جارى ايسه سوزمع اليمين موجركدر واكر اولوقت منقطع ايسه سوز مع اليمين مستأجركدر

١٧٧٧ ماده

بركيمسه‌نك خانه‌سنه اقان صو يولى حقنده حادثدر ياخود قديمدر ديو اختلاف اولنوبده صاحب خانه مسيلك حادث اولديغنى ادعا ايله رفعنى ايستديكى وطرفينك بينه‌لرى اولمديغى صورتده نظر اولنور

اكر وقت خصومتده اول مسيلدن صو جريان ايدر ياخود اوجه جريانى معلوم اولور ايسه حالى اوزره ابقا اولنور • وسوز مع اليمين صاحب مسيلك اولور • يعنى مسيلك حادث اولمديغنه يمين ايتديريلور

واكر وقت خصومتده صو جريان ايتمز و يا اندن اوجه جريانى معلوم اولماز ايسه سوزمع اليمين صاحب خانه‌نك اولور

(فصل رابع)

(تحالفه دائر در)

١٧٧٨ ماده

بايع ومشترى ثمنك يا مبيعك و يا ايكيسنك دخى مقدارنده يا وصفنده و يا جنسنده اختلاف ايتدكلرى صورتده

هر قنغیسی اقامهٔ بینه ایلر ایسه انك لهنه حکم اولنور
واکر ایکیسی دخی اقامهٔ بینه ایدرلر ایسه زیاده‌یی
اثبات ایده‌نك لهسنه حکم اولنور
وایکیسی دخی اثباتدن عاجز اولورلر ایسه انلره یا بریکز
او بریکزك دعواسنه راضی اولور یاخود بیعی فسخ
ایلرز دینیلور . و بونك اوزرینه بریسی دیکرینك
دعواسنه راضی اولماز ایسه حاکم انلرك هر برینه
دیکرینك دعواسی اوزرینه یمین ویرر وابتدا مشتریدن
بدأ ایلر هر قنغیسی یمیندن نکول ایدر ایسه آخرك
دعواسی ثابت اولور واکر ایکیسی دخی یمین ایدرسه
حاکم اول بیعی فسخ ایدر

۱۷۷۹ ماده

مستأجر هنوز مأجورده تصرف ایتمدین اجرتك
مقدارنده موجر ایله اختلاف ایتدکده مثلا مستأجر
اجرت اون التوندر وموجر اون بش التوندر دیو دعوی
ایتدکلری تقدیرده قنغیسی اقامهٔ بینه ایدر ایسه قبول
اولنور
وایکیسی بردن اقامهٔ بینه ایدرلر ایسه موجرك بینه‌سیله
حکم اولنور واکر ایکیسی دخی اثباتدن عاجز اولورلر
ایسه ایکیسیده تحلیف قلنور ومستأجرك تحلیفیله بدأ

اولنور . هر قنغیسی نکول ایدر ایسه نکولیله الزام
قیلنور و ایکیسی دخی یمین ایدر ایسه حاکم عقد اجاره‌یی
فسخ ایلر
مدتده یاخود مسافه‌ده اختلاف ایتدکلری حالده دخی
حکم بو وجهله‌در شوقدر وارکه ایکیسی دخی اقامهٔ بینه
ایتدکلری تقدیرده مستأجرك بینه‌سیله حکم اولنور
وتحالف صورتنده موجرك تحلیفیله بدأ ایدیلور

١٧٨٠ ماده

مدت اجاره‌نك انقضاسندن صکره موجر ومستأجر مادهٔ
آنفه‌ده بیان اولندیغی اوزره اختلاف ایتسه‌لر تحالف
یوقدر سوز مع الیمین مستأجرکدر

١٧٨١ ماده

مدت اجاره اثناسنده موجر ومستأجر اجرتك مقدارنده
اختلاف ایتسه‌لر تحالف جاری اولوب باقی مدت حقنده
عقد اجاره فسخ اولنور لکن مدتك حصه‌سنده دخی سوز
مستأجرك اولور

١٧٨٢ ماده

مشتری یدنده مبیع تلف یاخود مانع رد اولور برعیب
حادث اولدقدن صکره متبایعان اختلاف ایتسه‌لر تحالف
یوقدر انجق مشتری تحلیف اولنور

ماده ١٧٨٣

اجل دعواسنده یعنی مؤجل اولوب اولمامقده وشرط خیارده و ثمنك كليسنی یا بعضیسنی قبضده تحالف اولمیوب بو اوچ صورتده دخی منكر اولان تحلیف قلنور

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٢٦ شعبان سنه ١٢٩٣

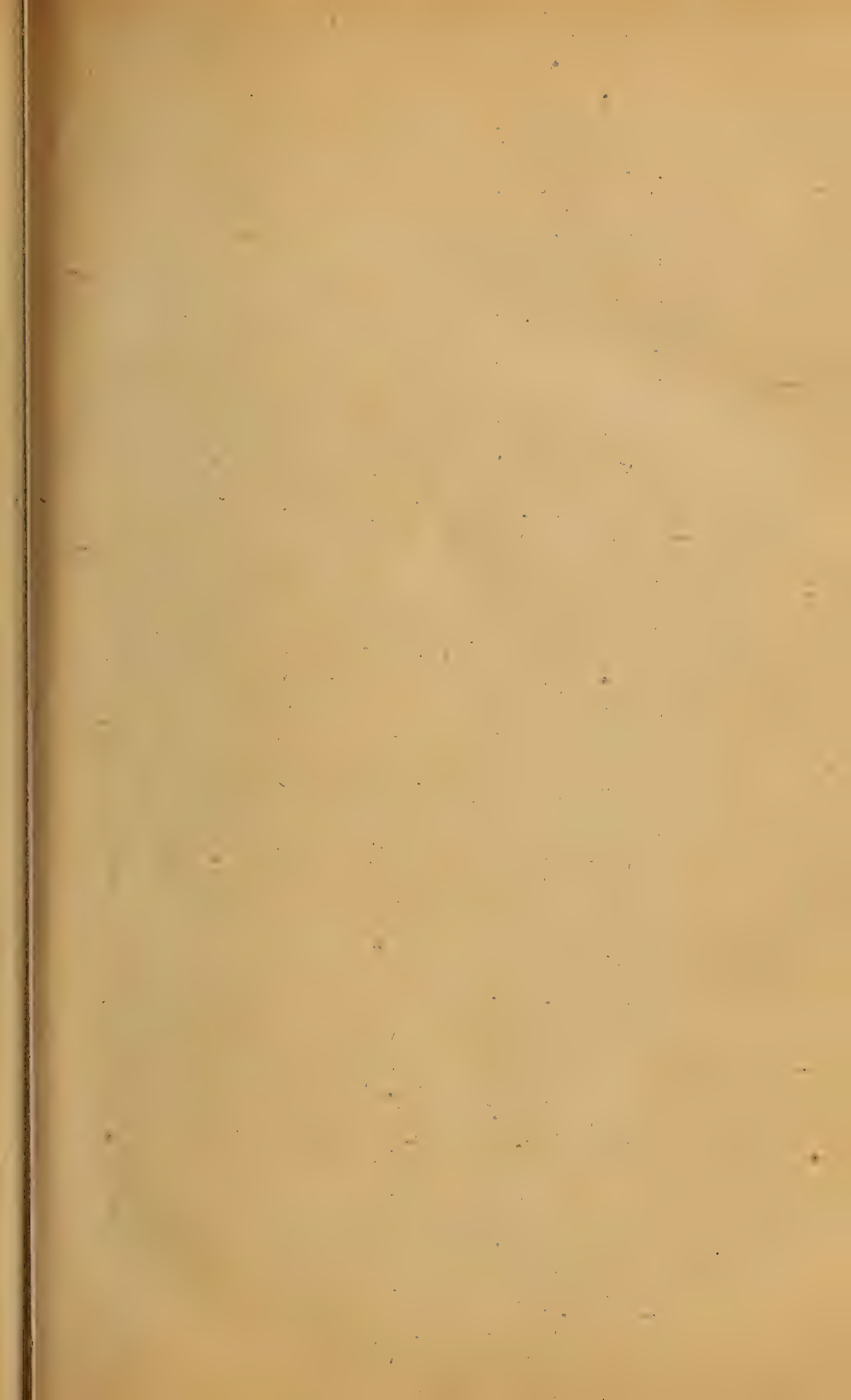
عن اعضاء شورای دولت	امین الفتوی	معارف ناظری
سیف الدین	السید خلیل	احمد جودت

رئیس ثانی محكمهٔ تمییز	رئیس مجلس تدقیقات شرعیه ومجلس انتخاب احكام
السید احمد حلمی	السید احمد خلوصی

مستشار مفتش اوقاف	قاضیء دار الخلافة العلیه
عمر حلمی	احمد خالد

اعلامات شرعیه ممیزی معاونی

عبد الستار

كتاب القضا

❁ صورت خط همايون ❁

(موجبنجه عمل اولنه)

(كتاب سادس عشر)

(قضا حقنده اولوب بر مقدمه ايله درت بابی مشتملدر)

(مقدمه)

(بعض اصطلاحات فقهيه بياننده در)

ماده ١٧٨٤

قضا . حكم و حاكملك معنالرينه كلور

ماده ١٧٨٥

حاكم . بين الناس وقوعبولان دعوی و مخاصمه يی احكام مشروعه سنه توفيقاً فصل وحسم ايچون طرف سلطانيدن نصب وتعيين بيوريلان ذاتدر

ماده ١٧٨٦

حكم . حاكمك مخاصمه يی قطع وحسم ايلمسيدر . بودخی ايكی قسمدر

قسم اول . حاكمك حكم ايتدم ادعا اولنان شيئی ويردينك كبی سوزلر ايله محكوم بهی محكوم عليهه الزام ايتمسی يعنی لازم قيلمسيدر ايشته بوكا قضاء الزام وقضاء استحقاق دينلور

قسم ثانی . حقك بوقدر منازعه‌دن ممنوعسین دیمك کبی سوزلر ایله حاکمك مدعی‌یی منازعه‌دن منع ایتمسیدر بوکا دخی قضاء ترك دینلور

۱۷۸۷ ماده

محکوم به . حاکمك محکوم علیهه الزام ایلدیکی شیدر که قضاء الزامده مدعینك حقنی ایفا ایتمسی وقضاء ترکده مدعینك منازعه‌دن واز کچمسیدر

۱۷۸۸ ماده

محکوم علیه . علیهنه حکم اولنان کمسنه‌در

۱۷۸۹ ماده

محکوم له . لهنه حکم اولنان کیمسه‌در

۱۷۹۰ ماده

تحکیم . خصمینك خصومت ودعوالرینی فصل ایچون رضالریله آخر کیمسه‌یی حاکم اتخاذ ایتملرندن عبارتدر اول کیمسه‌یه فتحتین ایله حکم ومیمك ضمی وحانك فتحی وکاف مشدده مفتوحه ایله محکم دینلور

۱۷۹۱ ماده

وکیل مسخر . محکمه‌یه احضار اولنه‌میان مدعا علیهه حاکم طرفندن نصب اولنان وکیلدر

(باب اول)

(حكامه دائر اولوب درت فصلی حاو یدر)

(فصل اول)

(حاكمك اوصافی بیاننده در)

١٧٩٢ ماده

حاكم . حكيم فهيم مستقيم وامين مكين متين اولمليدر

١٧٩٣ ماده

حاكم . مسائل فقهيه يه واصول محاكمه يه واقف ودعاوئ واقعه يی انلره تطبيقا فصل وحسمه مقتدر اولمليدر

١٧٩٤ ماده

حاكمك تمييز تامه مقتدر اولمسی لازمدر

بناء عليه صغير ومعتوه واعمی وطرفينك صوت قويلرينی ايشيده ميه جك مرتبه صاغر اولان كمسنه نك قضاسی جائز دكلدر

(فصل ثانی)

(حاكمك آدابی بياننده در)

١٧٩٥ ماده

حاكم . مجلس محاكمه ده الش ويرش وملاطفه كبی

مهابت مجلسی ازاله ایده جك افعال وحركاتدن اجتناب ایتمليدر

١٧٩٦ ماده

حاكم . ایکی خصمدن هیچ بریسنك هدیه سنی قبول ایتمز

١٧٩٧ ماده

حاكم متخاصميندن هیچ بریسنك ضیافتنه کیتمز

١٧٩٨ ماده

اثنای محاكمه ده حاكم طرفیندن یالکز بریسنی خانه سنه قبول ایتمك ومجلس حكمده بریله خلوت ویاخود ایکیسندن برینه ال یا کوز ویا باش ایله اشارت ایلمك ویا انلردن بریسنه کیزلو لاقردی یاخود دیكرینك بیلمدیکی لسان ایله سوز سویلمك کبی تهمت وسوء ظنه سبب اوله بیله جك حال وحركتده بولنماملیدر

١٧٩٩ ماده

حاكم بین الخصمین عدل ایله مأموردر

بناء علیه طرفیندن بری هرنقدر اشرافدن ودیکری آحاد ناسدن اولسه بیله حین محاكمه ده طرفینی اوتورتمق وكندولره احالهٔ نظر وتوجیه خطاب ایتمك کبی محاكمه یه متعلق معاملاتده تماميله عدل ومساواته رعایت ایتمسی لازمدر

(فصل ثالث)

(حاكمك وظائفی بياننده‌در)

١٨٠٠ ماده

حاكم ٠ طرف سلطانيدن اجرای محاكمه‌يه وحكمه وكيلدر

١٨٠١ ماده

قضا ٠ زمان ومكان ايله وبعض خصوصاتك استثناسيله تقيد وتخصص ايدر

مثلا بر سنه مدت ايله حكمه مأمور اولان حاكم انجق او سنه ايچنده حكم ايدر اول سنه‌نك حلولندن اول ويامروريندن صكره حكم ايده‌مز ٠ وكذا معين برقضاده حكم ايتمك اوزره نصب اولنان حاكم اول قضانك هر محلنده حكم ايدر اما ديكر قضاده حكم ايده‌مز ٠ وبر محكمهٔ معينه‌ده حكم ايتمك اوزره نصب اولنان حاكم انجق اول محكمه‌ده حكم ايدوب ديكر محلده حكم ايده‌مز ٠ وكذلك مصلحت عامه ملاحظهٔ عادله‌سنه بناء فلان خصوصه متعلق دعوی استماع اولنميه‌ديو امر سلطانی صادر اولسه حاكم اول دعوايی استماع وحكم ايده‌مز وياخود بر محكمه حاكمی بعض خصوصات معينه استماعنه مأذون

اولوبده ماعداسنی استماعه مأذون اولمسه اول حاکم انجق
مأذون اولدیغی خصوصاتی استماع و حکم ایدر ماعداسنی
استماع و حکم ایده مز . وکذلك بر مجتهدك بر خصوصده
رأیی ناسه ارفق و مصلحت عصره اوفق اولدیغنه بناء
انك رأیله عمل اولنمق اوزره امر سلطانی صادر اولسه
اول خصوصده حاکم اول مجتهدك رأینه منافی دیکر بر
مجتهدك رأیله عمل ایده مز ایدر ایسه حکمی نافذ اولماز

ماده ۱۸۰۲

بر دعوایی معاً استماع و حکم ایتمك اوزره نصب اولنان
ایکی حاکمدن یالکز بریسی اول دعوایی استماع و حکم
ایده مز ایدرسه حکمی نافذ اولماز (١٤٦٥) ماده یه باق

ماده ۱۸۰۳

متعدد حاکمی اولان بلده ده خصمیندن بریسی بر حاکمك
ودیکری او بر حاکمك حضورنده مرافعه اولنمق ایستیوب
بو وجهله بینلرنده اختلاف واقع اولسه مدعی علیهك
اختیار ایلدیکی حاکم ترجیح اولنور

ماده ۱۸۰۴

بر حاکمك عزلی وقوعبولوب فقط بر مدت خبر عزل
کندویه واصل اولمامغله اول مدتده بعض دعاوی استماع
وفصل ایتمش اولسه صحیح اولور

اما خبر عزلك وصولندن صكره وقوعبولان حكمى صحيح اولماز

١٨٠٥ ماده

حاكم اكر نصب وعزل نائبه مأذون ايسه ديكر كيمسه‌يى كندوسنه نائب نصب واني عزل ايده‌بيلور دكل ايسه ايده‌مز وكندوسنك معزول يافوت اولمسيله نائبى منعزل اولماز (١٤٦٦) ماده‌يه باق

بناء عليه برقضانك حاكمى وفات ايتدكده برينه ديكر حاكم كلنجه‌يه دك اول قضاده وقوعبولان دعوايى حاكم متوفانك نائبى استماع وحكم ايده‌بيلور

١٨٠٦ ماده

حاكمك استماع ايلديكى بينه ايله نائبى ونائبك استماع ايلديكى بينه ايله كندوسى حكم ايده‌بيلور

شويله كه حاكم بردعوى حقنده بينه استماع ونائبه اخبار ايلسه نائبى اعادهٔ بينه ايتمكسزين حاكمك اخباريله حكم ايده بيلور و حكمه مأذون اولان نائب برخصوصده بينه استماع ايدوبده حاكمه انها ايلسه حاكم اعادهٔ بينه ايتمكسزين نائبك انهاسيله حكم ايده‌بيلور اما حكمه مأذون اولميوبده انجق تدقيق واستكشاف ايچون بينه

استماعنه مأمور اولان كيمسه‌نك انهاسيله حاكم حكم ايده‌ميوب بالذات استماع بينه ايتمسى لازمدر

۱۸۰۷ ماده

بر قضا حاكمى بشقه بر قضا داخلنده‌كى اراضى دعواسنى استماع ايده‌بيلور . فقط كتاب دعواده بيان اولنديغى وجهله حدود شرعيه‌سنك بياننى لازم كلور

۱۸۰۸ ماده

محكوم له حاكمك اصول و فروعندن برى وزوجه‌سى وحكم اولنه‌جق مالده شريكى واجير خاصى وحاكمك انفاقيله تعيش ايدر آدمى اولمامق شرطدر

بناء عليه حاكم بونلردن برينك دعواسنى استماع ايله لهسيه حكم ايده‌مز

۱۸۰۹ ماده

بر بلده حاكمنك ياخود ماده‌ٔ آنفه‌ده‌مذكور منسوباتندن برينك اول بلده اهاليسندن بركمسنه ايله دعواسى اولديغى صورتده اول بلده‌ده ديكر حاكم وار ايسه انك حضورنده مرافعه اولنورلر

واكر اول بلده‌ده ديكر حاكم يوق ايسه طرفين كندى رضالريله نصب ايده‌جكلرى حكمك ياخود اول حاكم نائب نصبنه مأذون اولديغى تقديرده طرفندن منصوب

نائباك و ياخود جوارده كي ديكر برقضا حاكمنك حضورنده مرافعه اولورلر
وطرفين بوصورتلردن برينه راضى اولمدقلرى صورتده طرف سلطانيدن مولى استدعا ايدرلر

١٨١٠ ماده

حاكم رؤيت دعواده الاقدم فالاقدم قاعده سنه رعايت ايتمليدر
فقط ورودى مؤخر اولان بردعوانك تعجيلى ايجاب حال ومصلحتدن كورلديكى حالده انك رؤيتنى تقديم ايلر

١٨١١ ماده

حاكمك لدى الحاجه آخردن استفتا ايتمسى جائز در

١٨١٢ ماده

حاكم . غم وغصه واچلق وغلبهٔ نوم كبى صحت تفكره مانع اوله بيله جك برعارضه ايله ذهنى مشوش اولديغى حالده حكمه تصدى ايتماملیدر

١٨١٣ ماده

حاكم مرافعاتده اجراى تدقيقات ايتدكده برابر ايشى سورنجمه‌ده براقماملیدر

١٨١٤ ماده

حاكم محكمه‌يه سجلات دفترى وضع ايدوب و يره جكى

اعلامات وسنداتی حیله و فساددن سالم اوله بیله جك منتظم برصورتده اول دفتره قید وتحریر وانك حفظنه دقت واعتنا ایدر ٠ وکندوسنك عزلی وقوعبولدقده یا بالذات ویاامینی واسطه سیله سجلاتی خلفی اولان حاکمه دور وتسلیم ایلر

(فصل رابع)

(صورت محاکمه یه دائردر)

۱۸۱۵ ماده

حاکم محاکمه یی علنا اجرا ایدر ٠ فقط قبل الحکم نه وجهله حکم ایدیله جکنی افشا ایتمز

۱۸۱٦ ماده

طرفین لاجل المحاکمه حضور حاکمه کلدکلرنده حاکم اولا مدعی یه دعواسنی تقریر ایتدیرر ٠ واکر اولجه دعواسی تحریرا ضبط اولنمش ایسه قرائت ایله مضمونی کندوسنه تصدیق ایتدیریلور وثانیا مدعا علیهی استجواب ایلر ٠ شویله که مدعی سندن شو وجهله دعوی ایدیور نه دیرسین دیو سؤال ایدر

۱۸۱۷ ماده

مدعی علیه اقرار ایدر ایسه حاکم انی اقراریله الزام ایدر ٠ واکر انکار ایدرسه حاکم مدعیدن بینه ایستر

١٨١٨ ماده

مدعی بالبینه دعواسنی اثبات ایتدیکی صورتده حاکم
انك اوزرینه حکم ایلر . واثبات ایدهمدیکی صورتده
بریمین حق قالمغله طالب اولور ایسه حاکم انك طلبی
اوزرینه مدعی علیهه یمین تکلیف ایلر

١٨١٩ ماده

مدعا علیه یمین ایدرسه یاخود مدعی یمین ویردیرمز ایسه
حاکم مدعی یی مدعا علیهه معارضهدن منع ایدر

١٨٢٠ ماده

مدعاعلیه یمیندن نکول ایدرسه حاکم نکولیله حکم ایدر
ونکولیله حکم ایتدکدن صکره یمین ایدرم دیسه ارتق
التفات اولنماز

١٨٢١ ماده

اصولنه موافق و شبههٔ تزویر وتصنیعدن سالم اولهرق
بر محکمه حاکمی طرفندن ویریلان اعلام و سندك بلا بینه
مضمونیله عمل وحکم جائزدر

١٨٢٢ ماده

مدعی علیه بروجه بالالدی الاستجواب لاونعم بر جواب
ویرمیوبده سکوتنده اصرار ایدر ایسه سکوتی انکار عد
اولنور

وكذلك اقرارده ایتم انكارده ایتم دیو جواب ویررسه بوجوابی دخی انكار عد اولنور وایكی صورتده دخی مدعیدن بروجه بالا بینه طلب قیلنور

١٨٢٣ ماده

مدعی علیه اقرار یا انكار ایده جك یرده مدعینك دعواسنی دفع ایده جك بر دعوی درمیان ایتدكده كتاب دعواده و كتاب بیناتده بیان اولنان مسائله توفیقا معامله اولنور

١٨٢٤ ماده

طرفیندن بریسی افاده سنی تكمیل ایتمدجه دیكری افاده یه تصدی ایده مز ایده جك اولور ایسه حاكم طرفندن منع اولنور

١٨٢٥ ماده

طرفیندن لسان بیلمیان كسنه نك افاده سنی ترجمه ایچون محكمه ده موثوق ومؤتمن ترجمان بولندیریلور

١٨٢٦ ماده

اقربا بیننده وقوعبولان ویاخود طرفینك صلحه رغبتلری مأمول اولان مخاصمه ده حاكم بر ویا ایكی دفعه طرفینه مصالحه یی توصیه و اخطار ایدر موافقت ایدرلر ایسه

کتاب صلحده مندرج اولان مسائله توفيقا مصالحه ایدر
وموافقت ایتمزلر ایسه محاکمه یی اتمام ایلر

ماده ١٨٢٧
حاکم محاکمه یی اتمام ایتدکدنصکره مقتضاسنی حکم
و طرفینه تفهیم ایلر واسباب موجبه سیله برابر حکم
و تنبیهی حاوی بر اعلام تنظیم ایدوب محکوم لهه
ولدی الایجاب بر نسخه سنی دخی محکوم علیه اعطا ایدر

ماده ١٨٢٨
حکمك سبب وشرطلری تماميله بولندقدنصکره حاکمك
حکمی تأخیر ایتمسی جائز دکلدر

(باب ثانی)

(حکمه دائر اولوب ایکی فصلی مشتملدر)

(فصل اول)

(حکمك شروطی بیانده در)

ماده ١٨٢٩
حکمده سبق دعوی شرطدر
شویله که حاکمك حقوق ناسه متعلق بر خصوصی حکم
ایتمسی اول امرده اول خصوصی بر کیمسه نك آخر کسنه دن
دعوی ایتمسیله مشروطدر

دعوی سبق ایتمدن وقوعبولان حکم صحیح اولماز

١٨٣٠ ماده

حین حکمده طرفینك حضوری شرطدر

یعنی طرفین بالمواجهه محاکمه ایدلدکدنصکره حکم اولنه جغی وقت مجلس حکمده حاضر اولملری لازمدر فقط برکیمسه دیکرندن برخصوصی دعوی ایدوبده مدعا علیه دخی اقرار ایتدکدنصکره قبل الحکم مجلس حکمدن غائب اولسه حاکم انك غیابنده اقرارینه بناء حکم ایده بیلور.

کذلك مدعا علیه مدعینك دعواسنی انکار ایدوبده مدعی بالمواجهه مدعاسنه اقامهٔ بینه ایتدکدنصکره قبل التزکیه والحکم مدعا علیه مجلس حکمدن تغیب ایلسه حاکم انك غیابنده بینه‌یی تزکیه وحکم ایده بیلور

١٨٣١ ماده

مدعا علیهك وکیلی مواجهه سنده اقامهٔ بینه اولندقدن صکره مدعا علیه بالذات مجلس حکمه حاضر اولسه حاکم اول بینه ایله مدعا علیه اوزرینه حکم ایده بیلور وبالعکس مدعی علیهك مواجهه سنده اقامهٔ بینه اولندقدن صکره وکیلی مجلسه حاضر اولسه حاکم اول بینه ایله وکیلك اوزرینه حکم ایده بیلور

١٨٣٢ ماده

جمله ورثه یه خصومت توجه ایدن دعواده ورثه دن برینك مواجهه سنده اقامهٔ بینه اولنوبده قبل الحکم غائب اولسه حاکم اول بینه ایله احضار اولنان دیکر وارث اوزرینه حکم ایده بیلور اعادهٔ بینه یه حاجت یوقدر

(فصل ثانی)

(حکم غیابی بیاننده در)

١٨٣٣ ماده

مدعینك طلب واستدعاسی اوزرینه حاکم طرفندن مدعا علیه محکمه یه دعوت اولنور

معذرت مشروعه سی اولمدیغی حالده محکمه یه کلمکدن و وکیل کوندرمکدن امتناع ایدرسه بالاجبار محکمه یه احضار قیلنور

١٨٣٤ ماده

مدعا علیه محکمه یه کلمکدن و وکیل کوندرمکدن امتناع ایدوبده جلب واحضاری قابل اولمدیغی تقدیرده مدعینك طلبیله محکمه یه مخصوص اولان ورقهٔ دعوتیه آیرو آیرو کونلرده اوچ دفعه کندویه کوندریله رك محکمه یه دعوت وکلمدیکی صورتده حاکم اکا بر وکیل

نصبیله مدعینك دعوی و بینه‌سی استماع ایده‌جکنی کندویه تفهیم ایلر ٠ بونك اوزرینه مدعا علیه ینه محکمه‌یه کلمز و وکیل کوندرمز ایسه حاکم انك حقوقنی محافظه ایده‌جك بر کیمسه‌یی اکا وکیل نصب ایدوب وکیل مزبور مواجهه سنده مدعینك دعوی و بینه‌سنی استماع وتدقیق ایدرك مقارن صحت اولدیغی تبین ایدرسه بعد الثبوت حکم ایدر

ماده ١٨٣٥

برمنوال مشروح واقع اولان حکم غیابی مدعی علیهه تبلیغ ایدیلور

ماده ١٨٣٦

غیابا علیهنه حکم اولنان کیمسه محکمه‌یه حاضر اولوبده مدعینك دعواسنی دفعه صالح بردعوایه تشبث ایدر ایسه استماع وایجابی وجهله فصل اولنور ٠ دعوایی دفعه تشبث ایتمدیکی و یا ایدوبده دفعه صالح اولمدیغی تقدیرده حکم واقع انفاذ اجرا قیلنور

(باب ثالث)

(دعوانك بعد الحكم رؤيتى حقنده در)

١٨٣٧ ماده

اصول مشروعه‌سنه موافق يعنى حكمك سبب وشرطلرى موجود اوله‌رق حكم و اعلام اولنان دعوانك تكرار رؤيت واستماعى جائز اولماز

١٨٣٨ ماده

بر دعوى حقنده لاحق اولان حكمك اصول مشروعه‌سنه موافق اولمديغنى محكوم عليه ادعا وعدم موافقت جهتنى دخى بيان ايدوبده استيناف دعوى طلبنده بولنديغى حالده و قوعبولان حكم لدى التحقيق اصول مشروعه سنه موافق ايسه تصديق اولنور دكل ايسه استيناف قيلنور

١٨٣٩ ماده

بر دعوى حقنده لاحق اولان حكمه محكوم عليه قناعت ايتميوبده اول حكمى حاوى اولان اعلامك تميزى طلبنده بولنديغى حالده لدى التدقيق اصول مشروعه‌سنه موافق ايسه تصديق قيلنور دكل ايسه نقض اولنور

١٨٤٠ ماده

دفع دعوى قبل الحكم صحيح اولديغى كبى بعد الحكم دخى صحيح اولور

بناءً عليه بر دعواده محكوم عليه اولان كيمسه اول دعوايى دفعه صالح بر سبب سرد و بيان ايله دفع دعوى ادعاسنده و اعادهٔ محاكمه طلبنده بولنديغى حالده محكوم لهك مواجههسنده اشبو ادعاسى استماع و بو خصوص حقنده محاكمهلرى اجرا اولنور

مثلا بر كيمسه ديكر كمسهنك يد تصرفنده اولان بر خانه پدرندن كندويه موروث اولديغنى دعوى و اثبات ايدوبده حاكم دخى حكم ايتدكدنصكره اول كيمسهنك پدرى اول خانهيى مقدما ذى اليدك پدرينه صاتمش اولديغنى مبين بر سند معمول به ظهور ايتدكده ذى اليدن دعواسى استماع ايله اثبات ايلديكى تقديرده حكم اول منتقض و اول كيمسهنك دعواسى مندفع اولور

(باب رابع)

(تحكيمه دائر مسائل بياننده در)

١٨٤١ ماده

حقوق ناسه متعلق مال دعوالرنده تحكيم جائزدر

١٨٤٢ ماده

محكمك حكمى انجق كندوسنى تحكيم ايدن خصمين حقنده وتحكيم ايتدكلرى خصوصده جائز ونافذ اولوب انلردن بشقه‌سنه تجاوز ايتمز وانلرك خصوصات سائره‌سنه دخى شامل اولماز

١٨٤٣ ماده

محكمك تعددى جائزدر

يعنى برخصوصده ايكى ياخود دها زياده كيسه‌نك حكم نصب اولنمسى جائزدر

مدعى ومدعا عليه طرفلرندن برر حكم نصب ايتسه‌لر جائز اولور

١٨٤٤ ماده

بروجه بالا محكملر متعدد اولدقلرى صورتده هپسنك رأيى متفق اولمق لازمدر . يالكز بريسى حكم ايده‌مز

١٨٤٥ ماده

حكملر طرفيندن تحكيمه مأذون ايسه‌لر ديكر بركيسه‌يى تحكيم ايده‌بيلورلر دكل ايسه‌لر ايده‌مزلر

١٨٤٦ ماده

تحكيم بر وقت ايله تقييد اولندقده اول وقتك مروريله زائل اولور

مثلا فلان کوندن برآیه قدر حکم ایتمك اوزره نصب اولنان حکم انجق بو برآی ایچنده حکم ایده بیلور اول آیك مرورنده حکم ایده مز ایدرسه حکمی نافذ اولماز

۱۸٤۷ ماده

محکمك حکمندن اول طرفیندن هر بری آنی عزل ایده بیلور

شوقدر وارکه طرفین انی تحکیم ایدوب ده طرف سلطانیدن منصوب ونائب نصبنه مأذون اولان حاکم دخی انی مجیز اولسه حاکم انی استخلاف ایتمش اولمسیله اول محکم بر حاکمك نائبی منزله سنده اولور

۱۸٤۸ ماده

حاکملرك قضالری داخلنده کی اهالینك جمله سی حقنده حکملری نسلکه لازم الاجرا ایسه محکملرك دخی انلری تحکیم ایدنلر حقنده ومحکوم اولدقلری خصوصده حکملری اولوجهله لازم اولور

بناء علیه حکملر اصول مشروعه سنه موافق اوله رق حکم ایتدکدن صکره طرفیندن هیچ بریسی اول حکمی قبولدن امتناع ایده مز

۱۸٤۹ ماده .

محکمك حکمی طرف سلطانیدن منصوب حاکمه عرض اولندقده موافق اصول ایسه قبول وتصدیق ایدر . دکل ایسه نقض ایلر

۱۸۵۰ ماده

طرفین احکام مشروعه‌سنه توفیقاً حکمه مأذون قیلدقلری محکملری لدی التنسیب صلحا تسویه‌یه دخی مأذون ایتسه‌لر محکملرك صلحا تسویه‌لری معتبر اولور . شویله که طرفیندن بری محکملردن برینی ودیکری دخی اوبرینی منازع فیه اولان خصوصك اولوجهله صلحا تسویه‌سنه دخی توکیل ایدوبده انلری دخی کتاب صلحده مندرج اولان مسائله بالتوفیق صلحا تسویه ایتسه‌لر اشبو صلح وتسویه‌یی طرفیندن بری قبولدن امتناع ایده‌مز

۱۸۵۱ ماده

برکیمسه تحکیم اولنمامش اولدیغی حالده ایکی کشی بیننده‌کی دعوایی فصل ایتدکدن صکره طرفین اکا راضی وانك حکمنی مجیز اولسه‌لر حکمی نافذ اولور (۱٤۵۳) ماده‌یه باق

ارادهٔ سنیه تاریخی فی ٢٦ شعبان سنه ١٢٩٣

عن اعضاء شورای دولت	امین الفتوی	معارف ناظری
سیف الدین	السید خلیل	احمد جودت
رئیس ثانی محکمهٔ تمییز	رئیس مجلس تدقیقات شرعیه	
السید احمد حلمی	ومجلس انتخاب حکام	
	السید احمد خلوصی	

مستشار مفتش اوقاف	قاضیٔ دار الخلافة العلیه
عمر حلمی	احمد خالد

اعلامات شرعیه ممیزی معاونی

عبد الستار

(مجلهٔ احکام عدلیه‌دن کتاب بینات حقنده بعض)

(وصایایی شامل مذکرهٔ عدلیه)

مجلهٔ احکام عدلیه‌نك اون بشنجی کتابی اولان کتاب
بینات بوکره رهین حد ختام اوله‌رق با ارادهٔ سنیهٔ
جناب پادشاهی طبع و نشر قلندی

مجلهٔ مذکوره‌نك نشر اولنان اون درت کتابی محاکم
شرعیه‌ده نوجهله معمول به ایسه محاکم نظامیه‌ده دخی
سیاق مطرد اوزره دستورالعمل اولمق امر طبیعیدر
ذکر اولنان کتاب بینات دخی کرك محاکم شرعیه‌ده
وکرك محاکم نظامیه‌ده مرعی الاجرا اولمق لازم کلور
چونکه کتاب مزبور درت بابی مشتمل اولوب برنجیسی
شهادت وتواتر. ایکنجیسی حجج تحریریه وقرینهٔ قاطعه
اوچنجیسی یمین. دردنجیسی ترجیح بینات ایله تحالف.
حقنده در ابواب ثلثهٔ اخیره حقنده بر دیه‌جك اولمیوب
علی الخصوص یمین حقنده محاکم نظامیه ایچون بر نظام
اولمدیغی جهتله محاکم نظامیه‌نك یمین بابنه شدت احتیاجی
وار در مباحث سائره‌یه دخی بالجمله محاکم نظامیه‌نك
احتیاجی درکار در

شهادت بحثنه کلنجه بیع و شرا حقنده شاهد استماعی

تجارت قانونامه سنده مندرج اولدیغی حالده هنوز کیفیت استماعنه دائر بر نظام یاپلمامشدر شو حالده باب اولك دخی علی العموم محاکم نظامیه یه مرجع اولمسی امر طبیعیدر شوقدر وارکه تجارت قانونامه سنده مصرح شاهد استماعی خصوصی محکمه نك تسییبنه معلق اوله رق مندرجدر وشرکت و پولیچه کبی نیجه مواد تجاریه والتزام وملتزملر بیننده عقد شرکت مثللو پك چوق معاملات نظامیه هپ سندات واوراق معتبره ایله اجرا اولنه رق بونلردن متحدث دعاوی ومنازعاتك محاکم نظامیه ده حین رؤیتنده یالکز سنداته اعتبار اولنمق معروف ومرعیدر وتجار بیننده معروف اولان شی مشروط حکمنده اولمق دخی مجله نك مقدمه سنده مندرج اولان اصول فقهیه دندر

بناء علی ذلك بومثللو معاملاتك شهادت اوزرینه بناسی قابل اولمدیغی کبی تجارت محکمه لرنده شاهد استماعی محکمه نك تسییبنه معلق اوله رق جریان ایده یله جکدر . کتاب مذکورده شهادت بحثی ایسه اطلاق اوزره مندرج اولدیغندن وسندات اوزرینه تعامل جاری اولان خصوصلرده ینه سندا اتمق امر ضروری بولندیغندن

محاكم نظامیه‌ده وعلی الخصوص تجارت محکمه‌لرنده
نه درلو خصوصلرده وقاچ غروشه قدر دعوالرده
شاهد استماع اولنه‌جغنه دائر بر نظام یاپلق لازمهٔ حالدن
کوریلور انجق بو نظام یاپلنجه‌یه قدر محاکم نظامیه‌ده
کافی السابق شاهد استماع اولنان دعوالرده شاهد استماع
اولنه‌رق خصوصات سائره‌ده کما کان بینهٔ تحریریه ارانمسی
ومواد سائره‌ده اشبو کتاب بیناتك احکام مندرجه‌سنه
تماميله توفیق معامله اولنمسی لازمه‌دن اولمغله محاکم
نظامیه‌یه بو یولده تبلیغات اجراسی خصوصی دخی امر
وفرمان جناب شهنشاهیدن بولندیغندن اول وجهله ایفای
مقتضاسی خصوصنه همت

فی ۹ ذی القعده سنه ۱۲۹۳

بلا بينه مضمونيله عمل وحكم جائز اوله بيله جك صورتده سندات شرعيه نك تنظيمنه دائر تعليمات سنيه در

برنجی ماده براستدعا محكمه يه حواله اولنوب طرفين محكمه يه كلدكلرنده كرك مدعی و كرك مدعی عليهك شخصی محكمه جه مجهول بولنديغی واقامه اولنان دعوی كندی دعوالری اولديغنه دلالت ايدر يدلرنده اوراق معتبره بولنمديغی و ياخود دعواده همان يكديكرينی تصديق ايدرك برصنيعه شائبه سی حس اولنديغی تقديرجه شخصلرينی واسم وشهرتيله صنعت ومأموريت ومحل اقامتلرينی تعريف ايچون محله لری مختارلرندن وياخود تابع اولدقلری اصناف كتخدالرندن ويا آمر وضابطلرندن ومنسوب اولدقلری دوائر ورؤسا طرفلرندن برقطعه علم و خبر كتوريله جكدر

ايكنجی ماده وكالت تسجيلنه مخصوص اولمق اوزره محكمه ده برجريده طوتيله جقدر طرفيندن بری تسجيل وكالت ايده جك اولدقده نه صورتله وكيمی توكيل ايتديكنی حاكم ويانائبی حضورنده تقرير ايدوب تقريری عينيله تسجيل جريده سنده يازيلوب كندوسنه امضا وتمهير

ایتدیریله جك واكر كندوسنك یازوسی یوق ایسه انك
امر وانتخابیله دیكری تحریر ایدوب زیرینی كندی
مهری و یا اشارت مخصوصه سیله تصدیق ایتدكدن
صكره تقریر وكالت حاكم و یا نائبدن قنغیسی حضورنده
وقوعبولمش ایسه اول دخی امضا وتمهیر ایده جكدر
وحین تسجیلده موكلك بابا و ددهسنك اسمی دخی سؤال
اولنه رق جریده یه قید اولنه جقدر.

اوچنجی ماده   مادهٔ آنفه ده بیان اولندیغی وجهله
بر محكمه حاكم و یا نائبی حضورنده وكالت تسجیل
وجریدهٔ مخصوصه سنه تحریر اولندقدن صكره محاكمه
ختام بولمقسزین اول حاكمك عزل و یاوفاتی وقوع
بولدیغی تقدیرجه موكل تكرار حاكم لاحق حضورنده
تسجیل وكالته محتاج اولمیوب جریده ده مسطور اولان
قید موجبنجه حاكم لاحق خصم مواجهه سنده وكیلك
وكالتیله حكم ایدوب مرافعه یی رؤیت واستماع
ایده بیلور .....

دردنجی ماده   ضبط دعوی موقعنده ضبط كاتبی
طرفینك افاده لرینی كمال مرتبه دقتله استماع و تأیید
مدعا ضمننده ابراز ایده جكلری اوراق وسنداتی لایقیله

مطالعه ایتدکدنصکره طرفینك اسم وشهرت و محل اقامتلری و شخصلری تعریف اولنمش ایسه معرفلرینك اسم وشهرت و صورت افاده لرینی و ابراز اولنان سندات و اوراقك خلاصه لرینی عادی ورقه اوزرینه ضبط وتحریر ایده جکدر

بشنجی ماده ماده ٔ آنفه ده بیان اولنان ضبط دعوی طرفینك اکلایه بیله جکی آچق بر عباره ایله یازیله جقدر

التنجی ماده دعوی ضبط اولندقدنصکره ضبط کاتبی طرفین ایله برابر مستشاری اولان محکمه لرده مستشار حضورینه مستشاری اولمیان محکمه لرده حاکم و یا نائبی حضورینه کیروب ضبطی قرائت ایدر وبعدالقرائه صورت ضبط طرفینك افاده لرینه موافق اولوب اولمدیغنی مستشار و یا حاکم و یا نائبی آیرو آیرو طرفیندن سؤال ایله طرفیندن هر بری صورت ضبطك افاده سنه موافق اولدیغنی تصدیق ایدر ایسه درحال واکر تصدیق ایتمیوب ده ضبطده بر سهو و یا نقصان وقوعندن و یاخود محاکمه جه لزومی اولان بعض شیلرك سؤال و جوابی ضبط وتحریر اولنمامسندن طولایی ضبطك تصحیحنه لزوم کوریلور ایسه تصحیح ایدلدکدن

صکره محکمه یه مخصوص اولان ضبط جریده سنه قید اولنه‌رق زیری طرفینه امضا و تمهیر ایتدیریله‌جکلر ضبط جریده‌سنده حك و سلنتی وقوعبولیه جقدر

یدنجی ماده ضبط برمنوال محرر جریدهٔ مخصوصه‌سنه تحریر و طرفینه امضا و تمهیر ایتدیرلدکدن صکره درسعادتده صدرین دائره‌لرنده مستشار و یا معاونی و استانبول باب محکمه‌سنده مستشار بولندیغی حالده معاون و مشاورلرندن بری محکمهٔ تفتیشده مستشار بولندیغی تقدیرده محکمه‌نك ممیز اولی و محاکم سائره ایله علی العموم طشره محکمه‌لرنده حاکم و یا نائبی و باش کاتبی ضبطك زیرینی تصدیقا امضا و یا مهر ذاتیلریله تمهیر ایده‌جکلردر

سکزنجی ماده محاکمه‌یه مباشرت اولندقدن صکره محاکمه‌نك ختامنه دکین اول محاکمه‌یه متعلق جریان ایده‌جك بالجمله معاملات و تحقیقاتك جریانی عقبنده سالف البیان ضبط جریده‌سنه دعوانك ضبطی زیرینه خلاصه وجهله قید و تحریر اولنه‌جغی مثللو محاکمه‌نك رنکی دکیشوبده طرفینك افاداتنه بعض عباره علاوه‌سی لازم کلدیکی تقدیرده ضبطی امضا و تمهیر ایدن مأمورلر

معرفتیله طرفین حضورنده ترقیم وعلاوه اولنه‌رق زیرینی
طرفین و اهمیتی اولدیغی حالده مأمورلر دخی امضا
وتمهیر ایده‌جکلردر

طقوزنجی ماده — طرفیندن بینه شاهد اقامه‌سی لازم
کلدکده اولا شاهدلری اولوب اولمدیغی کندوسندن
سؤال اولنور شاهدلری اولدیغنی بیان وتقریر ایتدیکی
حالده کیملر ایدوکی واسم و شهرتلری وانلردن ماعدا
شاهدلری اولوب اولمدیغی واولدیغی تقدیرده انلرك اسم
وشهرتلری صوریلور کرك شاهدلری حقنده واقع اوله‌جق
افاداتی وکرك اصلا شاهدلری اولمدیغنی سویلدیکی حالده
افادات واقعه‌سی ضبط جریده‌سنه قیدیله کندوسنه امضا
وتمهیر ایتدیریله‌جکدر

اوننجی ماده — بر محاکمه فصل اولندقده نه وجهله حکم
اولندیغی و حکمك اسباب موجبه‌سی خلاصه وجهله
ضبطده شرح ویریلوب وزیری حاکم طرفندن تمهیر
ایدیلوب بعده اعلام مسوده‌سی قلمه النور

اون برنجی ماده — ضبط کاتبی محکمه‌یه مخصوص اولان
ضبط جریده‌سندن صورت ضبطی عینیله کندو
جریده‌سنه نقل وتحریر ایدوب اندن تقریر ایدر ومحکمه‌یه

مخصوص اولان جريده محكمه‌نك بر مأمن محلنده حفظ اولنوب لازم كلدكجه اخراج اولنه‌جقدر محكمه‌ده دعاوينك كثرتي نسبتنده محكمه‌يه مخصوص متعدد ضبط جريده‌لري طوتيلور

اون ايكنجي ماده جريده‌ده محرر صورت دعوى اساس طوتيله‌رق اعلام مسوده‌سي اصول صك اوزره قلمه النور حين تسويدده صورت ضبطك بعض عباره‌لرنده قاعدهٔ صك اوزره محو واثبات جائز ايسه‌ده اساس مسئله‌جه تغير اولنمامق شرطدر طرفيندن بري اصلا شاهدلري اولمديغني افاده ايتديكي صورتده افادهٔ مذكوره‌سي عينيله اعلامه درج اولنوب اقامهٔ بينه‌دن اظهار عجز تعبيريله اكتفا اولنميه‌جقدر

اون اوچنجي ماده ضبط كاتبي اعلام مسوده‌سني قلمه الدقدن صكره مسوده اولا صدرين واستانبول باب محكمه‌لرنده وقايع كاتبي و محكمهٔ تفتيشده مميز اولن طرفلرندن تصحيح و بعده مستشار طرفندن دخي تدقيق وصورت ضبطه توفيق اولنه‌رق تصحيح وامضا وضعيله حاكمه تقديم اولنور محاكم سائره‌ده محكمه‌نك باش كاتبي وار ايسه انك طرفندن مسوده تصحيح اولنه‌رق حاكمه

تقديم اولنور يوق ايسه ضبط كاتبی مسوده‌يی بالذات
حاكمه تقديم ايدر غلطه وخواص رفيعه محكمه‌لری
كبی مركز نائبی بولنان محكمه‌لرده نائب مستشار وظائفنی
ايفا ايده‌جكدر مسوده حاكمه تقديم اولندقده بعدالنظر
والتدقيق كشيده ايده‌جكی يازيله موجبنجه اعلامی تحرير
اولنه‌جقدر

اون دردنجی ماده بر وجه مشروح اعلام يازلدقدن
صكره ضبط كاتبی اسمنی ظهر اعلامه تحرير ومسوده‌يی
تدقيق وامضا ايدن مأمورلر ترتيب سابق اوزره اعلامی
دخی مطالعه وظهرينی امضا ويا تمهير ايدوب بعده اعلام
حاكمه تقديم اولنور

اون بشنجی ماده حاكم دخی مطالعه ايتدكدنصكره
سجله قيد ومقابله اولنه‌ديو اعلامك ظهرينه يازوب
مقيده كوندرر مقيد دخی سجله قيد ومقابله ايدوب ومقابله
ايتديكنی ظهر اعلامه شرح ويروب زيرينی تمهير وحاكمه
اعاده ايتدكدنصكره حاكم اصول وجهله اعلامی تمهير ايدر
اون التنجی ماده طشره‌يه كوندرلمك اوزره درسعادت
محاكمندن تنظيم اولنه‌جق وكالت حجتلرندن بالاده بيان
اولنان اصول تماميله اجرا اولنه‌جقدر

اون یدنجی ماده طشره حکامی وکالت تقدیرینی قضا داخلنده ایسه اول قضانك بدایت محکمه سنده و مرکز لوا اولان قضاده ایسه لوا بدایت محکمه سنده کرسیٔ ولایتده ایسه استیناف محکمه سنده اله جقدر

اون سکزنجی ماده بر وجه محرر موکلك تقریری النه دقدن صکره صورت تقریری عینیله جریده یه قید وتحریر اولنوب موکله مهر و یا امضا ویا اشارت مخصوصه ایله تصدیق ایتدیردکدن صکره اصول موضوعه سنه توفیقا وکالت حجتی تنظیم وتمهیر اولنور

اون طقوزنجی ماده حاکم طرفندن برمنوال محرر تنظیم قلنان حجت شرعیه ده بیان اولندیغی اوزره وکالت تقریرینك کندو حضورلرنده وقوعبولدیغی حین تقریرده حاضر بولنان اعضا بامضبطه تصدیق ایده جك وبوتصدیق مضبطه سی قضا بدایت محکمه سندن اعطا قلنمش ایسه اول قضانك ملحق بولندیغی ولایت استیناف محکمه سندن ویاخود لوا بدایت محکمه سندن تصدیق اولنه جقدر .

یکرمنجی ماده موکلك شخصی مجهول بولندیغی

تقدیرجه برنجی ماده ده بیان اولندیغی وجهله شخصی
تعریف ایتدیله جکدر

یکرمی برنجی ماده طشره ده تنظیم اولنسان وکالت
حجتلرینک کافی السابق فتوا خانه‌دن تدقیق و تطبیق
اجرا اولنه جغی کبی بعدما طشره یه کوندرلمك اوزره
درسعادت محاکمندن ویریلان وکالت حجتلرینك مهری
مطابق ایدوکی ظهرینه فتواخانه‌دن شرح و یریله جکدر

یکرمی ایکنجی ماده بشقه بلده یه کوندرلمك اوزره
وراثت ووصایت کبی موادك ثبوتنی حاوی سند شرعی
تنظیمی لازم کلدکده طشره حکامی اون یدنجی ماده
موجبنجه مواد مذکوره‌یی بدایت یا استیناف محکمه‌لرنده
استماع وفصل ایدر و طشره‌ده تنظیم اولنه‌جق وکالت
حجتلری حقنده بیان اولنان اصول بومثلو سند شرعی
حقنده دخی جاری ومعتبردر

یکرمی اوچنجی ماده مأمور وامنا ارسالیله محلنده
استماع قلنه‌جق خصوصاتی تحریر ایچون محکمه‌ده برویا
برقاچ خصوص جریده‌لری طوتیله‌جقدر و بو جریده‌لر
ضبط جریده‌لری کبی حفظ اولنوب خصوصه کیدلمك لازم
کلدکده مأموره ویریله‌جکدر فصل دعوی وتسجیل وکالت

واقرار ووقف ووصيت ومخانعه وتطليق وكشف وتقسيم
عقار وصلح وابرا واخبار ملك وتصرف وطرفيندن يمينی
تحليف كبی خصوصات ايچون حاكم طرفندن مأذونا بر محله
ويا بر قريه يه اعزام قلنان مأمور اول محله ويا قريه ده مختاران
واهاليدن برقاچ ذاتی جلب وجمع ايله بر مجلس عقد ايدوب
خصوصات واقعه يی استماع وبعده خصوص جريده سنه
قيد وتحرير وزيرينی مجلسك انعقادينه باعث اولان
اصحاب مصالحه وحين استماعده حاضر بولنان ذواته مهر
ويا امضا ويا اشارت مخصوصه لريله تصديق ايتديردكدن
صكره مختار مهريله دخی تمهير ايتديروب بعده كندويه
ترفيق ايديلان امنا ايله برابر حاكمه انهـا ايده جكدر
خصوصه محكمه كتبه سندن اهليت واستقامتی مجرب
ومعلوم اولان ذات تعيين ايدلمليدر

يكرمی دردنجی ماده برحجتك مضمونيله حكم اولنوب
موجبنجه اعـلامی تنظيم اولندقده اول حجت محكمه ده
اليقونيلوب دفتر سجلاتك حفظ اولنديغی محلده حفظ
اولنه جقدر حجتلريله برابر طشره دن ورود ايدن تصديق
مضبطه لری دخی حجتلر كبی حفظ اولنه جقدر

يكرمی بشنجی ماده اشبو نظامنامه يه توفيقاً تنظيم

واعطا قلنان سندات شرعيه نك مضمونى خصم طرفندن انكار اولندقده مجلهٔ احكام عدليه نك ١١٣٨ و ١٨٢١ ماده لرى منطوقلرنجه حكام شرعيه سندات مذكوره نك بلا بينه مضمونيله حكم ايده بيلور فقط لدى التدقيق بر اعلام و يا حجت و يا بر قيدده تزوير وتصنيع شائبه سى حس اولنديغى تقديرجه حاكم اول اعلام وحجت وقيدك بلا بينه مضمونيله حكم ايتميوب مضمونه بينه طلب ايدر

فى ٤ جمادى الاولى سنه ١٢٩٦

(تعليم اصول تحليف)

مدعا عليهه يمين ويرلمك لازم كلديكى حالده دعونك رؤيت اولنديغى محكمه ده ياخود محكمه طرفندن كوندريلان نائب حضورنده خصمى دخى حاضر اولديغى حالده يمين ايتديريلور

شويله حاكم ياخود نائبى مسئله يى تصوير ايدرك بو خصوصه يمين ايدرميسين ديو مدعا عليهدن سؤال ايدوب او دخى اوت ايدرم ديدكدن صكره يمينك شكل وكيفيتنى تصوير ايدرك مجلهٔ احكام عدليه نك بيك

یدیوز قرق دردنجی ماده سی حکمنجه (والله) دیو الله تعالی حضرتلرینك اسمنه قسم ایتدیرر والله یرنده (بالله) یاخود (تالله) دیملك دخی جائز اولور فارسیجه‌ده (بخدا سوکند میخورم) وترکجه (اللهه اند ایچیورم) تعبیرلری دخی یمیندر

تحلیفك اصولی مجله احکام عدلیه‌ده مسطور ایسه ده بونی بر مرتبه دها ایضاح ایچون زیرده بعض امثله ایراد اولنه‌جقدر فقط ابتدا بوکا دائر بر وجه آتی بعض مواد اساسیه بیان قلنه‌جقدر

مدعی ادعا ایدوبده مدعا علیهك انکار ایتدیکی نه ایسه انك اوزرینه یمین ویرلمك لازم کلور ادعا وانکار اولنان شی اکر مدعا علیهك کندو فعلی ایسه بتاته و اکر غیریسنك فعلی ایسه عدم علمه یمین ویریلور مجله احکام عدلیه‌نك (١٧٤٨) ماده‌سنه باق وبرده یمین یاسببه وخود حاصله یعنی مدعینك حاصل دعواسی اوزرینه اولور ایشته بووجهله دخی یمین ایکی قسمه تقسیم ایدیلور

شویله که مدعینك دعواسیله مدعا علیهك انکارینه نظر اولنور اکر مدعی جهت بیان ایتمکسزین برحق یاخود مجله احکام عدلیه‌نك بیك آلتی یوز یتمش سکزنجی ماده‌سی

حكمنجه ملك مطلق دعواسنى ايدوبده مدعا عليه دخى
انك بودعواسنى انكار ايدرسه حاصله يمين ويريلور
واكر مدعى جهت بيان ايدرك برحق ياخود ملك بسبب
دعوى ايدوبده مدعا عليه انك حاصل دعواسنى انكار
ايدرسه كذلك حاصله يمين ويريلور اما مدعا عليه جهت
وياسببى انكار ايدرسه اوحالده سببه يمين ويريلور نته كيم
كيفيت امثلهٔ آتيه دن متضح اولور

(بتاته تحليف حقنده بعض امثله)

مدعى مدعا عليهدن جهت بيان ايتمكسزين سنده شوقدر
غروش الهجغم وار در انى ايسترم ديو دعوى ولدى
الاستجواب مدعا عليه انكار ايدوبده مدعى اثباتدن
اظهار عجز ايله اكا يمين ايتديرمك ايستدكده حاكم اكا
(والله بنم بو آدمه اوقدر غروش بورجم يوقدر) ديو
يمين ايتديركه حاصله تحليف ديمك اولور

(صورت اخرى)

مدعى مدعا عليهك يدنده اولان معلوم الحدود بر عقار
حقنده بو عقار بنم ملكمدر سن اكا بغير حق وضع يد
ايديورسين اندن كف يدايت ديو دعوى ولدى الاستجواب
مدعا عليه انكار ايدوبده مدعى اثباتدن اظهار عجز ايله

اکا یمین ایتدرمك ایستدکده حاکم اکا (والله اول عقار
بو آدمك ملکی دکلدر) دیو یمین ایتدیرر وبو دخی
حاصله تحلیف قبیلندن اولور

(دیکر مسئله)

مدعی جهت قرضدن سنده شوقدر غروش اله جغم وار
انی ایسترم دیو دعوی ایتدکده اکر مدعا علیه بورجم
یوقدر دیو حاصل دعوایی انکار ایدر ایسه حاکم اکا
کذلك (والله بنم اکا اوقدر غروش بورجم یوقدر)
دیو حاصله یمین ایتدیرر واکر مدعا علیه بن اندن اوقدر
غروش استقراض ایتمدم دیو جهتی انکار ایدر ایسه
اول حالده حاکم اکا (والله بن بو آدمدن اوقدر غروش
استقراض ایتمدم) دیو سببه یمین ایتدیرر

(دیکر صورت)

مدعی مدعا علیه یدنده بولنان معلوم الحدود بر عقار
حقنده فلان تاریخده سن بو عقاری اون بیك غروش بدل
مقابلنده بکا صاتدك بن دخی اشترا ایتدم اول جهتدن
بو عقار بنم ملکمدر اون بیك غروشی الده بو عقاری
بکا تسلیم ایت دیو دعوی ایتدکده اکر مدعا علیه بو عقار
سنك ملکك دکلدر دیو حاصل دعوایی انکار ایدر

ایسه حاکم اکا (والله بو عقار بو آدمك ملکی دکلدر)
دیو خاصله یمین ایتدیرر
واکر مدعا علیه بن بو عقاری سکا صاتمدم دیو سببی انکار
ایدر ایسه اول حالده حاکم اکا (والله بن بو عقاری بو آدمه
صاتمدم) دیو سببه یمین ایتدیرر

(مسئلهٔ اخری)

مدعی مدعا علیهدن سن بنم فلان کمسنه ذمتنده فلان
جهتدن الهجق حقم اولان شو قدر غروشك اداسنه انك
امریله کفیل اولمشیدك بناء علیه کفالتك حسبیله
سنده اوقدر غروش حقم اولمغله انی سندن ایسترم دیو
دعوی ولدی الاستجواب مدعا علیه انکار ایدرك مدعی
اثباتدن عجز ایله اکا یمین ایتدیرمك ایستدکده حاکم
اکا (والله بو آدمك بیان وادعا ایلدیکی کفالت جهتندن
بنده اوقدر غروش حقی یوقدر) دیو یمین ایتدیرر

(مسئلهٔ اخری)

مدعی مدعا علیهدن سنك ذمتکده ثمن مبیع اولهرق شو
قدر غروش الهجق حقم اولوب حقی اول جهتدن اوقدر
غروش بورجك اولدیغنی اقرار دخی ایتمشیدك دیو دعوی
ولدی الاستجواب مدعا علیه انکار ایدوبده مدعی کرك

اصل دینی وکرك مدعا علیهك انی اقرار ایتدیکنی اثباتدن اظهار عجز ایله اکا یمین ایتدیرمك ایستدکده اقراره یمین ویرلیوب ماله یمین ویریلور شویله که مدعا علیهه (والله بنم بو آدمه اوقدر غروش بورجم یوقدر) دیو یمین ایتدیریلور

(عدم علمه تحلیف حقنده بعض امثله)

برکیمسه جهت بیان ایتمیه رك برمتوفانك ترکه سندن شوقدر غروش الهجق دعوی ایدوبده اثباتندن اظهار عجز ایله متوفانك وارثنه یمین ایتدیرمك ایستدکده حاکم انی عدم علمه تحلیف ایدر شویله که (والله بن مورثمك بوآدمه اوقدر غروش بورجی اولدیغنی بیلمم) دیو یمین ایتدیرر

(صورت اخری)

مدعی فلان کمسنه حیاتده ایکن فلان تاریخده بندن شوقدر غروش استقراض ایله امورینه صرف ایدوب حالا حقم اولمغله ترکه سندن ایسترم دیو دعوی والدی الانکار اثباتدن اظهار عجز اولوبده متوفانك وارثنه یمین ایتدیرمك ایستدکده وارث اکر مورثنك اکا بورجی اولدیغنی انکار ایدر ایسه حاکم اکا (والله مورثمك بوآدمه اوقدر بورجی اولدیغنی بیلمم) دیو یمین ایتدیرر

واگر استقراضی انکار ایدر ایسه حاکم اکا (والله مورثمك بو آدمدن او قدر غروش استقراض ایتدیکنی بیلمم) دیو یمین ایتدیرر

(دیکر صورت)

برآدمك برشخصدن اشترا ایلدیکی عقاری دیکر کمسنه اول عقاری دها اول بن اوشخصدن اشترا ایتمشدم دیو دعوی ایدوبده اثبات ایده‌مدیکی جهتله اول آدمه یمین ایتدیرمك ایستدکده حاکم اول آدمی عدم علمه یعنی کندوسندن اول بو عقاری اول کمسنه‌نك اشترا ایلمش اولدیغنی بیلمدیکنه تحلیف ایدر شویله که (والله بن بو آدمك بو عقاری بندن اول اولی شخصدن صاتون الدیغنی بیلمم) دیو یمین ایتدیرر

بالاده مذکور اولان صورتلرهپ مدعینك طلبی اوزرینه ویریلان یمینلره مثالدر اما مدعینك طلبی اولمقسزین حاکم طرفندن یمین ویریلان صورتلر مجلهٔ احکام عدلیه‌نك بیك یدی یوز قرق التنجی ماده‌سنده مسطور اولمغله انلردن بحثه حاجت کورلمامشدر

